

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OVE JUELS DAGBOG,

MEDEDELT AF

A. CRONE,
SOGNEPRÆST TIL HERRESTED.

Særskilt Aftryk af Historisk Tidsskrift, 3 Række, 3 Bind.

KJØBENHAVN.

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI VED F. S. MUHLE.

1864.

Forord.

At udvikle Betydningen af slige Dagbøger for Fædrelandets Historie finder jeg saameget mindre fornødent, som Alt, hvad der i saa Henseende kunde være at sige, allerede er sagt af Vedel-Simonsen i hans Forerindring til Udgaven af Eske Brocks Dagbøger. Eiheller skal jeg opholde mig ved at skrive Ove Juels Levnet; Dagbogen vil fuldføre dette Hverv paa en tilfredsstillende Maade. Kun forbeholder jeg mig et Par Slutningsbemærkninger. Her finder jeg det kun fornødent at forudskikke nogle Oplysninger om denne Dagbog, jeg herved forelægger Tidsskriftets Læsere.

Det er ikke første Gang, denne Dagbog træder frem for Lyset. I Magazin til den danske Adels Historie (I, 127 ff.) findes der et Udtog af den; og der bemærkes, at en Afskrift af Originalen skal forvares i det kongelige Geheimearchiv. Om en saadan endnu findes der, er mig ubekjendt; men i Ravnholt Bibliothek findes der en særdeles smuk og ziirlig Afskrift; og det er efter den, jeg her meddeler Dagbogen, uden Udeladelser eller Forandringer, undtagen i Hovedordenes store Forbogstaver og Skilletegnene. Jeg har ikke indladt mig paa at tilføie yderligere Oplysninger til Texten, hvorved Dagbogen let vilde komme til at overskride de Grændser, der kunne indrømmes den i Tidsskriftet.

Min Födsel wdskreffuen

aff min Salig Faders Bibell *in folio*,
 som Konning Frederich dend 2^{den} haffuer
 ladet wdgaae, och er i tuende Parter; vdj
 samme Bibel haffuer dend Salig Mand
 indskreffuet alle sine Börnsz Födsel med
 mere; huilchen nu findis udj mit *Bibliothek*.

Anno 1615 dend 23 *Octobris*, om Morgenen tilig, imel-
 lomb 2 och 3, Sanct Söffrens Dag, bleff jeg föd paa min
 Fædernegaard Willestrup udj Jylland; och bleff der
 effter christnet hiemme paa Gaarden, och til dend hellige
 Daab fremborren aff min kiere Mormoder, welb: Frue
 Dorethe Munck, Sal: Werner Parszbergesz til Siödall; och
 kaldet Offue effter min Sal: Faderbroder Offue Juel till
 Meyelgaard, saa och effter gamble Her Offue Lunge til
 Odden.

Der jeg waar trey Aar gammel, komb ieg til wel-
 bemelte min kiere Mormoder, och forbleff hosz hende paa
 Siödall, endtil ieg waar sex Aar gammel; da mine kiere
 Forældre mig igien derfra hiembfordrede, tillige med mine
 andre Brödre att gaae udj Skole, och holdis til Bogen; da
Privati Præceptores altid gaffue mig dend Berömmelsze,
 at ieg haffde et gott Nemme, och ingen aff mine andre
 Brödre udj Flittighed *cederede*, saa wiit de wnge Aar wille
 tillade.

Der ieg waar paa elleffte Aar gammel, bleff ieg med
 tuende mine eldre Brödre forskichet til Soröe, der med
 min Broder Wincentz Juel at gaae udj Skole; thj min

Broder Werner Juel, da wed 16 Aar gammel, komb paa *Academiet*; och komb ieg da strax med de Øffuerste u:lj dend anden *Classe* eller Leigse, huor ieg iche bleff lenge, förend ieg bleff *promoveret* op i dend tredie Leigse; allene fortröd det mig meget, at woris *Privatus Præceptor*, som heed Anders Erickszön, och bleff siden Præst udj Stillinge, waar saa meget haard imod osz, att hand aldrig wille læsze med osz det, som *tracteredis* udj Skolen, ia end iche wille lade osz dend allerringeste Tid, til saadant at offuerlæsze, förend wj komme udj Skolen igien; huilchet iche lidet forhindrede woris *Studerings* Lob.

Eet Aarsz Tid effter wj ware komne til Soröe, kallede Gud min gode Salig Fader Iffuer Juel til Willestrup *etc.*; Danmarckis Rigis Raad och Befalningszmand paa Böffling, udj Kongelff i Norge; huor hand til Skibsz waar ankommen fra Jylland med störste Fare, der hand wille haffue worren til Siælland, med flere aff Adelen och Andre, som flyede for dend keyserlige *armée*, da indgangen udj Jylland; min kiere Moder, som hosz hannem waar, och osz Alle, til störste Sorg och Bedröffaelsze.

Der ieg med mine Brödre haffde worren paa Soröe, paa tou Aarsz Tid; bleff min elste der werende Broder, Werner Juel, heftig siug aff en sterck *Plevritide*; huor imod Stedetz *Medicus Doctor Burserus* brugte ideligen med störste Flid alle tienlige *medicamenter*; men Siugdommen med et stercht Flod tog io lenger io mere til, endtil effter wed trey Wggers wdstanden Suaghed, hand meget christeligen och welbered, wed sin fulde Fornufft, södeligen och sachteligen hensoff udj Herren, wed 1 Slet om Efftermiddagen.

Hans Begraffuelsze bekostede meget hæderligen, udj mange adelig Perszoners Nerwerelsze, Hoffmestern paa

Soröe, Hr: Just Ilögh, och hans Frue, welb: Frue Anna Lunge; effterszom woris Moder enda waar udj Norge.

Det neste Aar der effter bleff min anden Broder *Wincentz Juel*, som enda *frequentere*de Skolen, endog hand waar aff een höy Wext, meget hastig siug aff een hitzig Feber, med megen sterch Hoffuelpine; da *Doctor Burserus* strax bleff hentet til hannem, der imod Siugen brugte alle tienlige Middel, och gaff god Fortröstning. Jeg sögte enda Seng med hannem, endtil hand paa dend tredie Dag begynte meget sterch at tale offuer sig; da lagde ieg mig i en anden Seng, som stod tett op til hans Hoffuet i samme Cammer.

Jeg skreff strax min gode Moder til, som da effter Freden med Keyseren waar sluttet, waar ankommen til Kiöbenhaffuen fra Norge, och lod hende wide min Broders store Suaghed. Thj woris *Præceptor privatus*, Anders Erickszön, waar da paa sin egen Haand reyst offuer till Skaane, saa ieg der offuer stelff, wed mine wnge Aar motte allene alting forrestaae och forrette; helst effterdj min Broder ingen kiente uden mig allene.

Dend siette Dag, effter Sygdommen begyntis, ophörte noget dend stercke *delirium*, saa hand kiente Folck och taledes smuck. Da lod ieg strax Præsten hente, hannem att berette; der offuer *Doctern* bleff meget wred, och wille det endeligen forhindre. Jeg wille ingenlunde lade mig afftrente, endog *Doctern* forsickrede, at hand om anden Dagen skulle staae op. Jeg suarede, saa meget disz bedre; dette hellige Jesu Christi Legomb och Blod skader hannem slet intet, men tiener hannem til Salighed, huorledis det endoch bliffuer med Siugdømmen. Der Præsten komb, bleff hannem effter gjorte Bekiendelsze och en sand christelig Forberedelsze, meddeelt dett hellige *Sacrament*, da

hand lydeligen sielff medsang baade for och effter; och skede dette imod Afften. Der effter tyngedis hand noget och wille soffue; men strax wed denne Slummen falt hand igien udj forrige *fantasie*, och kiente ingen uden mig. Derpaa lod ieg strax *Doctern* igien hente; och der hand komb, spurte ieg, huad hannem nu siuntisz, om wj iche haffde giort en god Gierning wed hannem. Hand sagde: ia wist; men kunde sig iche nochsom her offuer forundre.

Wj waagede saa alle dend Natt. Anden Dagen, da Suagheden flux tiltog, sagde *Doctern* först, at det waar en sterch Sprinckel, och at ieg skulle ware mig, at ieg iche komb min Broder for nehr; huilchet mig siuntis nu at werre noget sildig tilsagt.

Natten der effter waagede ieg til Midnatt, da ieg lagde mig paa Sengen, tet op til min Broders, efftersom ieg waar gandske wduaaget, och fordj heel matt och trætt; och bad de tilstede werende, de strax wille tale til mig, om noget paakomb; thi der siuntis liden Haab att werre til Liffuet.

Der det nu waar bleffuen Dag, och ieg ingen fornam udj Cammeret, stod ieg op; thj ieg ichun laae paa Sengen i mine Kleder; och fant min Broders Ansicht tildeckket med et reent Klæde, huilchet ieg tog aff, och saae da min Salig Broder legge död udj Sengen; huor offuer ieg bleff meget bestyrt, som wel er at tencke, och waar wred, at de iche haffde talet til mig, som de iche nente, der ieg waar kommen i Rolighed. Siden gich ieg ned i Lufften, och tog Loszement uden Closteret i Krowet; gich dog nogle Gange op til Liiget.

Tou Dagis Tid der effter ankomb min kiere Moder, och lod alting berede til en hæderlig Begraffuelsze.

Effter Begraffuelszen waar wel offuerstanden, och alting

betalt, saa och Anstalt giort til begge Liigenis Offuerförelsze til Jylland, til deris Fædernegraff wed Willestrup; tog min kiere Moder mig med sig fra Soröe, effter mange fornemme Mend deris Raad, som formeente det Stedtz Lufft mig iche skulle werre tienlig, effterszom ieg der haffde mist begge mine Brödre.

Der ieg nu waar 15 Aar gammel, reyste jeg *anno* 1630 fra Soröe med welbemelte min kiere Moder offuer til Jylland til Willestrup, effterat Fred med Keyseren Aaret tilforn waar sluttet.

Jeg bleff saa mesten Deel hiemme paa Willestrup, endtil dend 3 *Juni*j, 1633, da ieg min wdenlandsz Reysze begynte, huis Beskriffuelsze nest her effter fölger. Medlertid *studerede* ieg flittig med min yngste Broders, Tönne Julsz, *Præceptore, Petro Stubbæo*.

I. N. I.

Beskriffuelse paa
min Reysze

fra den 3 *Junij*, 1633, och endtill dend 9 *Octobris*, 1639,
ieg komb hiemb igien; med Dagenisz och Milenisz
Optegnelse i Bredden, saa och huisz ieg haffuer
fundet, paa samme min Reysze værdigt
att see och wide.

I. N. I.

Anno 1633

den

3 *Junij*.

Dagh.

Miill.

3. Drog ieg i Herrensz Naffuen, med min Hoffmester,
<i>Matthia Adolpho Zoëga</i> (en Danske), fra Willestrup
till Wiborgh.	6.
4. Fra Wiborg igennem Engiszwang och Snee (Landsz-
byer) thill Ny Præstegaard.	9.
5. Derfra till Kollding.	7.
6. Fra Collding och till Haderszlöff.
Samme Dag fra Haderszlöff till Emmerwad (et Kroer).	4.
2.
7. Fra Emmerwad till Flenszborgh.
Samme Dag derfra igien och till Skullderup (et Kroer).	5.
3.
8. Fra Skullderup offuer Midsund och igennem Eckellfyrd
till Kiill.	5.
16. Fra Kiill igien (huor wi bleffue saa lenge for nogle
Holstener, som paszede paa osz och wille plyndre
osz) till Branstrup.	6.
17. Fra Bramstrup till Hamburgh,
huor wi saae en Halffierding Wegz der fra vdj et
Husz en Kielde, som waar opsprungnen aff sig self,
huisz Wand tiente till alle Slagsz Siugdomme.	6.

Julius.

Dagh.	Mill.
1. Fra Hamburgh igien till Bardorpf (en liden Kiöbsted).	2.
2. Fra Bardorpf till Lyneburgh.	5.
3. Fra Lyneburgh, offuer Lyneburger Hede, och igennem Garleffuen (en Kiöbsted), och den	
5. till Magdeburgh, som er fra Lyneburgh	22.
6. Fra Magdeburgh (huisz ynckelig Ödeleggelse waar elendig att see) till Serbst (en Stad, huor Serbster Öll bryggisz).	5.
Samme Dag fra Serbst och till Koszwig (en Kiöbsted).	4.
7. Fra Koszwig och till Wittenbergh.	2.
Wi <i>frequenterede</i> till Wittenbergh, fra den 7 <i>Julij</i> , 1633, och till den 15 <i>Martij</i> , 1636. Imetlertid droge wi hen och besaae Leiptzich, som er en heell skiön Stad och legger fra Wittenb:	8.
huor wi bleffue femb eller sex Dage; wi logerede in der Borgstrasze bey der Fraw Frobergerin. En anden Gang droge wi till Leiptzich igien med <i>Professore Buernero</i> , vdi Meszen eller Marcketz Tid, och bleffue der 7 eller 8 Dage; wi logerede in der Reiche Strasze, hosz en Paasement Mager; siden droge wi derfra till Wittenbergh igien, igennem Dyben (en liden Stad), och er halff Weyen imellom Wittenbergh och Leiptzich. En anden Tid fulist wi med en danske Gesanter, Caspar von Buchwolt, som Hertzug Willdrich Sal: hansz Lig skulle indføre, fra Wittenbergh igennem groszen Han (Stad) till Dräsen,	14.
huor Churfyrsten och Churfyrstinnen ware; och bleffue wi der vdi trei Vgger och besaae imetlertid paa Slottet; Slottet i sig self, som er heell skiönt och haffuer dobbelt Borgegaar; Stallen, som er huall runden om, och vdaff Pillerne springer Wand; wi saae den och-saa offuen paa, huor ere atskillige Maskeradeklæder,	

Dagh.

Mill.

inventioner och andet mere smuckt att see: Kunst-
kammeret, som er heell skiönt och wiitlöfftig; Ride-
huszet, Skydhuszet, Tøyhuszet, som er icke wiit fra
Slottet, er och heell skiönt; Lysthuszet, som er strax
der hosz, er heell smuck bygget, inden vdj gandske
med Marnell omdragen; Iægerhuszet, som er vdj
gammell Dræsen, huor wi saae mange store Biörne
och skiønne Hunde. Dræsen affdeelisz i gammel
Dræsen och ny Dræsen; den ny Bye er heell fast
och wellbygget. Saa reyste wi derfra igien till Wandsz
paa Elben, forbj Meiszen, som er fra Dræsen 3.
och igennem Torgaw, huor wi bleffue om Natten, och
legger fra Wittenbergh 5.
till Wittenbergh igien.

Profeszorernisz Naffne, som vdj min Tid ware till
Wittenbergh:

Professores Facultatis Theolog.

D: Jacobus Martini. D: Röber Superintend: D: Lyserus.

D: Hylseman. D: Weller, Professor Extraordinarius.

Professores Facultatis Iuridicæ.

*D: Strauck. D: Reisnerus, sub quo inscriptus. D:
Grossius. D: Taubmannus.*

Profess. Facultatis Medicæ.

*D: Sennertus. D: Nümmand, Anatomicus. D: Peltz-
höffuer.*

Professores Facult. Philosophicæ.

Mag. Smidt. M: Buchnerus. M: Franckenberger.

*Licent: Scharpff. M: Trost. M: Sperling. M: Nott
nagell.*

Adjuncti.

*Doct: Weller. M: Cassel. M: Ostermann. M: Lehman.
M: Olearius.*

Diaconi.

M: Fleischhawer. M: Lehman. M: Pfrimell. M: Smidt.

Dagh.

Mill.

Vi boede, saa lenge vi ware till Wittenbergh, vdj *Buchneri* Huusz; ginge och hosz hannem till Disk och holte *Collegia Philologica* vnder hannem; thi hand der vdj *excelleret* och er *Lumen Germanicæ*.

Wittenbergh er snuck fast, haffuer trey Porte: Slotzthor, Elsterthor, som er den fasteste, och Elbsthor. Haffuer tuende smucke Kircker: Statzkircken och Slotzkircken, huor Doctor Grad altid bliffuer holden, och ny *Rectores* creeret. Foruden disse tuende Kircker er der och Klosterkircken, som er en liden Capell, huor vdj bliffuer prædiget alle tredie Jule, Paaske och Pintze Dag.

De fornemmeste Gader till Wittenberg ere: Judengasze (i huilcken wi boede), Mittellgasze, *Collegijgasze*, Schloszgasze, Juristengasze, Burgemeistergasze, Coszwichergasze *etc*:

Der ere fire *Collegia*:

Collegium Theologicum, Philosophicum et Medicum in der *Collegijgasze*; *Colleg: Juridicum* in der Juristengasze.

Anno 1636.

Martio.

15. Reyste wi fra Wittenbergh till Peltzsich (Stad) forbi Rabenstein. 4.
16. Fra Peltzich till Brandenburgh. 4.
Besaae der Kirchen och der vdj et *Salvator*, effter Wor Herrisz Lengde; Raadehuszet; S: Marienbergh, som er strax vden for Byen.
18. Fra Brandenburgh, paa Hageln, Riuiere, forbj Plage, som er et Slott, hörer Thumberren till, och er et
19. Toldsted. Siden forbj *Milo* (en Edellsitz), som och er et Toldsted, till Ratenaw (Kiöbsted), er ochsaa et Toldsted. 6.
20. Till Hagellbergh (Kiöbsted), och Toldsted. 6.

Dagh.	Mill.
21. Fra Hagellbergh forbj den werbiske Skantze och Werben, som er en Stad; och der sammestedt komme wi aff Hageln vdi Ellben.	1.
22. Forbj Wittebarge (en Flecke), och Toldsted, som er fra Werben	4.
Ochszaa forbj Kommelosz (en Landszbye och Toldsted) till Snachenburg (en Flecke och Toldsted), som er fra Witteb:	4.
23. Fra Snachenburgh, forbj Lentz (en Kiöbsted och Toldsted).	1.
24. Forbi Demnitz (en Kiöbsted och Toldsted). Slottet sammestedt er fast. Samme Dag forbj Hiszacher eller Hiszcher (en liden Kiöbsted och Toldsted), huor Fyrsten aff Lyneburgh, Hertzuch <i>Augustus</i> , laffuer sin <i>Residentz</i> .	2. 3.
25. Forbj Blecke (en liden Kiöbsted och Toldsted); er fra Hidsker	4.
Samme Dag forbj Beutzenburgh (en Kiöbsted och Toldsted) till Lawenburgh (ochszaa en Kiöbsted och Toldsted).	2. 1.
26. Fra Lawenburgh, forbj Altenburgh (en Landszbye), och Geisthach (ochszaa en Landszbye), huor osz bleff paapaszet aff Soldater, som dog intet gjorde osz, fordj wi haffde <i>Convoy</i> . Samme Dag komme och forbj Tollenspicher (et Wertzhuusz) och till Hamburgh.	1. 2. 1. 4.
29. Fra Hamburgh till Cöthen (en Landszbye).	5.
30. Derfra till Lybeck.	5.
31. Fra Lybeck till Arenspöche (en Landszbye). Der hosz er et Slott, huor Hertzuch Ernst aff Synderborgh holder Husz.	2.

Aprilis.

1. Fra Arenspöche, forbj Plön (en Kjöbsted); der hosz er et skiönt Slott, hörer samme Hertzuch till; till

Dagh.	Miill.
Predske (en Kiöbsted); huor wi besaae Jomfrue Closteret, vdj huilcket ere 42 Jomfruer. Samme Dag fra Predske till Kiell.	3½. 2.
2. Satte wi osz i en Bod och roede hen vd att besee Christianpriisz, och samme Dag tilbage igien; er frem och tilbage	2.
Samme Dag reyste wi fra Kiell till Eckellföer (Kiöbsted).	3.
3. Fra Eckellförd offuer et Ferrested till Schleszwich, huor wi besaae Slottet derhosz, Gotterup, som er heell skiönt och lystigt; och Jomfrue Closteret.	2.
4. Fra Schleszwich till Huszom, huor wi besaae Slottet der hosz, som er heell skiönt, och Kircken. Samme Dag derfra till Neustatt eller Friederichstadt, som dett och kaldisz.	4. 2.
5. Fra Friederichstadt till Etzehoff, huor wi besaae Jomfrue Closteret.	7.
6. Derfra igennem Krümpen till Hamburgh.	8.
22. Fra Hamburgh (huor wi biede saa lenge effter woris Factor) till Stade, 5 Miill (de 4 till Wandsz og den 5 till Fodsz). Samme Dag derfra till Fören (en Landszbye). Slottet der vdj er fast, huor Biscopen aff Bræmen holder Hoff, 3 Miill. Fra Fören om Natten till en Landszbye, 4 Miill; giör tillsammans	12.
23. Derfra till Bræmen (en stor Stad, er fast). Samme Dag derfra igien, paa Wæszern, till Elszfleute (en Landszbye), huor wi strax finge Wogne. Derfra igien till en anden Landszbye.	3. 3. 2.
24. Derfra till Aben (Landszbye); derhosz et fast Slott. Samme Dag derfra till Detern (en liden Flecke), huor Ostfriiszland begynder. Derfra till Embden (en stor och fast Stad).	4. 1. 3.
25. Fra Embden till Wandz offuer Embsen, till Delffzüll (en liden Stad och Festning), huor Gröninger Land	2.

Dagh.	Mill.
<p>begynder. Samme Dag derfra till Gröningen (en skön stor Stad och heell smuck Festning), huor er et gott <i>Universitet</i>. Strax derfra igien offuer Pünterbrüche, huor Drenter Land begynder, till Beelen (en Landszbye).</p>	3. 5.
<p>26. Derfra till Zwartzschleusz (en Skantze). Samme Dag derfra till Wandsz vdj Zuyder Seeh till Amsterdamb.</p>	4. 14.
<p>Vdj Amsterdamb besaae wi effterfölgende: Först ware wi paa Dulen, som er en Schiszplatz, huor wi saae allehonde schöinne Gemelde och Stuer. Siden ware wi paa Dollhoff (som det kalldisz), huor wi saae allehonde schöinne Wandkunste och Voxbilder. Wi ware ochsaa paa Ministen Bröllup, huor de och haffuer atskillige smucke Wandkonste och Musich; er en heell høy Bygning. Wi besaae ochsaa det Ostindiansche Huusz; och der som de haffuer derisz Wrter och Spetzerier; er i det samme Huusz. Wi waare och i Dullhuszet, huor de galne haffuer derisz Ophold. Alte Menner Hausz, huor gamle vdleffuede Mend ere. Gasthuuszet eller Hoszpitalet for Quindfolck, Mandfolck och for Soldater. Spindehuszet. Tuchthuszet. Weesenuszet. De fornemmeste Bygninger udj Ambsterdamb ere vdj den Nystad och paa Graffterne, som ere trey: Printzengraft, Keysergraft och Herrengrafft, huilcke ere heell lystige att spatzere paa. For Ambsterdamb seesz en stoer Menge aff Skibbe, store och smaa, ligesom det waar en Skouff. Wi herbergerede in dem Suert in der Kalber Strasze.</p>	

Dagh.

Mitt

Majus.

5. Fra Ambsterdamb till Leiden, offuer Harlemmer och 7.
Leiden Mehr; wi herbergerede im Witten Schwan.
Och besaae *Bibliotheket*, Anatomiet, huor ere alle-
honde *Rariteter* att see; *hortum publicum* och Borgen,
som er en smuck *Antiquitet*.
6. Derfra till Den Hagh (en skiön lystig Bye, som dog 3.
icke holdisz for att werre Kiöbsted, fordj den haffuer
ingen *Privilegier*), huor wi besaae Printzensz den
store Haffue; och den liden, som er wed Slottet, vdj
huilken wi saae en heell skiön Fonteine och smucke
Gemächer. Wi herbergerede i den huide Schwan.
7. Derfra igennem Delpfft (en stoer Stad); huor vdj 1.
den store Kircke Graff Mauritz och Graff Wilhelm
haffuer et smuckt Begraffuelsze. Raadhuszet samme-
stedtz er och en kiön Bygning. Strax derfra igien
till *Roterdam* (en skiön stor Handelstad). Paa Torffuet 2.
seesz *Erasmii Roterodami statua* vdj Kobber.
NB. Mesten igennem gandske Holland kand mand
komme fort till Bods z paa smaa giorde *Canaler*; och
dragisz Bodene aff Heste, som gaar huer Time och
sommestedtz huer anden Time; vden huor store Wande
ere, en Gang om Dagen och en om Natten.
8. Fra Roterdam, igennem Göye (en stor Kiöbsted) och 8.
Waterport (en liden Stad), till Vtrecht, som haffuer
et stort Torn vden Spisz, kaldisz Dumen; samme-
stedtz er och et *Universitet*; 'er en kiön stoer och
lystig Bye. Derfra om Natten igien med Natskeuten
till Ambsterdam. 7.
12. Fra Ambsterdamb till Leyden igien till Wandsz. 7.
13. Derfra till Bods z, igennem Delpfft till Roterdam. 4.
14. Derfra till Dortrecht (en skiön stor Stad). 3.
Samme Afften derfra till Wandsz, seiglede Natten
igennou; och kunde paa den wenstre Hand see

Dagh

Målr.

- Tornet aff Bræda; och forbj den Gousz (en temmelig stor Kiöbsted), och komme till den Feehr (en Kiöbsted i Seebland). 16.
15. Samme DagH derfra till Landsz, en lystig Wey, till Middellburgh; er en skiön stor Stad och fast. Strax der fra igien till Fliszingen, som ochsaa er en temmelig Stad och Festningh. 1. 1.
19. Fra Fliszingen igennem Middellburgh till den Feehr. Samme DagH ginge wi hen vd och besaae Arnemunde, som er en liden Stad och mesten öde, er och noget fast. Anden Dagen ginge wi hen vd att besee Middellburgh. 2. 1.
22. Fra den Feehr igien till Fliszingen. 2.
24. Samme DagH derfra till Skibsz, och komme den om Aftenen for *Lunden* vdi Engelland, offuer Westerseeh, som er vngefehr hollendiske Mile 46.
- Wi komme forbj *Gravensent* (en Stad); der hosz ere tuende *Casteller* tuert offuer for hin anden; legger for den Flod, som löber op igennem *Lunden*, kaldisz *Temnitz*, som er fra *Lunden* 7 hollendiske Mile. Wi herbergerede vdi *Printzen* aff *Wranien*.
Vdi *Lunden* besaae wi denne Gang och andre Gange, ieg haffuer werret der, efterfølgende:
- Abbediet eller Westmönster Kircke, som er en heell skiön gammel och stor Kircke; huor vdi wi saae mange drefflig skiönne *Monumenter* och Begraffuelszer, *Kongersz* och *Dronningersz*; *Buckengangsz*, som er heell skiönt, och andrisz. Huor wi ochsaa saae et meget stort Suerd, huilcket Kong *Eswardus 3tius* haffde fört imod Frantzosen. Saae ochsaa den Steen, paa huilcken Sanct Jacob sigisz att haffue soffuett, der hand drömbte; den er indfattet vdi en stor gammell Træstoll, vdi huilcken Kongerne bliffuer kronet. Wi saae ochsaa sammestedt nogle Konger vdi derisz fuldkommen *Statur* och Klæder vdaff *Wox*; saa och

Dagh.

Mill.

Dronning *Margareta*, Kong *Jacob* og Dronning *Anna*. Strax der hosz er *Parlementhuszet*, en gammel stor Bygning, huor holdisz *Parlement*, huilcket skeer heell sielden, men med stor Pract och Pomp. Derhosz er en smuck stor Platz, kallisz *Westmynsterplatz*.

Weithall, som er Kongensz Husz, kaldisz saa aff en stor wellbygget Sall, der er, huor holdisz *Balleter*; och seesz der mange heell skiönne Malinger aff Rubensz och andrisz. Der ere ochsaa nogle heell smucke Gallerier och med heell rare Malninger zierede. Der hosz er stor Dyrehaffue.

Buckingangsz Huusz, huor ere heell skiönne Gemächer att see och en smuck Haffue.

Arundelsz Huusz, huor er et skiönt Kunstkammer att see, med mange skiönne *Rariteter* vdj.

Sommerhuusz, huor Dronningen er vdj om Sommeren. Der vdj laa worisz Konge, der hand waar till Lunden att besöge Kong Jacob och sin Syster.

Och andre Palatzer mere.

Wi saae och et Kunstkammer hosz en *Wrtegaardsz* Mand, och der vdj ochsaa mange smucke *Rariteter*. Börsene, den ny och gamle Börsz, paa huilcke selgisz atskillige skiönne Ware.

Comædierne, som holdisz trey Stedtz och ere Kongensz, Dronningensz och Printzensz.

Bullbitten, huor store Hunde strider med Tyre och Biörne. Kochbitten, huor Kocke biddisz med huer andre.

Saae ochsaa, huor Glaszene giörisz.

Wi besaae ochsaa S: Poffuellsz Kircke, som er en skiön och heell stor Kircke, og well den störste i Engelland.

Löyehusz, huor vdj ware 7 Löffuer och nogle Leoparder. Lunden er en heell stor Bye, legger vdj Lengden; holdisz for att werre 6 eller 7 engelske Mile lang. Den haffuer ickun en Broff offuer Temszen.

Dagh.	Miill
26. Fra Lunden med Posten, om Afftenen sildig, till Brummell (en Landszbye); er engelske Mile <i>NB:</i> Paa en tydsk Miill gaar fem engelske.	8.
27. Derfra till Schepstett (en Landszbye); er engelske Mile 10; derfra till Flimoill (en Landszbye); engl: Mile 22. Samme DagH derfra igien till Rye (en liden Kiöbsted); tilsammen den Dag engelske Mile	50.
30. Fra Rye till Wandsz til Dieupen vdj Franckerigh (en Stad); er fransöske Mile <i>NB:</i> Paa en fransösk Miill gaar trey engelske.	23.
31. Fra Dieupen, till Hest, till <i>Royan</i> (som er en heell stor och skiön Stad); frans: Mile <i>Logeredede</i> vdj Compaszen.	12.

Junius.

1. Fra <i>Royan</i> , till Hest, till Mannisz (en Stad); er frans. Mile	14.
2. Derfra till <i>Pountouaise</i> (en Stad).
Samme DagH derfra till <i>Paris</i> .	7.
7.
- Paris* er en heell skiön och meget stor wellbygget Bye; legger mesten vdj Runden; huor er en mechtig stor Menge aff Folck, saa den derfor neppelig haffuer Lige vdj *Europa*. Den Flod *Scene* löbber der igennem och gör trey *Insuler* vdj Byen.

Der er meget att see: som:
Mange skiönne Kircker, blant huilcke *l'Eglise de Notre Dame* er den fornemmeste och den störste, Jeszüiternisz Kircke er heell well bygget. Saauellszom andre mere.

Collegia, blant huilcke dett fornemmeste er *Collegium Sorbonicum*, som er heell prectig bygget. *Collegium Iesviticum* er och heell well byggett.

Palatia, blant huilcke de fornemmeste ere: *Louuer*, som er en heell stor, wiitlöfftigh och skiön Bygning;

haffuer en heell lang *Galerie*. Der hosz er en smuck stor Haffue, kaldisz *les Estuilleries*. Dette samme er Kongensz Huusz.

Louzebourg, som er en heell skiön och prectig Bygning; *la Reyne Mere* haffuer dett ladet bygge, och er paa italiensk Maneer. Dersammestedtzesz mange skiönne Gemächer och skiönne *Galerier* met drefflige Gemälde vdj. Dronningensz eget Gemach er heell rigt; dog der boer ingen; haffuer et skiönt indlagt Gold aff Træ. Brandjernene aff Sölff, och tyck Sölff Trallewerck omkring Sengestedet. Der ere tu skiönne *Cabinetter*, et aff *Chrystal de montagne*, med Guld beschlagen; et andet aff Ebenholt, och met Guld beschlagen; och paa huer Hörne staar en temmelig stor Löwe aff Guld. Der hosz er och en heell skiön stor Haffue. Der hosz boer *Madame Combalet*, som haffuer et smuckt Smyckekammer, synderlig aff skiönne Drickegeskirr, aff *Chrystal de montagne*.

Der ere ellersz mange andre skiönne Palatzer, som well ere wærde att see; som *Cardinal de Richelieu*, hansz Husz; Printz *de Condé*, hansz, och andre flere.

Skiönne Brower offuer Seehnen: *le pont neuf*, som er skiön bygget, men med ingen Husze paa. Der mit paa staar *Henricus quartus* till Hest, vdj Kobber heell well giort. *Le pont de Nostre Dame* och *le pont de Saint Michel*, som ere heell well bygde med Husze paa begge Sider; och andre.

Le Palais, som och er en skiön stor Bygning, huor holdisz *Parlement*, och er det fornemmeste i Franckerigh; der selgisz och allehonde Ware.

La place Royale och *la place Dauphine* ere tuende heell smucke Platzzer och heell well byggede omkring. *Arsenalet* er och well wert att see. Derhosz er *Palle-mallien*, som er temmelig lang och lystigh.

Dagh.

Miill.

La Bastille, som er wed Porten, er heell fast och er et heell sterckt Fengsell.

En Miill Wegsz vden for er *Boys de Vincenne*, som er et skiönt stort och lystigt Huusz, men och et heell sterckt Fengsell.

Derfra legger *Charenton* en liden Miill och fra *Paris* tu smaa Miill (en Landszbye), huor *Caluinisterne* haffuer derisz Kircke.

Der er ellersz meget andett, som well er wært att see, men skulle bliffue altforlangt att opskriffue.

Wi logerede förste Gang, wj komme till *Paris*, à *la Croix de fer*, dans *la rue Martine*, som er et offentlig Herbergh.

Wi saae ellersz ochsaa mange skiönne *Balletter*, som Kongen, *Monsieur* och Cardinalen holte. Saauellszom och mange smucke *Comædier*, som altid trey Gange om Wggen holdisz till *Paris* och paa tuende Steder.

Anno 1637,

den

10 Junij.

10. Droge wj hen att bese *Sainct Clous* (en Landszbye), som er fra *Paris*

2.

huor wj besaae *Archivesque de Paris*, hanz Huusz och hanz Haffue der hosz; udj huilcken ere 50 *Fontainer*; der iblant tuende heell skiönne Grotter. Der ere och i Gangene mange skiönne *Statuer*. Vdj Huszet ere heell smucke Gemächer. Samme Dag der fra igien till *Paris*.

14. Droge wj forbi *Mont Marter*, huor er et Nunne Kloster, till *Sainct Dionys* (Kiöbsted), huor er en skiön Kircke; der ydj besaae wi Skatten, som er heell skiön och well wært att see. Saae ochsaa der

3.

Dagh.

Mill.

Kongernisz och Dronningernisz Begraffuelszer. Samme
Dagh tilbage igien.

Septembris.

9. Reyste wi hen vd till *Saint Germain* (Stad, huor Kongen 4.
gierne er); der besaae wi alle *Grotterne* og *Fontenerne*,
som ere heell skiønne och kunstrige; och atskillige Slagsz
Dyer; besaae ochsaa Slottet. Samme DagH derfra
tilbage igien, igennem *Ryel* (Kiöbsted); huor wi besaae 2.
Cardinal Richelieu, hanz Husz och Haffue och *Grotter*
der vdj. Anden Dagen derfra till *Paris* igien.

En liden Toursz eller Reiszisz Opskriffuelsze,
wi giorde fra *Paris* endtill *Roschell*
vdj samme Monett.

11. Fra *Paris*, till Hest, som wi osz selff kiöbte, att giöre 7.
Reyszen paa, till *Lina* (en stoer Landszbye).
12. Derfra till *Estempel* (en Kiöbsted). 7.
Samme DagH derfra till *Angerwill* (en Bourgh). 6.
13. Derfra till *Artene* (en bourg). 8.
Samme DagH derfra till *Orleans*. 6.
Er en skiön och heell stor Stad, huor er *Uni-*
versitet; huor wi besaae Kirckerne, nemlig: *Sainte*
Croix, som er en skiön stor Kircke, och *S: Pierre*.
Wi saae ochsaa *Maillen*. Wi logerede à *l'escus de*
France, huor er gott Losament.
15. Derfra till *S: Lorend des Eaux* (en bourg). 8.
16. Derfra till *Blois* (Stad, och er der *Academie*), 8.
huor wi besaae *Monsieur*, som er Kongensz Broder,
hanz Slott och Haffue der hosz.
17. Derfra till *Emboise* (en Kiöbsted); 10.
logerede à *la Corne*. DersammestedtZ haffuer *Monsieur*
et Slott. Samme DagH derfra till *Tours* (som er en 6.
skiön stor och wellbygget Bye), huor wi besaae *le*
mail, som er heell lang och haffuer 900 Schrit i

Dagh.	Miill.
Lengden och 10 i Breden. Wi logerede à <i>l'image de Sainte Marthe</i> .	
18. Derfra till <i>Lancher</i> (en liden Kiöbsted); derhosz et Slott, er Kongensz. Samme Daggh derfra till et Husz, kaldisz <i>les trois Volets, la poste</i> .	7.
3.
19. Derfra till <i>Sommeur</i> (en kiön liden Stad och <i>Academie</i>); logerede à <i>la Corne de Cerf</i> .	7.
21. Derfra till en Landszbye, 6 Miill. Samme Daggh derfra till <i>Angiers</i> (en stor Stad), 4 Miill; tilsammen Der er ochsaa et <i>Academie</i> . Wi logerede <i>au Lours</i> , huor er heell dyrt.	10.
24. Derfra till <i>Ingrande</i> (en <i>bourg</i>).	store 6.
25. Derfra till <i>Mos</i> (en Landszbye), <i>la poste</i> , huor wi ware heel ilde <i>accommoderet</i> .
Samme Daggh derfra till <i>Nantes</i> (en stor Stad); logerede <i>au Pelican</i> , gott Losament, tuert offuer for <i>l'Eglise des Carmes</i> ; huor er et skiönt Begraffuelsze aff Allebaster, som er en <i>Duc</i> aff <i>Britagne</i> , hanz. Besaae ochsaa <i>l'eglise de S. Pierre</i> , som er en skiön höy Kircke. Wi besaae ochsaa Slottet, som er skiön stort och fast, huor holdisz <i>Guarnison</i> ; saae ochsaa <i>Arsenalet</i> sammestedtz. <i>La fosse</i> eller <i>le port</i> (Haffnen), som er heell god, och en smuck Forstad der sammestedtz, som er heell langh.	3.
27. Fra <i>Nantes</i> til <i>Montagu</i> (en <i>bourg</i>).	7.
Samme Daggh derfra till <i>Saint Fulgean</i> (en <i>bourg</i>).	store 3.
28. Derfra till <i>Tire</i> (en <i>bourg</i> , huor er got Folck).
Samme Daggh derfra till <i>Langon</i> (en <i>bourg</i>).	store 6.
3.
29. Derfra offuer et lidet Wand; kaldisz <i>la riuviere des basteaux</i> , 4 Miill fra <i>Roschel</i> , wed <i>Maran</i> (en <i>bourg</i>), till <i>Roschell</i> (Stad), huor haffuer werret en skiön Festning, men vdj den sidste Beleyringh er bleffuen <i>ruineret</i> . Der er en skiön <i>port</i> och Haffuen; men vden for er Indseglen noget faarlig aff den Dige,	7.

Dagh.

Miill.

der bleff giort i Beleiringen. Wi logerede *aux trois marchans*. got Losam:

30. Fra *Roschell* till *Courson* (en temmelig stor *bourg*). 5.

Octobris.

1. Derfra offuer en liden *Riviere* (och komme en halff Miill vdj Lengden paa den) till *Nior* (*une ville*), huor er et smuckt höyt Taarn paa Kircken; logerede à *la grulle*, got Losament. Samme Dag derfra till *S: Merzan* (en liden Kiöbsted). 8.
5.
2. Derfra till *Lusignac* (en *bourg*). 7.
Samme Dag derfra till *Poictiers* (en heell stor Stad), huor wi besaae *S: Hilar*: Kirche, huorvdj er en heell gammell Liigsteen, som lucter meget ilde, naar den bliffuer *frotteret* eller ströggen paa med en anden Steen. *S: Pierre*, som er den fornemmeste och störste Kircke. Wi logerede *aux trois pillers*, huor er got Losament. 5.
4. Derfra till *Saint Genes* (en *bourg*). 6.
Derfra till *Richelieu*, huor byggisz en heell smuck Bye. Besaae der sammestedt Cardinal *Richelieu*, hansz Slott, som hand selff haffuer ladet bygge; och er en drefflig skiön och nett Bygning, legger heell lystigh. Inden till omkring vdj Muren ere omsatte skiönne gamle *Statuer* af Marmell. Saae der mange skiönne Gemächer, Stuer og Salle, huor staaer Cardinalens *Symbolum* paa Skorsteenen, nemlich:

Armandus Rischelius.

Hercules admirandus.

Armand de Richelieu.

Hardie main d'Hercule.

Iblant samme Stuer och Salle er Kongensz och Dronningensz de fornemmeste; huor wi saae atskillige schiönne Tapitzerier aff Silcke och heell skiönne

Dagh.

Miill.

- Gemälde. Saae ochsaa vdj en Stue mange smucke *Monumenter* och *Statuer*, som der forwarisz, alle aff Allebaster och skiön *orientalisk* Marmell. Saae ochsaa der sammestedt Bladdett till en Skiffue eller Bord, aff allehonde dyrebor Steene skiön indlagt; och skatterisz paa en *Million*. Wi logerede *au puy doré*.
5. Fra *Richelieu* till *Lougdun*, huor wi saae nogle formanisz aff dem, som holdisz for att werre besatte aff den vnde Aand, vdj *S: Croix* och *S: Ursele* Kircker; och gjorde allehonde werckelige Optöger. Den Tid sagtist der att werre i Byen aff disze besatte 60, och alle Quindfolck, men mesten Deell Nunner. Wi logerede *à la grande Cour*, gott Losam: 3.
6. Derfra till *Grandfon* (en Hærregaard), 2 Miill fra *Sommeur*, huor wi besøgte *Mademoiselle de Cannés*, en fornemme Frue; strax derfra igien till *Sommeur*. 7.
8. Fra *Sommeur* till *la Grenoullere* (et stort Huusz), huor henger vd till Tegen *trois volets*. Samme DagH derfra till *Bourgeuil* (en liden Stad), huor wi besaae Slottet, som hörer *Monsr de Chartres* till; huor wi saae smucke Stuer och Gemächer och nogle smucke Haffaer der hosz. Strax derfra tilbage igien till *la Grenoullere*. 8.
9. Derfra igennem *Lancher* (en liden Kiöbsted) till *Tours*, huor wi besaae *S: Gazin*, som er en smuck stor Kircke. 2.
10. Fra *Tours* till *Emboise*. 7.
Samme DagH derfra till *Blois*. 10.
11. Derfra till *Saint Lorent des eaux*; logerede *à l'escu*, got Losament. 8.
Samme DagH derfra igennem *Clery* (en Burgh), huor wi saae Kircken, som er heell smuck och høy, till *Orleans*. 8.

Dagh.	Mile
12. Fra <i>Orleans</i> till <i>Artene</i> (en <i>bourg</i>); logerede à <i>l'escu</i> , huor er dyrt.	6.
13. Derfra igennem <i>Toury</i> (en <i>bourg</i>) till <i>Angerville</i> . Samme Dagh derfra igennem <i>Estempel</i> (en stor Bye) till <i>Estercy</i> (en <i>bourg</i>).	8. 8.
14. Derfra igennem <i>Chartres</i> (en Stad) till <i>Lina</i> (en stor <i>bourg</i>); logerede à <i>l'image</i> . Samme Dag derfra till <i>Paris</i> .	5. 7.

Fortegnelse paa min Reysze,
iegh gjorde vd till Italien allene
(thi min Hoffmester bleff tilbage
for Siugdomb), fra *Paris*, igennem
Suitzerland, och tilbage igien
igennem *Provence* till *Paris*.

Anno 1638.

11 Maij.

11. Fra <i>Paris</i> till <i>Milly</i> (Stad) med <i>Messagierern</i> , som kaltist <i>Champagne</i> .	12.
12. Derfra till <i>Pont à Gasson</i> (en liden Landszbye). Samme Dag derfra till <i>Montargis</i> (en Stad), hörer <i>Monsieur Frere du Roy</i> till, samt Slottet der hosz. Der forbj löbber <i>la riviere de Loing</i> .	8. 4.
13. Derfra till <i>Briare</i> (en <i>bourg</i>), huor <i>Loire riviere</i> gaar forbj. Samme Dag derfra till <i>Cosnes</i> (<i>une ville</i>).	10. 8.
14. Derfra till <i>la Charité</i> (<i>une ville</i>). Samme Dag derfra till <i>Nevers</i> (en temmelig stor Stad).	7. 5.
15. Fra <i>Nevers</i> till <i>Saint Pierre de Montier</i> (en liden Stad). Samme Dag derfra till <i>Moulin</i> ; er Kongensz (en kiön liden Stad). Dersammestedtzt löbber <i>la riviere d'Aillé</i> forbj.	5. 7.
16. Derfra till <i>Varenne</i> (<i>une villotte</i>). Strax derfra till <i>la Pacaudiere</i> (en <i>bourg</i>).	store 6. store 8.

Dagh.	Miill.
17. Derfra igennem <i>Roanne</i> (en skiön stor <i>bourg</i>); hörer <i>Duc de Rohan</i> till; till <i>Saint Severin</i> (en liden <i>bourg</i>).
Samme Daggh derfra offuer <i>Mont Tarrara</i> , et heell höyt Biergh, till <i>Tarrara</i> (en <i>bourg</i>), som legger vnder samme Bierg.	7.
3.
18. Derfra till <i>Lyon</i> (en heell skiön och stoer Handell Stad), huor löber igennem <i>la Saune</i> och <i>le Rhone, rivieres</i> . Wi logerede <i>au Lyon d'or, à la rue de la Lanterne</i> .	7.
21. Fra <i>Lyon</i> (wi accorderede med <i>Chassemarien</i> endtill <i>Genf</i> och gaffue paa Perszonen 7 <i>Escus</i> ; ellersz gif- fuer mand <i>ordinairement</i> ickun 6) mod Afften till <i>Mouloir</i> (en <i>bourg</i>).	3.
22. Derfra offuer <i>les Montagnes de Serdon</i> till <i>Serdon</i> (en Landszbye), huor er vnd <i>Wey</i> .
Samme Daggh derfra till <i>Nantoy</i> (en <i>bourg</i>).	store 7.
3.
23. Derfra till <i>Colonge</i> (en <i>bourg</i>);
huor wi saae en Miill derfra, huorledisz Rhonen (Flod) med en stor Bruszen bliffuer borte och löber vnder Biergene. Paa samme Sted holdisz en <i>Corps de garde</i> for <i>Sauoyen</i> . En halff Miil derfra komme wi igennem en liden <i>fort</i> . Samme Daggh derfra till <i>Geneve</i> (en stor Stad), huor wi besaae Raadhuszet, som haffuer en skiön Trappe, saa mand kand ride der op; tuende Ørne, som <i>Republicken</i> altid holder och aff Arriltz Tid holt haffuer; Trutefanget, som er noget vde i Søen; <i>Gymnasiummet</i> . Wi logerede <i>à l'escu de Geneve</i> , som er en halff kronet Flactörn och en Nögell.	5.
4.
26. Fra <i>Geneve</i> till <i>Rolle</i> (en kiön liden Landszbye). smaa	6.
27. Derfra igennem <i>Morge</i> (en liden Kiöbsted) till <i>Losanne</i> (en Stad och <i>Universitet</i> , vnder Bernter Gebiet), huor wi besaae <i>Nostre Dame</i> , som er en smuck stor Kircke.
Samme Dag fra <i>Losanne</i> till <i>Mouldon</i> (en <i>bourg</i>).	4.
4.
28. Derfra till <i>Morat</i> (en liden Kiöbsted), huor <i>le lac</i> eller	7.

Dagh.

Miill.

- Söe *de Morat* er strax hosz. Hart der hosz saae wi Stedet, huor den Slachtning er standen mellom Switterne och de Burgundier. Der sammestedtzt er et lidet Husz, huor derisz Beene opholdisz, som bleffue döde, med et Opskrifft vden paa. Samme Dag derfra till *Pont de Comminge* (en Landszbye), huor *Sane riuuere* löbber forbj. 2.
29. Derfra till *Berne*, som er en smuck stor och wellbygget Bye, huor *Larre, riuuere*, löber forbj. 3.
 Wi besaae der sammestedtzt *S: Vincentz Kircke*, som er smuck och stor; och der sammestedtzt en heell stor och skiön Klocke, som weyer 230 *Centner*. Saae ochsaa *Biörnene*, som der altid holdisz paa en smuck offentlig Platz; saae ochsaa *Tøyhuszet*, som er skiönt och temmeligt stort; *Gymnasiummet*. Wi logerede *à la Couronne*, som er et skiönt stort Losament.
30. Fra *Berne* igennem *Saleturen* (som er en smuck Stad, er catholisk) till *Wigelszbach* (en *bourg*). 8.
31. Derfra till *Hellstey* (en Landszbye). Stunder 6.
 Samme Dag derfra till *Baszel*. Stunder 4.
NB. Milene der vdi Landet ere store; derfor regner de altid wed Timer eller Stunder; thi en Miill gör 2 Timer eller mere och sammestedtzt 3.
Baszell er en skiön lystig och stoer Bye och stattlich *Universitet*; huor wi besaae *Münsterkircken*, som er en smuck stoer Bygning med tuende Taarne. Saae och *D: Platteri Kunstammer*, huor seesz atskillige *Rariteter*. *Tøyhuszet* hart der hosz paa *S: Peitersz Platz*. *NB.* er att mercke, att alle Klocker vdi *Basell* altid gaar en Time förend andre Klocker vden for *Byen* eller andenstedtzt; och dett aff *Alldersz her*; *Aarszagen* wiid mand icke till wisze. *Rehinströmmen* skiller store och liden *Baszel* ad. Wi

Dagh.

Mill.

logerede först vdj Storcken, siden hosz *Madame Heinsij*,
huor wi och ware vdj Kost, paa Münsterplatzen.

Junius.

17. Fra Baszell till *Lisle* (en liden Stad, hörer vnder Baszell), 1 Miil eller smaa Timer 3.
18. Derfra till *Olte* (en *bourg*); derfra igennem *Sauvinge* (en Stad, hörer Bernt till) till *Sursées* (en Stad, hörer *Lucerne* till), legger wed en Söe, kaldisz *Sursehe*. Tilsammen fra *Olte* 9.
19. Derfra igennem *Sempack* (en *bourg*), huor Suitzerne haffuer slagen Hertzuch *Leopoldum* aff Østerrige, till *Lucerne* (en heell smuck Stad). 4.
Wi droge ind vdj den huide Hest, huor wi antroffe de suitzerske Gesanter, med huilcke wi siden reiste endtill Lawisz. Samme Dagh fra *Lucerne* igien med Gesanterne till Skibsz offuer *Lucerner* Söe till *Fliele* (en Landszbye), huor Söen endisz. 8 Tim.
Strax derfra igien till *Wrich* eller *Antorff*, som den ½.
och kaldisz, (en smuck stor Flecke).
20. Derfra till *Waszen* (en Landszbye). 5.
Samme Dagh derfra offuer desz *Teuffelsz Brüche* (som saaledisz kaldisz formedelst den store *Bruszen*, Wandet giffuer fra sig, som löber imellom *Biergene*) till *Hospitall* (en Landszbye); ellersz kaldisz *Dalen* derhosz *Ursele*. 3.
21. Derfra offuer *Gottern* eller *le mont de S: Gottard*, som er et meget stort och heell höyt Biergh; der offuen paa er et lidet *Capell*, hvor vdj kastisz de *Döde*, som findisz paa *Bierget*, som ere döde aff *Kuld* eller omkommen iblant *Sneen*. Den Tid waare der 4 *Döde*. Till *Eurole* (en Landszbye). 4.
Samme Dagh derfra till *Zollhausz* (Landszbye). 2.
22. Derfra till *Klösterle* (en liden Landszbye). 4.

Dagh.	Min.
Derfra till <i>Bellintzona</i> eller <i>Bellitz</i> (en liden Stad),
huor wi saae vdj S: Peitersz Kircke nogle smucke
Gemelde. Derhosz legger trey Slotte, som hörer
Wry, Sueitz och Wnderwallen till.	4.
23. Derfra offuer et Biergh till <i>Beronica</i> (Landszbye).
Derfra till <i>Lugano</i> eller <i>Lawisz</i> (en stor Flecke), huor
wi skiltist fra de suitzerske Gesanter.	3.
3.
28. Fra <i>Lugan</i> igien, offuer <i>Luganer</i> Söe, till <i>Kodelack</i> ;
derfra forbj <i>Kome</i> (en stor Stad med Mure omkring,
paa <i>Milaner</i> Grund). Noget förend man kommer der
till, endisz <i>Suitzernisz</i> Gebiett. Till <i>Sainct Martin</i>
(en Landszbye).	3.
3.
Samme DagH derfra till <i>Privi</i> (Landszbye).
Jeg reyste daa med en Cammerat, iegh fick till
Baszell, wed Naffuen <i>Monsr</i> Fedsk, Borgemestersz
Sön sammestedtZ, och waar <i>Licentiatus Iuris</i> . Wi
reyste sammen igennem gandske Italien endtill <i>Ge-
noua</i> , huor wi skiltist ad.	6.
29. Derfra offuer <i>Ada</i> , Riuiere, som er Skilznmisz mellom
<i>Milaner</i> och <i>Venetianer</i> Gebiett, till <i>Pergamo</i> (en smuck
Stad, legger heell høyt och er drefflich sterck och
fast; haffuer och skiönne store Forsteeder). Wi be-
saae der S: <i>Marienkirche</i> och der vdj <i>Bartholomæi</i>
<i>Collioni</i> Begraffuellsze, som er heell skiönt. Saae och
vdj <i>Augustiner</i> Kircke <i>Calepini</i> Begraffuellsze, som er
slett och rett vnder en Stoell. Wi logerede i det
venetianske Waaben.	4.

Julius.

1. Fra <i>Pergamo</i> till <i>Palasolle</i> (en lystig Flecke), huor
<i>Oyo</i> , Flod, löber igennem; herbergerede i Klocken.
Welske eller italiænske Mile	15.
<i>NB.</i> Italienske och engelske Mile ere hart ad lige
store, saa der gaar well 4 paa en tydsk Miill.	

Dagh.

Måll.

- Samme DagH derfra till *Brescia* (en temmelig stor Stad); er fast och haffuer smucke Gader. Besaae der Raadhuszet, som er en heell skiön Bygning; saae och *il Brulletto*, huor *il Potesta* och *il Capitaneo grande* boer. DersanmestedtZ holldisz *justice* vdj *Criminal* Sachen; er et heell skiönt *pallatium*, fornemmeligen inden vdj met skiönne Stuer och Gemächer zieret. Wi logerede der *alla Turre*. 15.
3. Fra *Brescia* till *Disenzano* (en Flecke), legger wed *Lago di Guarda*; logerede i de tu Kroner. 20.
- Samme DagH derfra och digt forbj wed *Pischiera*, som er en drefflich schiön och smuck Festning; legger wed Enden aff *Lago di Garda*. Strax derhosz lode osz sette offuer en *riuiera*, som kommer aff samme Söe, och koume saa den Dag till *Verona*, 22.
- som er en heell skiön stor, lystig och fast Stad. Etsk, Flod, löber der igennem. Wi besaae der *Amphitheatrummet*, som er endnu mesten gandske, fornemmeligen inden till; er en drefflich stor Bygningh, och seesz ingenstedtz Trapperne i noget *amphitheatro* i Italien vden der. Wi besaae och *Conto Iacobi Iusti*, hanzz Haffue, som er heell kiön och lystig, och huor mand skiönt kand see den gandske Bye offuer. Saae der och mange skiönne Palatzer, som *Administratoren*, hanzz, huor Comædierne *agerisz*; och andre mere.
6. Fra *Verona* till *Liturna* (et Wertszhuusz). 17.
- Derfra till *Vicenza* (en smuck Bye, men er intet fast), huor seesz mange smucke Palatzer, fornemmeligen Raadhuszet, som er en heell skiön Bygning. Wi besaae ochsaa *Theatrummet*, huor Comædierne *agerisz*, som er drefflich skiönt. Wi logerede vdj Paafulen. 13.
7. Fra *Vicenza* till *Padoua* (en heell stor och fast Bye); logerede *alla stella*. 18.

Dagh.

Mill.

8. Fra *Padoua* vdj Carosz till *Lizafuzina*, huor seez paa 20.
 Weyen mange skiönne och lystige Palatzer. Derfra
 samme Daggh till *Venetia* till Wandsz; logerede *all'* 5.
aquila nera, huor er tydsk Folck. Siden toge wi
 worisz Loszament *al Scudo di Francia*, hos en Frant-
 zoser; leffde vdj *Cammera locante*.

Venedig er en drefflich skiön och heell stor Stad,
 vnderlig mit i Wandett *situerett*. Der besaae wi:
Arsenalet eller Töyhuszet, som er drefflich skiönt och
 heell wiitlöfftigt; der aff kand vdrystisz nogle 100000
 Mand. Wi saae ochsaa der mange skiönne *Galleatzer*
 och *Galleyer*, fornemmeligen *il Bucentoro*, som er inden
 och vden heell skiön forgylt; paa huilcken Hertzugen
 med *Senatorern* farer vd paa Haffuett, naar hand sig
 dett indwider; som skeer paa Wor Herrisz Himmel-
 farsz Daggh med stor *Solennitet* och *Ceremonie*.

Wi saae och Hertzugensz och Herrernisz Rustkammer,
 som er vdj *Palazzo di S: Marco*, huor seesz allehonde
 gamle *Gewehr*.

Skatten vdj *S: Marco*, som foruarisz inden 3 Jern
 Dörre och er heell skiön och meget riig, well wært
 att see; huor seesz mange skiönne Helligdomme, vdj
 Guld indfattet och med *Ædelstene* besett. Der seesz
 ochsaa 12 Bryststycker och 12 Kroner der till, aff
 pur Guld och med heell skiönne store runde Pærler
 besatte och andre *Ædelstene*. Med meget andet,
 meget kosteligt, der seesz.

Rosini Kunstkammer, som er *dal Conseiglio de Dieci*,
 huilcket er heell skiönt, fornemmeligen aff skiönne
 och mangfoldige *Medagle* eller gammell Myntt aff Guld
 och Sölf och anden *Metal*; saa ochsaa aff *Conchis* eller
Musceler af Haffuett; aff skiönne *Statuer* aff Marmell;
 och mange skiönne och rare Steene; nogle Menniske
 Hoffueder och Stycker Oxe Kiöd; som er bleffuen

Dagh.

Mitt.

till Steen, och Fisk diszligeste. Och andet mere, der er att see.

Wi ware och paa Tornet paa *S: Marci* Platz, som er temmeligt höyt och er saaledisz bygget, att mand kand ride hen op endtill Klocken, huor er skreffuen vdj Steen: *Homo et Deus*.

Platzen derhosz, som kaldisz *la Piazza di S: Marco*, er en heell skiön wellbygget Platz och well den skiönniste, der kand findisz; den haffuer mod Wandet tuende meget store och tycke Piller, mellom huilcke Miszdedere bliffuer rettet.

S: Marci Kircke, paa samme Platz, er en meget skiön och heell gammell Kircke. Murene inden till ere gandske med Marmell bedecked och offuen till vnder Huellingen med statlich Mosaisker Arbeyd zieret. Gollet er lagt vdj synderlige Historier och vnderlige Figurer aff allehonde Steen. For Alteret er Gollet aff Marmell ligeszom Böller eller Wand; huilcket betyder en Hesteswöm; och vden for Kircken offuer Kirkedörren staar nogle Heste aff Kobber, huilcke betyder en Hestestall; effterszom de *Venetianer* motte loffue och tilsige Keyszer *Barbarossæ*, förend hand wille giöre Fred med dennem, paa dett hand kunde holde sin Eed fri, hand haffde giort; huor om Historien widere formellder.

Vdj Venedig ere heell mange drefflige Palatzer, som:

Il Palazzo di S. Marco, som er en heell skiön och drefflig Pallatz, huor *Dogen*, som hand kaldisz, eller Hertzugen boer. Der ere mange skiönne malede Gemächer; fornemmeligen huor *Consilium grande* holdisz, er en skiön malett Sall; der *ballotterisz* ochsaa inde. *Grimani* Pallatz er och en heell skiön Bygning; med mange andre flere.

Dagh.

Mill.

Il Realto er en skiön welbygget Brow. Der holdisz for att werre 800 Brower i Venedig, alle aff Steen, men ickun smaa offuer Canalerne.

Wi fore och vd paa Wandet vdj en *gondola* eller Bod (som ere synderlig gjorde med Jern Tacker eller Tænder paa begge Ender) och besaae *Lio* (en Port for Haffuett); derfra till *Moran* (en Stad strax vden for Venedigh), huor de skiönne venetianske Glasze giörisz vdj en stor Mengde; huilcke wi och saae giöre. Wi ware och paa de andre omleggende *Insuler*.

Augustus.

15. Fra *Venetia* till *Padoua*, vdj *Barque*.

25.

Padoua, saauellszom *Bergamo*, *Brescia*, *Verona*, *Vicenza*, och huad der legger imellom, er alt *Venetianerne*, derisz.

Till *Padoua* traade wi strax an vdj *Cammera locante*, *al pozzo depinto*, hosz Sign^r. *Matthio Molinari*, *Medicorum* Pedell, som wiszer och att trinskere. Wi besaae vdj *Padoua*:

Raadhuszett, som er en heell skiön gammell och stor Bygning.

Antenoris Begraffuellsze, som holdisz for att haffue bygget Byen.

Palatzer, som: *Il Potestà*, hanz; *Il Capitaneo grande*, hanz; *Zabarellæ*, *Mantua* och andresz.

Wi besaae och *S: Antonij* Kircke och Kloster, som er en skiön gammell Bygning; dersammestedt er hanz Capell och Graff, som er drefflich zieret omkring med heell skiönne Stycker och Historier aff Marmell.

Wi ware ochsaa vdj *S: Iustini* Kircke, som er heell skiön byggett och høy; der er ochsaa en smuck Haffue der hosz. Dett er en aff de rigeste Klostere

Dagh.

Mjho

vdj Italien; thi det haffuer, som mand siger, aarligen:
till Indkomst 100000 Kroner.

Septembris.

15. Fra *Padoua* igien till *Venetia*, vdj *barque*; logereder 25.
igien *all' aquila nera*. 1 .85
18. Fra Venedigh om Natten vdj *barque*, med *Procaccio*
eller Buddet fra Florentz, forbj *Mallemoc* (en Port
for Haffuett) och forbj *Chiogge* (en Stad); siden vdj 1 .45
Apice, Riuiere, som kommer fra *Verona*, huor mand
19. spender Heste for *barquen*, till *Loreo* (en Landszbye) 1 .40.
Strax derfra och nogle Mile derfra vdj *Puo*, Riuiere p
siden vdj en anden *barque*, huor Venetianernisz Gæd
biet skillisz fra derisz aff *Ferrara*, till en Landszbyed
huor wi aade till Aften. Derfra Natten offuer, och
20. komme om Morgenen till *Francolino* (en Landszbye) 1
huor wi toge en Carosz till *Ferrara*, som er derfræ 1 .40.
5 Miill. Tilsammen fra *Loreo*
Ferrara, hörer Paffuen till, er en skiön stor Bye
men icke meget folkrigh; haffuer skiönne brede och
heell lange Gader. Wi besaae der *Castellet* eller
Slottet, huor Paffuensz *Legatus* boer, som er heell 1 .65
skiönt och haffuer smucke Graffuer omkring. Byen
i sigh selff er och fast, haffuer ochsaa heell brede
Graffuer omkring; legger icke langt fra *Puo* Riuiere
Wi logerede der *all' Angelo*, som er et skiönt stont 1 .85
Wertzhusz; hörer Hertzugen aff *Modena* till. 1 1
21. Fra *Ferrara* till *S. Pietro in Casale* (Landszbye). 10 15.
Derfra till *Bologna* (som er en drefflig skiön och 15.
stor Stad; hörer Paffuen till); haffuer blant andre
Taarne et, som er heell höyt och smalt, forude
Spitz. Wi besaae der *Aldronandi* Kunstkammer och
Bibliothecam, huor seesz allehonde *Rariteter*, och et 1 .75
vdj dett samme Pallatz, huor Paffuensz *Legatus* boer.

Dagh.

Milk.

- Der seesz ellersz ochsaa mange andre skiönne Palatzer, med smucke Haffuer wed. Der ere mesten skiönne huall Gange, som ere höye och brede, paa begge Sider aff Gaderne, saa mand altid kand gaa tört och reent. Wi logerede *al Pelegrino*.
23. Fra *Bologna* till *Imola*, *alla Posta* (en liden Stad). 20.
 Samme Dagh derfra till *Faënza* (en Stad), huor 10.
 giörisz skiönne *Majorica*. Logerede *alla stella d'oro*.
24. Derfra till *Ravenna* (en Stad); er mere wært at be- 20.
 see for sin *Antiquitet* end for skiön Bygning Skyld.
 Der sammestedtzt haffuer de Gotthersz Konninger haft
 derisz *Residentz*; der seesz och endnu *Theodorici*,
Gotthorum Regis, hanz Pallatz; och der vden till i
 Muren hanz Graff vdj en heell stor Porphy Steen.
 Weyen till *Rauenna* er heell vnd, dyb och moratzig,
 fornemmeligen naar det regner; saa att min Hest
 falt med mig, ret wed en Graffue, dog vden Skade,
 att dett waar saa dybt, Hestene neppelig kunde gaa
 fort. Der haffuer tilforn werret mange *Antiquiteter* att
 see, men ere nu bortförde. Wi logerede *alla Co-*
ronna.
25. Fra *Ravenna* igennem *Cervia* (en *bourg*, huor Salt 20.
 giörisz) till *Cesena* (en oben *bourg*, huor och Salt 15.
 giörisz). Samme Dagh derfra till *Rimini* (en temmelig
 kiön liden Stad); der vdj er et gammelt Castell.
26. Fra *Rimini* till *Catholica* (en Landszbye). 15.
 Derfra, till *Pesaro* (en kiön lystig liden Bye), 10.
 och er fast runden omkring. Samme Dagh derfra
 igien till *Fano* (som och er en smuck lystig liden 5.
 Bye); er och fast omkring, men haffuer icke synder-
 lige Graffuer. *Fano* er berömt for skiön Fruentömmen,
 som der seesz. Wi logerede i Flactörnen.
27. Derfra till *Sinigaglia* (en liden Stad och Festung). 15.
 Dersom mand will bese Bye, maa mand giffue sin

Dagh.

Mill.

Gewehr fra sigh i Porten hosz Wacten. Wi *logerede al Angelo*, vden for Byen, som er et heell skiönt Wertzhuusz; hörer Grosz Hertzugen till aff Florentz. Samme Daggh derfra till *Ancona* (en stor Handell 20. Stad); legger paa Siden aff et Biergh, haffuer nogle Festninger, som dett *commenderer* och *defenderer*; haffuer ochsaa en heell skiön och sicher *porto* for Haffuet, huor sees en smuck *arcus* aff Marmell. Wi besaae ochsaa *la loggia dei Mercanti*, huor Kiöb-mendene kömmer tilsammen, som er en heell skiön Bygningh. Wi *logerede alla Campana*.

NB. Fra *Rauenna* till *Ancona* reyser mand stedtze wed Söen, som er *mare Adriaticum*; er en slett och eben Wey; fra *Ancona* siden endtill *Roma* er Weyen heell biergt.

28. Fra *Ancona* till *Loretto*; legger lystigh paa et höyt 15. Biergh; er ikke vden en temmelig lang Gade, mesten fuld med *pater noster* Baane. Huor wi besaae vdj Kircken, op mod Enden, *la Santa casa de Madonna*, som de Catholiske eller Papistiske siger att werre Jomfrue *Mariæ* Kammer, vdj huilcket Engeln haffuer hende bebuddett; och aff Englerne att werre offuer Haffuett did henført. Dersammestedt er altid en stor Menge aff Pillegrime och andre, som kommer der att giöre derisz *devotion*. Inden till seer Kamnerett heell gammell ud; och seesz der *Mariæ* Billed. heell gammell, som de siger Englerne att skulle haffue malet. Vden till haffuer de drefflig skiönt zieret dett omkring med Historier vdj Marmell. Dörene derfor, saauellszom och Kirchedörren, som er heell høy och bred, ere aff Klochenspiesz, heell skiönt vdj Historier forarbeidede. Der seesz ochsaa en heell skiön och riig Skatt. Wi *logerede al Orso d'oro*. Samme Daggh fra *Loreto* igennem *Recanati* (Stad)

Dagh.

Mill.

- till *Macerata* (en lang, men smal Stad paa et høyt Biergh); *logerede alla Campana*. 13.
- NB.* Fra *Loreto* ere Milene større end tilforn.
29. Derfra igennem *Tolentino* (en liden Stad) till *Valcimara* 18.
(et eniste Wertzhuusz). Derfra till *Serravalle* (en 12.
Landszbye).
30. Derfra offuer en heell vnd bergter Wey, huor ingen
Wogen kand komme; er ickun en Stieg; den rette
Wey, huor Caroszene gaar, er widere omkring; till
Epasso (en slem liden Landszbye). 16.
- Samme Daggh derfra till *Spoletto*, god Wey (en Stad, 8.
legger under et Biergh).
- NB.* Fra *Spoletto* till *Terni*, vden for *Terni*, er en
smuck lystig Lund eller liden Skow aff idell Oliuar
och sommestedtz Figen; strax uden for Byen ere
och Granater.

Octobris.

1. Fra *Spoletto* igennem *Terni* (Stad) till *Narni* (Stad); 18.
legger paa Siden aff et Biergh. Derfra till *Borgetto* 12.
(en liden *bourg*).
Strax förend wi komme der till, komme wi offuer en
kiön Brow, som gaar offuer *Tibern*, kaldisz *Ponte*
felice. Trey Mile förend mand kommer till samme
Brow, seesz *rudera* paa Marcken aff et *amphitheatro*
och aff en stor gammell Stad, som der tilforn haffuer
standett.
2. Derfra till *Castel nuovo* (et Wertshusz). 15.
Samme Daggh derfra till *Roma*, god Wey; *logerede* 15.
all Orso. Siden traade wi strax, den 3, an vdj
Cammera locante, alla croce bianca eller *croce di Malta*.
NB. Fra *Terni* till *Roma* er icke Weyen saa
meget biergt. Naar mand kommer ind vdj Rom,
forsægler mand vdj Porten ensz Wadsæck, eller huad

Dagh.	Mill.
mand med sigh förer; siden maa mand lade dett före hen vdj <i>Duanen</i> , att lade besee och <i>visitere</i> . Med Bögger haffuer de skarp Indseende.	
13. Reyste wi fra <i>Roma</i> forbj <i>Marina</i> (en kiön Burgh eller <i>Castel</i> ; er Paffuensz egen) till <i>Belletri</i> (en temmelig stor Stad paa et Biergh).	20.
14. Derfra forbj <i>Sermoneta</i> (en <i>bourg</i>) till et Wertszhuusz, hart der hosz, <i>alla posta</i> . Derfra forbj et Taarn, huor holdisz <i>guarda</i> och giffuesz Told, till <i>Piperno</i> (en temmelig stor <i>bourg</i>); logerede vdj et Wertzhusz vdenfor Byen.	16.
13.
15. Derfra igennem <i>Tarricina</i> (Stad).
Derfra till <i>Fondi</i> (en <i>bourg</i> vnder <i>Neapolis</i>).
Halff Weyen imellom <i>Tarricina</i> och <i>Fondi</i> komme wi forbj et Taarn, derhosz Waaben, som skiller dett romanske och <i>napolitanske</i> Gebiett fra hin anden. Samme DagH derfra igennem <i>Itri</i> (en stor <i>bourg</i>) till <i>Mola</i> (en lystig Burgh), legger wed Söen. Weyen er temmelig vnd; thi den er gandske lagt med glatte och bræde Steene. Tuert offuer Söen seer mand <i>Gaëtta</i> (en stor och heell fast Stad); legger noget vde i Söen.	13.
10.
12.
16. Derfra till <i>Cascano</i> (en <i>bourg</i>).
Der mellom komme wi offuer en heell høy Træbrow, som waar nyligen giort, offuer <i>Garillano</i> , Riuiere. Derfra till <i>Capua</i> (Stad, er noget fast, men icke meget stor); <i>log: alla posta</i> .	18.
16.
17. Derfra igennem <i>Auersa</i> (Stad) till <i>Napoli</i> (en drefflich skiön och stoer Stad), haffuer heell stercke Mure omkring. Wi <i>logerede all' aquila nera</i> , huor mand giffuer en Kron om Dagen.
Wi saae der en Ball eller Dantz och Comædie paa Spansk och Italiensk <i>ageret</i> , som bleff holden for <i>il Vice Ré</i> , som er <i>Duca di Medina, della casa dei Guzmanni</i> , och hansz Gemalinde, som er aff	18.

Dagh

Miill.

Caraffa Stamne. Dersammestedtzt waar och Graff Wolldemaar.

Wi rede ochsaa ud och besaae *il Monte Vesuvio* eller *monte di Zoma*, som den och kaldisz, som er et heell höyt Biergh, inden vdj gandske vdholet, ligeszom et *amphitheatrum*; neden vdj och udj Mitten er det ligeszom en rund Bagoffuen; der vdj ere tuende store Holler, aff huilcke dett röger stedtze. Runden omkring Bierget er altingest gandske forbrent. Er frem och tilbage vngefähr

12.

Wi besaae ellersz vdj *Napoli*:

Il Castello nuovo, vdj Byen, som haffuer Bollwercke vd till alle de fornemmeste Gader vdj Byen; er heell stor och drefflich fast. Hart der hosz er *il Molo* eller *port* for Haffuett.

Il Castello dell' Uouo, legger wed Siden aff Söen.

Il Castello Santelmo, legger paa et höyt Bierg, er och heell fast och *commenderer* den gandske Bye.

Wi besaae och *Vice Ré*, hansz Pallatz, som er en heell skiön Bygning, fornemmeligen vden till. Wi saae ochsaa hansz Stall dersammestedtzt, huor seesz mange skiönne Heste.

Il palazzo dei Romani er och well wært att see; der ere mange skiönne Gemelde vdj. Och mange flere skiönne Palatzer. *Neapolis* er heell well bygget och haffuer skiönne bræde Gader.

21. Rede wi vd till *Pozzuolo* (en liden Stad), fra *Napol*. 8.
att besee alle de *Rariteter*, som der omkring findisz, saauellszom och paa Weyen der hen. Som först vden for Forstaden aff *Napoli* komme wi igennem *la grotta de Napoli*, som er en italiensk Miill lang; er heell høy och bred. Mand mener, att *Lucullus* eller och de Græcker haffuer ladet den giöre. Dett er en stor Wey, som er giort igennem *montes Pausippinos*.

Dagh.

Mill.

Der offuen paa, offuer Indgangen, er *Virgilij* Graff. Paa halff Weyen till *Pozzuolo* saae wi *la grotta del cane*, som er en liden Grube vdj et Biergh; huilcken er saa forgiftig, att naar mand lader sette en Hund der ind, bliffuer dend strax ligesom död och kand ingen Aande faa; huilcket wi forsögte. Men der den bleff strax tagen vd och borren till *Lago d'Agnano* (en Söe), som er hart der hosz, och kast der vdj, bleff den lystigh och fridsk igien. Men dersom mand lader Hunden bliffue noget forlunge der inde, daa döer den gandske.

Derhosz er *La fumarola d'Agnano*, som er et warmt Bad. Vden for *Pozzuolo* saae wi *La Solfatara*, som er et stort och holt Biergh; kaldisz saaledisz, fordj den er gandske fuld aff Suogell och stedtze röger med en stor Bruszen aff nogle Huller, till huilcke mand kand ride tæt till. Jorden der vnder er gandske holdd. Samme Bierg kalldisz och *Forum Vulcanum*.

Vdj *Pozzuolo* saae wi *rudera* aff et *amphitheatro* och aff *Ciceronis academia*. Fra *Pozzuolo* lode wi osz sette offuer Söen vdj en *Veluca* till *Campos Elicæos*, som de kaldisz; er en heell fæd Jord; offuer huilcke wi ginge till at bese

3.

la Piscina mirabile, huor fersk Wand haffuer werret opholdet; er en drefflig stor Bygning vdj Jorden, aff *Lucullo* bygget, som mand siger. Der offuen paa haffuer och hansz Pallatz standett.

Mare mortuum seesz strax der hosz.

Le Cento camerelle saae wi och lidet derfra, vnder Jorden, huor vdj *Nero* haffuer haft sine *Schiaui* (Træll, Liffegen), som den gemeen Mand siger. Der offuen paa skall haffue standett et Pallatz.

.Digh.

Mill.

Il promontorio di Miseno, huor *Miseno* Stad haffuer standett, seesz och derhosz paa Siden.

Siden ginge wi mod *Baija*, som haffuer werret en Stad, huor nu paa Bierget er et *Castel*. Paa Weyen saae wi mange gamle *rudera*, som aff

Il Tempio de Hercule, huor *Nero* lod sin Moder druckne och ombringe.

La Villa Bauli.

Le peschiere di Hortensio, noget vde i Haffuett.

La sepoltura d'Agrippina, som waar *Neronis* Moder, och hendisz Pallatz saae wi noget derfra. Begraffuellszet er vnder Jorden och der offuer Palatzet.

La Grotta Dragonara seesz icke mere; der samme stedtz er et Huusz henbygget; er imellom *la piscina mirabile* och *le cento camerelle*.

Siden lode wi osz sette offuer Söen och paa den anden Side aff *Baija*, forbj *il porto di Baia: il Tempio di Diana et di Venere*, *La Villa di Mario et di Cornelio Tacito*, paa et lidet Biergh, som mand osz forsagde, och andre *rudera* mere. Siden ginge wi offuer Marcken att besee

.E *Il Sudatorio di Tritola*, som er noget höyt i Weerett; er en lang Gang och gandske mörck. Naar mand gaar rett op hen ind, er dett saa warmt, att mand strax ingen Aande kand faa och maatte quælisz, dersom den, som wiszer en omkring, icke sagde, att mand skulle bucke sigh ned imod Jorden; thi daa er dett heell kylt; och io lenger mand gaar hen ind vdj Gangen, io större Heede mand fornemmer.

Le Bagni de Cicerone, som er et warmt Bad, er strax der neden for.

La grotta de Sibylla, som den gemeen Mand den kalder, waare wi udj, noget derfra; er 350 Schritt lang vnder Jorden. Tilförn sigisiz samme Gang att

Dagh.

Miillr.

haffue gaaet endtill *Cuma*, som er 3 Miill. Der vdj er och *Sibyllæ* Bad. Hart der hosz er

Lago Auerno; der tuert offuer seesz *il Tempio d' Apollo*, som er endnu temmelig gandske.

Lago Lucrino er noget derfra imod Stranden och er nu heell liden formedelst *la Montagna nuoua*, som er hart der wed och er bleffuen giort paa en Nattisz Tid aff den Aske og Steen, som *la Solfatara* haffuer vdkast, der den brente, och saaledisz opfyldt en stor Deell aff *lago Lucrino*, endog den legger icke saa meget nær wed *la Solfatara*.

Siden tilbage igien till *Pozzuolo* och komme igennem 3.
Il porto di Giulio cive Cesare.

Wed *Pozzuolo* komme wi forbj

Il Molo, som er heell høy och stoer och gaar langt vd vdj Söen. Den gemeen Mand, saauelszom och nogle andre lærdere, holder dett for att haffue werret en Broff, som *Caligula* skulle haffue ladet giöre fra *Pozzuola* offuer Haffuett endtill *Baia*, som er 3 Miill. Andre mener dett att haffue werret *Iulij Cæs: port* eller Haffuen. Nogle *arcus* seesz der aff, som endnu ere heele; och siunisz som dett skall haffue werret en Broff. Samme Dag fra *Pozzuolo* igien till *Napoli*. 8.

Icke wiit fra *la Solfatara* komme wi forbj *il Monastero di S. Genuaro*, huor hand och er bleffuen halszhuggen; er ickun en liden Kircke.

NB. Vden for Porten maa mand giffue *Gabellierern* Drickepeng paa tuende Steder, derszom mand icke will offuersögt werre; saa ochsaa naar mand kommer ind vdj Byen, nemlich *Neapolis*; dog er det icke saa strengt, naar mand kommer ind vdj Byen.

22. Reyste wi fra *Napoli* till *Capua*. 18.
23. Derfra till *Cascano* (en *bourg*). 16.
Samme Dagh derfra till *Mola*. 18.

Dagh.

Mill.

Eckenbergh, sin *Cavalcata* eller *Intrade* vdj Rom med stor Pract och *Magnificentz*. Foran ginge 60 Mull-eseler med skiönne Deckene, med Guld och Sölff sterck broderet, och alt Töyett aff Sölff. Alle Mull-eselene och 3 Biheste ware med Sölff beslagen; och den Hest, Gesanten selff red, med pur Guld, och Stenger och Stiböyle aff dett samme. Alle hanz Pasker och Tienere, som ware heell mange, waare kledde vdj Skarlaggen, med Flöyell vnderforet och med Sölff Knippeling bremmet.

13. Saae wi Paffuen flötte med stor *Solennitett* fra *Monte Cavallo* op vdj *Vaticano*, wed Sanct Pedersz Kircke.
16. Giorde Keyszerens *Ambassadeur* sin anden *Cavalcata*; den waar prectigere end den förste, men foruden Mulleselene; huilcken hand giorde ochsaa till Hest, der hand bleff opfordret till *Audientz* hosz Paffuen. Alle hanz Tienere och Folck waare klæde vdj sort Flöyel, bordyret heell sterck och brett med Guld; Kapperne waare vnderforet med Gyldenstyck och Tröyerne aff dett samme. Hannem effterfulde en Carosz, gandske med Sölff beslagen, *astimeret*, foruden Hestene der till och Hestetöyt, paa 40 tuszende Kroner; med andre skiönne Caroszer mere. Wi saae hannem samme Tid haffue *publice Audientz* for Paffuen och Cardinalene; och der de ginge vd, bar hand Paffuensz Swantz, aff hanz Kiortell, effter hannem. Siden saae wi hannem holde Taffel vdj samme Stue med Paffuen, huer seerdelisz for sig; huor bleff holden, men Maaltid warede, en heell skiön *Musick*. Hand saauellszom hanz Herremend (blant huilcke ieg mig holte, paa dett ieg alltingest diszbedre kunde faa att see) och gandske *Suite* bleffue samme Gang heell kostlich *tracterede*.
21. Hollte S: *Luigi* (fransöske Kircke) et skiönt Fyrwerck

Dagh.

Milt.

- formedelst Dronningensz aff Franckerige Forlösning med en vng Printz eller *Dauphin*. Samme Dag skeede och en *Cours* eller Lob aff barbariske Heste forbj den fransöske *Ambassadeursz* Pallatz.
22. Skeede en *Cours* aff *Barqver* eller Bode paa Tibern. Samme Afften bleffue och holte nogle smucke Fyrwercke.
23. Holtist igien en *Cours* aff barbariske Heste; och samme Afften holte den fransöske Gesanter et heell skiönt Fyrwerck paa *Tybern*, giort som et Orlogt Skib. Och trey Dage effter hinanden sprunge ideligen vd aff hansz Pallatz tu Fonteener med Wiin. Samme Gesanter holte och en heell drefflich skiönn Comædie, som warede well i otte Timer.
24. Holte *Cardinal Antonio* et heell skiönt Fyrwerck, ochszaa for samme Fest Skyld.
25. Holte *Cardinal Francesco* en heell skiön Comoedie om *Bonifacio*, Keyszerensz *Ambasciadore* till Ære; huilcken hand och samme Dag med alle sine Herremend heell kostlich tracterede. Der bleff ellersz holte mange andre Fyrwercke, den vnge *Dauphin* till Ære. Den spanske Gesanter haffde och Keyszerensz Gesanter till Gæst och holde, hannem till Ære, en spansk Comædie, och haffde en romanske *Dame* med tuende hendisz Döttere, som *musicerede* och siunge tilforn for hannem; dennem bleff foræret 1500 Kroner; thi derisz Röst och Sang neppelig haffde Lige; synderlig den enisz, wed Naffn *la Dorothea*.

Wi besaae ellersz vdj Rom

effterfølgende:

Paffuensz Pallatz *in Vaticano*, wed S: Pedersz Kircke, som er en heell skiön, stoer och wiitlöfftig Bygning; huor wi besaae först:

Dagh.

Mill.

Bibliothecam Vaticanam, och der vdj heell mange och rare Bögger, som *Manuscriptum Chrysostomi*, *Acta Apostolorum græce*, skreffuen paa Pergament heell skiönt med gyldene Bogstauer; och ere bleffuen *Innocentio Octauo* forærede aff Dronningen aff *Cypern*; *Manuscriptum Terentij*, wed 8 hundrede Aar gammell; *Virgilij manusc:* dersammestedt, wed 5 hundrede Aar gammell: begge tu med store Bogstauer och med Figurer; *Missale antiquum Romanum, in folio*, med drefflige skiönne Miniturer vdi; *Euangelia* och Bönner *in octauo*, som ochsaa ere med heell skiönne malede Figurer vdj. Dersammestedt ere och mange andre *Antiquiteter*, som en iapponisk Sang och andre iapponiske Bogstauer; noget, som waar skreffuet paa Bark aff Træ, och andet mere *Henrici Octaui, Angliæ Regis, adversus Lutherum de septem Sacramentis manuscriptum*, paa Pergament; samme Kongisz Kierlighedz Breffue *ad Annam Bolenam*. Vdj en anden Lade saae wi *Terentij* och *Virgilij* heell gamle *manuscripta*; *item Petrarchæ, Boccaccij* och *Sannazarij manuscripta*, med derisz egne Hender; *Opera Dantes manu scripta, a Boccaccio ad Petrarcham missa*, ere heell well skreffne; saa ochsaa *Michael Angeli Bonarottæ*, hansz Wersze. Der hosz er det heydelbergiske *Bibliotheck*, som den Tid enda icke waar vdj Order. Dersammestedt wiszisz *Pfaltzgraffuensz Stambogh, Lutheri Bibernell, in folio* och *in 4to*.

Der effter ginge wi vdj

Sacrastiet, huor wi saae runt om vdj et Kammer store Lader eller Skabbe; den förste fuld med skiönne wirckede Hyuder aff Silcke och Guld; de andre alle fulde med ligesadanne skiönne wirckede Meszehageler. Och mit vdj Stuen, vdj en stor Kiste, ere ochsaa mange andre Meszehageler, och alle met Perler

gandske offuersatte. Offuen vdj samme Kiste forwarisz et Marienbillet, met Barnet Jesu paa Armene, drefflich well giort aff Silcke och Guld, saa dett icke kand bedre eller kunstrigere malisz, och er heell höyt skatteret. Derfra ginge wi vdj en anden Stue, huor osz bleff wiszet tu store Beggere, met Deckell paa, aff puur Guld, skiönt gjorde och met Ædelstene zierede. Den ene deraff haffuer Groszhertzugen did foræret. Tu mindre, men *sacrerte* Kalcke, ochsaa aff Guld; den ene der aff bliffuer brugt, naar Paffuen *communicerer*; derhosz er et Rör aff Guld, igennem huilcken hand zuer Winen aff Kalcken. En stor Guldring, met fire store runde Perler och en stor Sophir mit vdj; och andre Stene. Et stort Diemantz Smycke, som Paffuen berer for paa sit Bryst. Den Swamp, der aff Wor Herre haffuer drucken paa Kaarszet (som de beretter), er skiönt indfattet vdj Guld. En Eske aff Christall *de Montagne*, vdj huilcken det *consacrerede* Bröd bliffuer opholden och indsettisz vdj et lidet Cabinet, ochsaa aff Christall *de Montagne*. Et Korsz aff Christall *de montagne*, indfattet vdj Guld; der vdj er en Torn aff Christi Tornekron (som de den foreholder), paa huilcken endnu kand seesz Blod. *S: Prescia* Martyrinde, hendisz Serck, som er noget blodig; derhosz seesz ochsaa hendisz Hoffuett och andre Helligdomme. Paa den anden Side ere Paffuernisz Huer, ligesom Biscopszhuer, huilcke ere heell kostlige, met skiönne Perler och andre Ædelstene zierede. Derhosz bliffuer wiszet en *Missale dell' Euangelij*, vdj en stor *Folio*; dervdj seesz saa skiönne och kunstrige Miniturer, att intet kand skiönnere malisz eller seesz. Malern haffuer heett *Guilio Glouio*; hannem till *Recompens* derfaare ere forærede 15000 Kroner, som mand siger. Derhosz

ere Paffuernisz Töffle, aff Gyldenstyck och Attlask. Derfra ginge wi vdj Paffuensz Capell, huor ere skiönne Gemelde, maledede aff *Michael Angelo Buonarotta*; fornemmeligen hansz *Extremum judicium*. Siden besaae wi alle Gemackerne och *Gallerier*, som ere vdj den gandske Pallatz, och allestedtz seett heell skiönne Malninger, och vdj Paffuensz Soffuekammere smucke Tapitzerje, men noget gamle. Suitszernisz Sall er och smuck *perspectiuisk* malett. Wii saae der ochsaa en lystig *Galerie*, huor alle de fornemmeste Steeder och Landskaffter vdj Italien ere affmalede. Siden besaae wi Haffuen, som kalldisz *Belvedere*; er smuck och lystig. Mand gaar nogle Trapper neder, daa seer mand en smuck *Grotte* eller Wandkunst; mit vdj Wandett staar et Skib aff Kobber, som allewegne giffuer Wand fra sig i Wærett. Naar mand will gaa der vd igien, bliffuer mand noget blött. Der seesz ellersz vdi Haffuen nogle skiönne *Statuer*, som *Cleopatra moribunda*; legger ligeszom paa en Seng; er höyt actet; *Laocoonte*, med de tuende Sønner, omgiffne med tuende Dragger, er en aff de skiönniste och kunstrigeste *Statuer* vdj Rom. *La statua d'Apolline Pidio, di 'Commodo Imperadore*; *Venus*, som legger med *Cupidine*; en anden *Venus*, som kommer ud aff Badett; *la statua d'Antinoo*. Der ere ogsaa andre *Statuer*, som *Nilus*, en Flod, och *Tybern*. Offuen paa Muren ere 12 *Maschere* aff Marnell, aff huilcke Haffuen ochsaa haffuer sitt Naffuen. Wi besaae ochsaa Rustkammerett sammestedtz, som er hart wed *Bibliothecam Vaticanam*; er heell smuck och well *ordineret*, och er gandske nytt; thi denne Paffue haffuer dett altsammen ladet giöre; der aff kand 35 tuszende Mand udrystisz.

Monte Cauallo, huor Paffuen holder Huusz om Som-

meren, er et heell skiönt Pallatz, huor ere heell mange skiönne Gemächer och en liden Capell, skiönt her vmb malet aff *Guido Rheni Bologn*: Den store Capell er och smuck forgylt vnder Huellingen. Derhosz er en skiön stor Haffue med nogle *Statuer* udj. Vden for Pallatzet staaer tuende skiönne *Statuer*; vnder den ene Hest staaer skreffuet: *opus Phidiae*; och vnder den anden: *opus Praxitellis*.

Il giardino d'Aldobrandino, som er en heell skiön stoer Haffue, strax wed *Monte Cauallo*. Der vdj ere mange *Statuer* och nogle *Idoler*; dersammestetz er och et smuckt Pallatz, huor ere heell smucke Gemächer med skiönne *Statuer*, fornemmeligen en *Hermaphrodit*; *Venus*, som er höyt actet; den seesz, naar mand gaar op ad Trappen; *statua Iouis transfigurati*, som och er höyt actet; och andre flere. Der seesz och drefflige Gemælde, som: *Arca Noë*, malet aff *Basciano*; de tu Discipler, som ginge till *Emaus*, malet aff *Parma Vecchio*; om de wskyldige Börn, aff *Mazellino*; *ejusdem mare rubrum*; *Christi Omskierelse*, malet aff *Titiano*; et Quindebilled, aff *Carlo Venetiano*; *Iupiter transfiguratus*, aff *Michael Angelo*; *L'amorosa di Raphael Urbino*, aff hannem selff giort; samme, hanz *musica*, ere fire Stycker; Jomfrue *Maria* med det lidet Barn, *opera d'una Donna*, *Giouanna Veronese*; *Marthinus Lutherus*, malet aff *Perugino*; *Magdalena* med skiönne Haar, *Autore Giorgione*; och mange andre flere skiönne och rare Quaderstycke.

Il giardino di Farnese, som er in *Campo Vaccino*, er en heell skiön, smuck och lystig Haffue, well den skiönneste vdj Rom; haffuer smucke Wandkunste och Lysthusze och nogle *Statuer*.

Il palazzo di Farnese er et heellt skiönt och stort Pallatz, huor ere mange och rare *Statuer*. Vdj et

lidet Huusz vden for Pallatzet seesz den meget berymbte *statua*, som kaldisz *il Tauro di Farnese*; er vdaff en Steen. Vdj Hoffet eller paa Platzen ere och skiönne *Statuer*, fornemmeligen *Herculis stat.*; som er meget berymbt. Vdj Pallatzet seesz *Alexander Farnesins*, som er giort aff en Pille, der haffuer standit vdj *templo Pacis*; et *Idolum*, som er bleffuen fundet vdj *Pantheon*; de 12 Keyserer aff Marmell; *Hercules*, huor hand ombringer Slangen, aff Kobber, och der hosz hausz Gierninger; *Philosophi græci* aff Marmell; en *Mercurius* aff Metall; *Poppea*, *Uxor Neronis*, aff Marmell; och mange andre skiönne *Statuer*. Tuende aff de 12 Taffler, aff Metall. En heell skiön stoer Skiffue, aff atskillig Slagsz Steen indlagt; en anden liden Skiffue, ochsaa heell skiön indlagt, vdj Blomster, skatteret paa 30000 Kroner. Der seesz och mange skiönne Quaderstykke eller Gemelde, aff *Cordona*, *Hannibal Coraccio*, *Francesco Saluiati*, *Andrea del Sardo*, *Raphael Urbin*, *Titiano* och andre maledede. En *galleria*, skiönt malet aff *Hannibal Coraccio*. Der hosz ere nogle smaa Winterstuer, aff samme ochsaa heell well maledede.

La Cancellaria er och et skiönt Pallatz; der offuen paa haffuer *Card: Francesco Barberino*, *Nepote del Papa*, sine Werelser. Der seesz ellersz skiönne Gemächer met smucke Gemelde vdj och heell drefflige Tapiszerier och nogle *Statuer*. *Il Palazzo dei Barberini* wed *Monte Cauallo*, huor *Card. Antonio*, *Nepote del Papa*, holder Huusz, er et drefflig skiönt Pallatz, men waar icke den Tid gandske ferdig inden vdj. Der sammestedt haffuer *Card. Francesco Barbar*: et heell skiönt *Bibliothek*, huor ere mange *manuscripta*. *Il giardino dei Medici* eller *del gran Duca di Toscana* er en heell skiön och lystig Haffue, paa *monte*

Dagh.

Miill.

Trinita leggend, met mange skiönne *Statuer* vdj; fornemmeligen *Neobis historia*, met 14 Söner, alle naturlig store aff Marmell, er heell höyt actet. Vdj Indgangen er en smuck Fontane med en *Mercurio* aff Metall; der seesz ochsaa en *Obelisco* med ægyptiaske Figurer, som er höyt actet, formedelst den er gammell. Der hosz er en *Gallerie*, udj huilcken ere 24 gamle *Statuer*, som ere höyt actede; och offuer en huer er et Hoffuett. Der er och sammestedt et heell skiönt och wellzieret Pallatz, fornemmeligen inden till, paa den Side mod Haffuen, huor vdj ere heell mange skiönne *Statuer* och Gemelde och smucke Stuer.

Villa Borghesia eller *giardino di Borghese*, som er vden for *la porta Pinciana*, er en heell skiön, lystig och meget stor Haffue, huor ere mange *Statuer*, Fiskeparcke och Fuglehusze. Derhosz er et heell skiönt Pallatz, gandske met *Statuer* fra Fondamentet endtill Taget zieret. Der vdj ere skiönne Gemelde och Quaderstycke, som Paffuensz *assumption*, en Torneer, den tyrkiske Keyszers Auffzug, altsammen malet aff *Tempesta*. En *galleria*, aff *L'alfranco* skiönt malet; och mange andre skiönne Stycker, aff de fornemmeste Mestere malede, som *Titiano*, *Pasquino* och andre. Der seesz ochsaa heell mange skiönne *Statuer*, som et nagent Billed med en Piill vdj den rette Hand; er well giort; en *Diana*, som haffuer Hoffuedett, Henderne och Födderne aff Kobber, men Liffuet aff orientalisk Allebaster; en *Cupido*, som holder Hoffuedet tilbage; er well giort; *Seneca* vdj Baddett, giort aff *Pietra Parangone*, heell skiönt; huor mand naturlig kan see alle Aderne; haffuer et Baand om Liffuet aff orientalisk Marmell. Et *Venus* Billet, som legger paa en Matrasz vdj en Kiste, saa naturlig, att mand

mener dett at werre en Seng. De 12 Keyszerer och mange andre skiönne och rare *Statuer*. Et *Cabinett* aff optisken Sachen; der vdj *præsenterisz* först et *Pallatz*, siden en *Haffue*, dernest *Klenodier* och for det fierde et *Bibliotheck*; er skiönt giort. Der seesz ochsaa nogle skiönne *Colomner* aff *Porphy*, *pietra parangone* eller *Pröffuesteen*, och aff *Marmell*. Och andet mere, som well er wært att see.

Palazzo dej Borghesi, som er vdj *Byen*, er et drefflig skiönt og heell stort *Pallatz*, huor och ere skiönne *Statuer* och smucke *Gemelde*. Der er ochsaa en kön *Haffue* met smucke *Wandkunste* vdj.

Palazzo dej Matthei er och et skiönt *Pallatz*, huor och seesz mange skiönne *Statuer* och smucke *Gemelde*.

Giardino dej Matthei er en heell skiön *Haffue* med mange *Statuer* vdj; derhosz er et smuckt *Pallatz*.

Palazzo dej March: Iustiniani, huor vdj ere wtallige mange *Statuer* aff *Marmell* och alle heell skiönne. Vdj en *Gallerie* ere hen wed 300, huilcke mand kand alle *haffue* skiönt stucken vdj *Kobber*. Der ere och heell mange drefflige och rare *Quaderstycke* aff de allerfornemmeste *Malere*.

Wi besaae och mange andre *Pallatzer*, huilcke alle at wille opskriffue skulle bliffue altforlangt; dog de fornemmeste ere, huilcke ieg *haffuer* optegnett.

Wi besaae ochsaa de 7 *Kircker*, som ere de fornemmeste, nemlich:

- 1, *La Santa Croce de Hierusalem.*
- 2, *Dei Santi Fabiano e Sebastiano*, som er vden *Porten*,
in via Appia.
- 3, *San Giouanni in Laterano.*
- 4, *San Lorenzo fuor della porta Esquilina.*
- 5, *Santa Maria Maggiore.*

6, *San Paolo, nella via Ostiense.*

7, *S: Pietro in Vaticano*, huilcken formedelst sin skiönne Bygning och mangfoldige Helligdomme actisz att werre et *miraculum mundi*.

Wi saae och vdj Rom mange skiönne *Antiquiteter*, som:

Columnam Trajani och *Antoninj*, ere tuende skiönne och drefflige *Columner*, paa huilcke ere kunstrige vdgraffne derisz *Legender* och mandelige *Gierninger*. Inden vdj ere *Træpper*, saa mand kand gaa op endtill det öffuerste. Och mange flere skiönne *Columner*.

Wi saae der och mange skiönne *Piramides* eller *Guglier*, blant huilcke de fornemmeste ere: den, som staar paa *Platzen* for *S: Pedersz Kircke*, huor och er en skiön *Fontane*; och den, som staar for *S: Maria del Popolo*, huilcken er fuld med ægyptiaske *Bogstaffuer* och *Figurer*; en anden, som staar for *S: Giouanni in Laterano*, som ochsaa er med ægyptiaske *Figurer* paa; och neden till wed *Foden* er en *Fonteine*. *La Guglia de' Medici*, som seesz vdj derisz *Haffue* paa *monte Trinita* och *haffuer* ochsaa ægyptiaske *Bogstaffuer*. Noch en anden, som staar for *Maria Maggiore*; och andre flere.

Pantheon, alle *Affgudersz Tempell*, som nu kalldisz *Maria Rotunda*, fordj den er rund, och er en *Kircke*, er den skiønneste och fuldkommeste *Antiquitet* vdj *Rom*; *haffuer* ingen *Winduer*, men ickun et *Holl*, som gaar mit igennem *Huellingen*, fra offuen ned.

Paa *Campo Vaccino*, som tillforn *haffuer* werret kallet *Forum Romanum*, saae wi mange skiönne *Antiquiteter*, som: tuende skiönne *arcus triumphales*, och den tredie noget vden for *Platzen*; alle tre aff *Marmell* och mesten gandske; och ere *Settimij Seueri*, *Titi* och *Constantini Magni*, derisz. *Rudera* och tre store *Piller*

aff *Tempio di Giove Statore*. *Rudera* aff *Templo Pacis*,
saa och aff *Ciceronis* Huusz.

Lagum Curtij, offuer huilcken ere opreiste mod hin
anden tu eller tre store Stene. Och andet mere.

Templum Antoninj et Faustinae, kaldisz nu *S. Lorenzo*
in Miranda. Offuen offuer Indgangen staar skreffuett:
Divo ANTONJNO, D. FAVSTJNÆ. Nu er der en
Kircke.

Vden for Platzen eller *Campo Vaccino* saae wi *Am-*
phitheatrum Titi, som nu kalldisz gemeenligen *Coliseum*;
er en heell stor Bygning och vden till endnu mesten
gandske; den er inden vdj bygget vdj en *Oual* och
vden till rund.

Wi saae och et andett lidet *Amphitheatrum* wed *la*
Santa Croce in Gierusalem, vdj *Stadtmuren*.

Il Palazzo Maggiore eller *palazzo grande*, vdaff huisz
store Bygning seesz endnu heell store och wiittlöfftige
rudera.

Therme Antoniane eller *Terme di Caracalla*, huisz
Vestigier och *Ruin* seesz ochsaa heell store.

Templum Iani eller *tempio di Giano* er aff *Marmell*
och er firekantet; haffuer en Port paa huer Side.
Der hosz seesz en liden *Arcus*, paa huilcken ere
Øxen vdgraffuede och Præster med de Instrumenter,
som de brugte att opoffre dem till derisz Affguder
med.

Sepulchrum Metelli, som er en heell stor Bygning och
gandske aff *Marmell*; kalldisz ellersz *Capo di Boue*;
och ded formedelst nogle Oxehoder, som ere vd-
graffne offuen omkring, och Hedningene pleyede att
offre for de Döde, derisz Siæle. Strax der hosz
seesz

Circus Caracalli, som er en heell stor Platz och er
lang; der mit vdj legger en *Guglia* eller *Pyramis*,

Dagh.

Miill.

som er sönderfalden vdj trey Stycker och er vdgraffuen vdj ægyptiaske Bogstauer.

Templum Veneris och *Cupidinis*, som er wed *la S: Croce di Hierusalem*. Och andre hedningske Templer flere.

Therme Diocletiane, som haffuer werret heell wiittlöfftige; vdj en Deell aff huilcke er nu en Kircke. Dersammestedtzes seesz nogle heell store Piller.

Mausolæum Augusti, vdaff huilcket endnu seesz paa denne Dag en stor Deell; och er en liden Haffue der mit vdj.

Castello S. Angelo, som tilforn haffuer werret kallet *Moles Adriani* och haffuer werret samme Keyszer, hanzs Begraffuellsze; nu er dett et heell fast Castell och Festning, vdj huilcket Paffuen haffuer en Löngang fra hanzs Pallatz *in Vaticano*. Der vdj foruarisz trey Millioner Guld, som *Papa Sixtus V* lod der hensette.

Strax derhosz er en smuck Brow offuer *Tybern*, kaldisz

Ponte Elio. Icke langt derfra seesz *rudera* aff en *Ponte Triumphale*.

Sepulchrum Cestij seesz vdj Stadtmuren wed *porta di S: Paolo*; er endnu heell och gandske aff Marmell; er giort som en *pyramis*.

Der hosz er *Mons Testaccius*, som vngefähr er hundred och treszensztyffue Födder höy och sigisz att werre giort aff de Romaner vdaff idell Leerpotter och Kar, vdj huilcke Skatten fra atskillige Lande skulle dennem werre fremborren, och siden effter Handen kast dem der hen paa et Sted, effterdj det waar forbuddett, att de ey der met skulle opfylle *Tybern*. Andre mene den at werre giort aff *Idolis*, *Urnis* och andre Slagaz *Statuer* och Kar; huilcket och siunisz troligere.

Dagh.

Mitt.

Theatrum Marcelli, huor nu er *il palazzo dei Saueili*; dog kand seesz noget der aff; den er bleffuen giort aff *Augusto*.

Il Campidoglio, som legger höyt paa *monte Capitolino*; er en heell skiön Bygning och haffuer en prechtig Anseent. Der holdisz *Justitz* och *Rettergang*; der boer ochsaa *Conseruatores*, som de kalldisz. Op till samme *Capitolium* gaar en heell skiön bred Trappe; der offuen paa, paa huer Side, staar en Hest och en *Sclaue*, som holder den, med en *trofeo di Mario*. Mit paa *Platzen* staar en stor Hest, paa huilcken sidder *Marcus Aurelius Imperator*; er vdaff Kobber. Der seesz ochsaa paa *Platzen Marforij statua* och nogle andre, som giör en *Fonteine*. *Item* en anden *Fonteine*, som *præsenterer* den *Flod Tigren* och *Tybern*. Et *Hoffuet* aff en *Colosso*. Der seesz mange skiönne *Werelszer* och der vdj heell smucke *Gemälde* och *Statuer*. En *statua* aff Kobber er höyt actet, huor en sidder och pilcker en *Splind* aff sin *Fod*. Neden vnder vdj en liden *Platz* seesz mange *Statuer*, som *la statua grande del Magno Constantino Imperadore, di una Pallade, di una Minerva, la testa di bronzo di Commodo Imperatore, et una mano di bronzo, il Cauallo et il Leone*; och mange *Statuer* flere och *Stycker* aff *basso relieuo*, som seesz paa samme *Platz*, paa *Trappen*, naar mand gaar op till *Gemächerne*, saa well som ochsaa vdj *Gemächerne*, baade aff Kobber och *Marmell*, alle heell skiönne och rare och well wært att besec.

Der hosz er en liden *Kircke*, kaldisz *Ara Coeli*, huilcken holdisz for att werre heell gammell. Der sammestedt seesz paa det store *Alter* et *Marien Billet*, som sigisz *S: Lucas* att haffue malett. Samme

Dagh.

Mill.

Kircke legger heell höytt. Herfra kand man strax komme paa *Campo Vaccino*.

Iblant andre Kircker och Cappeller holldisz *La Scala Santa* for en aff de helligste; som er en Cappell, strax wed *S: Giouanni in Laterano*. Op till samme Cappell gaar 28 Trappetrin, som holdisz for att werre hellige; och der aff haffuer ochsaa Cappellet sit Naffn. Der sigisz, samme Trapper att haffue werret vdj *Pilati* Palatz til *Hierusalem*, och Wor Herre *Iesus Christus* tuende Gange att haffue gaet op och neder ad dennem, der hand bleff skicket fra *Herode* igien till *Pilatum*; och paa dennem att haffue ladet falde grædendisz Taare och Blodzdraaber, huor vdaff endnu paa dem seesz Tegen, som de mener, och icke kand affslidisz. De gaar gierne op ad samme Trapper paa Knæerne och formener der wed att fortiene store *Indulgenszer* och en stor Deell aff derisz Syndersz Forladelsze. Dersammestetz ere ochsaa nogle Dörre aff Marmell, igiennem huilcke *Christus* ochsaa sigisz samme Tid att haffue gangett. Dette er dett fornemmeste, som vdj Rom er att be-see; endog der well findisz mange andre *Antiquiteter* och *Rariteter*, saa och smucke Palatzer och Haffuer, som ieg, for att fly Wiitlöfftighed, icke haffuer optegnet; saauellszom ochsaa mange och wtallige och aff dennem höyt actede Helligdomme; om huilcke ieg heller intet haffuer annoteret; thi saadant aff osz och dem, som bedre ere *informerede*, gaudske ringe actisz.

Decembris.

27. Fra Rom till *Baccano* (*hosteria et posta*). 15.
 28. Derfra till *Caprarola* (en smuck *bourg*), hörer Hert- 16.
 zugen aff *Parma*, som er en *Farnese*, till; er tu Mill

Dagh.

Mill.

aff den rette Wey. Dersammestedtzt besaae wi et heel skiönt och *Regium pallatium*, som *Papa Paulus tertius Farn:* haffuer ladet bygge. Der vdj ere skiönne malede Salle och Stuer: Vdj den förste Sall er den gandske Werden well malet, och vnder Huellingen Himmelensz Lob. Der ere mange andre smucke Gemächer och drefflich smucke Haffuer, med heell mange skiönne Grotter och Fonteiner udj. Strax rede wi derfra igien till *Witerbo* (en kiön Stad). 10.

Samme Dag derfra till *Montefiascone* (en stor Burgh), 10. huor aff den gode Mufckateller Win, som der holdisz for att woxe, haffuer drucket sig till Döde en Biscop, huisz Graffskrift er hannem aff hansz *Famulo* saaledisz bleffuen giort: *Est, est, est; hic Dominus meus mortuus est*, och endnu kand leszisz. Huor samme Biscop haffuer reyst, da haffuer hand altid willet ladet giffue sine Heste Foer, saa och loszere Natten offuer, huor den beste Win waar att bekomme; och derfaare haffuer skicket sin *famulum* for i Weyen, att ospörge den beste Win; och huor den waar god, skulle hand skriffue paa Dörren, som Biscoppen skulle forbj: *Est*, att hand der kunde drage ind; och huor Winen waar heell god, skulle hand skriffue: *Est, Est*; men huor den waar allerbest: *Est, Est, Est*, trey Gange; huilcket hand her haffuer fundet for sig och der udoffuer drucket sig till Döde.

29. Derfra igennem *Bolzena* (en Burg), legger wed en stor Söe, som kaldisz *Lago di Bolzena*, till *Aqua Pendente* (en Stad, er Paffuensz). 16.
- Samme Dag derfra till *Radicofoni* (en Burg), hörer 12. Groszhertzugen aff Florentz till. Wi loszerede vdj et Wertzhuusz vden for, huor er got Losament, *alla posta*. Derhosz er en Festning, som legger heell meget höyt paa et Bierg och er aff Naturen fast.

Dagh.

Miill.

30. Derfra till *Tornieri* (en liden Landszbye). 16.
 Samme Dag derfra till *Siena*, en skiön stor Stad, 16.
 heell lang och small, men icke meget folckrig; huor
 de fremmede *Nationer* sig giern opholder, baade for der
 er et *Academie*, saa och fornemmeligen for Sprogget
 Skyld; thi der talisz heell godt och purt Italiensch.
 Alle Gaderne ere lagde med Mursteen. Wi besaae
 der Thumen eller Marienkircke, som er en heell skiön
 Kircke aff Marmell; fornemmeligen er Gollet der vdj
 heell kunstrig indlagt vdj bibliske Historier. Byen
 haffuer ochsaa en smuck Festning. Wi loszerede
alla Coronna eller *posta*.

Anno 1639.

2 Janvarij.

2. Fra *Siena* forbj *Poggioponzi* (en Burgh), der hosz en 16.
 Festning, till *Barbarini* (en Burg).
 Strax der hosz er denne Paffue, *Urbanus Octavus*,
 som ellersz haffuer Tilnavn *Barbarinus*, fød.
3. Derfra till *Fiorenza* eller Florentz, som er en heell 16.
 skiön lystig, stoer och folckrig Stad, huor wi besaae
 effterfølgende:
La Galeria del grand Duca; och der vdj saae wi
 först en *Galerie* eller lang Sall, 350 Schritt lang, met
 skiönne *Statuer* vdj och fornemme och lærde Mend,
 derisz *Contrafeyer*. Der hosz ere nogle skiönne Ge-
 mächer, och vdj et Kammer er en Skiffue, drefflich
 indlagt aff atskillig dyrebore Steene, skatteret, som
 de siger, for 50000 Kroner. Och derhosz er et
 drefflich skiönt Cabinet, giort till *Auszburgh*, skatteret
 for ligesaa meget. Wi besaae och strax der hosz
Kunstkammerett, som skatterisz for mere end tu
Million Guld; er gandske fuld aff *Antiquiteter* och rare
 Malninger; der vdj ere tuende store Skabbe, som

Dagh.

Mill.

icke en huer wiszes, och ere fulde aff meget skiönne, Geskirr och Drickeckar aff *Chrystal de Montagne* och nogle aff *Agate*; och andre skiönne *Rariteter* mere. Siden ginge wi vdj en anden Stue strax der hosz, ochsaa fuld med *Antiquiteter*, ligesom den förste Stue waar. Der vdj ere ogsaa tuende store Skabbe, vdj huilcke seesz allehonde Töy, drefflich skiönt och kunstrig arbeydet aff Elphenbeen. Vdj samme Kammer er et skiönt Cabinett, vdj huilcket forwarisz *Medaglie* eller atskillige Slagz gammell Mynt, for en *Million* Guld. Siden besaac wi

Rustkammerett, som och er heell skiönt, huor mange Kongersz, Förstersz och fornemme Capiteinersz Kyratzer och Gewehr opholdisz och foruarisz. Wi besaae ochsaa

Destilleriet eller *la fonderia*, huor mange dyreborre *Essentier* vddragisz och forarbeydisz; huor och Groszhertzugen selff vndertiden arbeyder; och koster aarligen att holde wed Lige mere end 60 tuszende Kroner.

Vdj denne samme *Gallerie* arbeydisz och de skiönne indlagde Steene, som bliffuer indlagt aff atskillige Slagz dyrebor Stene, saa kunstrig, som dett motte werre malett.

Il Palazzo Vecchio, som er strax derhosz, huor *Duc de Guise* den Tid holte Husz. Och der vdj saae wi först Groszhertzugensz Caroszer, huor iblant andre seesz tuende, meget store och drefflich skiönne. Siden saae wi dersammestedt Hertzugensz Skatt, som er heell skiön, vdj 12 store Skabbe. De 11 ere gandske fulde med Sölff och noget Guld och Edellstene; den tolfte er gandske fuld med Guld; der iblant seesz *Henricus Quartus*, som waar Kouge i Franckerigh, till Hest, aff pur Guld; er temmelig stort och heell

tungt. En heell stoer Diemantz Smycke och en Kiæde ochsaa med Diemanter. Wi saae der och en skiön malede Sall och andre smucke malede Stuer och Gemächer. For samme Palatz er en smuck Platz, kaldisz *la piazza del Duca*, huor er en heell skiön Fonteine, med mange *Statuer* aff Metall och Marmell omkring. Paa samme Platz staaer en skiön stor *statua*, som er *Cosmus* till Hest, aff Metall; ligeszaadan en staaer och for *L'annunciata* Kircke; saa ochsaa en skiön *statua* aff Marmell: er *raptus Sabinarum*. En *Mercurius* aff Metall; och andre.

Il Cappello dei Grand Duchi, huor endnu dagligen met 'stor Omkostning arbeydisz och er begynt aff *Cosmo*, denne Groszhertzugs Fader; och er et Werck, huisz Lige neppeligen kand findisz. Capellet er inden till runt omkring aff Marmell, met allebaande dyreborre Steen heell skiön indlagt, saa som Jaspisz, Cornioll, Corrall, *lapis lazari* och andre. Fornemmeligen er Altaret heell skiönt indlagt, huilcket den Tid icke waar ferdig; men wi saae det paa *Galeriet*, huor de paa sadanne Stene arbeyder. Der vdj skall Hertzugernisz Begraffuellsze werre, som ellerz erre vdj en Kircke strax der hosz, kaldisz *S: Lorenzo*.

Bibliothecket er strax wed samme Kircke, huilcket wi och besaae; er heell skiönt och gandske fuld aff *manuscriptis*, som regnisz till 3400, alle fornemme och heell rare, och mange med heell skiönne Miniaturer vdj. *La Vigna Imperiale*, som legger lystig vden for Porten; huor wi saae heell mange skiönne Stuer met wsigelige mange och drefflige skiönne Quaderstycke eller Malninger, skiönne Senge och indlagde Skiffuer och nogle smucke smaa Cabinetter.

Groszhertzugensz Stall, huor er hen wed 160 skiönne Heste.

Dagh.

Mill.

Dyrene, som ere Löwer, Biörne, Wlffue, Tigerdyer och nogle Ørne.

Il Palazzo de Pithi, huor Hertzugen holder Huusz, er et skiönt stort Palatz. Wi saae ogszæa Haffuen der hosz, som er skiön, stoer och lystig; huor erre heell mange *Statuer* att see, *Urnæ antiqvæ* och smucke Wandkunste. Wi besæae och dersammestedtzt Hertzugensz *Specialia* eller Apotheck, som er heell skiön. Cardinalensz Palatz, huor ere heell mange smucke Gemächer; och der vdz seesz drefflich skiönne Tapitzerier, saa och heell mange skiönne Gemælde och uogle *Statuer*.

La Specialia di S: Marco, huor vdz ere skiönne *Essentier*, er vdz et Closter, som haffuer ingen anden Indkombst, end huad de kand selge aff samme *specialia*.

Il Domo, som ellersz kaldisz *S: Maria di fiore*, er en heell skiön Kircke, vden till gandske *incrosteret* och offuerdragen med Marmell, huer anden Steen huid och huer anden sort. Der hosz er et skiönt Taarn, ligeszaadant giort aff Marmell. Derhosz er ochsæa en anden liden Kircke, *S: Giovanni* kaldet, som och er ligeszaadan bygget aff Marmell. Der vden for staaer tuende store Piller aff Porphyr, som sigisz att werre komne fra Jerusalem. Wi saae ellersz der andre smucke Kircker flere.

Florentz haffuer 4 smucke Brower aff Steen offuer *Arno riviére*.

Wi loszerede *alla Campana*.

11. Droge wi fra Florentz igien, vdz Carosz, till *Pistoia* 20.
(en kiön och temmelig stor Bye); er och noget fast.
Wi loszerede *all Lione d'oro*.
12. Fra *Pistoia* till *Luca*, som er en kiön lystig Stad och 20.
en heell skiön Festning; er icke rett meget folckrig.

Dagh.

Miill.

Derisz Gebiet begyndisz 9 Miile vden for Byen och strecker sig vdj Runden, 30 Mile. Wi besaae der *il Palazzo della Republica*, huor och derisz Fyrste med 9 *Senatorer* boer; er et smuckt Pallatz. Wi saae och derisz *Töihusz*, som er der sammestedt; huor vdaff kand vdröstisz 20000 Mand. Wi loszerede *alla Corona*, gott Loszament.

14. Fra *Luca* till *Pisa*, offuer et Bierg, kaldisz *Monte di S: Giulian*. 10.

Pisa er en skiön och stoer Bye, huor *Arno riviere* löbber igennem; och der offuer erre *trey Brower*. Wi besaae dersammestedt *Il Domo* eller *L'Annunciata*, som er en heell skiön Kircke och er gandske aff *Marmell*; haffuer heell skiönne *Dörre* aff *Metall*. Der hosz er et stort runt *Cappell*, ochsaa gandske aff *Marmell*. Dersammestedt er och et drefflich skiönt *Taarn*, gandske aff *Marmell* inden och vden; er heell kunstrig bygget, saa det er krumt och heller heell meget vd ad offuen till. Op till samme *Taarn* ere 258 *Træppet*rin. Wi saae och paa samme *Platz il Campo santo*, huor vdj er *Jord*, som de *Pisaner* haffuer förde fra *Jerusalem*; og *Legemerne*, som der vdj begraffuisz, fortærisz vdj 24 *Timer*. Der runt omkring ere heell skiönne och bræde *Omgange*, gandske aff *Marmell*. Wi besaae och der *Collegium Juridicum* och *Medicum*, huor vdj tilforn *Bartholus Iurisconsultus* haffuer boet. Wi besaae ochsaa dersammestedt *hortum Medicorum*, som er kiön och lystig; saa ochsaa *Kunstkammeret* der hosz, huor ere allehonde *mineralia* att see och werckelige *Gewechsze* och andet mere. *La Fonderia*, som er der sammestedt, huor mange skiönne och dyreborre *Essentier extraherisz*. Wi saae och der till *Pisa* *Groszhertzugen*, saauellsom och hansz *Brödre*, saa och hansz *Gemalinde*

Dagh.

Mill.

- och hansz Söster, som komme alle fra Jacten. Wi loszerede *alle tre donzelle*.
16. Fra *Pisa* till *Livorna*, vdj Carosz, som er en kiön, 15.
lystig liden Stad och en drefflich skiön Festning; haffuer och foruden Byensz Festning och Wolle trey andre stercke Festninger, met den ny, som den Tid bleff arbeydet paa. Der er och en heell skiön Port eller Haffuen, huor Hertzugensz Galeyer legger. Der hosz er en smuck *statua* aff Marmell, *Cosmi*, hansz; och der vnder ere anbundne fire *Schiaui* aff Metall, store och heell well giorde. Wi loszerede *al Pomo di Pino* eller *alla Columba*.
19. Fra *Livorna*, vdj en *Veluca* eller stoer Boed, till *Via Regia* (en liden Landszbye och Port); hörer dem aff *Luca* till; haffuer et Castell. 30.
20. Derfra till *Lerici* (en smuck Burg och Port); hörer dem aff *Genoua* till. Strax derfra igien med samme Bod, forbj *Porto Venere* (som och er en kiön Burg och Port); och er fra *Lerici* 30.
5.
Legger tuert offuer for hin anden och haffuer mange Casteller; och komme samme Dag endtill *Sestri* (en liden Stad och Port), som er fra *Porto Venere* 30.
21. Derfra till *Genoua*, som er en drefflich skiön, heell stoer och meget folckrig Handell-Stad; haffuer drefflich skiönne och heell höye Palatzer; blant huilcke *Duca Dorea*, hansz Pallatz er well dett fornemmeste, som er gandske aff Marmell, heell skiön bygget. Gaderne ere heell enge och noget mörcke formedelst de' höye Husze, som forhindrer Lysenet. Folckene ere heell hofferdige; mand maa icke well berre Korre, Degen eller Gewehr, med mindre mand haffuer Forloff der till; huor paa en daa bliffuer giffuet en Zedell. Haffuen der er skiön stoer. Naar mand kommer till Byen, bliffuer mand flittig besøgt, om mand icke

Dagh.

Miill.

förer noget forbuddet med sig, eller som mand icke haffuer angiffuen at tolle for; huorfaare strax maa giffuisz Drickepenge; huilcket ieg med stoer Fortred motte forsöge. Omkring Byen ere temmelig stercke Mure och er wed Haffnen heell fast. Wi loszerede *alla Torre*.

25. Fra *Genoua*, till Wandz med en stoer fransöske *barque*, forbj *Savona* (en Stad; er *genouesisk* och er 30 Miill derfra), forbj ochsaa *il Porto Mauritij*, som er noget fast, og *Vintimiglia* (en Burg, huor endisz *Genouenszernisz* Gebiet; och er fra *Morgues* 15 Miill), saa och forbj *Morgues* eller *Monaco*; hörer Printzerne aff *Morgues*, som och ere *Marquis de Campagne*, till; er en sterck *forteresse* och legger noget vdj Söen, paa en Steenklippe; huor holdisz spanisk *guarnison*; och er fra *Ville franche* 10 Miill. Der imellom komme wi och forbi en *forteresse*, kaldisz *la forteresse de Saint Suspice*, till *Ville franche* (en liden Flecke), som er fra *Genoua*, ital. Miile

130.

- huor er en skiön stoer Port eller Haffuen och den eniste, som Hertzugen aff *Savoyen* haffuer; den kaldisz och *Portus Herculis* och *Porto d'Olivette*. Wi
28. komme först till *Ville franche* den 28; thi wi nogle Gange motte tilbage igien for *Corsierer* eller Söröffuer, som osz forfulde. Sammestedtzt er en sterck Festning. Wi ginge och hen offuer et Bierg att besee *Nissa*, som er icke vden en liden Miill derfra; er en liden Stad, men folckrig och *mercantile*; hörer Hertzugen aff *Savoyen* till, saauellszom och det gandske Graffschaffthumb; haffuer temmelig stercke Mure och en drefflich sterck Festning; legger lystig och haffuer heell fructbar Land. Jmellom *Ville Franche* och *Nissa* legger höyt paa et Bierg en Festning, kaldisz *Montabon*, som *commenderer* till en och till den anden Side.

Dagh.

Miill.

- Till *Ville franche* maa alle *barqver* anlegge, som kommer och gaar; saa och till *Morgues*; men ickun allene de, som kommer fra *Ponënt*.
30. Fra *Ville franche*, med samme *barqve*, forbj *Nissa* och *Antibo* (som er den förste Stad, huor Kongensz aff Franckerig Gebiet begynder; er heell liden; derhosz er en Festning), er 15 Miill fra *Ville franche*; till *L'isle de Saint Margrite*, huor wi anckrede ved Festningen; er tilsammen fra *Ville franche* 25.
- Samme Insull haffuer foruden Festningen, som er heell sterck, och nogle andre Casteller. Tuert offuer er och en *forteresse*, som kalldisz *la Croisette* eller *le fort Vitry*. Lidet derfra legger *Canes* eller *Caneuas* (en liden Stad). *L'isle de S: Margrite* haffuer 3 Miill omkring. Hart der hosz er *l'Isle de Saint Honoré*, som icke er saa stoer; den haffuer och et skiönt Castell. Samme Insuler legger saa wiit fra hin anden, saa mand kand fare der imellem med Skibbe och Galeyer.
31. Derfra med den samme *barqve*, forbi *il golfo de Fryges* (*Fryges* er en liden Bye), kaldisz och *golfo de S: Tropes* (som och er en liden Bye, och derhosz er en Festning). Wi komme ochsaa forbj nogle Insuler, kaldisz *Les Isles de Hières*, som haffuer heell mange Festninger, till *Bergantzou*, som er fra *l'isle de Saint Margrite* ital: 60.
- Bergantzou* er en heell sterch Festning, legger paa en Klippe och haffuer Söen runden omkring; sammestetz er och en god Haffuen.

Februarius.

1. Derfra med den samme Skude forbj de andre *Isles de Hières*, huor omkring seesz och mange Festninger; saa och forbj *Toulou* (en temmelig stoer Stad och

Dagh.

Miill.

skiön Port) till *Cieutat* (en lystig liden Bye och smuck Port); haffuer nogle smucke smaa Kircker.

40.

3. Derfra med en anden liden och gammell Weedskude, vdj en temmelig Storm och icke vden Fare, till *Marseille*.

20.

Marseille er en temmelig stoer och folckrig Stad, huor wi besaae *l'Eglise de Saint Victor*, som er paa den anden Side aff Haffnen; sigisz att werre 1500 Aar gammell; huor wi saae mange *Reliquier* och, som de kalder, Helligdomme vdj tuende Skabbe; saa ochsaa vnder Jordan vnder samme Kircke, huor och er en Kircke; huor wi saae det Kaarsz gandsche, paa huilcket *S: Andreas* er bleffuen korszfest. Det er gandsche indfattet vdj Staall. Wi saae och dersammestedt dett Capell, vdj huilcket *Maria Magdalena* haffuer giort sin förste *Pœnitentz* och Omuendelsze, som der for wist berettisz; saa och mange Hellignisz Begraffuellszer och andet mere. Wi besaae och *la Maggiore*, huor vdj och wisesz mange *Reliquier*, och er ochsaa en heell gammell Kircke. Derhosz paa Muren vd till Söen seesz nogle heell skiönne och store Stycker och Canoner. Ellersz haffuer Byen runden omkring temmelig stercke Mure. Den haffuer och en heell smuck *Port* eller Haffuen, huor Kongensz Galeyer legger, som den Tid waare der 22, med dem, som bleffue tagne fra de Spanier for *Genoua*, som worre fire. Wi loszerede à *la Mule*.

5. Fra *Marseille*, vdj Carosz, till *Aix*. frans: 5.

(NB. En fransösk Miill gör trey italienske).

Aix er icke saa stoer som *Marseille*, icke heller saa meget folckrig, men langt smuckere og bedre bygget. Saa ochsaa er der *Parlementet* vdj *Provence*. Wi loszerede à *la Selle d'or*, som ikke er rett gott Lo-sament.

Dagh.	Mill.
10. Fra <i>Aix</i> till <i>Moulin du Vernegue</i> (et Wertzhuusz).	4.
Strax derfra till <i>Orguon</i> (en Landszbye).	3.
11. Derfra till <i>Avignon</i> .	5.
2 Mile derfra komme wi offuer en <i>riviere</i>, kaldisz <i>la Durance</i>, som er Skillszmisze imellem <i>la Conté</i> och <i>la Provence</i>. Paa den anden Side er <i>le Rhone</i>, som skiller <i>la Conté</i> fra <i>Languedoc</i>. <i>Avignon</i> er en stoer Stad, men icke rett tuar meget folckrig; haffuer heell smucke och faste Mure runt omkring Byen. Der erre ochsaa temmelig kiönne Kircker. Vdj <i>S: Marceau</i> Kircke saae wi et hell skiönt Begraffuelsze aff Marmell, som waar en Biscopisz. <i>Aux Cordeliers</i>, som er en stoer Kircke, saae wi en Buddick aff Bly, som Kong <i>François</i> haffde fundet vdj <i>Lauræ</i> (<i>Petrarchæ</i> Hustrue), hendisz Graff, som der legger begraffuet; och udj samme Boddick saae wi en <i>Sonnet</i>, som <i>Petrarcha</i> haffde giort offuer hendisz Död, skreffuet paa Pergament; saa ochsaa en <i>Medaglie</i> aff Bly vdj samme Boddick. Derhosz wiszisz ochsaa en <i>Sonnet</i>, som samme Kunge <i>François</i> haffuer giort, <i>Lauræ</i> till Ære. <i>Aux Celestins</i> eller vdj <i>S: Pierre de Luxembourg</i> saae wi samme <i>S: Pierre de Luxembourg</i>, hansz Begraffuelsze och der offuer hansz Cappell, som er heell skiön. Vdj <i>Nostre Dame de Dons</i>, som er den fornemmeste Kircke, seesz och mange Begraffuelszer, Paffuersz och Andrisz; (thi Paffuerne haffuer der tilforn <i>resideret</i>, och hörer endnu Paffuen till). Wi besaae och <i>le petit Palais</i> och <i>le grand Palais</i>. <i>Le Rhone</i>, <i>riviere</i>, löbber dickt forby Byen; der offuer gaar en heell lang Brow till <i>la Ville neufue</i>. Wi besaae och Jödernisz <i>Synagoge</i>, som bærer alle der gule Hatte. Wi loszerede <i>à la ville de Marseille</i>.	
12. Fra <i>Avignon</i> till <i>Oranges</i> (en liden Stad och et Fyrstenthumb). Wi loszerede der <i>aux trois Oranges</i> ,	4.

huor tuert offuer for seesz et *Theatrum*, som *Caijus Marius* haffuer ladet bygge; vdaff huilcket den forderste Deell er endnu gandske; och er en heell stoer Bygning; men Runden dend er gandske *ruineret*. Wi besaae ochsaa Slottet eller *Castellet* der hart hosz, som er en drefflich skiön och heell sterck Festning och fast woffueruindeligh. Dend legger heell höyt paa en Steenklippe och haffuer dog en heell skiön och meget dyb Brynd. *NB:* Der er ochsaa vdj Byen en Skuemagger, som haffuer allehonde skiönne *Medaglier* eller gamle Mynt att selge. Vden for Byen seesz en gammell *arcus triumphalis*. Till huisz Ihu-kommelsze den haffuer werret opreist, kand mand icke till wisze wide.

13. Fra *Oranges* till *Pierlotte* (en Burgh). 5.
 Samme Dag derfra till *Montalimar* (en liden Stad); 3.
 loszerede *au Griffon d'or*.
14. Derfra till *la Sause* (et eniste, men gott Wertzhuusz). 3.
 Derfra till *Valence* (en Stad); er icke rett stoer, 4.
 vngefehr saa som *Aix* vdj *Provence*; legger wed Rhonen *riviere*. Wi loszerede *à la ville de Paris*. Werten der sammestedtzt haffuer nogle Been aff en Kiempe, som der vdj Biergene ere fundne; huisz *portraict* eller Afmalning seesz *dans le Couvent des Iacobins* och er 10 Træd lang. Hoffuedet der aff er vdj Kongensz Cabinet till *Saint Germain*.
15. Fra *Valence*, offuer *la riviere de Lisere* (som kommer aff *Savoyen* och löbber forbj *Grenoble*), forbj *Tournon*, som legger paa den anden Side aff Rhonen, vdj *les Vivares* (vdj huilcken *Province* Folcket holdisz for att werre heell vnnd); er en liden Flecke. Dersammestedtzt er et *Collegium*. Saa och komme wi forbj et lidet Slott, kalldisz *le Chasteau de Pilate* (den gemeen Mand siger, *Pilatus* der att werre föd), till

Dagh.	Miill.
<i>Saint Valleir</i> , som er fra <i>Valence</i> och er en Burgh.	5.
Samme Dagh derfra till <i>Rossillion</i> (en Landszbye).	4.
16. Derfra till <i>Vienne</i> , en stoer Stad, legger mesten vdj Lengden och wed Rhonen; huor wi besaae den store Kircke, som er heell skiön. Wi besaae och <i>les Mar-</i> <i>tines</i> , huor de mange wienniske Klinger eller Kaarer giörisz; er smuckt att see.	3.
Samme Dag fra <i>Vienne</i> till <i>Lyon</i> , huor wi loszerede <i>à l'Escus de France</i> , <i>à la rue de la lanterne</i> ; er et skiönt Loszament.	5.
18. Fra <i>Lyon</i> , vdj den ordinaire Kudsk (och gaffue paa Personen endtill <i>Paris</i> 18 Gylden), till <i>La Graile</i> (en liden Stad).	3.
19. Derfra till <i>Tarrara</i> (en Burg).	3.
Derfra offuer <i>Mont Tarrara</i> till <i>Saint Sinphorin</i> (en Burgh).	3.
20. Derfra till <i>Roanne</i> , en skiön och heell stoer Burg.	3.
Wi loszerede <i>au chapeau rouge</i> .	
Derfra till <i>la Pacaudiere</i> (en Burg).	4.
21. Derfra till <i>la Palice</i> (en Burgh).	4.
Samme Dag derfra till <i>la Varenne</i> (en liden Stad).	4.
22. Derfra till <i>Moulin</i> (Stad).	6.
23. Fra <i>Moulin</i> till <i>Ville nefue</i> (en Landszbye).	3.
Derfra till <i>Saint Pierre de Montier</i> (en liden Stad).	4.
24. Derfra till <i>Neuers</i> (en temmelig stoer Stad).	5.
Samme Dag fra <i>Neuers</i> igennem <i>Pougue</i> (en Landsz- bye), derhosz seesz nogle varme Badde, till <i>la Charité</i> (en liden Stad).	5.
25. Fra <i>la Charite</i> till <i>Pouly</i> (en Burgh).	3.
Derfra till <i>Cosnes</i> (en liden Stad).	4.
26. Derfra till <i>Boni</i> (en Burgh).	5.
Strax derfra igien till <i>Briare</i> , som och er en Burgh.	3.
27. Derfra till <i>Nojean</i> (en Landszbye).	6.

Dagh.		Mill.
	Derfra igien till <i>Montargis</i> (Stad).	4.
28.	Fra <i>Montargis</i> till <i>Pont à Gasson</i> (en Landszbye).	4.
	Samme Dag derfra till <i>Vertaut</i> (en Landszbye); derhosz er et smuckt Slott, hörer <i>Monsr. de Vertaut, Conseiller</i> , till.	3.

Martius.

1.	Fra <i>Verteaut</i> till <i>Milly</i> (en Burgh).	5.
	Derfra till <i>Eusonne</i> (en Landszbye).	5.
2.	Derfra till <i>Paris</i> .	7.
	Och fuldente saa lyckeligen min Reysze till Italien.	

Maijus.

20.	Rede wi ud att besee <i>Fontaine Bleau</i> , som er fra <i>Paris</i>	12.
	Er et heell skiönt Slott och er meget wiitlöfftig; legger lystig vdj Skowen. DersammestedtZ seesz heell mange smucke Gemächer och <i>Galerier</i> , saa och kiönne och heell store Haffuer och <i>Parqver</i> . Der seesz och atskillige Slagsz Fule.	
21.	Derfra tilbage igien till <i>Paris</i> .	12.

Beskriffuellsze paa min Reysze
fra *Paris* och hiemb till Danne-
mark, igennem Engelland
och Holland,
i dett samme Aar.

Junius.

18.	Fra <i>Paris</i> , till Hest, till <i>Pontouaise</i> (en Stad, huor holdisz <i>guarnison</i>).	7.
19.	Derfra till <i>Saint Cler</i> (en Landszbye).	8.
	Samme Dag derfra till <i>Fleuri</i> .	7.
20.	Derfra till <i>Roan</i> (en heell stoer Bye), huor wi besaae <i>le Palais</i> eller <i>Parlementet</i> , som er en kiön Bygning.	5.

Dagh.

Miill.

- Wi besaae och *l'Eglise de nostre Dame*, som er en heell skiön och stoer Kircke; haffuer och smucke Taarne; och saae der vdj dett store Taarn den store Klocke, som weyer hen wed 40000 Pund. Wi saae ochsaa *les ornemens de cette mesme Eglise*, som ere heell smucke och well wærde att see. Wi besaae och *l'Eglise de Saint Oyen*, som er och en heell kiön och stoer Kircke och heell lysz inden vdj. Der ere ellersz andre smucke Kircker flere. Wi loszerede *au quadrant de mer*.
28. Reyste wi fra *Roan* med en stoer hamburgisk Boyert,
30. paa *riviere de Saine*, och komme den 30 till *Caudebec* (en Stad), som er fra *Roan* 18.
Wi loszerede *aux trois Marchans*.

Julius.

2. Fra *Caudebec* till *Killbeuf* (en Flecke); loszerede *au Prince Mauritz*. 5.
3. Derfra till *S: Jacob*, huor wi anckrede (et eniste lidet Huusz). 3.
4. Derfra forbj *Haure de Grace*, en liden Stad och en heell sterck Festning; hörer *Cardinal de Richelieu* till. Tuert offuer, paa den wenstre Hand, komme wi och forbj *Honfleur* (en Stad). Samme Afften komme wi
5. vdj *Söen*, wed *Haure de Grace*, och komme den 5 forbj *Douern*, en Stad vdj Engelland, som haffuer et fast Castell; och samme Afften vdj *Dyntz*, som er en heell stor Port eller Haffuen, huor wi anckrede; och er 1 Miill fra *Douern*. Er tilsammen fra *Haure de Grace* vngefähr tydske Mile 25.
6. Fra *Dyntz*; och vngefähr 8 eller 10 Mile derfra komme wi paa *Temnitz*, *Riuere*, till *Grafuensant* (en liden Stad); som er hen wed tydske Mile 18.
7. Derfra forbj *Grunwitz* (en Stad, huor Kongen haffuer

Dagh.

Mill.

- et Slott, till *Lunden*, huor wi saae *la Reyne Mere* 20
 holde Taffell, saa och de vnge Printzer; dog vdj *engl.
 et andett Pallatz. Wi besaae och igien altingest, Mill.
 som der er att besee; huor om ieg tilforn haffuer
 skreffuett. Wi loszerede in De Printz van Wranien,
 in De Frensker Stritt.
15. Fra *Lunden* igien, paa Temszen Riuiere, till *Gravensant*. 20.
 Samme Dag rede wi derfra med Posten till *Radschister*
 (en Stad), huor wi osz lode sette paa *Midwee*,
 Riuiere, att besee Kongensz aff Engelland dett store
 Skib, som laa fra *Radschister* 3.
 Huilcket for sin Stoerhed och skiönne Bygning well
 er wært att besee; thi dett neppeligen skall haffue
 Lige. Dett förer hundrede heell store Metall Stycker
 och haffuer trey Rad offuer hin anden; vdj Lengden
 haffuer dett vngefehr 70 Schritt och vdj Breden 16.
 Dett haffuer trey höye Galerier eller Salle offuer hin
 anden, och hosz huert et skiönt Kammer, foruden
 Offuer- och Vnderdeelen. Altingest inden och vden
 er heell skiönt forgylt. Till at regere samme Skib
 behöffuisz 700 Mand; dett sticker 22 Fod dybt vnder
 Wandett och er hen wed 60 Fod höyt offuer Wandett.
 Paa *Galeonen* staar en Konge till Hest, gandsche for-
 gylt, som menisz att skall werre Kong *Edgarus*, och
 rider offuer 7 andre Konger, som legger vnder hansz
 Hest. Der hosz staar skreffuett: *Ab Edgaro quatuor*
maria vindico. Bag till wed Roffret staar skreffuett
 offuen paa:

*Valdis**Incumbite**Remis.*

och neden vnder:

Qvi mare, qvi fluctus,
Ventos navesqve gubernat,

Sospitet hanc arcam,
Carole Magne, tuam.

Dagh.	Mill.
Siden droge wi samme Wey tilbage igien till <i>Grauensant</i> .	10.
19. (effter den nye Still). Fra <i>Gravensant</i> , med en liden	
20. engelsk Skude, och komme den 20 till <i>Roterodam</i> , som er vngefähr tydsche Mile	40.
Trey Mile derfra komme wi forbj den <i>Brill</i> (en liden Stad, er noget fast). Derhosz komme wi vdj <i>Masen</i> , som er en skiön stor Riuiere. Wi loszerede till Roterdamb à la <i>Croix blanche</i> , huor er fransösch Folck.	
21. Fra <i>Roterodam</i> med Schöyten till <i>Delph</i>	2.
Samme Dag fra <i>Delph</i> igien till <i>Leiden</i> ; loszerede vdj den forgylte Fliesz, op de Pitzersz Kirchgrafft.	3.
23. Fra <i>Leyden</i> , till Landsz igennem <i>Harlem</i> (en skiön stoer Stad), till <i>Amsterdam</i> ; loszerede vdj Printzen aff Dannemarck, in de Warmerstratt.	7.
25. Derfra igien till Landsz till <i>Leiden</i> , huor wi bleffue <i>Augusti</i> Monet offuer.	7.

Septembris.

1. Droge wi fra <i>Leiden</i> igennem <i>Harlem</i> till <i>Ambsterdam</i> .	7.
4. (effter dend gamle Stiehl). Fra <i>Ambsterdam</i> , med den	
5. ordinarie Nattschöyte, och komme den 5 om Mor- gen till <i>Harlinge</i> (en Stad, er noget fast).	14.
Samme Dag derfra igien till <i>Franecker</i> (en Stad, huor er et <i>Universitet</i>); och besaae der <i>Collegiummet</i> och <i>Bibliothecket</i> der sammestedt, som er icke rett stort; saa ochsaa <i>Anatomiet</i> .	1.
Samme Afften derfra till <i>Lövern</i> (en temmelig stoer och skiön Stad och er heell fast), huor wi besaae Hertzugensz Hoffstad; och vdj Kircken saae wi Hert- zuch <i>Mauritij</i> Begraffuellsze, saauellszom och hansz Gemalindisz; ere aff <i>Marmell</i> och heell smucke.	2 store.
6. Fra <i>Löuern</i> till <i>Gröningen</i> , en skiön stoer Stad och en heell sterck och kiön Festning. Wi losze-	7.

Dagh.	Miill.
rede vdj Dulowen, et skiönt och gott Loszament.	
7. Fra Gröningen till <i>Delphiell</i> (en liden Stad och Festning).	3.
Samme Dag derfra till Wandsz till <i>Embden</i> (en skiön stoer Stad).	2.
8. Fra Embden till <i>Detern</i> (en Landszbye).	3.
<i>NB.</i> Huer Miill er till 3 Timer.	
9. Derfra igennem <i>Apen</i> (en Landszbye; derhosz er en <i>forteresse</i> , hörer Greffuen aff Oldenburgh till) till <i>Blüchhüsen</i> (en Landszbye); och er fra Apen	1.
Samme Afften lode wi osz sette offuer Weszeru, Riuiere, til Recken (en Landszbye).	6.
10. Derfra igennem <i>Bremerförde</i> till <i>Stade</i> , en Stad, er noget fast.	10.
11. Fra <i>Stade</i> , paa Elben, till Glyckstad, en kiön liden Bye och en heell kiön og sterck Festning. Huor wi bleffue, effter Hansz May ^{tt} (som den Tid waar der) naadigst Befaling, endtill den 15. Wi loszerede vdj Kongen aff Dannemarck.	3.
15. Fra Glyckstad, igennem Krympen (en Stad och Festning), till <i>Etzchow</i> (en kiön lystig Stad).	2.
16. Derfra till Hoffester (Landszbye); loszerede hosz Fogden, huor er danske Folck; gott Losament. Samme Dag derfra till <i>Regensburgh</i> (Stad, er noget fast); loszerede till Christopher Beridersz; vdj huisz Huusz sal: Ottho Bosenkrantz bleff stucken ihiell; ere gott Folck.	3.
17. Fra Regensburgh till Dannewerck (et Wertszhuusz, hörer Fyrsten aff Hollsteen till). Dersammestedt seesz heell store Wolle, som strecker sig wiit hen och ere giorte i gamle Dage aff de Danske. Samme Dag derfra till <i>Flensburgh</i> , en heell lang och smuck Stad.	3.
18. Fra Flenszborrig till Tollsted, et Wertzhuusz, men	3½.

Dagh.	Müll.
icke synderligt. Der haffuer Hern aff Hollsteen en liden Told aff Øxen. Derfra till <i>Hadersleben</i> (Stad).	3½.
Samme Dag fra <i>Hadersleben</i> till <i>Colding</i> (en Stad).	4.
19. Fra <i>Colding</i> till <i>Weill</i> (en liden Stad).	4.
Samme Dag derfra till <i>Tiersbeck</i> , en Herregaard, hörer <i>Hendrich Bille</i> till; huisz Sön, <i>Mogensz Bille</i> , waar min Cammeratt paa <i>Hiembreyszen</i> fra <i>Paris</i> ; och fultist sammen till <i>Tierszbech</i> .	1.
20. Derfra till <i>Horsens</i> (en liden Stad).	3.
Samme Dag derfra til <i>Aarsz</i> (en temmelig stoer Stad).	4
Wi droge strax paa <i>Gaarden</i> , som er der strax hosz, att loszere; thi min Swoger, <i>Erick Grubbe</i> , haffde dett i Forlehning. Huor ieg ochszaa fant min gode Moder och Systemere for mig.	store Müll.

Octobris.

6. Drog ieg med min gode Moder fra *Hauerballegaard* (effter min Systemersz gode Forlösning) till *Randersz* (liden Stad). 4.
7. Fra *Randersz* till *Mariagers* Closter*, som waar min Swoger, Iffuer *Krabbisz*, Forlehning. 3.
9. Derfra offuer *Fiuren* och till *Willestrup*.
Och saaledisz fuldente ieg min Reysze vde aff Landett, som warede paa syffuende Aar, lyckeligen och well. Gud Allermectigste werre derforre, saauellszom for all anden Gode, euindeligen æret och priszet!

Anno 1639, dend 29 *Octobris*, sagde ieg *Hansz Maytt* Tieniste udj *Gaarden*, for en Hoffjuncker, med fire Heste; och lod ieg der om wnderdanigst anholde, wed *Rigensz Marsk*, Her *Jörgen Wrne*, som mig paa forⁿ Dag, sielff indförde udi *Hans Maytt* Gemach, huor ieg och strax

wnderdanigst gaff min Haand; om Morgenen tilig. Imedler Tid ieg udi samme min Hofftieniste haffuer werret, er ieg tuende Gange bleffuen forskichet till Gotterup. Første Gang bleff mig naadigst befalet, samt tou andre aff Hoffjunckerne, Bertram Rantzow, och Köszaw, en Pommerer, did at følge Graff Woldemor, som bleff der paa en trey Dagisz Tid. Kort Tid der effter, fih ieg atter Befalning igien, saa och Steen Bille Holgerszön, och Nielsz Wind, att følge Greffinden aff Naszaw, (som waar Kongensz Syster Daater) och Fröchenerne, nemlich Fröchen Christina, och Fröchen Hedeuigh, til Gotterup til Barszel, huor de bleffue trey eller fire Dage.

Anno 1640, fih ieg Hansz May^{tt} naadigst Befalning, med flere Herremend, at følge Gesanterne, som waare Herr Corfidtz Wlfeld Statholder, och Gregers Krabbe, som ochsaa waar en aff Rigens Raad, till Engelland: och ginge dend 9 *Augusti* til Seigels for Helsingör, med tuende aff Hans May^{tt} Skibe, Lindormen och Lammet. Dend 15 sögte wi ind vdj Fleckeröen for Moedwind Skyld, och bleffue der stille liggendisz paa fierde Dag. Gesanterne sielff waare paa Lindormen, och nogle aff Herremendene; men ieg med tou andre aff Hoffjunckerne, nemlich Christian Friisz och Jacob Lindenou, waare paa Lammet: med huilcket der wi skulle löbe ind ad Gattet vdj Haffnen, effter Admiralen, komme wi noget for höyt vnder Winden, saa wi der offuer stötte trey Gange effter huer andre, paa de blinde Skær, for fulde Seyel; och der wi komme for dend fierde Klippe, som stoed noget offuer Wandet, hialp Wor Herre at wi finge Ancker i Bonden, och fant paa det Sted en goed Grund, imoed allisz Forhobning, saa ded holte fast, ellersz haffde Skibet iche kundet bliffue bierget. Denne Fare fulte strax en anden; thi der wi siden be-

gaffue osz aff Fleckeröen igien, ud i Söen, och haffde seiglet tou eller trey Dage, saa wi icke ware langt fra Engelland; komme wi vdj en Stilling fra worisz Admiral, huilchet Skib waar bedre beseiglet, end worisz: och der paa begyntist strax en meget stoer Storm, som warede udi trey gandske Dage och Natter. Diszimedler Tid laa Admiralen for Ancker, men wi motte holde Söen, och med stoer Fare loffuere imellom Flandern och Engelland, baade for Grunde, saa och fornemmeligen fordj Styrmentene wiste icke huor de ware; och huor nær wi löbe vnder Landet, waar det dog saa mörcht och molmt, att wi det ey kunde faa udj Sicte: endtill om Morgenen tilig, paa dend fierde Dag effter Stormen begyntist, satte wi paa en 12 Faffuen Wand, endtill det bleff lyst; daa gaff Gud et smuckt klart Weyer, och der wi osz omsaae, laa wi for Dobern, och ware well 30 Mile höyre, end wi skulle; endog Styremendene gjorde derisz Gietzing, att wi skulle haffue werret vnder Iarmut, och endnu hafft langt till Temsen. Siden der wi saae huor wi waare, seiglede wi ind udj Dyntz, och lode osz strax sette till Landz; huor wi leyede Heste, och rede till Dobern, och derfra igien, igiennem Rotchester, till Gravisain: did komme wi dend 28 *Augusti*, och funde Gesanterne der for osz; som dend 31, effter wi waare komne, begaffue sig der fra igien till Londen.

1640.

Septembris.

Dagh.

Mill.

15. Reyste Gesanterne till *Iorck* till Kongen och komme dend 2 *Octobris* till *Londen* igien; och haffde siden tuende Gange *audientz* hoesz Dronningen, som daa waar udj *Londen*. Dend 13 droge de till *Vinsor* till

Dagh.

Miiil.

Kongensz Börn, effter de tilforn haffde werret hoesz *La Reyne Mere*; och ware wj alle med dem. Dend 19 reyste Gesanterne bort igien fra *Londen* till *Gravisain*, huor begge worisz Skibbe laae; huilcke att lade löbbe lige hiemb ad Sundet till med Godtzet och en Deell aff Folcket siuntist Gesanterne raad-sombst, effterdj det lackede flux imoed Wintern. Bleff derfor fractet et hollandsk Skib, som skulle före Herremendene til Fliszingen; derfra skulle de siden reysze igiennem Holland endtill Embden, huor de skulle bie Gesanterne, som sielff allene wille tage derisz Wey igiennem Brabant och Flandern och ingen haffue med sig uden mig allene. Och effterdj ieg ey tilforn haffuer kundét komme udj Flandern formedelst Wsickerhed, som mig forhindrede, haffuer ieg samme Reysze willet optegne, med Milenisz och alt desz Antegnelse, som fornemmeligen kunde actisz wærdig att bese.

Octobris.

20. Reyste ieg med Gesanterne igien fra *Gravisain* till *Rotchester*, huor wj besaae Kongens Floede och det store Skib (om huilcket ieg wiitlöffteligen haffuer skreffuet udj min forrige Reysze igiennem Engelland), saa ochsaa Holmen, huor Skibene byggisz. 7.
21. Derfra til *Canterberg*, huor wj besaae Kirken, som er 26. heell skiön och meget stoer.
22. Derfra til *Dobern*. 14.
24. Derfra till *Dyntz*, till Wandz. 5.
25. Seiglede wj fra *Dyntz* till *Dynnekerchen*. (holland: Mile) 14.
Vden for Byen legger nogle *forteressér* och et Bollwerck eller Blochhuusz inden vdj, ud till Söen; ellersz giordisz Byen dend Tid fast runden omkring. Wj logerede in de Statt van Antwerpen.

Dagh.	Mill.
26. Fra Dynnekerchen igien till <i>Newport</i> (en Stad med Mure og Graffuer omkring och Wolle inden for Murene, paa gamle Maneer).	5.
27. Derfra till <i>Ostende</i> , en liden Stad, men heell sterch Festning.	3.
Samme Dag fra <i>Ostende</i> igien, vdj en Barcke paa en liden <i>Canal</i> , till <i>Brycke</i> , en skiön och heell stor Stad och sterck Festning. Wj logerede dersammestedtzt à <i>la porte rouge</i> , et skiönt stoert Loszament wed Torffuet, som och er en smuck stoer Platz.	4.
28. Fra <i>Brycke</i> paa en <i>Canal</i> till <i>Gent</i> ; er en heell skiön Bye och dend störste vdj alle <i>Provinserne</i> ; er befestiget omkring och haffuer der foruden et heel skiönt <i>Castel</i> . Wj besaae der Raadhuuszet, som er en smuck Bygning, och <i>S. Bauons</i> Kirche, som er dend störste udj Byen och haffuer mange smucke Capeller, med Marmel zierede. Wj logerede à <i>la pomme d'or</i> .	
29. Fra <i>Gent</i> till <i>Holst</i> , en liden Stad.	5.
30. Derfra till <i>Bryxel</i> .	5.
Bryxel er en heell skiön stoer Stad med Mure omkring. Wj besaae der Prindsens Huusz, som er et skiönt stoert Pallatz. Raadhuszet, som er en heel prectig och stoer Bygning, liggendisz paa en smuck Platz. Jeszuiternisz Kirche, som er heel skiön. <i>S. Trigoul</i> , huilken er en smuck Kirche, och dend störste udj Byen. Wj logerede à <i>la Ville de Paris</i> , et got stoert Loszament.	

Novembris.

1. Fra <i>Bryxel</i> igien till <i>Antwerpen</i> ; de 5 Mile paa en <i>Canal</i> ; och skifte femb Gange <i>barque</i> ; de andre 5 Mile udj en anden <i>barque</i> , paa en stoer <i>riviere</i> , kaldisiz Skelden. <i>Antwerpen</i> er en skiön och drefflig welbygget Stad; er dog iche saa stoer som <i>Bryxel</i> ;	10.

Dagh.

Miill.

dend haffuer mange skiönne och heel brede Gader; er runden om befestiget med heel smucke Wolle. Wj besaae dersammestetz *Castellet*, som er drefflich fast och er bygget paa dend Maneer som det till *Gent*, *Thurin* och *Parma*; thi en Mester haffuer giort dem alle fire. Wor Fruisz Kirche, som er skiön stoer och med Marmel och Skillerj well zieret. Jeszuiternisz Kirche, som wel er wærd at see; thi dend for sin Smuckhed Skyld haffuer fast ingen Lige. Dend er klæd gandske runden omkring med huid Marmel, och alle Pillerne ere ochsaa aff huid Marmel och aff et Stycke. Der ere tu Omgange, dend ene offuer dend anden, som staaer paa Marmepiller. Der ere och meget skiönne Altere at see och heel dreffliche Gemælde, synderlig aff *Rübens*. Wj besaae och Börzen, som er en kiön Platz, och Raadhuszet, som er en skiön Bygning. Ellersz er der mange smucke Palatzer att see. Skelden *riviere* löbber der forbj och siden vdj Söen. Wj *logerede* i dend forgylte Øren, som er et skiönt stoert Loszament och ligger i en heel smuck bred Gade.

3. Droge wj fra Antwerpen igien, til Landz, til *Bergen op Son* (en kiön liden Stad och skiön Festning; en aff de beste, de Hollender haffuer). 6.
4. Derfra til *Dortrecht*, en welbygget Stad. Wj *logerede* i Paafulen. 12.
5. Derfra till *Roterdam*. 3.
Strax derfra igien til *Delpht*. 2.
Samme Dag fra *Delpht* til *Leyden*, huor wj *logerede* à *l'escus de France*. 3.
6. Fra *Leyden* til Landsz till *Harlem*. 5.
Samme Dag droge wj derfra igien till *Ambsterdam*, huor wj *logerede* i Sueret, i Kalberstratt. 2.
7. Fra *Ambsterdam* til Wandsz til *Memlich* (Stad). 9.

Dagh.	Miil.
8. Derfra forbj <i>Stauern</i> till <i>Workom</i> (Stad).	3.
Samme Dag derfra udj en liden Bod imellom Landene till <i>Bolder</i> (en Stad).	1.
9. Derfra ochsaa til <i>Wandsz</i> imellom Landene till <i>Löwern</i> , en kiön Stad och smuck Festning.	3.
10. Fra <i>Löwern</i> udj en Bod; och bleffue om Natten paa <i>Weyen</i> i et Herberg; och komme dend 11 til	
11. <i>Grönningen</i> .	7.
12. Samme Dag derfra igien; och komme dend 12 till <i>Delphziel</i> .	3.
Strax derfra igien till <i>Embden</i> , huor Herremendene waare, som laae og biede efter Gesanterne.	2.
13. Fra <i>Embden</i> i en Boed til <i>Ripen</i> (en Landszbye).	1.
Strax derfra til Landsz til <i>Aurich</i> , en liden Stad; derhosz er et Slott, hörer Greffuen aff <i>Embden</i> til.	1.
Samme Dag derfra igien til <i>Friburg</i> , et Slott; er fast och hörer ochsaa Greffuen aff <i>Embden</i> till.	3.
14. Derfra til <i>Newburg</i> (en Landszbye); derhoesz er et Slott, som hörer Greffuen aff <i>Oldenborrig</i> till och er temmelig fast.	1.
Strax derfra til <i>Obenhuusz</i> (en Bundgaard).	4.
15. Derfra til <i>Oldenburg</i> (en Stad), huor Greffuen aff <i>Oldenburgh</i> haffde Gesanterne och osz alle till <i>Giest</i> .	1.
16. Derfra paa <i>Hunt riviere</i> till <i>Elszflitt</i> (Landszbye).	4.
17. Derfra offuer <i>Weszern</i> , en halff Miil bred der, til en Landszbye.	4
18. Derfra till <i>Stade</i> .	3½.
19. Derfra till <i>Glyckstad</i> , huor <i>Hansz May</i> ^{tt} samme Tid waar; huorfor wj och der skiltist fra Gesanterne.	3.

Anno 1641, dend 19 *Martij*, vdj Colding, bleff mig Hansz May^{tt} naadigste Willie, aff Cantzeln Herr Chresten Thomeszön forreholt; att ieg skulle drage op paa Slottet der sammestetz, till de høybaarne Fyrster, Hertzog Frantz Philip aff Glychsborg, och Hertzog Hansz Bugiszlaff aff Norburg, (som Hansz May^{tt} dend Tid haffde taget till sig) att ligge udj Kammeret hosz dennem, och med dem och derisz Folck att haffue Indseende: huilcket ochsaa strax skeede dend 21 udj samme Maanet.

Dend 1 *Maij* der effter, udi det samme Aar, der ieg waar kommen till Kiöbenhaffuen med höystbe^m Derisz Fyrstel: N:, bleff mig derisz Opsium fuldkommen betroet och anbefalet; huor paa min Bestaldning mig daa ochsaa bleff giort.

Siden komb ieg med Derisz Fyrstel: Naade till Frederichsborg, der nogen Tid att forbliffue; huor och Hendis May^{tt} Dronningen aff Suerrigh, Kong *Gustavi* Encke, och Fröckenerne, nemlich Fröcken Christiana, och Fröcken Hedeuigh, waare, medensz wi osz der opholte.

Anno 1642, dend 13 *Januarij*, reyste ieg med Derisz Fyrstel: N. effter Hansz May^{tt} naadigst Anordning, fra Frederichsborg, till det Kongelig adelige Academie Soröe; huor wi ankomme dend 15 udi nestforskrⁿ Maanet: och bleffue strax indloszerede paa Closteret, udj de samme Gemacher, som Hans Kongl: May^{tt} sielff tilforn haffuer haft, der hand udj sin Vngdomb der tilforn haffuer studeret.

Paa Soröe forbleffue Deris F. F. N. N. paa fembte Aarsz Tid, |:foruden att de nogle Gange imedler Tid, om Iulen och udj Herredagene, waare till Frederichsborg, och udi Kiöbenhaffuen, effter Hans May^{tt} egen Befalning :| huor

de imedler Tid flitteligen dreffue deres *studia*, och alle *exercitia*.

Anno 1646, dend 8 *Junij*, reiste Deris F. F. N. N. gandske fra Soröe igien; och fulte Hans May^{tt} till Flenszborg, till det förstelig Barszell, som waar Hansz F. N. Hertzog Frederich, Ertzbiscop aff Brehmen, hans förste Sönsz; huilket bleff holdet dersammestetz, dend 14 nest effterfölgende, da samme høybaarne Printz bleff kaldet Printz Christian.

Siden bleff mig aff Hans Kongl: May^{tt} naadigst befalet, att reysze med forskrⁿ de vnge Herrer till Gotterup, till det fyrstelig Barsell, som der bleff holdet, dend 21 udi nest forskrⁿ Maanet, (huor Deris F. F. N. N. Printzen och Princeszinnen, saa och Ertzbiscopen aff Brehmen, och hans Gemahlin, samme Tid waare, med flere fyrstlige Perszoner).

Der forskrⁿ fyrstlig Barszel war offuerstanden, förte ieg de vnge Herrer huer hiemb til sine fyrstlige Forældre, |: effter höystbem^{te} Hans Kongl. May^{tt} naadigste Befalning :| Hans F. N. Hertzog Frantz Philip till Glychsborg, och Hans F. N. Hertzog Hans Bugiszlaff till Nohrburgh; siden reiste ieg sielff hiemb till Iylland. Endtill Hans May^{tt} komb fra Norge igien, och Landdagen till Renszborgh bleff begynt udi *Septembri*; daa ieg mig igien indstillede, och effter Kongl: Befalning opwartede Hans May^{tt} sielff, och der Landdagen waar endet, fulte med till Kiöbenhaffuen, huor mand strax begynte med mig att tractere, om att före Hans F. N. Hertzog Frantz Philip ud aff Landet. For huilchen Reysze endog ieg mig höyligen lod vndskylle, motte det dog intet gielde; men bleff imod Iulen forlöffuet at reysze offuer til Iylland, med naadigst Befalning, mig wed Fastelaffuens Tider, udi nest effterfölgende Aar, igien

att indstille, daa altingest samme Reiszze angaaendes, fuldkommeligen att slutte.

Anno 1647, dend 22 *Martij*, komb ieg till Kiöbenhaffuen igien; daa mand paa ny med mig begynte att handle om forskrⁿ Reysze, med Hansz F. N. Hertzog Frantz Philip, saawelszom och med Hans F. N. Herr Broder, Hertzog Christian, begge Hansz F. N. Hertzog Philips Sönnen aff Glychsborg; (thi Hans May^{tt} holte iche lenger Hans F. N. Hertzog Hansz Bugiszlaff, effter ieg hannem haffde fört till sine förstlige Forældre igien). Och endog ieg intet heller bekehrte, end for samme Reysze att forskaanis; saa kunde dog ingen Middel, som ieg der till brugte, ey heller nogen Vndskyldning hielpe: men motte mig effter Hans May^{tt} alworlige Willie, som mig dend 7 *Aprilis* bleff forreholden, vnderdanigst bequemme, och mig samme Reysze till Nederlandene och Franckerig paa et Aarsz Tid paatage, |: thi aff Hans Kongl. May^{tt} bleff mig naadigst giort Forsickring, Reyszen iche lenger att skulle ware :|.

Dend 14 *Aprilis*, der nest effter, bleff mig der paa Hoffmesters Bestaldning giort, och tillige med min Instruction, aff Cantzlern, Herr Christian Tommeszön, offuerleffuerett.

Dend 13 *Maij*, der effter, reiste ieg fra Kiöbenhaffuen offuer till Iylland; och komb dend 18 udi samme Maanet till Willestrup.

Dend 26 *Maij*, reiste ieg fra Willestrup, ud till Holsteen, och komb dend 29, udj nestfor^m: Maanet, till Glüchsborg.

Beskriffuelse paa Reysen, ieg
haffuer giort ud aff Landet, med Deris F. F.
N. N. Hertzog *Frantz Philip* och Hertzog
Christian, begge Hansz F. N. Hertzogh
Philips Sønner aff Glüchsborg; med
Milenisz och Dagenisz Optegnelse udj
Bredden; och huisz ieg paa samme Reysze
haffuer actet *remarquable*.

Anno 1647.

Junius.

3.	Fra Glychsborg till <i>Flensburg</i> .	1.
	Strax derfra igien, effter Maaltid waar holden, till
<i>Dannenwerch</i> , et Wertzhuusz.	4.
	Samme Dag derfra till <i>Rensburg</i> (Stad).	3.
4.	Fra Renszburg till <i>Hoffestet</i> (en Landszbye).	3.
	Derfra till <i>Itzehoë</i> (Stad). Wi besaae der Jomfrue
Closteret, som er temmelig well bygget. Diszligest
Heilbrunnen, som er en Fierding Wegsz fra Byen;
som forgangen Aar opquællede (endog dend nogle
Gange tilforn, men lenge siden, ochsaa er opsprungen).
Aff dette Kildewand haffuer atskillige Siuge, nest
Gud, faaet deris Helbred igien.	3.
5.	Fra Itzehoë igien om Morgen en tilig; och besaae
ongefær en halff Mill derfra, paa dend høyre Hand,
rett wed Weyen, paa en liden Höy, et sternerne <i>mo-</i>
<i>numentum</i> , giort som en <i>Pyramis</i> , huilchet <i>Henricus</i>
<i>Rantzovius</i> haffuer ladet oprette, de trey berömte
Konger aff Danmarck till Ære, udj huisz Tieniste
hand haffuer werret, nemlig <i>Friderico I</i> , <i>Christiano III</i>
och <i>Friderico II</i> , <i>Avo</i> , <i>Patri</i> , <i>Filio</i> , anno 1578. Till
<i>Elmeszhorn</i> (en Marckflecke).	3.
	Strax derfra igien till <i>Hamborg</i> .	4.
	Effterdj wi der ankomme Pintzeafften, forbleffue wi	

Dagh.

Miill.

der de tou förste hellige Dage offuer och *logerede* hosz Hr. Albrecht Schultz, Rathsherr og Hans F. N. Hertzog Philips aff Glychsborg, hans Factor. Besaae der de fornemmeste Kircher och nogle Haffuer; körde ochsaa runden omkring paa Wollene och besaae Festningen, huilchen formedelst sin Höyde och Tyckelsze neppelig haffuer Lige. Deris F. F. N. N. bleffue ochsaa forærede aff Borgemester och Raad med en Amme reinsk Wiin.

8. Reiste wi fra Hamborg igien; och tingede ieg med et Hamborger Bud, som skulle före osz till Oldenborgh, fordj Weyen der imellomb waar temmelig wsicker; igiennem *Altenaw* (en liden oben Kiöbsted, vnder Kongens aff Danmark *Jurisdiction*; ligger ichun en Musketskud fra Hamborg) till *Blancknäs* (en Landszbye), som er fra Hamborg 1 $\frac{1}{2}$.
- Der lode wi osz sette offuer *Elben* till *Krantz* (et Bonde Huusz). Werten der sammstedtz forskaffede osz strax Wogen derfra till *Boszel* (en Kirchebye); 1 $\frac{1}{2}$.
- huor fra wi haffde en lystig Wey til *Hornburg* (en Kirchebye, hörer vnder Biscoffthumb Brehmen); der sammstedtz aade wi till Middag; och reiste strax 2.
- derfra igien till *Fehrden* (en liden Stad, som er mesten Deel affbrent). Paa Slottet, som er temmelig fast, waar suenske Besatzung. Wi waare till Sindsz 4.
- der att forbliffue om Natten; men, effterdj Königs-marck haffde indtaget *Vechte* och skickte nogle Stycker tilbage igien med en sterck *Convoy*, som anden Dagen skulle ankomme til Fehrden; til med fordj att de for osz gaaende *ordinarie* Hamborger Budde waare tuende Gange effter huer andre vdplöndrede; forandrede wi worisz Mening och gaffue osz samme Afften paa Reyszen igien; och komme om Natten forbj dend Bye, som dend suenske *Convoy* med

Dagh.

Mill.

- Stycherne hafde Nattlæger, till et Bundehuusz, som laae udj Skouffuen och waar fra Fehrden 4.
9. Effterat wi hafde huilet en Pahr Timers Tid, reiste wi fra forⁿ Bondehuusz igien, om Morgenen tilig, till *Recken* (en Landszbye, wed Wesern liggende). Der lode wi osz sætte offuer *Wesern* udj en Boed, till *Elzflitt* (en Landszbye vnder Graffskafft Oldenburg). 3.
 Samme Dag derfra igien med Wogne till *Oldenburg*, Graffuens *Residentz* Stad, som er temmelig stoer och fast. 2.
- Deris F. F. N. N. bleffue der aff Graffuen well empfangede och den første Afften udj Haffuen, siden paa Slottet, huor dennem bleffue heel skionne Gemächer giffuen, meget well *tracterede*.
10. Anden Dagen bleffue wi der offuer och besaae Wolene omkring Slottet, som och Tøyhuszet dersamstedtz, som er well forsiunet med Stycher, Harnisker och alle Slags Gewehr. Sönderligen bleffue osz der wiste tou heel store och skionne *Metall* Stycher, paa huilcke sees dend gandske oldenborgiske Stamlinie. De ere Greffuen forærede aff Kongen aff Danmarck. Osz bleff der och wist det Suerdt, met huilchet *Duc d'Alba* haffuer laadet saa mange rætte; saa och en lang Rapier, met huilchen Graff *Otto* haffuer ombracht en Löwe; och andet mere. Offuer Taffel wiste mand osz et stoert forgylt Horn aff Sölff, heel kunstrig giort; som en Jomfrue, der komb ud af et Sandbierg, en Mill eller halffanden fra Oldenburgh, haffuer *præsenteret* Graff *Otto* med en Drick udj, der hand komb forbi fra Jagten och waar meget törstig. Men Greffuen, effterat hand hafde ananmet Hornet och slaget Drycken bag offuer sin Skulder ud (thi hand tuiffede paa samme Drick), gaff hand Hesten Sporren och undrente med samme Horn; som nu detz

Dagh.

Miill.

till Ihukommelsze saa well forwarisz. Wi saae och paa dend nederste Platz indianiske Suin, iche ret höye, men meget fæde, och gandske sorte.

11. Toge wi Affsked fra Greffuen; och fulte hand sielff udj sin Carosz Deris F. F. N. N. langt uden for Byen. Reiste wi saa dend Dag till *Apen* (Landszbye), huor wi samme Afften udj Kroret ochsaa bleffue *tracterede* paa Greffuens Omkostning. Der sammestedt er Paszen til Ostfrisland, och der hosz et fast Slott, huor paa legger et heelt *Compagnie* aff Greffuen aff Oldenborg, hans Folck. 4.
12. Derfra til *Holzgäst*, en liden Skantze, hörer ochsaa Greffuen aff Oldenborg til. $\frac{1}{2}$.

Strax der wed komme wi offuer en Griff, huor Oldenborg Land endis, och Ostfrisland begynder; komme siden forbj *Dettringer Schantze* (er temmelig fast och ligger alt udj Ostfriisland); der udj waar heszisk Besatzung.

Till *Dettringen* (en liden Flecke).

Strax derfra forbj *Stichhausen*, et fast Slott, haffuer hesziske Besatzung, men hörer Graffen aff Ostfriisland till, som *residerer* till *Aurich*, 3 Mile derfra; igiennem *Borgenhausen* (en Landszbye) och *Oldersen* (en smuck Flecke, hörer Herrerne aff Embden till); haffuer et Slott, och löbber her forbj dend Flod *Embs*. Och komme saa till *Embden*, som er fra *Dettringen*

Embden er Hoffuedstaden udj Ostfriisland; huilchen, endog dend hörer Greffuen till, saa haffuer dog Staterne aff Holland deris *Guarnison* der udi, 6 *Compagnier* sterck. Der udj legger et temmelig smuckt Slott, huor Greffuen *loger*, naar hand der kommer. Byen er stoer, haffuer smucke Platze, brede Gader och sternerne Husze, som alle ere fast lige höye

$\frac{3}{4}$.
 $\frac{1}{4}$.

3.

Dagh.

Mill.

byggede. Dend Flod *Embs* löbber der igiennem, som er heel dyb, saa de udj Byen med store Skibbe kand anlende. Wi besaae der Raadhuszet, som aff huggen Steen er heel wel bygget, med Omgange runden omkring. Der hosz saae wi Rustkammeret, huor osz bleff wiist en Mölle aff Staall, huilchen tou Karle, som de foregaffue, kand driffue och maale der paa udj 24 Timer 12 Lester Korn.

13. Anden Dagen reiste wi herfra igien til Skibs paa Embsen, som icke witt fra Byen löbber udj Stranden, och komme lyckeligen med en temmelig Storm och derfor (thi Winden waar mesten Deel goed) med en heel sterck Fart till *Delpziel* (en liden Stad och Festning), huor Gröninger Land begynder. 2.
- Derfra till Wogens till *Gröningen*, Hoffuet Staden udj samme *Provintz*; er en skiön stoer, lystig och wellbygget Stad och statlig Festning, med heel smucke Wolle omgiffuen; paa huilche Brustwerene ere med Buxbaum runden omkring besatte paa *Fossebredden*. Dersammestedt er et berömt *Academie*. Der er och et smuckt höyt Torn att see. Wi *logerede* udj Tulasten paa Torffuet, huor er en fransösk Wert. 3.
14. gandske Natt, igiennem *Drenten*, som siunis att werre et wfructbar Land; saa wi om Morgenen komme i god Tid till *Schwartzschlüssel* (en heel liden Stad, er noget fast, ligger wed Südersee). Der gaffue wi osz till Skibs offuer samme Söe; och effterdj wi haffde en sterck durchstaaendis Wind, komme wi, Gud skee Loff! lyckeligen offuer paa en 7 Timers Tid, till *Ambsterdam*. Som well formedelst dend store *Trafic* och Handel, Mengde aff Skibbe, Nettighed och Reenlighed udj Huszene och paa Gaderne maa holdis for dend fornemmeste Stad; icke alenist udj Holland, 9. 14.

Dagh.

Mill.

men udj gandske *Europa*. De fornemmeste och lystige Gader, huor och de smuckeste Husze seesz, ere: Zwingeln, Printzengraft, Keysergraft och Herrengraft. Vdj Ambsterdamb besaae wi alt, huisz som *meriterede* att seesz; huilcket ieg tilforn udj min forrige Reiszze mesten Deel haffuer antegnet: saaszom Börszen, Tucht- eller Rospelhuszet, huor læszis denne Offuerskrift: *Virtutis est domare, quæ cuncti pavent*; Spindhuszet, huor udj sættis de wtucktige och wfor-skammede Qvindfolck; er en skiön Bygning; Wæsenhuszet; Gasthuszet; Dulen eller Skydplatzen; Herrenhausz, huor fremmede Gesanter *tracteris*; Printzenhoff; Armenhausz; Dullhausz; Ostindiensk Hausz, huor udj foruaris de ostindienske Ware; Westindiensk Hausz, huor sees de Ware fra Westindien; Ministen Bröloff; Dulhoff, huor udj seesz tou smucke *Fontainer*; och der hosz vdj et Kammer seesz Kong *Gustavi* aff Suerig, Graff Wilhelms aff Naszaw, *Duc d'Alba* og andre, deris Contrafeyer, Lebensz Grösze wdj Wox heel well *pousserede*. Med andet mere, wi saae udj Ambsterdamb.

22. Fra Ambsterdamb, paa *Canalen* udj en Sköyte, till *Harlem*, en skiön stoer och welbygget Stad; legger heel lystig. Der sammestedtzt besaae wi Kircken, som holdisz for en aff de skiönneste och störste udj Holland. Diszligest Raadhuszet, som er opbygget aff huggen Steen. Och effterdj samme Dag Kirchmesz eller Marcket sammestedtzt bleff holden, haffde de iblant andre Dyer ochsaa en stoer Elephant, huilchen wi saa giöre mange Slagsz Konster. 3.
- Samme Dag reiszede wi derfra igien till Wogens till *Leiden*, en heel lystig Wey. Er en aff de skiönneste og fornemmeste Steder i gandske Holland och er temmelig fast; er och et heel berömmet *Universitet*, 5.

Dagh.

Måll.

formedelst fornemme lærde Mend sig der gemeenligen opholder. Wi besaae der *Hortum publicum*, *Bibliothecam*, *Collegia*, *Anatomikammeret* och dend gamble Burg. Wi logerede udj dend forgylte cronede Löwe, paa dend brede Gade.

24. Derfra till *Delfft*, paa *Canalen*. Er och en smuck 3.
stoer Stad; huor wi besaae *Guilielmi Nassovij*, Printz von Vranien, hans Begraffuelsze, som er et heel skiönt *monumentum*. Samme Kirche, som det udj seesz, haffuer et skiönt höyt Taarn. Paa dend ene aff de forreste Filler, samme forskrⁿ *monumentj*, stod skreffuen: *Te Vindice tuta libertas*, och paa dend anden: *Sævis tranqvillus in undis*.

Strax fra *Delfft* igien til Wogens til *Hundslardich*, et 2.
skiönt Slott, hörer Printzen aff Wranien till; er well værdig at besce formedelst Bygningen i sig sielff; saa och for de skionne Gemächer; dend meget smucke *Galerie* och dend lystig Haffue, som med atskillige *Statuer* er zieret.

Derfra till *Resewick*, som och hörer Printzen till; er 1½.
och iligemaader et heel skiönt Huusz, ligesom det forrige; allene er denne Skilzmisze, att *Hundslardich* er bygget firrekantet aff Mursteen, men *Resewick* udj Lengden aff *Huggensteen*.

Strax igien derfra till dend *Haag*, dend skiønneste ½.
Landszbye, som kand findis; thi dend haffuer iche de *Privilegier*, som de andre Byer haffuer, endog dend er fast bedre bygget end de andre. Dersamstedtz besaae wi Graff *Moridtz* aff *Naszaw*, hansz Huusz, som nyligen er bygget; huor udj seesz heel skionne Gemächer, med drefflige *Tapetzerier* och *Skilderj* zierede. Vdj et Cammer waare *Stolene*, *Seng*, *Bord* och *Cabinet* aff *Briszilien Holtz*, och udj et andet Cammer aff *Elphenbeen*. *Printzensz* Huusz

Dagh.

Mill.

och der wed dend liden Lysthaffue, huor udj wi saae en heel skiön *Grotte*. *Item* dend stuore Haffue, som er langt borte udj Byen. *Palemaillen*, som er heel lang och legger wed en lystig liden Skow, huor mand gemeenligen spatzerer. Her saae wi ochsaa wbekiente Dronningen aff Behmen med tuende hendis Fröckener holde Taffel. Wi saae ochsaa Printzen aff Wranien holde Taffel med en Hob *Officerer*; diszligest *lu Princesse Royale*, som udj et andet Gemach allene waar till Taffels.

27. Fra dend Haag igien, paa Canalen, igiennem Delfft til *Roterдам*, en stoer welbygget Handelstad. Der er ellersz iche meget att see, uden paa Torffuet seesz *Erasmi Roterodami statua* aff Kobber, med denne *Inscription*:

ERASMUS NATUS
 ROTERODAMJ
 OCTOB. XXVIII
 ANNO M. IV^c. LXVII.
 OBIIT BASJLEÆ
 XII JULJJ. ANNO
 M. D. XXXVJ.

- Samme Dag fra Roterdamb til Skibs paa Mosen till *Dortrecht*, en stoer welbygget Stad; haffuer brede Gader och höye Husze; haffuer faste Mure omkring. Dend kaldisz die Magd von Hollandt, effterdj dend, saa lenge Kriegen haffuer waret, iche er bleffuen indtagen. Wi *logerede* udj Paafulen. 3.
28. Derfra till Skibsz, och komme om Aftenen till *Fehrde*, dend förste Stad udj Sebland, som iche haffuer dend Zierlighed, de andre Byer udj Holland haffuer. 16.
29. Derfra till *Mittelburg*, Hoffuetstaden i Selland; haffuer et skiönt welbygget Raadhuusz. Strax derfra igien, 1.

Dagh.

Miill.

med dend samme Vogen, til *Vliesingen*, en temmelig 1.
stoer Stad och Festning.

Iulius.

2. Begaffue wi osz om Natten derfra til *Calais*, huor wi 30.
3. komme lyckeligen om anden Dagen till Middag.
Calais, en Stad udj Franckerig; dend *Provintz*, som
dend ligger udj, kaldisz *le pays de Conquuj*; er en
trefflig Haffuen och heel sterck Festning; *Cardinal*
Richelieu haffuer ladet giöre skiönne och heel zierlige
Werche der omkring. Derhosz er och en heel fast
Citadelle, som *commanderer* Byen. Der ere brede
Gader udj *Calais*; men dend er dog *melancholisk* och
iche ret wel bygget. Wi loszerede *à la Serene*, got
Loszament.
5. Derfra igien med *Messagern* och komme en Fierding
Wegsz derfra forbj en heel sterck Skantz, till
Boulogne, en Stad; ligger udj Lengden udj en Dall 7.
wed Stranden. Det Land kaldisz *le Boulognes*.
6. Derfra till *Montreuil*, en Stad udj *Picardien*, som be- 6.
gyndis wed en Broff, strax uden for Porten. Byen
er heel gammel och ligger paa et höyt Bierg; saa
dend derfor er temmelig fast.
- Samme Dag derfra igien till *Bernes*, en Landszbye. 6.
7. Derfra till *Abbeville*, en stoer Stad, bygget udj en 5.
Daall imellomb Backer; er berömbt formedelst Kiöb-
mandskab, och synderlig for *Pistoler* och *fusils*, der
giörisz udj stoer Mengde och for goed Kiöb. Der-
sammestedt兹 hosz en Kiöbmand, wed Naffuen *Mons.*
Dillet, saae wi et smuckt lidet Kunstkammer och der
udj atskillige *Medagler* aff Guld, Sölff och Kobber;
saa ochsaa *Julij Cæsaris* Sadel, med forgylt Sölff
beslagen och heel well arbeidet (hvilchet wi troede,

Dagh.	Mull.
Eyerman den till Willie). Kirchen dersammestedtzt, som er heel stoer, er well wærdig att besee.	
Derfra till <i>Boas</i> , en Landszbye.	9.
8. Till <i>Beauvais</i> , en Stad, legger udj en Daall, med Wiinbierge omgiffuen; haffuer Mur og Graffuer runden omkring.	9.
Samme Dag till <i>Beaumont</i> , en Stad; Halffdeelen bygget paa et Bierg och Halffdeelen udj en Daal. Derwed flyder en <i>riviere</i> ; legger udj dend <i>Provintz Franckeriig</i> .	8.
9. Derfra till <i>Paris</i> , Hoffuetstaden udj gandske Franckeriig; logerede der <i>à la Ville de Venise au Fauxbourg S: Germain</i> ; och bleffue der till dend 29; reiste saa derfra igien med <i>Messagern</i> endtill <i>Orleans</i> .	10.
29. Fra <i>Paris</i> igiennem <i>Lina</i> , en ringe liden Stad, till <i>Chatre</i> , en liden Stad.	7.
1.
Samme Dag derfra til <i>Estempel</i> , Kiöbsted.	6.
30. Derfra till <i>Touri</i> , en liden Stad.	10.
Samme Dag till <i>Orleans</i> , en skiön stor och temmelig fast Stad, huor er et berömt <i>Universitet</i> , som flittig aff Tydske besögis; thi de haffuer der store <i>Privilegier</i> . Wi besaae der <i>l'Eglise de la Sainte Croix</i> , som er en heel skiön och meget stoer Bygning, endog dend aff <i>Hugonotterne</i> anno 1521 er meget forstyrret och ruineret, saa der paa endnu aarligen med stoer Omkostning <i>reparerisz</i> . Wi besaae ochsaa <i>Johannæ Darc, pucelle d'Orleans</i> , hendis <i>monumentum</i> , som hender till Ihukommelsze aff Kobber er oprettet paa Broen offuer <i>Loiren</i> ; fordj hun aff synderlig Gudz Skickelsze, <i>tempore Caroli VII</i> , befriede Byen fra Engelandernisz Beleiring. Detztill Affmindelsze holdes der endnu aarligen, dend 8 <i>Maij</i> , en stoer Fest, huor det gandske Borgerskab følger udj <i>Procession</i> endtill for ⁿ <i>monumentum</i> ; der holdis en <i>Messe</i> .	10.

Dagh.

Mill.

31. Fra *Orleans*, paa *Loiren* udj en Boed, till *Littiou*, 5.
en Landszbye.

Augustus.

1. Derfra till *Blois*, en Stad, huor er ochsaa *Academie*. 8.
Dersammestedtzt holdis det fransöske Sprog for att werre heel reent. Dersammestedtzt giörisz ochsaa de beste Seyerwercker udj stoer Mengde. Byen er iche ret stoer, haffuer nogle Backer och enge Gader. Wi besaae der Slottet, som hörer *Duc d'Orleans* till; er well en smuck Bygning paa en Backe, men iche nehr fuldferdiget. Osz bleff der wist det Kammer, udj huilchet *Duc de Guise* bleff ombracht aff en Trabant, effter Kong *Henrici tertij* Befalning; saa och det Taarn, udj huilchet hansz Broder *Cardinalen* sad fangen. Her hosz er en smuck stoer Haffue.
- Samme Dag seiglede wi fra *Blois* igien till *Emboise*, 10.
en liden, men lystig Stad; ligger udj *le Tourainois*. Besaae der sammestedtzt Slottet, som ligger heel höyt och er meget fast; dog paa dend gamble Manering; haffuer tou Taarn, op ad huilcke mand kand kiöre fra det Nederste och ind udj Slotzplatzen; men dend ene er heel forfalden. Vnder Jorden ere atskillige brede Gange, saa de kand hiemmeligen giöre Vdfald til Hest og Fodsz, paa nogle Mile Wegsz, som de berettede. Dersammestedtzt udj en Capel wiste mand osz et Pahr Hiortetacker aff en wtroelig Störelsze, paa 24 Ender, fembten Födder lang och der hosz meget tyck. Side- och Rygbenene der til seesz der och sammestedtzt, men paa et andet Sted, udj en Gang. Der berettedis, att samme Hiort skal werre fanget wed *Sedan* for en 200 Aar siden, och at dend skal haffue haft en Ring omkring Halszen, der udj

Dagh.

Mull.

indgroet, med *Julij Cæsaris* Naffuen paa; men det er ichun Beretning. Osz bleff ochsaa wist dend Gang, huor udj *Carolus* dend Ottende bleff rört, och det Cammer der hosz, udj huilchet hand strax der effter bleff död funden i önckelig Maader.

2. Fra *Emboise* till *Tours*, Hoffuetstaden udj *le Tourainois*, som och legger wed *Loiren*; er en skiön stoer och heel lystig Handelstad, huor *traficqueris* meget med Silcke och Silckeware. Wi saae paa dend gandske Wey fra *Emboise* hid endtill Husze paa begge Sider aff *Loiren*, indhuggede udj Steenklipperne, offuen paa huilcke ware Wiinbierge offuer alt. Wi *logerede aux trois Empereurs*, et gott Loszement. Huszene ere her mesten Deel med Skiffersteen ud till Gaderne beklede och ere teckede med de samme. Iblant Kircherne er *S: Gassian* dend fornemmeste, huor er et kunstig Seyerwerch att see. Wi besaae ochsaa *Maillebahnen*, som er dend skiönneeste i gandske Franckeriig; er 900 Skrit lang och 10 bred; haffuer trey Radde Træer paa huer Side. 6.
3. Toge wi her Heste och rede hen att besee *les Caves gouttieres* wed en Landszbye, kaldisz *Sabonire*; er et Bierg, inden udj udholet; thi mand haffuer der udgraffuet Steen at bygge med; huor de Drober, som drypper neder igiennem Klippen udj Hulen, som er stoer och ligeszom en huald Kielder, bliffuer algemach til Steen, ligeszom det frösz och bleff till Isz; huor aff wi toge Pröffuer med osz. 3.
- Strax rede wi herfra igien til *Loiren*, en halff Miil, mesten Deel vnder Waldnödtræer, huor wi sente Hestene tilbage igien och satte osz i Boden, som osz der töffuede; seiglede saa till *Trois Valets*, et Kroer wed *Rivieren*. 5.
- Samme Dag derfra igien til *Choule*, en liden *bourg*. 5.

Dagh.

Mill.

4. Derfra till *Saumeur*, en liden Stad med smucke Mure omkring, men haffuer temmelig store Forsteder; ligger wed *Loiren*, udj dend *Provintz Anjou*. Der wed legger en *Citadelle* paa et höyt Bierg. *Hogonotterne* haffuer her *Exercitium Religionis* frj. Wi leyede her Heste till *Richelieu*. 4.
5. Fra *Seaumeur* till *Chinon*, en Stad, huor iche er meget att see. 6.
Derfra till *Champini sur fese*, en liden Stad; huor haffuer standet et skjønt Slott, huilchet *Cardinal Richelieu* haffuer ladet nedbryde och ladet Stenene der aff före till *Richelieu*. Strax der wed saae wi *la Chapelle Sainte de St. Louys*, huor udj ligger begraffuen fiorten Printzer aff det Huusz *Bourbon*. *Henrico Bourbonio* waar sammestedtz et synderligt *monumentum* aff huid *Alabaster* oprettet. Winduerne udj forⁿ Cappell ere drefflig zierede med heel skjön paa-brent Malning; huor udj seesz *St. Luys*, hanz gandske Leffnet.
- Samme Dag derfra igien til *Richelieu*, en drefflig smuck och nett liden Stad, Korszwiisz bygget, och alle Huszene paa en Manering. Der hosz er et heel skjønt och welbygget Slott med Mure og Graffuer omkring; huilchet med Byen *Cardinal Richelieu* haffuer ladet bygge paa *perspectiuisck* Maneer, saa mand kand see fra Slottet igiennem alle Portene langs ned ad Byen och udenfor, naar Byensz Port er oben. Her haffde *Cardinalen* stiftet et *Academie*; men effter hanz Död haffuer sig de, som der till ware bestillede, igien derfra *retireret*. Vdj Byen seesz en smuck Kircke, paa huilchen tou Taarne, som *Pyramides*, ere satte; aff huilche huer staar paa fire forgylte Knapper. Slottet er firekantet, teckt med Skiffuersteen, ligeszom Byen. Vden for er en stoer 1.

Dagh.

Miill.

lang Platz , ochsaa welbygget ; huor seesz heel skiönne och lange Stalle. Wi saae paa Slottet mange skiönne Gemächer och *Galerier* med Marmepiller, *Statuer*, *Skilderier*; de smaa Skodder eller Rigel for Dörrene och Winduerne aff pur Sölff, med *Cardinalensz* Naffuen paa; och med andet mere drefflig zierede; huilchet alt att optegne wille bliffue for langt. Osz bleff ochsaa wist det Skiffueblad, som holdisz for iche höyt noch att kunde skatterisz, formedelst en stoer Agatt, der sidder mit udj, tyffue Tommelfingers Bredde lang och fiorten bred; ellersz er dend Runden omkring indlagt aff atskillige Slagsz Stene. Runden omkring Slottet, uden for Graffuerne, ere heel smucke Haffuer med mange smucke *Statuer* och *Fontainer* udj. Der uden omkring er igien en anden Graffue, och siden uden for en liden Skou; der udj ere lystige Spatzergenge.

6. Effter wi alting haffde beseet, rede wi fra *Richelieu* igien till *Lougdun*, en Stad, huor tilforn haffuer werret 4. mange aff dend onde Aand besatte, der ieg förste Gang waar udj Franckeriig; som ieg och udj samme min Reyszis Antegnelse haffuer omskreffuet.
- Samme Dag derfra igien till *Seaumeur*, huor wi komme 7. om Aftenen sildig.
8. Fra *Seaumeur*, til Bods z paa *Loiren*, til *Dagniere*, en 8. Landszbye, huor wi motte bliffue om Natten, effterdj det graade sterch, och Winden waar imod, og om
9. anden Dagen tage Posten till *Angers*, som er Hoffuet- 2. staden udj *Anjou*, huilcken *Provintz* er heel fructbar, synderlig med Wien. Wi logerede först à *l'Oours*; siden gaffue wi osz dend 11 *dito* udj *Pension* hosz *Madame Loisseau*, sur le port *Ligné*; huor wi waare ret wel *accommoderede*. *Angers* er en stoer Stad; der igiennem löbber *la riviere de Maine*, som sig tou

Mile derfra udgyder udj *Loiren*. Dend deler Byen udj tou Dele; och der offuer er en lang Broe, som haffuer Husze paa begge Sider. Huszene ere her alle tackte med Skiffuersteen, och dend störste Deel aff Murene omkring Byen ere opbygte aff samme Slagsz Steen; thi de graffuis udj stoer Mengde strax uden for. Vdj Byen er et fast Slott paa en høy Klippe, som legger wed *rivieren*; haffuer dybe Graffuer omkring, som ere indhuggede udj Klippen. Wi besaae her *l'Eglise de St. Maurice*, som er dend fornemmeste och haffuer tou höye Taarne (udj huilche wi ochsaa waare), och mit imellomb begge et andet Taarn, men foruden Spitz, som staar paa en høy Huelning och derfor holdisz for en *Raritet*. Mand seer udj Kirchen Kong *Renati* aff *Sicilien* Begraffuelsze och derhosz hansz *Contrafey*, med en Krone paa och udj kongelig *habit*, som hand sielff skal haffue malet. Der hosz wiszis ochsaa mange *Reliquier*, som *St. Maurice*, hansz Suerd; *item* en aff 6 Krucher aff *Cana*; er röd aff Farffue och seer en Jaspisz iche wlig; och andet mere. Wi besaae och *l'Eglise de St. Cerge* eller *St. Cyr*; legger uden for Byen wed *rivieren*; huor seesz tou smucke Altarer, skorren heel kunstlig udj Træ; dend ene *repræsenterer* Christj Opstandelsze, dend anden *Mariæ* Begraffuelsze och Opstandelsze. Wi roede och neder paa *rivieren* att besee *les Beaumettes*, som er en stoer $\frac{1}{2}$ Miel fra *Angers*; er et Kloster, wel wært att besee; huor Munckene förte osz allewegne omkring och lode osz see derisz Kirche, *Bibliothek*, Haffuer och derisz Kammere. Kirohen med Closteret er mesten Deel indhuggen med stoer Arbejd udj en Klippe. Der hosz wiszis och en *Model* aff Christj Graff till Jerusalem, aff lige Höyelsze, Lengde och Bredde.

Dagh.

Mill.

Vdj *Angiers* wd stod ieg en stoer Siugdomb aff Blod-sott.

Septembris.

3. Rede wj hen att bese *la Flesche*, en smuck liden Stad; er fra *Angers* 10.
- Huor wj besaae Jeszuiternisz *Collegium*, som er en heel prectig Bygning; haffuer tuende skiönne welbyggede Platze och tuende andre uden for, som iche ere saa wel byggede. Kirchen dersammestedt er heel smuck; huor oppe offuer Alteret paa dend ene Side henger *Henrici 4te* Hierte, udj Guld indfattet, och paa dend anden Side Dronningen, hansz Gemahlsz, *Marie Medices*, paa lige Manering indfattet. Osz bleff der ochsaa wist *Bibliothecket*, som er paa en smuck Sall; deszligest derisz Köchen och Bagersz, som ere well wärde att seesz, for atskillige *rare Inventioner*, der ere. Synderligen ere udj Stegerszet skiönne *Poster* och *Wandkunste*; saa ochsaa *Möllen* strax der hosz, huor *Wandet* dragisz op aff en dyb *Brynd*, som staar mit paa samme Platz, temmeligt langt derfra, wed en *Pompe*, som driffuis aff dend samme *Mölle* och förisz hen udj *Collegiummet*. (Denne Platz er dend uderste). Der hosz ere smucke Haffuer och heel lystige *Spatzergange*.
- Wj besaae ochsaa udj *Byen Marquis de la Varenne*, dend Tid *Gouverneur* sammestedt, hansz *Huusz*, som er wel bygget; der hosz er en heel smuck lystig liden *Haffue*.
4. Anden Dagen reyste wj fra *la Flesche* igien till *Durendal*, en *Flecke*, hörer *Mareschal Schaumberg* till; 3.
huor wj besaae hansz *Huusz* sammestedt, som ligger heel höyt; er iche ret smuck inden udj; men der hosz ere skiönne och heel lystige Haffuer, huor fra *formedelst Höyden* er en smuck *prospect*.

Dagb.

Mill.

- Strax derfra till *Vergiers*, som hörer *Duc de Guemine* 3.
till; er et heel smuckt welbygget Slott; huor Hert-
zugen sielff förte osz allewegne omkring och wiste
osz alt, huisz der waar att see; fulte osz och-
szaa neder (endog wj waare wbekiente), effter at
hand haffde giffuet osz *collation*; och wiste osz *le*
Couvent des Augustins de la Croix, som legger et Pahr
Musquet Skud derfra och hörer dog till samme Huusz;
huor wj saae Kirchensz *Ornementer*, som ere heel
skiönne och rige. Siden, der wj sammestedtzt haffde
taget Affskeden fra Hertzogen, rede strax samme
Dag derfra igien till *Angers*. 4.
- Derisz F. F. N. N. dreffue her derisz *Exercitia* paa
en trey Maanedersz Tid. Imedler Tid rede wj och
nd att besee *Pont de Cé*, en liden Stad; der udj 1.
ligger et gammel Slott. Der er intet att *observere*
uden nogle gamble forfalden och lange Broer, som
berettisz *Iulius Cæsar* först at skal haffue ladet op-
bygge offuer *Loiren*.
- Derfra rede wj til *Brisac*, som er fra *Pont Cé* 3.
Et smuckt Slott, huor *Duc de Brisac* residerer; som
ochszaa sielff talte med osz, effterat hand haffde ladet
osz wisze alle Gemacherne, som waare heel skiönne.
Och effterdj wj ey torde komme til *Douay*, som er
derfra 4 Mile, huor seesz *rudera* aff et *amphitheatro*,
formedelst Blodsoet dend Tid der sterck *grasserede*,
rede wj samme Dag tilbage igien till *Angers*. 4.

Novembris.

Wdj denne Maanet reigste wj fra *Angers* igien och
giorde en liden *Tour* igienuem *Britagnien* och *Nor-*
mandien, endtill *Paris*; huisz Beskriffuelsze her effter-
følger. (Dend store *Tour* kunde wj iche giöre, fordj

Dagh.

Mill.

- Pesten paa de Tider waar heel sterck till *Bordeaux* och *Toulouse*).
14. Reigste wj fra *Angers* till Wandsz paa *Maine riviere* (som tou Mile derfra löbber udj *Loiren*) till *Ingrande*, en stoer *bourg*; huor seesz en stoer Steen oprettet, som skiller begge *Provintzerne*, *Anjou* och *Britagnen*, fra huer andre; saa att dend ene halffue Deel aff Byen ligger udj *Anjou* och anden halffue udj *Britagnen*. 6.
15. Derfra till *Nantes*, med dend samme Boed. En smuck Stad, haffuer store *Fauxbourger*. Wj logerede *au Pelican*, tuert offuer for *l'Eglise des Carmes*; udj huilchen Kirche wj saae en *Duc* aff *Britagnen*, hans Begraffuelsze aff *Marmel*. Besaae ochsaa *St: Pierre*, som er en skiön höy Kirche; saa ochsaa *Slottet*, som er heel fast och welbygget, med schiönne tycke Mure omkring giffuen. *Item la fosse*, en schiön lang welbygget Forstad, wed *rivieren*; huor seesz en stoer Deel fremmede Skibbe; thi Hollenderne driffuer her en stoer Handel. 11.
17. Fra *Nantes* med *Messageren* til *Reines*, och komme samme Dag til *Nojse*, en liden Stad. 8.
18. Derfra til *Reines*, Hoffuetstaden i *Britagnen*; huor er *Parlementet* aff samme *Provintz*; er en stoer Bye, men iche ret meget reenlig. Besaae der dend store *Kloche*, som slaaer huer Time; dend henger allerhöyeste oppe udj et lidet Taarn; saa der fattisz heel lidet, att Klochen er io saa wiid som Taarnet; saa det meste er der at forundre, huorledisz samme *Kloche* udj saadant et Taarn haffuer kundet opföris och hengis. Vdj dend er med *Willie* indhugget en stoer *Splitte*, till att formindske dend store *Klang*; huilchen iche siunisz Taarnet at skulle kunde haffue taalt; endog de der til giffuer andre wtrolige Aarszager. Wj 12.

Dagh.

Miill.

besaae ochsaa der Kircherne; blant huilcke *Saint Pierre* er dend fornemmeste; saa ochsaa Raadhuszet, som iche er synderligt. *Item* huor *Parlementet* holdisz, som er gammel och iche wærdig at besee. Men dertil byggis en ny *Palais* strax der wed, som blifuer en heel skiön stoer Bygning; huor udj ochsaa skal selgisz atskillige Ware.

20. Fra *Reines*, med en anden *Messenger*, till *St: Malo*, och komme först paa *Hedde*, en Flecke. 5.
 Samme Dag derfra till *St: Pierre*, en stoer *bourg*. 4.
21. Derfra till *Chastcau neuff*, en *bourg*; der wed et lidet Slott. 2.
 Samme Dag derfra til *Saint Malo*, en heel liden, 3.
 men fast Stad; haffuer skiönne høye Husze, dog mesten Deel Træwerck. Byen er med heel stercke Mure omgiffuen; huor paa legger skiönne Stycker; er gandske omflött aff Stranden, uden for dend ene Port, huor er ligesom en bred Dige, ad huilken mand altid kand komme ind och ud aff Byen til Landsz, enten det er Ebbe eller Flod (thi naar Ebbe er, kand mand dog ride alleuegne tört offuer ind udj Byen, och Skibbene legger törre). Forⁿ Port, som kaldisz *la porte St: Thomas*, bewaagis aff Borger-skabet; der for uden bliffuer der uden for huer Afften 24 store Hunde lösgiffuen, at ingen uden Liffsfare effter 7 Slet om Afftenen der kand ankomme. Foruden denne Port er der ichun en, som kaldisz *la grande Porte*; huilchen, saawel och dend anden Port, ere begge well forwaredede med Rundeler og *Batterier*. Her menis atskillige fornemme Kiöbmend at werre, som hiemmeligen *trafiquerer* paa Spanien. Wj *logerede à la rue de fosse, à l'image St. Julien*.
23. Reigste wj fra *St. Malo* igien med Leyeheste till *Pontorson*, en liden Stad, huor en *riviere* löbber 8.

Dngb.

Miitl.

imellomb Forstadden och Byen; der offuer er en Brou, som skiller *Normandien* fra *Britagnen*, saa att Forstadden legger i *Britagnen* och Byen udj *Normandien*.

24. Derfra udj *Normandien* till *Mont St. Michel*, som for- 2.

medelst sin Höyde siunisz for ald Mact woffuerwindelig; ligger udj Stranden 1 Miil fra Landet, paa en meget høy Steenklippe, huor ingen huercken til Hest eller Fodsz kand ankomme, uden naar Ebbe er, och Wandet er udlobbet. Paa be^m Festning besaae wj en schiön heel lang och høy Kirche, gandske aff huggen Steen opbygget offuen paa Spitzen aff Klippen; som allene wel waar werdt att see. Wj bleffue förte op alleröffuerst udj Taarnet, som er meget höyt; huor mand kand see de *Insuler*, som legger under Engelland, 30 fransöske Mill Wegsz derfra. Paa samme Festning er gemeenligen 50 Mand udj *guarnison*. Neden omkring Bierget, op ad imod Slottet, ere Husze bygde och Gader, ligesom en liden Bye; huor de, som boer, ere skatfrj. Ingen bliffuer inlatt udj Festningen, förend hand haffuer giffuet sit Gewehr fra sig. Offuen paa Slottet maa mand leffuere sine Kniffue fra sig, endtil mand Festningen och alt andet haffuer beseet; huilchet alt-sammen iche nochsom kand beskriuffuisz; men till detz bedre Vnderretning findis der paa Stedet smaa trögte Bögger, som handler om Kirchens förste *fundation* och Helligdomme och andet, som wært er att wide och see.

Samme Dag fra *Mont S. Michel* igien til *Avranche*, 3.
en liden Stad; *logerede* udj Forstaden *aux trois Rois*; thi udj Byen waar ingen Loszement. Her waar intet synderligt att *observere*; mens formedelst Mangel paa Heste motte osz nogle Dage her opholde.

Dagh.		Mill.
29.	Derfra til <i>Ville Dieu</i> , en stoer <i>bourg</i> .	4.
30.	Till <i>la maison blanche</i> , en liden <i>bourg</i> .	10.

Decembris.

1.	Derfra till <i>Caën</i> , en schiön stoer Stad; er wel bygget og haffuer heel brede Gader, med skiönne Mure omkring; legger och heel lystig; der forbj löbber en <i>riviere</i> , som kommer fra Stranden; och endog dend er heel smal, saa gaar der dog mange store Skibbe op. Her driffuis alle <i>Exercitier</i> och er et <i>Academie</i> . Wj besaae her Kircherne, blant huilche <i>St Pierre</i> , som haffuer et heel höyt Taarn, er dend fornemmeste. Vdj <i>fauxbourg de l'Abbaye</i> saae wj en meget skiön Kirche, som er heel höy och lang; haffuer tuende höye och zierlige Taarne och er offuer Alteret Korszuis bygget, heel nett, kaldisz <i>la grande Abbaye des hommes</i> . Vdj <i>Fauxbourg St Chiel</i> saae wj ochsaa en smuck stoer Kirche, kaldisz <i>l'Abbaye des Dames</i> , och strax derhosz Closteret, huor <i>Abbessen</i> er en Fyrstinde. Wj logerede vdj Byen <i>à la grande ruë</i> , <i>à l'image St Martin</i> , udj et stuort Wertzhuusz.	6.
4.	Fra <i>Caën</i> till <i>Honfleur</i> , en liden Stad; ligger wed dend <i>riviere</i> , som löbber aff Stranden till <i>Rouan</i> ; haffuer en liden, men sicker Haffuen inden udj Byen, som er noget fast. Her motte wj bliffue en Dag offuer, fordj Winden waar alt for sterck til at lade offuer Wandet osz offuersætte; som er temmeligt farlig paa det Sted, naar det graaer noget hart.	12.
6.	Derfra lode osz med en stoer Boed offuersætte till <i>Hauer de Grace</i> , en smuck Bye; er heel fast; huor seesz en stoer Mengde aff Skibbe; thi de hollandske Skibbe forsambler sig her och giörer <i>Admiralskab</i> . Derhosz er et meget fast <i>Castel</i> , wel en aff de fasteste Platze udj Franckerig; haffuer fire Bollwercke med	3.

Dugh.

Miill.

dobbelt Graffuer omkring och en heel Hob skiönne Buttenwercke; *commandever* Byen, och ud till Stranden. Der udj ligger altid i *guarnison* 200 Mand og 500 udj Byen. Inden udj samme Castel ere smucke Steenhusze, alle lige höye och heel ordentlige anlagde, som *Gouverneuren*, *Officererne* och *Soldaterne* beboer. *Cardinal Richelieu*, som denne Festning haffuer ladet bygge, haffde och sine Gemächer der. Huer Rundeel haffuer sine *Magazin* och *proviand* Husze, huor udj findisz altid *munition* och *proviand* til 3 Aarsz Tid. Der berettisz och att werre, som osz och en Deel bleff wist, *Gewehr* til 17000 Mand. Paa Wollene, som ere saa höye, at mand uden til icke kand see aff Huszene uden det öffuerste af Skorstenene, seesz schiönne Stycker, paa huilche dend störste Part findisz *Cardinal Richelieu*, hansz Naffuen. Vdj Byen er ochsaa en smuck Kirche och heel skiönne Porte, som samme *Cardinal* och haffuer ladet bygge. Her betingede wj osz Heste till *Rouan*.

7. Fra <i>Haver de Grace</i> till <i>Lidebonne</i> , en <i>bourg</i> .	8.
Samme Dag derfra till <i>Codbeck</i> . en liden Stad.	3.
8. Derfra til <i>Rouan</i> , Hoffuetstaden udj <i>Normandien</i> ;	7.
er en skiön och heel stoer Stad, huor driffuis stoer Kiöbmanskab. <i>La riviere de Saine</i> , som kommer fra <i>Paris</i> , löbber der an. Dersammestedtzt seesz skiönne Kircher, iblant huilche <i>Nostre Dame</i> er dend fornemmeste, som er en meget schiön, heel stoer och høy Kirche; haffuer tou drefflige welbyggede och meget höye Taarne og paa dend anden Ende aff Kirchen et saare höyt Spier, giort ligesom en <i>Pyramis</i> , men med Affsetninger endtill det öffuerste. Det förste Taarn kaldisz <i>la Tour S: Romain</i> och er en heel gammel Bygning; dend anden <i>la Tour du beur</i> , er at sige Smörtaarn, som berettisz saaledisz	

Dagh.

Miil.

at kaldisz, fordj at de til *Rouan* i forrige Tider aff dend pabstlich *Legat*, *Cardinal Georgio d'Amboise*, haffde erlanget dend Frihed, att de Fasten offuer motte æde Smör; och aff dend Told, der paa er bleffuen lagt, haffuer de samlet en stoer *Summa* Penge, huor med forⁿ. Taarn er bleffuen opbygget. Vdj samme Taarn henger dend store Klocke, som holdis for dend störste i gandske Franckerig; huilchen wj ochsaa besaae. Den haffuer 16 Allen udj Runden och derhosz meget tyck aff Metall; bliffuer iche ringet uden till Höytider. Vdj Kirchen besaae wi ellersz alle Kirchens *Ornamenter*; huor seesz heel skiönne Meszhageler, med Perler och Ædelstene besatte, och andre *Rariteter* mere; saa och en skiön stoer *Onyx*, med et Hoffuet paaskorren. Wj besaae der ochsaa *le Palais*, huor *Parlementet* holdis; er en skiön stoer Bygning, aff *Ludovico XII* a^o. 1499 bekostet. Wj logerede *au quadran de mer*.

10. Fra *Roan* igien med *Messageren* til *Mannis*, en liden Stad. 14.

11. Derfra till *Pontouaise*, en Stad, huor *Provintzerne Normandien* och *la France* fra huer andre deelisz; saa att Byen ligger udj *Normandien* och Forstadden, huor wj waare logerede, *dans la France*. Her maa mand fremwisze sin Pasz, förend mand igiennem ladisz. Hidentil udj gandske *Normandien* haffde wj ingen Windbierge seet; mens herwed begyntist nogen Winwächsz igien.

S mme Dag derfra igiennem en liden Stad, kaldisz *Argenton*, huor mand sig tuende Gange lader sætte offuer *Saine riviere* og 1 Miil derfra tredie Gang, til *Paris*, som er fra *Pontouaise* 7.

Huor wj udj worisz forrige Loszement, nemlig *au fauxbourg St. Germain, à la Ville de Venise*, igien indloszerede.

Dagh.

Mill.

Derisz F. F. N. N. begynte her strax alle *Exercitierne*, huilche de dreffue paa trey Maanedersz Tid. Siden besaae wj atskillige Husze uden for *Paris*; och först

1648

- 25 *Martij* kiörte wj ud att besee *Saint Germain*; huor 4.
 wj besaae det gammel Slott; och saae der Dronningen
 aff Engelland, saa ochsaae Printz *de Gales*, Kongensz
 aff Engelland elste Sön, och Printz *Robert*, Kongensz
 aff Behmen elste Sön. Wj besaae ochsaae strax der-
 hosz det ny Slot; huor ere nogle smucke *Galerier*
 och *Gemächer*. Der wiszis det Kammer, som *Ludo-*
vicus 13 döde udj, och det, som denne ietzig Konge
 er föd udj. Derhosz saae wj ochsaae de tuende
 fornemmeste *Fontainer* eller *Grotter*; thi alle de andre,
 som waare der offuen offuer, ere gandske *ruinerede*
 och indfallen. Samme Dag derfra igien til *Paris*. 4.
- 8 *Aprilis* droge wj ud at besee *Madrid*, som ochsaae
 er Kongensz Huusz; ligger wed *Bois de Bologne*, er
 heel forfalden. Strax derfra igien *au Cours de la*
Reyne; er frem och tilbage smaa 2.
10. Rede wj hen till *Fontaine bleau* och besaae paa Weyen
la maison de l'Abbé de la Riviere, som wel er wært 5½.
 at see; er et smuckt lystigt Sted wed *la riviere de*
Saine. Bygningen er iche meget höy; der udi seesz
 nogle smucke *Gemächer*. Der wed ere heel lystige
 Haffuer, en nedenfor dend anden, endtil neder imod
rivieren; der udj ere heel mange smucke Wand-
 springe och *Fontainer*.
 Derfra igien till *Fontaine bleau*, en liden Stad; legger 8½
 wed Skouen, men er omgiffuen med nogle wlystige
 Steenklipper, saa Egnen sammesteds er iche meget
 fructbar. Wj besaae der Slottet, som er en smuck
 Bygning och heel wiitlöfftig; haffuer femb Platze.

Dagh.

Miill.

Der udj saae wj atskillige skiönne Gemächer och smucke *Galerier*. Vdj Dronningens Cabinet seesz nogle skiönne gamble maledede Stycker aff *Titiano*, *Raphael Urbino* och *Parmigiano*. Der seesz och tuende Cappeller, blant huilche det ny, som *Henricus 4^{tas}* haffuer ladet bygge, er heell skiönt och större end det andet. Derhosz ere mange skiönne och heel store Haffuer med atskillige *Fontainer* udj och *Statuer*. Paa dette Sted er meget att see; huilchet alt, huo som will wide, kand der om læsze *Gölnizium* och andre, som *Itineraria* haffuer skreffuet.

11. Fra *Fontaine bleau* igien til *Melun*, en smuck liden och heel gammel Stad med temmelig stercke Mure omkring och andre gamble Wercke. *La riviere de Saine* löbber der igiennem och giör en temmelig stoer Insul mit udj Byen, som ochsaa haffuer Mure omkring. Strax derfra igien till *Eusonne*, en Flecke; huor wj besaae *Monsieur Iselin*, *grand Maistre de la Chambre des deniers*, hansz Huusz, kaldisz *Chante Merle*; huor seesz et smuckt Wandfald med en heel Hob *Fontainer* och derhosz en kiön Haffue. Huszet derhosz waar nogle Stedtz reffnet och haffde iche et heelt Windue, ey heller Byen *Eusonne*, formedelst trey Krud Möller hosz huer andre, der waar kommen Ild udj aff en aff Stamperne, och brente gandske aff, tou Musquet Skud derfra; aff huisz Brynde 3000 Pund Krud, som laae strax der wed udj Tönder, bleffue antende och giorde denne *Effect*. Ongefehr 10 Skrit derfra laa udj et Steenhuusz 50000 Pund Krud, huilche Wor Herre synderligen beuarede, at de iche ochsaa bleffue antende. Thi Taget aff Huszet, som de laa udj, falt gandske neder af dend store Knal, och Winden, som waar heel sterck, bar derhen. Dette skeede Dagen tilforn, der wj rede

4

sma n

4.

Dagh.

Miill.

- der igiennem til *Fontaine bleau*; saa wj hørte Knallen en Miil Wegsz derfra, ligesom aff en Cartaun; huorfor wj udj saadan *Confusion* iche torde bliffue udj *Eusonne*; thi huer Mand gich ud aff Byen aff Fryct, att *Magazinet* skulle antendis.
12. Fra *Eusonne* igiennem *Corbeil*, en gammel Stad med Mure omkring och nogle gamble Wercke, 1 liden Fierding Wegsz derfra, til *Charenton*, en *bourg*; huor wj besaae *Calvinisternisz* Kirche och udenfor *Gassionsz* Begraffuelsze. 6.
- Strax derfra igien til *Bois de Vincenne*, huor *Duc de Beaufort* dend Tid sad fangen. Besaae der Dyrhaffuen; thi paa Slottet kand mand iche komme ind, med mindre mand haffuer god Kundschaab. Derfra igien til *Paris*. 1 liden.
20. Kiörte wj ud att bese *Sainct Clou*; besaae der Ertzbiscopen aff *Paris*, hanz Huusz och Haffue derhosz, som er heel lystig och haffuer en skiön *Prospect*; huor mand *Paris* smuck kand see. Der ere mange *Fontainer* och skiönne Wandkunste. Vdj Huszet wisz det Kammer, som *Henricus II* bleff ombracht udj. 2.
- Samme Dag derfra til *Ruel*, en *bourg*; huor wj besaae *Duc de Richelieu*, hanz Huusz, som er en smuck Bygning, och Haffuen derhosz, som er heel stoer. Der udj er en smuck *Grotte* och en *Dragge*, som well kand waadgiöre de omkring staaendis. Der udj saae wi ochsaa en heel skiön *Cachade*, som haffuer 24 Wandspringe, en nedent for en anden; *item* en anden *Cachade*, som er lige ud och iche paa Siden aff en Backe, som dend forrige; haffuer 50 *Bassins* eller Beckener aff Kobber och under huer Becken 2 *Cochiller* eller Muskelskaaler, ochsaa aff Kobber, under huer andre. Vdj denne Haffue er ochsaa et hell skiönt och stort *Perspectif*, som skatterisz meget höyt. 1.

Dagh.

Miill.

2.

Siden derfra igien till *Paris*.

Wj besaa ochsaa *Pichpus*, et Munckekloster, strax uden for *porte S: Anthoine*; huor er en smuck Haffue at see, med törre *Grotter* Runden omkring; och en en anden smuck *Grotte* med Wandsprunge udj.

Wj besaae ochsaa de fornemmete *Palatzer* udj *Paris*: som *Louvern*; huor er en meget lang *Galerie* att see, 650 aff mine Tred lang; saa och en smuck Sall med nogle gamle *Statuer* udj. Wj besaae der udj ochsaa *Typographiet*, Mynten och der, som *Tapitzerierne* giöris; och andet mere.

Palais Cardinal, huor Kongen och Dronningen dend Tid boede. Thi *Cardinal Richelieu* haffde foræret Kongen samme Huusz, som er en heel skiön Bygning. Der udj seesz smuche Gemächer och en heel lystig *Galerie* med mange skiönne gamle *Statuer* udj. Der hosz er och en smuck Haffue.

Louzebourg, som nu hörer *Duc d'Orleans* till; er heel skiön bygget paa Italiensk; der udj ere smucke Gemächer och en kiön *Galerie*, huor *Rubens* haffuer heel skiön malet *la vie de la Reyne Mere*. Derhosz er en skiön stoer Haffue.

Le Palais du Cardinal Mazarin, som och er en smuck Bygning; haffuer trey Platze. Der wed haffuer *Cardinalen* en skiön Stall till 100 Heste, som well er wært att see. Der offuen offuer er *Bibliotheket*, som well er et aff de störste och fornemmeste udj gandske *Europa*; er en heel skiön lang och höy Sall, saa der er 20 Hyller offuer huer andre. Vdj *Palatzet* seesz mange skiönne Gemächer och *Galerier*; blant andre er *la galerie aux Statues* heel skiön, fuld aff gamle *Statuer*, som ere kommen fra Rom. Der offuen offuer er *la galerie aux peintures*, som och er heel smuck. Huellingen er drefflig malet aff en Ro-

Dagh.

Mill.

maner, kaldisz *Romanelli*, som *Cardinalen* haffde ladet komme fra Rom for at male samme *Galerie*.

Wj besaae ellersz mange andre Palatzer och andet, som udj *Paris* er wærdig att see; huilchet alt att optegne wille bliffue for langt.

Wj saae ochsaa en heel skiön *ballet*, som bleff dantzet for Kongen och Dronningen; udj huilchen en Deel aff de fransöske Fyrster sielff dantzed. Derforuden saae wj och atskillige smucke *Comoedier*.

Siden begaff ieg mig med Derisz F. F. N. N. paa Hiembreigszen effter min *Instructionsz* Indhold och derforuden erlangte kongelig *ordre*. (Endog well meentisz, att Hansz kongl: May^{tt} Sig naadigst skulle haffue ladet befalde Derisz F. F. N. N. endnu lenger ude aff Landet att holde; derszom hand iche wed dend timmelig Död paa de samme Tider haffde bleffuen bortkaldet). Och reigste ieg med Derisz F. F. N. N. igiennem Flandern och Brabant, paa det de ochsaa samme Lande kunde bese. Wille ochsaa gierne haffue fört dennem igiennem Engelland; men formedelst de store *Troubler*, den Tid sammestedt waar, befantisz det udaff Hansz kongl: May^{tt} iche raadeligt.

Anno 1648.

Wdj *Maijo*.

5. Reigste wj fra *Paris* till *Saint Dionys*, en liden Stad, med en ringe Graff och Muur omgiffuen; men er ellersz *renomeret* formedelst dend skiönne Kircke, buor udj seesz Kongernisz Begraffuelszer och en trefflig Skatt aff Guld och Edelstene, de kongelige Croner och aff atskiellige *Reliqvier*. Samme Dag derfra till *Luserge*, en liden *bourg* eller Flecke, som endnu ligger udj dend *Provintz* Franckerig. 3.
6. Derfra till *St Luc*, en *bourg*, som legger wed *la riviere* 3.

Dagh.

Miill.

- d'Oyse*; offuer huilchen Flod wj motte lade osz sette; huor wed en Brou dend *provintz* Franckerig endisz, och *Picardien* begynder. Samme Dag derfra till *Clairmont*, en liden Stad, liggendis paa et Bierg och med en Muur omgiffuen; haffuer wed dend ene Side en forfalden Wold; saa det siunisz, at det tilforn skal haffue werret en Festning. Nu er der intet att besee. Och er udj Forstaden, huor wj holte Middagsz Maaltid à *la Couronne*, mere Folck end udj dend rette Bye. Derfra till *Burtaill*, en Landszbye, huor wj *pernocterede* à *la Couronne*; vdj huilchet Kroehuus Kongen, naar han reigser till *Amiens*, pleier att *logere*. 4.
7. Derfra till *Amiens*, Hoffuetstaden udj *Picardien*, som legger udj en lystig Egen, wed dend Flod *Some*; haffuer smucke store och brede Gader; men Huszene ere mesten Deel aff Træ. Wj besaae der Domkircken, som er en drefflig Bygning baade uden till och inden udj. Och fordj dend er saa klar och liusz udj, holdis dend for att offuergaa *Nostre Dame* till *Paris*, effter huisz *facon* dend och er bygget uden till. Der udj er et skiönt Chor med dobbelt Piller, huor udj legger nogle Biscope begraafne. Omkring det samme, saauelsom paa begge Sider aff Kircken, seesz mange skiønne welludstafferede Capeller. Wed dend ene Side aff Byen, imod *Abbeville* till, legger *Citadellet* paa et Bierg, som er heel fast och giör tillige Byen ochsaa nogenledisz fast. 7.
8. Fra *Amiens* igien till *Peicqvini*, en *bourg*; huor wed offuen paa Bierget legger et smuckt Slott, som med Flecken tilhörer *au Vidame d'Amiens*. Strax derfra igien till *Abbeville*, en smuck stoer och fast Bye; om huilchen ieg noget tilforn udj denne samme Reigszis Beskriff- 3. 7.

Dagh.	Måll.
uelse haffuer skreffuet. Dend legger wed dend Flod <i>Some</i> . Samme Dag derfra igien till <i>Montreuil</i> , en fast Stad, liggendis paa et Bierg.	10.
9. Derfra till <i>Boulogne</i> .	7.
Samme Dag derfra till <i>Calais</i> ; huor om och tilforn er skreffuet, som ieg iche her will <i>repetere</i> .	7.
10. Fra <i>Calais</i> till <i>Grävelingen</i> , en drefflich skön och sterch Festning udj <i>Flandern</i> , iche langt fra Haffuet; haffuer dobbelt Wolle och treyddobbelt Graffuer. Paa Halfweyen imellom <i>Calais</i> och <i>Grävelingen</i> seesz paa dend höyre Hand en liden Gröfft, som affskiller Gräntzerne imellomb Franckerig och <i>Flandern</i> . Her omkring seesz endnu udj stoer Mengde de <i>approcher</i> , som Frantzoserne udj Beleiringen for en thi Aar siden giort haffuer. Samme Dag derfra forbi <i>Mardeich</i> , en fornemme <i>forteresse</i> , dog liden, som Frantzoserne med 4000 Mansz Verlust Spaniern haffuer affwunden; och komme om Afftenen till <i>Thünkierchen</i> , en liden, men heel fast Stad, leggendis wed Stranden; haffuer mange trefflige Buttenwerche, och forferdigis endnu dagligen flere; saa der udkræffuis en heel stor Besettning. Och laa dend Tid der inde hen wed 4000 Mand. Dette Sted haffuer en heel skön och sicker Haffuen, huor de störste Orlog Skibbe sicker kand indlöbbe udj Byen, naar Flod er. Herr <i>Iosias Rantzow</i> , <i>Mareschal de France</i> , waar dend Tid <i>Gouverneur</i> sammesteds, som osz well empfangede och <i>tracterede</i> , der hand samme Natt med en Deel aff Armeen gich for <i>Yvern</i> och dend berennede; som och siden, der dend heele Armée tilkomb, bleff wunden.	4.
12. Derfra till <i>Vörne</i> , paa <i>Canalen</i> , en smuck liden Stad och temmelig fast, effterszom dend med en sterck Muur och Graffuer, saa och nogle Buttenwerche, er	3.
1.
4.

Dagh.

Miill.

- well foruaret. Der inde laa sterck frantzösich *guarnison*, effterdj det er en *Frontierplatz*. Wj *logerede* paa *Torffuet*, *au Noble*.
13. Derfra igien paa *Canalen* till *Nieuport*, en temmelig fast Stad med skjönnne Wolle omkring, besatt med spansk Folck; legger en halff Miill fra Stranden wed en Flod, som löbber der udj. Denne Platz befestigisz Dag fra Dag, fordi Frantzosen udj Flandern kommer io lenger, io nermer. Her *commenderede* dend Tid *Don Antonio Piemontelli*, som osz bewiiste heel megen och stoer *courtoisie*. Wj *logerede* udj *Papagöyen* paa *Torffuet*. Derfra till *Wogensz* till
14. *Ostende*, som well er dend fornemste Festning, Kongen aff Spanien endnu haffuer udj Flandern. Byen er liden, haffuer en trefflich Haffuen, som gaar fast Runden omkring Byen. Wolden er omgiffuen med dobbelte Graffuer och *Contrescarper*, foruden Buttenwerche och halff Maanc, som legger for huer Bollwerck; saa att dend nu holdisz fast for woffuerwindelig. Alting der omkring kand och settisz udj Wand, om fornöden giörisz. Der er icke uden en Port for. *Marquis Spinola* haffuer derfor legget udj trey Aar och trey Maaneder, förend hand dend Hollenderne kunde affwinde. Derfra toge wj en *barque* og seiglede om Morgeneu tilig till
15. *Place Candal ob den Sasz*; er en liden Pasz; huor wj motte tage en anden *barque*, med huilchen wj seiglede paa *Canalen* till
- Bryge*, en skjön, stoer och welbygget Stad, udj Flandern; legger paa en eben Platz; haffuer en sterck Wold omkring, med tilhörige Bolluerche och dobbelte Graffuer. Gaderne ere smuck rene; som meget kommer aff de mange *Canaler*, der flyder langsz igiennem Byen. Wj besaae der Jeszwiternisz Kircke,

Dagh.

Mill.

det skiönne, lystige Spatzergenge. Wj *logerede à la pomme d'or*, et heel gott Wertzhuusz; huor och tilforn mit Loszement haffuer werret (der ieg waar der med Gesanterne). Igiennem Byen flyder *Canaler*, paa huilche mand kand komme til Stranden.

17. Fra *Gent* till Wogensz till *Holst*, en liden Bye, med 4.
Wold och Graffuer befestiget, som dog temmelig waar *ruineret*. Strax derfra igien till
Brüszel, Hoffuetstaden udj Brabant, huor altid *Gu-* 4.
bernator offuer de spanske Nederlande haffuer sin *residentz* och holder Hoff. Byen, som er temmelig
stoer, ligger heel lystig, meesten Deel udj en Dal; er noget fast; der uden for er drefflig schiönne och
lystige Spatzergange. Wj besaae der *la Garenne*, som legger udj Byen, ner wed *dat Hoff*, som dette
Palais kaldisz; huor udj det fornemste Fruentimmer om Afftenen pleier att spatzere. Thi samme Platz
er zieret med mange skiönne och kunstrige *Fontainer*, saawelszom och med en meget trefflig *Echo*. Siden
besaa wj ochsaa Raadhuszet, som er bygget aff huggen Steen, med et höyt durchsichtig Taarn
wed; aff huilchet mand smuckt kand offuersee dend gandske Bye. Der seesz mange smucke Gemäcker
med heel kunstrige malede Stycker udj; och, som mest er *notable*, nogle springende *Fontainer*, uden
Ophör; saa att mand sig der offuer maa forundre formedelst dend store Höyhed. Som och alleuegne
udj Byen, synderlig paa de store Platze, skiönne *Fontainer* er att see. Wj besaae och *dat Hoff*, som
er et skiönt stort, welbygget *Palais* udaff huggen Steen, wellzieret baade inden och uden. Synderlig
waar der udj det ene *galerie* well wært att see tou Borde eller Skiffuer aff Guld och Edelstene, som

Dagh.

Mill.

bleffue skatterede for en wtrolig Priisz. Wj logerede in den Vier Eimern, et heel gott Wertzhuusz.

21. Fra *Bryszel* till *Löwern*, en heel stoer Stad, lidet 4.
fast; huor iche meget er att besee uden Raadhuszet, som er en temmelig stoer Bygning aff huggen och durchgebrochen Steen. Vdj Byen ere mange Haffuer, som dend giör stoer. Ellersz ere Huszene och Garderne reenlige och zierlige, paa brabantisk Art. Wj logerede *au Cerf*. Samme Dag derfra till *Mäckeln*, iche en stoer, men en heel zierlig Stad; 4.
huorfor dend och er berömbt for de andre Byer; er temmelig fast; haffuer en Muur och Graffue och derforuden halfue Maaner Runden omkring. Wj logerede udj Suanen paa dend store Platz, iche langt fra Raadhuszet. Wed denne Platz er en Kirche, huiz Taarn er formedelst deszen Tyckelse och Höyde wært att besee; er foruden Spitz och flat offuen paa med Jern Stacketwerch omkring.
22. Derfra igien; och 1 Miil derfra offuer et Wand, kaldis *Lide*; der wed en liden Skandtze, de Spanier tilhörig; huor wj Pasz motte frémuisze; till *Antwerpen*, 4.
dend skiönneste och berymteste Stad udj Brabant; legger udj en lystig Ebene wed dend Flod *Schelde*; er heel fast, med höye och tycke Wolle Runden omkring och skiönne brede Graffter. Paa Woldene Runden omkring staaer femb eller sex Radde höye Træer; der wnder mand spatzerer som i en Skouff. Der seesz heel skiönne brede och wellbyggede Gader; der iblant die Meerstrate holdis for dend fornemmeste; huor wj logerede *à l'aigle d'or* (som och tilforn haffuer werret mit Loszement). Her seesz skiönne Husze med Haffuer och *Fontainer*, som gemene Folch tilhörer, foruden mange skiönne *Palatier*; der iblant Raadhuszet, en trefflig Bygning. Findis och her de

Dagh.

Mill.

berömste Malere, Bogtröckere och Kobberstickere. *L'Eglise de nostre Dame* er Hoffuetkirchen; haffuer et heel höyt Taarn gandsche aff Quadersteen til det öffuerste och alleuegne durchsichtig, ligeszom det til Straszburg. Inden til er Kirchen Runden omkring zieret med trefflige Skilderier; haffuer 43 Altere och paa begge Sider Cappeller aff Marmell, saa store som smaa Kircker; haffuer trey Radde Pillarer paa huer Side. Choret och Alteret ere heel kunstlich giorte aff Marmel; omkring Choret seesz biszcoplige *Statuer* aff huid Marmel. Wj besaae ochsaa *Carmeliter*nisz Kirche; der udj er ochsaa et heel treffligt *Capel* aff Alabaster; der udj ere kunstlig wdhuggen sönderlige *Historier* och nogle Steders Abbildung. Paa Altaret, som er i lige Maader aff dend skiöneste Alabaster, stod et Mariebillet med tuende store Lyszestager, sterch forgyldet och aff klar Sölff; huilchet Capelle en *privat* Perszon haffuer ladet be- koste. Dernest besaae wj *Jeswiter*nisz Kircke, deszlige ey lettelig findis. Wden till seesz dendtz heel *magnifique Portail*; inden till ere Weggene, Pillerne, Altere och Gulffuet aff dend sköneste Marmell. Der seesz ochsaa mangfoldige rare Skilderier aff *Rubens*, som *æstimeris* paa tou Tönder Guld; er bygt *anno* 1622. Derhos er et stort *Collegium* och berönte *Bibliotheca*. Siden besaae wj *Castellet*, som holdis for at werre woffuerwindelig; legger strax ved *Schelden riviere* och inden for Stadtzwoldene. Man haffuer trey Porte at igiennempaszere, förend mand kommer til dend inderste Platz. Paa Woldene staaer och nogle Radde Træer, ligeszom paa Stadtz Woldene. Der ere femb Bollwercke med *Cassematter*, som uden til fra Grunden op ere murede och hule inden til; der uden om en dyb Grafft med *Contrascarper* och

Dagh.

Miiil.

- nogle halffue Monder; och der effter igien en anden Grafft ud med *rivieren Schelde*.
25. Fra Antwerpen med Wogen til *Bergen op Zoon*, en drefflich sterch Festning, som legger i Brabant, dog wnder Hern *Staternisz* Gewalt. *Gvarnisonen* waar 28 *Compagnier* sterch; huor offuer *commenderte* Herr von *Beberwerth*, *Printz Mouritzis* wechte Sön. Wj *logerede* udj den dreyen Hufeisen. 7.
26. Seiglede wj derfra paa *Canalen* til *Dortrecht*; *logerede* i Hiorten, strax wed *Porten*, fordj wj sildig ankomme. 12.
27. Derfra til *Wogens* til *Roterdam*. 3.
Samme Dag derfra til *Wogens* til *dend Haag*; *logerede* udj *Toelasten*. 3.
28. Fra *dend Hagh* til *Wogens* til *Leyden*. 3.
Strax derfra igien til *Ytrecht*, som er Hoffuetstaden udj *Stift* *Ytrecht*; er noget fast och en smuch stoer, welbygget, lystig Stad; huor er et berömmet *Universitet*. Wj besaae der *Thumen* och *dendtz Kirche*, med *Collegierne* och *Bibliothecket*; huor osz bleff wiszet tuende *Enhörner*, höyt *æstimerte*. Wj *logerede* udj *Toelasten*, et got *Wertzhuusz*. 7.
29. Derfra med *Scheüten* till *Ambsterdam*. Der töffuede wj effter *Fredens publication* mellomb *Spanien* och *Holland*, som skede den 5 *Junij* med stoer *Solennitet*. 7.

Junius.

6. Fra *Ambsterdam* med *Aften Scheüten* til *Mehlingen*, en liden *Stätchen* wed *Stranden*. 9.
7. Derfra til *Workomb*, en liden Stad. 4.
Strax derfra paa en *Canal* til *Bollsewarth*, en liden Stad, temmelig fast, med *Wold* och *Grafft* omkring; holder sig for at werre en keyserlig frj *Rigszstad* och siger sig at holde *Keyseren* 3 *Ryttere* och 2 ^{stoer.} 1

Dagh.	Måll.
Foedknechte. Om det er sandferdigt, kand troe, huo der will.	
Samme Dag derfra til Wogens til <i>Löwarten</i> , Hoffuetstaden udj West Frieszland och Grefuernis <i>residentz</i> ; er heel fast och wel bygget; der udj legger hollandisk <i>Gvarnison</i> .	4.
8. Derfra til <i>Gröningen</i> .	7.
Samme Afften derfra igien; och komme om Natten til <i>Sudbroch</i> , en Landszbye.	3.
9. Derfra til die <i>Oude Schantze</i> ; der udj laae 2 <i>Compagnier</i> hollendisch Besatzung. Strax widere til die <i>Neywe Schantze</i> ; huor och laae 2 <i>Compagnier</i> Hollender.	3.
Derfra til dend Flod <i>Embs</i> ; huor wj osz lode offuer sette en Fierdingszweg bret; och komme saa til Middag til <i>Leiher</i> , en aaben Flecke wed for ⁿ <i>Embsz riviere</i> .	1. 2. $\frac{1}{2}$.
Derfra igien til <i>Stückhausen</i> , et fast Slott (der om optegnet udj <i>Henreyszen</i>). Her motte wj fremuisze til de Hesziske woris <i>Pasz</i> . Derfra til <i>Apen</i> , en Flecke udj <i>Greffskab Oldenborg</i> . Derfra igien strax til <i>Oldenborgh</i> .	1. $1\frac{1}{2}$. 1. 4.
10. Fra Oldenborg til <i>Hundsbrück</i> , en liden Landszbye. Der komme wj offuer et Wand, som löbber udj <i>Wesern</i> ; och reyste saa fort til <i>Brehmen</i> , en frj stoer, welbygget och well <i>fortificeret</i> Hanseestad; huor igien nem flyder <i>Weser Strömmen</i> . Der seesz <i>Rolandi Statua</i> wed <i>Raadhuszet</i> . Samme Dag fra <i>Brehmen</i> igien til <i>Fehrde</i> , en liden Stad; derhosz et fast Slott.	2. 3. 7.
11. Fra <i>Fehrde</i> til <i>Hornburg</i> , en Flecke; hörer til <i>Stiftet</i> .	3.
12. Derfra till <i>Krantz</i> , et <i>Fehrgehuusz</i> . Strax derfra igien offuer <i>Elben</i> till <i>Blancknäsz</i> , en Landszbye.	2. $\frac{1}{2}$.
Effter Maaltid derfra till <i>Hamborg</i> .	2.
14. Fra <i>Hamborg</i> til <i>Elmeszhorn</i> .	4.
Samme Dag til <i>Glychstadt</i> ; logerede udj <i>Cronen</i> .	2.

Dagh.	Mill.
15. Fra <i>Glyckstadt</i> til <i>Itzehoe</i> , igiennem Krempe.	2.
Strax derfra til <i>Hohemvehstedt</i> .	3.
Samme Dag til <i>Renszburg</i> .	3.
16. Derfra til <i>Dannewerck</i> .	3.
Samme Dag til <i>Flensburg</i> ; logerede hosz Diedrich Klöcher.	4.
17. Fra Flenszburg til <i>Gravenstein</i> ; huor Hansz Fyrstel: Naade aff <i>Glückszburg</i> , Hertzog Philip, med sin Fyrstl: Gemahlinde sig da opholte. Och fordj der, effter tilforn allerwnderdanigst empfangne <i>ordre</i> aff Hansz Kongl: May ^{tt} , <i>Christiano Quarto</i> , høyloffligst Ihu-kommelsze, offuerleffuerte til deris. Höyfyrstlige Forældre begge Deris Fyrstl: Sønner, Deris F: N: Hertzog Frantz Philip och F: N: Hertzog Christian, udj god Wellstand; som mig aff höystbem ^{te} Hansz Kongl: May ^{tt} som deris Hoffmester allernaadigst til dend Tid hæffde werret fortroede.	3.
Fuldente saaledis meget lykkeligen och well dend mig allernaadigst anbefalede Wdenlandsz Reysze med Deris F. F. N. N. Dend Allerhöyeste werre derfor euindeligen æret och priset!	

Effter nogle Dagis Forløb, och wnderdanigst tagen Affskeed, reigste ieg igien fra Gravenstein; och tog min Wey lige ind ad Jylland, til min kiere Moder paa Willestrup, och saa til min Gaard Lundbech; begaff mig saa strax derfra igien offuer til *Kiöbenhaffuen*, formedelst Kongens Hylding da tilstundede.

28 *Junius* (1648) ankomb ieg til *Kiöbenhaffuen*; och leffuerte der fra mig paa det Kongl: Skatkammer 600 Rixdlr: och nogle, som waare de offuerbleffne Penge, fra dend

Deputat, mig naadigst waar forordnet til Deris F. F. N. N. Reysze; nemlich udi alt 6000 Rixdlr.; och giorde saa rigtig Regenskab for Resten, och der paa erlangede Quitering.

Dend 4 *Julij* der nest effter udi Kiöbenhaffuen, talte ieg sielff udi Herrens Nassuen, erlig och welbiurdig Mand *Frederich Wrne* til Breigentwed, Kongl: May^{ts} Befalningsmand offuer Trundhiembsz Lehne, till om sin kiere Datter, *Jomfrue Kierstine Wrne*; huor om ieg Aaret tilforn, udj Wiborg Snapszting, wed min kiere Moder haffde ladet tale; sielff och min Begiering der effter udi Kiöbenhaffuen, for Jomfruens gode Moder, welb: Frue *Karren Arenfeld*, och hende sielf tilkiende giffuen; men efftersom hendis kiere Fader paa de Tider waar udj Norge, kunde ieg iche sielff, formedelst dend mig naadigst anbefalede Wdenlandszreysze med de wnge holsteenske Fyrster, komme hannem i Tale; men hannem derfor med min Skriffuelsze besögte. Och bleff loffuet, Jomfruen til min Hiembkomst wforloffuet at skulle forbliffue. (Hun haffde tilforn werret forloffuet, der hun waar 12 Aar gammel, med sal: *Christian Bielcke*, som udi Duel bleff aff Cammer Juncker *Bertram Rantzou* ihielstuchen; och siden med Christian Sparre; men hannem blev hanz Gaffuer for sine sehr Aarszager Skyld igien tilskichet).

Dend 6-*Julij*, 1648, bleff Hansz höy fyrstl: Durchlaughtighed, Hertzog *Frederich*, tilforn Ertz Biscop aff Brehmen, aff alle Stenderne hyldet udi Kiöbenhaffuen til Danmarckis och Norgis Konning.

Den 15 *Julij*, der nest effter udi samme Aar, bleff welbem^{te} *Jomfrue Kierstine Wrne* mig paa Breigentwed aff sine kiere Forældre, udj dend Hellig Treifoldigheds Nassuen, loffuet och giffuen til min Allerkiereeste. Dend allerhöyeste gode Gud, som mig efter sin faderlige Willie

med hende haffuer forsiunet och försörget, til min tilkommendis Hierte allerkiereste Hustrue, hand och naadeligen forsiune och försörge osz begge, woris gandske Liffues Tid, med eendrechtig Kierlighed och ald legomlig och aandelig Gode; saa wj for saadan faderlige Welsignelsze altid kunde haffue Aarszag hansz guddommelig allerhelligste Naffuen euindeligen loffue, prisze och ære!

Dend 19 *Julij*, reyste ieg igien fra Bregentwed til Kiöbenhaffuen.

Dend 7 *Augustj* nest effter, gaff ieg min Fader Frederich Wrne Geleid til Helsingör, der hand reyste op til Norge med Hansz Kongl: May^{tt}.

Dend 9, seiglede Hansz May^{tt} op til Norge, til dend der anstillede Hylding.

16 waar ieg udj Nsted til sal: Frue Anne Brahis, Oluf Daaesz Frues, Begraffuelsze; och reyste samme Dag derfra igien til Breigentwed.

25 fra Breigentwed igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 5 *Septemb*: reyste ieg fra Kiöbenhaffuen med min Moder Frue Karren Arenfeld, och min Jomfrue til Breigentwed.

10 reyste ieg med bem^{te} min Moder til Beckeskouff, at besøge min Jomfrues Far Moder.

11 derfra tilbage igien til Breigentwed.

22 reigste ieg fra Breigentwed offuer til Jylland.

Dend 5 *Novemb*: reigste ieg fra Willestrup offuer till Sielland igien.

10 komb ieg til Breigentwed; och gjorde saa en Reysze til Kiöbenhaffuen.

Anno 1649.

Janvarius.

2. reigste ieg fra Breigentwed til Katterup, til min Broder Axel Juel.

5. reigste wj samptlige derfra igien til Jylland.
6. komme wj til Haffuerballegaard.
9. till Wiborg.
14. ware wj till Otthe Paauskis Bröllup sammestedtz, med min Morbroder Hr: Oluff Parszbergsz Daater, Jomfrue Anne Cathriné Parsberg.
21. ware til Preben Gyldenstierns Bröllup med Hertwig Billesz Datter, I: Hilleborg Bille,
28. ware til Clausz Porszis Bröllup med Jomfrue Anne Arenfeld Nielsz Datter.

Februarius.

5. udj Wiborg holtis min kiere Syster Frue Dorethe Iulsz andet Bröllup med min Schuoger Erick Högh.
9. reyste ieg til Lundbeck.
17. waar ieg til sal. Clausz Sehstedtz Begraffuelsze i Wiborg.
20. drog ieg derfra igien med min egen gode Moder, til Willestrup.
23. reigste ieg fra Willestrup offuer til Sielland.
27. komb jeg til Breigentwed.

Martius.

9. drog ieg fra Breigentwedt til Kiöbenhaffuen.

Aprilis.

25. reigste ieg fra Breigentwed offuer til Jylland.
28. komb ieg til Willestrup.

Maijus.

1. drog ieg til Lundbeck.
5. till Willestrup igien fra Lundbeck.
6. gich ieg der i Guds Naffuen til Gudsbord.
9. reigste ieg fra Willestrup med min gode Moder, offuer til Sielland.

20. begyntis Herredagene.

Samme Dag waar Hansz Friszis Bröllup udj Kiöbenhaffuen, med Jomfrue Heluig Marsuin til Clauszholm.

27. waar sammestedtz Kield Kragz Bröllup med Jomfrue Sophie Krabbe, Hr: Ifuer Krabbis Daater.

Iunius.

3. Bleff der och holden paa en Dag Erick Roszenkrantzis och Frantz Rantzousz Bröllupper, med tuende sal. Her Palle Roszenkrantzis Döttre.

10. holtisz der Ebbe Gyldenstierns Bröllup, med min Morbroder Her Oluff Parszbergz Daater Jomfrue Ellen Parszberg.

13. bleff udj Iesu Naffuen mit Bröllup holdet i Kiöbenhaffuen, udj almindelig Herredage, paa en Onsdag, udj begge Deris May^{ters} Kongens og Dronningens, saa och Deris F. F. N. N. Hertzog Frantz Philip aff Glychsberg (huisz Hoffmester ieg saa lenge haffde werret, och da waar til Hoffue) och hansz Sösters, Fröicken *Augustæ*, Nerwerelsze; derhosz en mangfoldig höyansenelig adelig Forsamling; med erlig och welbiurdige Jomfrue *Kierstine Wrne*, (huisz kiere Fader woris Bröllups Höytiid bekostede). Och skeede Brudewielsen med Prædicken udj Sanct *Nicolaj* Kircke, wed Biszpen *Doct. Ieszper Brockmand*. Worisz Echtskab dend gode Gud naadeligen af det Höye wille welsigne och lycksalig giöre!

17. der nest effter, holtisz ochsaa udj Kiöbenhaffuen min Broder Tönne Julsz Bröllup, med Jomfrue Anne Cathrine Friisz.

24. stod Hr: Christian Friszes Bröllup udj Odensee, med Jomfrue Øllegaard Gyldenstiern; der ieg dog iche waar.

26. drog ieg fra Kiöbenhaffuen med min Kieriste till Breigentwed.

Siden reigste ieg med min Kieriste och hendis Söster, |: hendis Fader da reigste til Norge igien :| igennem Fyen och til Jylland, til min Gaard Lundbech, huor wj paa nogle Aarz Tid holte Huusz.

Anno 1650.

Dend 3 *Februarij* waar ieg Fadder paa Stiernholm til Lauredtz Wlfeldsz Daater Eleonora.

Dend 7 *ejusdem* komb ieg hiemb igien til Lundbech.

Dend 17 *Februarij* komb min Moder Frue Karren Arenfeld til osz til Lundbech.

Dend 16 *Martij*, komb min Moder Ingeborg til osz fra Willestrup.

Dend 17 *Martij*, 1650, *Dominica Oculi*, wed 10 Slett om Aftnenen, ☿ + ♀ i ☿, bleff min Hierte aller kiereste Hustrue nadeligen forlöst, och aff dend gode Gud med en Datter mildeligen welsignet. Hansz aljerhelligste Naffuen werre derfor euindeligen æret och priszet!

Dend 24 nest effter i samme Maanet, bleff denne woris wngge Daater och förste Barn, wed dend hellige Daab, sin Frelszere *Christo* indlemmet her hiemme paa Lundbeck, aff hæderlig och wellærde Mand, Her Peder Jörgenszön Stub, Sogne Præsten och Herretz-Prouste; och frembborren aff sin kiere Farmoder, udj sin kiere Mormodersz Hoszwerelsze: bleff kaldet efter sin Fadersz Moder och Farfaders Moder, *Ingeborg Kirstine Iuel*.

Dend 28 der nest effter, drog min Moder Ingeborg fra osz igien til Willestrup.

Dend 8 *Aprilis*, reyste min Moder Frue Karren Arenfeld, och Syster Jomfrue Anne Wrne fra osz och offuer til Sielland.

Dend 14 *Junij*, droge wj til Willestrup.

Den 17 nest effter, komme wj hiemb igien.

Dend 20 *ejusdem*, lod ieg begynde at bygge paa det grundmuret Huusz paa Lundbech.

Dend 29 *Iulij* droge wj igien til Willestrup.

Dend 2 *Augustj* komme wj hiemb igien.

Dend 21 *Septembris* reyste wj til Wiborg Morszmis.

Dend 6 *Octobris* komme wj hiemb igien fra Wiborg.

Anno 1651.

Dend 15 *Ianvari*j, reigste wj op til Wiborg Snapszting.

Den 5 *Februar*i j komme wj hjemb igien fra Wiborg til Lundbech.

Dend 22 *ejusdem* waar ieg i Wiborg til sal: Frue Ingeborg Krabbes, Palle Roszenkrantzis Fruesz, Begraffuelsze.

Dend 24 nest effter, waar ieg sammestedtzt til sal: Hendrich Sandbergsz Begraffuelsze.

Dend 25 *Febr:* komb ieg hiemb igien.

Dend 23 *Maij*, komb min Moder Ingeborg til osz, fra Willestrup, at legge min Kieriste udj Barselseng.

Dend 8 *Junij*, 1651, en Söndag, som waar den 2 *Trinitatis*, wed halffgaæn thi om Formiddagen, udj ∞ Krabbens Tegen, (Löffuerdagen tilforn waar $\text{H} \frac{1}{2} \text{F}$, som och nu well maa haffue regeret) effter min allerkiereste Hustrues gode och meget lyckelige Forlösning, welsignede osz dend naadefuld Gud med woris andet Barn och förste Sön. Hansz allerhelligste Naffuen werre derfor euindeligen loffuet och æret!

Dend 11 *Junij* nest effter, bleff samme woris wnge Sön christnet her hiemme paa Lundbech, aff woris Sogne Præst Her Peder Jörgenszön Stub; fremborret aff sin kiere Farmoder, och kaldet *Christian*, effter sal: Christian Bielcke.

Fire Dage der effter, reigste min gode Moder fra osz igien til Willestrup.

Anno 1652.

19 *Ianvariij* droge wj op til Wiborg Snapszting.

30 *ejusdem* komme wj hiemb igien fra Wiborg.

Dend 13 *Martij*, begaffue wj osz paa Reyszen offuer til Sielland.

Dend 27 *Junij* paa tilbage Reyszen, ware wj til Hr. Nielsz Krabbis Bröllup udj Odenszee; och reyste siden derfra lige hiemb igien.

Dend 2 *Novembris*, 1652, en Tiiszdag, der Klochen waar halffgaaen otte om Afftenen, wdj Wederens Tegen, effter min allerkiereste Hustrues naadige og milde Forlösning, føddis paa Lundbech woris tredie Barn och anden Sönn. Dend gode Gudz allerehelligste Naffuen skee derfor euindeligen Prisz och Ære!

Dend 7 der nest effter, bleff samme woris wnge Sönn christnet her hiemme aff Sogne Præsten Her Peder Jörgensön Stub, Proust udj Huornumherredt, fremborret aff sin kiere Mormoder, udj sin kiere Farmoders Nerwerelsze, och kaldet *Iffuer*, effter sin salig Farfader.

Dend 28 *Decembris*, som waar fierde Juledag, om Morgenen udj Dagningen, indfalt et wsædwaanligt Weyerlaug, med stoer Torden, Liunild, Hagel och Storm; som gjorde mangestedtz stoer Skade.

Anno 1653.

Dend 21 *Ianvariij*, bortkallede Gud fra denne Werden igien, nestforⁿ woris wnge Sönn *Iffuer Iuel*, om Afftenen der Klochen waar otte; effter hand iche der udj haffde leffuet, uden elleffue Wgger och trey Dage. Gud lade osz finde hannem igien, udj dend euige himmelske Glæde!

Dend 9 *Februarij* nest effter, bleff for? woris wnge salig Sön hæderligen begraffuet udj Biszlöff Kircke, som er Sognekircken till Lundbech; och siden bortfört til Astrup Kircke wed Willestrup, och der udj mine Forældris Begraffuelsze nedersatt.

Dend 14 *Iunij* reigste wj til Willestrup paa et Pahr Dagis Tid.

Dend 12 *Julij*, gjorde ieg en hastig Reigsze offuer til Sielland.

Dend 22 *Septemb:* reigste wj op til Wiborg, och ware til effterskreffne Brölupper.

25 stod Jenz*) Kaaszis Bröllup, med Hr: Mogens Sebstedtz Datter.

Octobris.

2. stod Christian Wrnisz Bröllup, med F. Ida Daa.

9. waar Knud Skinckelsz Bröllup, med J. Kiersten Ellen Galde.

16. waar Albrecht Friszis Bröllup.

19. komme wj hiemb igien fra Wiborg.

22. droge wj till Willestrup.

26. komme wj hiemb igien.

Dend 30 *Decembris*, reyste wj fra Lundbech offuer til Sielland.

Anno 1654.

Februarius.

9. drog ieg fra Breigentwed offuer til Jylland, och lod min Kiereste hosz hendis Moder, i Mening strax at komme offuer til hende igien.

13. waar ieg paa Clauszholm.

16. komb ieg til Willestrup.

*) Niels.

18. komb ieg hiemb til Lundbech.
 20. komb min allerkieriste Kone der til mig, imod ald
 min Forhaabning, fra Sielland.

Aprilis.

7. waar ieg i Wiborg til sal: Hr: Ebbe Wlfeldsz Begraff-
 uelsze, och drog strax hiemb igien.
 14. droge wj til Willestrup.
 17. komme wj hiemb igien.
 20. waar ieg udj Wendsyszel i en Befalning.
 22. komb ieg hiemb igien.

Dend 19 *Junij*, 1654, sich ieg Befalning wfortöffuet att komme til Hansz May^{tt} udj Colding; huilchet ieg och strax wnderdanigst effterkomb; huor da Hansz May^{tt} naadigst aff mig lod begiere, ieg mig wille paatage att werre *Resident* udj Suerig, i Peder Julsz Sted. For huilchen besuærlig Bestilning, ieg i de wanskelige Tider, saa och for atskillig anden Aarszag Skyld, well haffde hafft god Föye till, mig allerwnderdanigst derfor, ligesom andre, att lade wndskylde; men dog haffuer ieg iche for nogen *privat Commoditet*, eller egen Nytte Skyld, willet wndslaa mig for dend Tieniste, ieg min Herre, och mit Fæderneland, waar skyldig. Och haffuer fordj wnderdanigst loffuet, samme Bestilning paa trey Aarsz Tid att antage.

Dend 15 *Iulij* nest effter udj Haderszleff, sich ieg min Bestalding, effterat for Hansz Kongl: May^{tt} ieg tilforn samme Dagh wnderdanigst Eeden haffde afflagt.

Siden, effter allerwnderdanigst tagen Affskeed, reigste ieg hiemb igien, mig til Reigsen til Suerig at ferdig giöre.

Dend 30 *Augusti* der effter, empfangede ieg wnderdanigst Kongl: May^{tt}'s naadigste Befalning, att ieg mig strax paa Reigszten til Suerig skulle begiffue. Men effter-

szom ieg siden sich anden *Ordre*, bleff Reigsen *differeret* endtil dend 13 *Februarij*, 1655.

Septembris.

14. droge wi till Nörlund.

15. Derfra til Willestrup.

19. tilbage igien til Lundbeck.

Anno 1655.

Dend 13 *Februarij*, drog ieg fra Lundbeck, och gaff mig saa i Gudz Naffuen, med Hustrue och Börn paa Reigszen til Suerig.

Dend 2 *Martij* komme wj til Breigentwed; huor ieg effter *Ordre* empfangen udj Odensze forbleff paa trey Wggers Tid, uden det ieg imedlertid waar udj Kiöbenhaffuen.

Dend 24 *Martij*, effter empfangen *Ordre*, reigste wj fra Breigentwed, och toge woris Wey offuer Sundet, igiennem Skaane, de hallandiske Fæstninger, och saa lige till Stockholm, igiennem Nohrkiöping och Nykiöping.

Dend 20 *Aprilis* der nest effter, komme wj, Gud werre loffuet, lyckeligen och well til *Stockholm*; logerede paa Syder Malmen, udj samme Gaard hosz Peder Juel, som da waar ord: Gesanter. *Stockholm* er en stoer welbygget Stad, huor seesz nogle skionne welbygte *Palatier*, tegte med Kobber; Byen waar da icke meget fast, uden aff Naturen wed Wand och Bierge. Slottet, som er gammelt, dog aff höy och fast Bygning, legger udi Gammel Byen, huor Gaderne ere heel enge, och mange Husze endog grundmuret, dog tagt med Neuer och Torff.

Dend 5 *Iunij* udj samme Aar 1655, om Morgenen der Klocken waar tou, (m * 24 ©) welsignede osz dend barmhiertig Gud, effter min allerkieriste Hustrues meget

gode och önskelige Forlösning, med woris fierde Barn och anden Datter. Hansz allerhelligste Naffuen, werre derfor, och for ald anden faderlig Gode, euindeligen æret och priset!

Dend 12 *Iunij* nest effter, bleff samme woris wnge Datter, sin Frelszere *Christo*, wed dend hellige Daab indlifuet, aff hæderlig och höylærde Mand, Mester *Samuel*, Sogen Præst paa Nordre Malm i Stockholm, och det hiemme i Huszet, udj Gesanten Peder Julsz Neruerelsze, saa och hansz Brodersz Jensz Julsz, *Maximiliani* Roszenkrantzisz, och andrisz; och bleff kaldet effter sin Modersz Mormoder sal: Frue Anne Marsuin, och sin kiere Mormoder, *Anne Cathrine Iuel*. |: Wj lode ingen Faddere bede, efftersom ieg waar wbekient, och haffde enda iche hafft *Audience* hosz Kongen:| Wed warende Maaltid komb dend fransöske Gesanter ochsaa der till.

Dend 2 *Iulij* der effter, om Aftenen der Klocken waar thi, bleff Peder Juel och ieg tillige ophent til Hoffue med *Ceremonie*, hand til at tage sin Affskeed, och haffue dend sidste, och ieg min förste *Audience*, hosz Kongen och Dronningen. Och bleff ieg strax der effter heel well anseet baade hosz Kongen och Raadet, huilchen Yndist ieg och stedtze der effter beholte.

Dend 3 *ejusdem*, som waar anden Dagen, reigste Kongen heel tilig fra Stockholm, ud paa det Tog imod Pohlen, och fulte ieg Hansz May^{ts} ned til Dalerne, huor Floden laae, som er 4 Mile til Landsz fra Stockholm, (men 12 Mile til Wandsz); der Kongen en Wggis Tid maatte for töffue effter Winden; imedler gjorde ieg en Reysze tilbage til Stockholm, att depeschere mine Breffue med Posten, och komb saa til Kongen igien udj Dalerne.

Dend 7 *ejusdem*, reyste Peder Juel med alle sine Folch, fra Stockholm til Danmarck.

Dend 30 *Augustj* udj samme Aar 1655, fih ieg *Ordre* fra min allernaadigste Herre och Konge, att begiffue mig wed förste Leilighed til Wandsz til *Stetin* i Pommern, och siden derfra ud til Kongen aff Suerig.

Dend 7 *Septembris* der nest effter, reigste ieg med Hustrue och Börn, fra Stockholm, (lod allene min *Secreterer* tilbage for at holde *Correspondentzen* fra Suerig wed lige) och tog Landeweyen paa Marckeröd, effterszom ingen Leilighed waar til Wandsz at fremkomme.

Dend 20 udj forⁿ Maanet, ankomme wj lyckeligen och well til Kiöbenhaffuen; huor ieg en Tid lang forbleff, effter naadigste Befalning och Tidernis Forandring. Och der det sig med min Reysze saa lenge forhalede, lod ieg wnderdanigst anholde om Forloff, at reigsze offuer til Jylland til mit Godtz, paa nogen kort Tid; som och allernaadigst bleff mig beuilget.

Dend 26 *Novembris*, komb ieg, Gud skee Loff, well hiemb til Lundbech igien, med ald min *Swite*; effter wj haffde werret paa trey Dags Tid paa Willestrup.

Anno 1656.

Den 6 *Ianvarij*, empfangede ieg wnderdanigst Kongelig Befalning, att ieg först skulle reysze paa Hamborg, och saa til *Stetin*; och siden derfra til Kongen aff Suerig, som da waar udi Pohlen.

Dend 5 *Februarij*, begaff ieg mig, i Jesu Naffuen, fra Wiborg paa Reyszen til Hamborg, effterat min Kiereste formedelst min hastig Reysze, mig iche lenger kunde følge.

Febr.

12. Ankomb ieg till Hamborg.
13. Fick ieg sammestedtzt Breff fra Her Cantzler Hr. Christian Thommeszön, att ieg til Hamborg skulle for-töffue effter widere *Ordre* och *Instruction*. Medler Tid bleff ieg angreben aff en hidtzig Feber, (huor aff ieg tou Aar effter huer andre, först paa Lundbech, och siden i Stockholm, waar heel ilde til Pasz); men dend bleff i Tide, wed Gudz Naade och *Docterens* Hielp forrekommen; saa ieg effter otte Dagens Forlöb, bleff igien fuldkommen *restitueret*.

Martius.

5. Bekomb ieg fra Danmarck widere *Ordre* och *Instruction*.
7. Reigste ieg fra Hamborg.
8. Ankomb ieg till *Lybeck* och reyste anden Dagen derfra igien.
10. Ankomb ieg til Wismar, en sterch Festning och en kiön Stad.
11. Komb ieg till *Rostock*, en temmelig stoer Stad, mest grundmuret paa gammel Maneer; haffuer gode Wolde omkring sig. *Universitetet* söges iche nu saa meget som i forrige Tider; der er nu heel ringe Næring.
12. Derfra til *Demin*, en liden Stad, noget fast.
13. Till *Anclam*, och en liden Stad, ochsaa noget fast.
14. Till *Wckermynde*, och samme Dag til *Müsterbourg* eller *Mützelburg*, en Krug.
15. Till *Stetin*, en stoer welbygget Handelstad; er heel fast.
19. Reigste ieg igien fra *Stetin*, udj Selskab med Oberst *Lieutenant de Groott*, *Hugonis Grotij* Sönn, huisz Broder, en Oberst, bleff samme Aar, strax uden for Franckfurt, aff sin egen Tiener ihjelskutt bag til; huilchen Tiener strax igien aff denne bleff skudt. Och

waar anlagt, at begge Tienernerne skulle ihjelskyde huer sin Herre. Strax uden for *Stetin* komme wj fra woris *Convoy* och komme dog allene lyckeligen igiennem *Grosz-Pohlen*, iche uden störste *Liffiusfare*. Komme samme Dag till *Stargard*.

20. Fra *Stargard* till *Retz*.
21. Komme wj ind udj *Grosz Pohlen*.
22. Till *Crone*, kaldis deudtsch *Crone*, en temmelig stoer Stad, dog ilde bygget. Strax derfra igien til *Schneidemüle*, eller *Pila* paa *Pohlsk*.
23. } Till *Peiruschj* och *Wistzocke*, Steder som *Landszbyer*;
24. } saa och till *Nackel*, som er paa lige *Maneer*.
25. Till *Bramburg*, en temmelig kiön liden Stad, mesten Deel grundmuret.
26. Till *Thorn* udj *Prytzen*, en smuck welbygget och temmelig stoer Stad; er heel fast och legger wed *Weichselen*.

Aprilis.

Mile.

1. Fra *Thorn* til *Colmszee*, en heel ringe liden Stad 3.
med gandske forfaldne Mure omkring, huor de alle taler *Polsk*. Besaae der *Jeszuiternis Kirche*, som er en smuck, stoer och gammel *Bygning*.
2. Derfra til *Crudentz*, en temmelig skiön liden Stad 5.
med dobbelt Mure omkring; haffuer et gammelt *Slott*, sem legger heel höyt.
3. Derfra til *Marienwerder*, en heel liden Stad med 5.
en *Muur* omkring; hörer *Churförsten* aff *Brandenburg* till.
4. Derfra igien, och 3 Mile derfra forbj *Stum*, en
heel liden Stad med en *Muur* omkring och en
fersk *Söe*, igiennem nogen *Hede* til *Marienburg*, 5.
en liden Stad med dobbelt Mure omkring och

dybe Graffuer; haffuer ichun wed 213 Gaarde och ohngefehr 400 Borgere, men temmelig store Forsteder. Dend store och fornemmeste Gade er wel bygget, med höye, brede Gange wnder alle Huszene, saa mand der wnder altid kand gaae tör. Besaae der Slottet, som wel er saa wiit begrebet som Staden, og er paa gammel Maneer heel fast, deszlige iche snart er at finde; haffuer trey dobbelte, heel höye Mure och lige saa mange meget dybe, dog törre Graffuer. Paa Enden aff Slotz Kirchen sees et meget stoert *Marienbilledt*, huor aff Kirchen och Byen saaledis kaldis. Der strax hosz löbber dend Flod *Naugat*, som kommer aff *Weichselen*.

5. Fra *Marienburg* til *Elbingen*, och strax der wed 4. offuer et lidet Fergested. *Elbingen* er en heel sterch och *real* Festning och en nett welbygget Stad. Imellom Speickerne och Byen löbber dend Flod *Elbing* och löbber udj det Fridske Haff tou Mile derfra.

Efftersom *Canceler* Ochszenstiern sig da opholte til *Elbingen* (som och nogen Tid effter der döde) med det hele *Cancelj* och erwartede Kongens aff Suerig Ankombst med *Arméen* fra *Crakow* och de Steder, effter fra Hans May^{te} haffte mange onde, dog wsandferdige Flyffuetiender; forbleff ieg ochsaa der, da ieg Hansz May^{te} tillige med dend fransöske Gesanter empfangede.

Maijus.

2. Drog ieg fra *Elbingen* til *Marienburg*, huor begge Deris May^{ter}, Kongen och Dronningen, sig da opholte.

3. Haffde ieg *Audientz* hosz Kongen och Dronningen.
Iulius.

21. Drog ieg igien til *Elbingen*, efftersom *Tractaterne* med de hollendiske Gesanter der bleff forretagne; och Kongen reyste til *Arméen*.

Septembris.

6. Drog ieg fra *Elbingen*, formedelst Pesten der sterch *grasserede*, til *Brandshoff*, en liden Gaard, 1 Fieringwegs derfra.

11. Derfra igien til *Frawenburg*, huor ald Hoffstaten 4.
da waar; er en heel ringe Flecke med en gammel Muur omkring; derhosz er et Thum, huor Kongen *logerede*. Thumkirchen er en heel smuck och stoer Kircke; haffuer 16 wellmalede Altere for de 16 Thumherrer sammestedt.

12. Haffde ieg *Audientz* hosz Kongen.

October.

25. Drog ieg til *Braunsberg*, en temmelig kiön liden 1.
Stad med gode Mure och Graffuer omkring, formedelst Pest udj mit *Logement*, deraff min Cammer-tiener och döde.

30. Erholte ieg wnderdanigst min allernaadigste Kongis och Herris Forloff, at motte reysze hiemb til Danmarck.

31. Reed ieg til *Frawenburg* och tog min Affskeed hosz Kongen aff Suerig, som dog holte hart ieg kunde slippe, effter ieg samme Tid haffde worren til Taffel til Frokost; thi Kongen reyste strax til *Arméen*. Ieg loffuede wel at wille komme igien; men formedelst Krigen skede det iche.

Novembris.

3. Reyste ieg fra *Braunsberg* paa en *Canal*, huor en

Hest trecket Sköiten, til *Passari*; strax derfra 1.
 igien paa det fridske Haff till *Pillaw*; er en smuck 4.
 Festning aff fire Bollwercke; der hosz en liden
 aaben Flecke, huor fremmede *logerer* och iche
 ere ret wel *accommoderede*; horer Churförsten aff
 Brandenburg til. Ind- och Wdlobbet er temmelig
 grundt, saa store och ladde Skibbe uden at losze
 iche kand gaae der ind.

4. Gaff ieg mig ind paa et holl: Skib imod Afftenen,
 och komb der med, Gud werre loffuet, lyckeligen
 til Kiöbenhaffuen dend 6 *Novembris*.

Vdj Kiöbenhaffuen fant ieg min Kiereste och Börnene,
 Gud werre æret, udj god Tilstand; der wj nogle Wgger
 forbleffue, effterat ieg allerwnderdanigst haffde giort *Rapport*
 om min *Negociation* hosz Kongen aff Suerig udj Prytzen.
 Siden reyste wj tilsammen offuer til Jylland.

Anno 1657.

Dend 11 *Februarij*, begaff ieg mig paa Reyszen fra
 Lundbeck offuer til Kiöbenhaffuen med min Kiereste; dog
 först paa Weyen at möde til det berammede Mode udj
 Odenszee i Fyen. Sammestedtztz bleff Krigen imod Suerig
 sluttet, da ieg allerwnderdanigst *demonstrerede* Hansz Kongl:
 May^{te} Frid: 3de dend suenske *Armées* Tilstand udj Prytzen,
 som paa de Tider waar heel ringe och slett; iche disz-
 mindre forsickrede ieg derhosz, at saa snart Kongen aff
 Suerig om *Rupturen* med osz waar forsickret, besatte hand
 Festningerne udj Prytzen, Thorn, Marienburg och Elbingen,
 och gick med Resten strax lige ad Holsteen til, och sögte
 woris Armée, forladendis sig paa sine gamble *Officerer*
 och Knechte, endog hand neppelig kunde bliffue offuer
 6000 sterch, til Hest och Fodsz; huorfore mit Raad waar,

mand strax skulle söge Pommern, och der giöre sig fast, förend hand der kunde ankomme; dermed wj Fienden kunde betage iche allene dend Fordeel aff Landtmilitien sammestedt, men och aff Hamborg och Lybeck. Men andris Tancker ware paa *Bremen*, til woris store Wlycke.

Effter wj nogle Wgger haffde worren i Kiöbenhaffuen, reyste wj offuer til Jylland igien.

Dend 25 *Maij*, begaffue wj osz igien paa Reyszen offuer til Sielland, och komme dend 1 *Juni* til Kiöbenhaffuen.

Dend 3 *Juni*, gick Herolden med Trompeter til Swerig, Krigen at forkynde.

Dend 3 *Julij*, droge wj fra Breigentwed til Winding, som ieg aff Gunde Roszenkrantz paa et Aarstid, for 1000 Rixdlr: haffde forpachtet. Sammestedt wd stod ieg en stoer Siugdomb aff en *maligne* Feber, da *Doct. Krug* paa Soröe mig lyckeligen *curerede*, endog hand haffde slett Forhaabning. Der ieg begynte noget at komme mig igien, reyste wj for Pestens Skyld til Breigentwed.

Dend 21 *Septembris* udj samme Aar 1657, et *Quarteer* effter 6 om Morgen, der Solen opgick, bleff min Ilierte allerkieriste Hustrue naadeligen forlöst paa Breigentwed, och med en Datter mildeligen welsignet; Guds allerhelligste Naffuen werre derfor euindeligen æret och priset!

Dend 25 *Septemb:* nest effter, bleff samme woris wnge och tredie Datter och fembte Barn christnet udj Capellet paa Breigentwed, fremborret aff sin Mormoder, och kaldet *Merrette Marie* effter sin Moders sal: Farmoder, Frue Merrette Grubbe, och sin sal: Farster Frue Marie Juel, Erick Grubbis til Tiæle. Gud lade hende leffue, och denem effterslegte, til sit allerhelligste Naffuens Ære! Samme

woris woge Datter er fød wnder ∞ Krabbens Tegen, och $\♁$ *Martis Planet*, saa och \square *quadrat: aspect*.

Dend 24 *Novembris*, reyste ieg och min Kieriste fra Breigentwed offuer til Lolland, hendis gode Fader och Moder paa Halsted Closter, som hand da naadigst waar medforleent, att besöge.

Dend 1 *Decembris* komme wj igien til Breigentwed fra Halsted Closter.

Dend 14 *ejusdem*, waare wj hosz Byrge Roszenkrantz paa Ottestrup, samme Gaard at besee.

Dend 16 *ejusdem* ware wj paa Sögaard.

Dend 18 *ejusd:* droge wj fra Sögaard igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 22 *ejusdem*, sluttede ieg fuldkommen Kiøb med Byrge Roszenkrantz om Ottestrup Gaard og Godtz, som tillsammans kostede 9500 Rixdlr., vdi Mening dend at beboe wed warende Krig, och naar Gud gaff dend önskelig Fred, at mand sickerligen kunde werre udj Jylland, dend da igien at selge och affhende, efftersom Kiöbet der paa da waar lidelig, saa som Sællandsk Godtz paa de Tider waar udi temmelig Priisz.

Dend 24 *ejusdem* reyste wj igien fra Kiöbenhaffuen til Breigentwed.

Dend 27 *ejusdem* reyste wj atter igien ud til Kiöbenhaffuen, til sal: Hoff Marskalch *Pentzis* Begraffuelsze; och anden Dagen tilbage igien; dog begaffue wj osz kort der effter til Kiöbenhaffuen igien.

Anno 1658.

Dend 14 *Februarij*, effterat formedelst dend wsædwaanlige meget haarde Winter, Kongen aff Swerig med sin hele *Armée* waar kommen offuer lisen fra Jylland

til Fyen, och derfra offuer det store Belt til Lolland och Falster, och siden til Sielland, huor woris Gesanter mötte hannem udi Wordingborg; men formedelst de haarde *postulata* motte begiffue sig tilbage igien til Kiöbenhaffuen; och Tindingerne nu waare ankommen, at den suenske Konge med sin *Armée* stod ichun tou Mile her fra Kiöbenhaffuen, iche langt fra Kiöge Krow; da om Afftenen wed ni slet, bleff ieg ved en *Drawant* tilsagt, at ieg strax skulle komme til Hansz May^{tt} paa Slottet, huor ieg mig och strax allerwnderdanigst indstillede; da ieg haffde dend Naade, at ieg bleff adspurt om min Mening och wnderdanigste Betenckende, wed disze meget farlige och wformodentlige Tidens *Conjunctures*; huilchen gich der ud paa, at mig siuntis allerwnderdanigst, at een bequem Perszon sich endeligen strax samme Natt att wdsendis med *Creditif* til Kongen aff Suerig, der kunde berede Weyen for Gesanter til at *tractere*, bringe dend suenske *Armée* i saa Maader til at staae stille, och saaledis der wed att winde nogen Tid, baade til att iisze om Floden och andenstedtz, saa och at giöre Anstalt til fornöden Wærn, baade paa Woldene och udj Staden, med mere ieg da haffde allerwnderdanigst at erindre; huilchet altsammen udj störste Naade bleff optagen: och komb der paa een och anden udj Forslag; men det behagede Hansz Kongl: May^{tt} allernaadigst mig her til att *employere*, effterszom jeg waar wel kient wed det suenske Hoff; det ieg mig och gierne effter wnderdanigst Plicht paatog, ald Fare for Fienden, Wintern och Natten wachtet; och bleff strax min *Creditif* forferdiget.

Samme Natt wed Midnatztid, begaff ieg mig ud aff Staden Kongen aff Suerig at opsöge, *sine salvo conductu* eller nogen forregaaende Tilkiendegiffuelsze om min Ankomst, allene med en kongelig *Trompeter*, (som waar

bange noch) och en aff Kongens *Caner* med tou Heste for-
 Lycken waar saa god, at effterat jeg mange Gange wskad
 haffde weltet i dend meget dybe Snee, huor ingen Wey
 waar att finde, komb ieg endelig paa dend suenske for-
 lohrne Skiltwacht, iche langt fra Kiöge Krow, uden nogen
 Musze Parthj at möde; samme forlohrne Skiltwacht, be-
 staaende i tuende Ryttere, *arresterede* mig strax med *Pi-
 stolen* paa Brystet; endtlig reed dend ene til neste Quarteer
 och hente derfra en Ritmester, som warede lenge noch;
 samme Ritmester förte mig widere; och bleff ieg saaledis
 fört fra et Quarteer til et andet, endtil ieg om Morgen
 for Dag

Dend 15 *Februarij*, komb til Hoffuetquarteret, huor
 Kongen waar; der bleff ieg effter lang Töffuen indfört udj
 Felt Marskalch *Wrangels* Quarteer, som da laae udj Kongens
 Quarteer; men ieg fant ingen Platz for mig, formedelst
 alt Gulffuet i Stuen waar bedeckt med soffuendis Menni-
 sker, ligeszom döde Kroppe, saa ieg fordj motte holde
 Huusz i Brögerszet iblant Rustwogne Kudskene, endtil det
 bleff fuldkommen Dag; da ieg mig strax wed Hoff Mar-
 skalchen lod anmelde, och begierte *Audientz*, som mig
 och bleff loffuet, saa snart Kongen waar iklæd. Men som
 det warde noget lenge, brugte ieg dend sædwanlig Frihed,
 ligeszom ieg enda haffde worren *Resident*, och gick op
 udj Kongens Quarteer i Forgemachet, huor mig mötte en
 Deel mine gamble Bekiente, Feldt Marskalch Greff *Wrangel*,
 Rigens Marskalch Greff Ochsenstiern, och andre, som alle
 toge well imod mig; och der ieg bleff Hr: Corfitz Willfeld
 wahr i et Cammer der nest wed, trodde ieg ind til han-
 nem, och med faa Ord bad hannem nu i Gierningen at
 wille lade see, det hand haffde endnu erligt dansk Blod
 om Hiertet til sin egen och rette Kongis Tieniste, *etc:*

Och effter kort *Replique absenterede* ieg mig strax igien fra hannem. Lidet der effter sente Kongen mig Bud, ieg iche wille lade mig Tiden bliffue lang; saa snart hand kunde lade sig ombinde sin Halsztugh, skulle ieg strax komme til *Audientz*.

Strax der effter bleff ieg indledsaget til Kongen, och haffde offentlig *Audientz*, udj hansz Raads och Greff Willfeldsz Nerwerelsze; der effter offuerleffuerte ieg mit *Creditif etc*: Kongen suarede mig sielff meget wel, och gaff sig der effter udj en wiitlöfftig *Discours* med mig; blant andet spurte hand, huor det befalt mig, wj der skulle findis; ieg suarede: for Hansz May^{ts} egen Perszon heel wel, men at *Sviten* waar noget for stoer. Entlig gaff hand mig et *Recreditif* med et Handbreff til Hansz May^{tt} min Herre, och der med tog ieg min Affskeed; effterat ieg haffde bragt til Weye, at *Arméen* skulle udj nogle Dage staae stille, och woris Gesanter strax at komme ud, med de Suenske at *tractere*; som och uden Ophold skede.

Dend 16 *Februarij*, bleff ieg igien allernaadigst om Natten afferdiget med *Creditiv* til Kongen aff Suerig, som da haffde sit Hoffuetquarteer udj Torszlund; och haffde tillige kongelig *Ordre* til woris Gesanter udj Tostrup, som ware Rigens Drost Her Jochumb Gierstorff, och Rigens Raad Hr: Chresten Skeel til Wallöe, at de med mig fortroligen skulle *correspondere*, och mig *communicere* deris *Instruction*, saa och huor wiit Fredtz *Tractaterne* ware *avancerede*, |: thi de störste Poster ware alt affhandlede :| effterszom Hansz Kongl: May^{tt} allernaadigst haffde mig befalet, *Tractaterne* det snarest och beste mueligt, tillige med dennem at befordre; derfor ieg först begaff mig til woris Gesanter, som i alle Maader wnderdanigst effterleffuede dend for? Kongl: *Ordre*. Och som

de derhosz gaffue tilkiende, at der det meste alt waar affhandlet, fremkomb dend franske *Ambassadeur* som *Mediator*, och foregaff at de suenske Gesanter, som waare Her *Corfitz Wlfeld* og Hr: *Steno Bielcke*, der *logerede* udj samme Gaard, som woris Gesantere udj waare, *prætenderede* endeligen udj rede Penge 200000 Rixdlr: som er tou Tdr: Guld; och at der woris talede om 100000 Rixdlr: formeente hand de Suenske ingenlunde skulle wille der imod tage. Jeg derfor gaff tilkiende, at ieg noget særdeelis hosz Kongen aff Suerig haffde at *negotiere*, huorfore ieg bad woris Gesanter, intet der paa wille *offerere*, förend ieg komb tilbage igien fra Kongen, saa wille ieg, som aff mig sielff, der om *sondere* Kongens endelige Mening; det de sig lode welbefalde.

Dend 17 *Februarij* om Morgenen tilig, effterat ieg haffde *confereret* med woris Gesantere, begaff ieg mig strax hen til Kongen aff Suerig; och effter erlangte *Audientz* och god Suar paa det ieg haffde at *proponere*, begynte ieg at tale med Hansz May^{tt} om Freden; och wed denne *Occasion* om de begierte tou Tönder Guld, brugendis alle de *Motiver*, ieg kunde optencke til denne haarde *Præensions* Affstaaelsze; endelig effter en lang *Debatt pro et contra*, sagde Kongen disse Ord: ieg weed iche huorledis det er, ieg kand iche sige Offue Juel ney, och saa bevilgede at paa samme tou Tönder Guld ey mere skulle *prætenderis*; men begierte saa der imod *Tractaternis* hastige Endskaab. Jeg loffuede min Flid at giöre, det endnu denne Afften woris *Concept* der om, til de suenske Gesanter skulle worde offuerleffueret. Der ieg nu her paa wille tage Affskeep, sagde Kongen til mig: haffuer hand affsnacket mig tou Tönder Guld, kand hand sagt en Gang faa Mad med mig derfor; ieg tackede wnderdanigst, och

erindrede om Tiden der wed at forsömme, som waar kostbahr; dog haffde Hans May^{tt} naadigst at befale, ieg wille gierne i Morgen igien opwarte Hans May^{tt} om saa meget da kunde erholdis som denne Gang; der wed hand sich en god Latter; och sente hand strax sin fornemste *Secreterer* Ehrenstein til sine Gesanter, at de ey widere skulle *prætendere* paa de tou Tönder Guld, som ieg siden formærckte de ey ware wel til Freds med.

Effter fuldente Middagsz Maaltid, huor noget bleff drucket, tog ieg min Afskeed och forföyede mig til woris Gesanter igien, paa woris *Concept* til Freden med Flid at arbeide.

Een Times Tid effter min Ankombst, komb Oberskiencken van der Wisk, som blant andre waar Gesanterne medgiffuen til Opwartning, och berettede at de suenske Gesanter lodde forspende deris sex huide Heste, udj Mening at bryde *Tractaterne*; der de nu sadde i Wognen och skulle woris Dör forbj, gich ieg ud til dennem, begierendis at wide Aarszagen til deris Affreysze; de suarede mig, fordj hosz osz sögtis allene Ophold och ingen Endelighed; derfor wille de effterleffue deris *Ordre*. Jeg *replicerede*, at ieg nu komb fra deris Konge, som sin Begierlighed til Fred lod see, ved tou Tönder Guldsz Afstaaelsze; wille de nu sielff bryde *Tractaterne*, foruden ald Aarszag, stod det dennem frit for, men wille komme paa deris egen Forsuar hos deris Herre; wj wille haabis, at Gud skulle det lade skee for woris Beste; men wille de haffue *Patientz*, da skulle woris *Concept* dem bliffue tilstillet, inden de lagde sig til at soffue denne Aften; det de holte for wmueligt.

Endelig stigede de ud aff Wognen, och ieg förte dem ind til woris Gesanter; siden effter en liden Sambtale ginge de igien udj deris egne Wærelsz; da ieg bad

dennem deris *Concept* forferdige; effter woris skulle de ey töffue.

Derpaa opsatte wi woris *Concept*, saa det, samme Aften, som ieg hæfde loffuet, wed nj slett, bleff de suenske Gesanter tilstillet. Wed Midnatsz tid der effter bleff igien ochsaa det suenske *Concept* offuerleffueret til Hendrich Müller, som Gesanterne opwartede, da Hr: Chresten Skeel och ieg hæfde lagt osz tilsammen i woris Klæder paa noget Straa, og Rigens Drost laae udj en Seng, thi hand war plaget aff Podagel.

Anden Dagen dend 18 *Februarij* for Dag, toge wj det suenske *Concept* for osz, och imod woris *confererede*, da *Essentialia* ware wel de samme, men Maaden och Stilen waar heel *different*, och udj de Suenskis *Concept* saa haard, at woris Gesanter tuifflede fast om en god Wdslag. Jeg erböd mig der paa at wille *conferere* med de suenske Gesanter om alle Poster, och der effter aff begge *Concepter* giöre eet, som ieg wille forhaabe, de paa alle Sider skulle werre wel til Fredsz med; huilchet woris Gesanter sig lode wel befalde.

Samme Morgen, effter ieg hæfde holdet en lang Conferentz med de suenske Gesanter, lode wj for osz komme dend danske och suenske *Secreterer*, som skulle huer paa sit Sprog strax skriffue et *Concept*, ligesom ieg dennem *ex tempore* wille tilsige, aff begge *Concepter*; halffuendis det ene i dend ene, och det andet i dend anden Haand, och det udj begge woris Gesanters Offuerwerelsze; och naar noget vigtigt och tuiffuelachtigt forrekomb, *confererede* ieg först med de suenske Gesanter der offuer, for at bringe dennem i en Mening med woris. Der saaledis dette *Concept* waar ferdig giort aff de tuende andre, tilspurte ieg woris Gesanter, om de paa Hansz Kongl:

May^{tes} Wegne, waare saaledis i alle Maader der med til Fredsz; der til de gaffue deris fuldkommen Sambytcke, men tuifflede om de Suenske der med skulle werre fornöyede. Dend suenske *Secreterer*, som iche saa hastig kunde *imitere vocem dictantis*, begierede en liden Tid det at reenskriffue paa suensk, som och strax skede. Der effter *confererede* ieg igien med de suenske Gesantere der offuer, som waare i alle Maader til Fredsz med det opsatte *Instrument*, huilchet och strax derpaa bleff aff alle Gesanterne wnderskreffuet sammesteditz udj Tostrup, for^o Dag dend 18 *Februarij*, lidet offuer Middag. Derpaa begaff ieg mig strax fra Gesanterne igien til Kiöbenhaffuen, om alting at giöre allerwnderdanigste *Relation*. Det er wærdt at *observere*, det de suenske Gesanter udj dend Hast iche *observerede*, at wj indförte Trundhiembs Ampt i Steden for Thrundhiembs Stift, der wnder Norlandene ware med begrebne, huor med Kongen aff Suerig waar heel ilde tilfredsz, och sig der med imod mig lod forstaae, der ieg strax effter, tredie Gang hos hannem haffde *Audientz* for noget sehrt at forrette, huor paa ieg och fich god Suar; men det waar alt wnderskreffuet, och fordj motte der wed forbliffue. Siden bleff samme sluttede *Tractat*, fuldkommen udj Roskilde paa nogle Wggers Tid wdarbeidet wed Gesanterne.

Der effter fortröd Hansz Kongl: May^{tes} meget der paa, at woris Gesanter haffde wdloffuet til Kongen aff Suerig, iche allene 2000 til Hest, som wel kunde bringis til Weye, men end ochszua 2000 til Fodtz, som ingenlunde kunde mistis uden störste Skade och Fare; wille derfor aller-naadigst ieg mig igien til Kongen aff Suerig skulle forföye, om iche noget *Temperament* kunde findis, angaaende disze 2000 Mand til Fodsz. Jeg wnderdanigst der imod forre-

gaff, at Wnderskriffuelszen wille holdis och effterkommis, til med Kongen aff Suerig waar mest forlegen for Fodfolck, och andet mere ieg der hosz wnderd: forrebrachte, derfore ieg iche kunde werre forsichret om nogen god *Success* her udinden. Men derszom ieg endeligen skulle forsöge det der paa, wille mit *Creditif* oprettis om noget andet, at ieg her om kunde handle paa min egen Haand; thi da waar det iche saa *disreputerlig* at faa en *Refüs*; ieg skulle dog noch giöre mit Beste; men derszom intet kunde erholdis, mig da ingen Wnaade motte tilwendis.

Der paa begaff ieg mig saa til Kiöge, huor Kongen aff Suerig da waar, och komb strax til *Audientz*, sich och god Suar paa det, ieg effter mit *Creditif* haffde att *propone*, som iche waar aff synderlig *Importantz*. Der effter begynte ieg, som aff mig sielff, at tale om dend Wmuelighed, disze 2000 Mand til Fodsz, wed disze Tidens Tilstand att til Weye bringe; Kongen der imod wiitlöffteligen *demonstrerede*, huor höyligen de ware hannem fornödne. Endeligen med stoer Möye erholte ieg, at endog det waar beuilget och wnderskreffuet, skulle dog disse 2000 Mand til Fodsz iche bliffue fordret. Der med effter holte Taffel och empfangen *Recreditif*, begaff ieg mig tilbage igien til Kiöbenhaffuen, at giöre allerwnderdanigste *Relation*, som udj störste Naade bleff optagen.

Kort der effter bleff ieg atter skichet til Kongen aff Suerig, som da waar udj Ringsted, noget sehr hosz hannem att forrette, som waar dend fembte Gang wed warende *Tractater*; och forrettede mit Ærende baade da och altid tilforn saaledis, att wed min Tilbagekombst Deris May^{tes} allernaadigst mig tackede, och om ald kongelig Gunst och Naade blideligen forsickrede.

Dend 2 *Martij*, bleff Hr: Hendrich Bielcke, Rigens

Vice Admiral, och ieg allernaadigst befalede, att reysze til Roskild til Kongen aff Suerig, huor hand da waar, Hansz May^{tt} att opwarte och geleide till Frederichszborg.

Dend 3 *ejusdem* en Onsdag, möttis begge Kongerne paa Marcken noget fra Frederichszborg, och haffde woris Konge tuende *Regimenter* til Hest hosz sig, och med Kongen aff Suerig fulte allene et *Regiment* til Hest. Der wj komme saa nehr, at dend suenske Konge bleff woris Konge wahr, stigede hand ud aff sin *Caros*, och wj, som sadde hos hannem, fulte effter; der med ginge begge Kongerne mod huer andre, och omfauffnede hin anden; siden satte Kongen aff Suerig sig udj woris Kongis *Caros*, och fore saa tilsammen til Frederichszborg. Medlertid lode sig da mangfoldige Trompeter och Hehrpaucker lystig höre.

Effterat Kongen aff Suerig haffde werret en Dag offuer paa Frederichszborg, och werret heel fortrolig med Hans May^{tt} woris Konge, wed nogle *particulieres Conferentzer*, som warede offuer en Time huer Gang, och alting waar gaaen meget lykkelig, herlig och well aff, skiltis Deris May^{ter} fra huer andre

Dend 5 *ejusdem*, och bleff Kongen aff Suerig aff woris Konge ledsaget en Fjerding Wegsz fra Frederichszborg; siden effter tagen Affskeed, fulte Rigens *Vice Admiral*, Hr: Hendrich Bielcke, och ieg, med Kongen aff Suerig till Helsingör; och effter Hans May^{tt} haffde sammestedt holdet Afftensmaaltid til *Jonas Tolders*, huor hand bleff *defrayeret*, begaff Hans May^{tt} sig samme Afften offuer Wandet til Helsingborg, da alle Styckerne paa Croneborg bleffue fyrede. Och effter Hansz May^{tt} med mange *Complimenter* och störste Erbiudelsze, haffde fra osz wed Stranden taget Affskeed, reyste wj tilbage igien til Kiöben-

haffuen. Huer aff osz bleff *regaleret* med en smuck stoer Diemantz Ring, med een Taffuelsteen udj.

Dend 13 *Martij* der nest effter, forleehnte Hansz Kongl: May^{tt}, min allernaadigste Konning och Herre, mig allernaadigst, for min lange och trou Tieniste, med Mariagger Closters Lehn, til nestfølgende *Philippi Iacobi* Dag att antræde.

Dend 12 *Aprilis*, kallede Gud fra denne Jammerdall, til sit euige Rigis Herlighed och Glæde, min Kierestis nu salig Fader, Welb: Frederich Wrne til Breigentwed och Kragerup, udj Kiöbenhaffuen i sin egen Gaard paa Kiöbmaggersgaden, der Klochen waar 12 om Natten. Gud glæde hans Siell euindeligen udj sit Rige!

Dend 15 *ejusdem*, effter allerwnderdanigst empfangen kongelig *Ordre* och *Creditif*, begaff ieg mig paa Reyszen fra Kiöbenhaffuen til Gotenborg, huor Kongen aff Suerig da waar, och komb dend Afften ichon til Kroffuet.

Dend 16 til Helsingborg, och motte slæbe Baaden langt offuer Iiszen; kunde dend Dag iche komme widere, fordj huercken Heste eller Wogne ware at bekomme.

Dend 17 derfra til Bodtz til Halmstad, 9 Mile.

Dend 18 derfra igien med en Boed, (thi der ey heller kunde faaes enten Heste eller Wogne) til Falckenburg, 4 Mile. Kunde dend Dag iche komme widere for Modwind.

Dend 19 fra Falckenburg med Wogne, som wi finge paa Landszbyerne, til Warbiery, 3 Mile; huor huerchen Heste, Wogne eller Bodde waare at bekomme, men motte haffue Bud en halff Miil ud paa Landet, effter tou smaa Fiskerbodde, huor med wj samme Afften begaffue osz paa Weyen til Gottenborg. Men som det graaede noget med Modwind, och Landet derfor saa och for dend mörcke Natt och Klipperne iche wel kunde sögis, motte wj legge an

wed en Bundegaard, om Midnatztid, 2 store Mile fra Warbi-
berg, huor intet waar at bekomme; och ware wj iche
uden Fare.

Dend 20 derfra igien udj Dagningen, med en sterck
Modwind, til en anden Bondegaard, 3 heel store Mile,
huor intet waar at faae. Dend, som mig der skulle berre
i Land, falt omkring med mig, formedelst Quægsand, paa
een Allen Wand.

Dend 21 derfra igien udj Dagningen, med en heel sterck
Storm och Modwind, saa mand neppelig kunde rou, men
motte tage een Söe ind effter dend anden, till *Gottenborg*,
med stoer Möye och Arbeit. Och samme Dag lod ieg
mig strax hosz Kongen anmelde.

Dend 22 *ejusdem*, bleff ieg opført om Formiddagen
till *Audientz* hosz Kongen; och om Efftermiddagen hosz
Dronningen.

Dend 23 nest effter, holte ieg *Conferentz* med trey
der forordnede suenske *Commissarier*, och det nogle Dage
continuerede.

Dend 30 *ejusdem*, haffde ieg effter Begiering *privat*
Audientz hosz Kongen; men der ieg mig lidet omsaae, i
det ieg talede, bleff ieg Rigens Raad och Feldtzeugmester
Greff Steenboch wahr, som kuckede frem bag Tapezeriet,
der med ieg mig dog aldelis intet lod mercke. Til denne
privat Audience gaff mig Aarszag noget sehrt, som Kongen
waar bleffuen, endog falskeligen, forrebracht, Hansz May^{tt}
saadant at betage, som och her wed skeede.

Dend 2 *Maij*, waar ieg med flere til et størt Gieste-
bud hosz Rigens Marskalch Greff Ochsenstiern.

Dend 3 *ejusd*: begierte ieg Affskeedsz *Audience*.

Dend 4 *ejusdem* bleff ieg opført til *Audientz* hosz
Kongen och Dronningen, och der med tog min Affskeed

hosz begge Deris May^{ter}. Effterat ieg Afftenen tilforn waar bleffuen *regaleret* med Kongens *Contrafey* udj et smuckt stort Diemantz Smycke, hengendis udj en skiön stoer Guld-kiede. Samme *Contrafey* waar mig tilforn, paa Weyen til Helsingör naadigst loffuet mig at skulle sendis, fordj ieg i nogle Aar haffde worren *Resident* wed det Kongl: suenske Hoff, saawel udj Suerig, som udj Prytzen wed warende polske Krig; huilchet skede der ieg wnderd: tackede for dend naadigst *offererte* Ring.

Dend 5 *ejusdem* begaff ieg mig fra *Gottenborg* igien til Wandsz med en temmelig stoer Bood, lige til Helsingör, och haffde en god dog heel sterch Wind, saa wj wnder Kullen nehr haffde kuldseiglet.

Dend 6, ankomb ieg om Formiddagen til Helsingör, och reyste samme Dag derfra til Kiöbenhaffuen.

Komb saa tilig noch til min kiereste sal: Faders Begravuelsze, som udj nogle Dage offuer dend *ordinarie* Tid opholtis for min Skyld.

Giorde saa hosz Hans Kongl: May^{tt} min allernaadigste Herre, allerwnderdanigste *Relation* om ald min Forretning; och derhosz forsickrede, at dend suenske Feldt Marskalch *Wrangel* haffde faaet *Ordre*, at dersom hand iche alt haffde quiteret Sieland, med det suenske Folck her laae udj Landet, da skulle hand fremdelis her bliffue der med staaendis, endtil widere *Ordre*; men diszbedre; som hand alt der med waar gangen offuer til Fyen, kunde hand iche derfra gaae her offuer tilbage igien, att iche der wed skulle giffues Aarszag til Misztancke.

Dend 27 *Junij*, begynte mand atter med mig at *tractere*, om Gesantzwiisz att gaae til Kongen aff Suerig, som da waar udj Holsteen til Gottorp, och tillige til Hern aff Holsteen og Gottorff.

Der effter bleffue mine *Creditiver* til dennem begge forferdigede, och alting til denne Reysze med mig klar giort. Och bleff mig til Opwartning medgiffuen tuende Hansz Kongl: May^{ti}s Hoffjunckere, nemlich *Christian Lindenow*, der skulle haffue min Kierestis Syster, och *Baron Mouredtz von Podebusk*.

Dend 30 *Junij*, begaff ieg mig i Guds Naffuen, med dennem och anden *Svite*, paa Reyszen imod Afften til Roskild.

Anden Dagen, som waar dend 1 *Iulij*, til Kraggerup, huor ieg lod min Kiereste.

Dend 2 *Iulij* fra Kraggerup til Corszöer, och strax derfra igien offuer Wandet til Nyborg.

Dend 3 fra Nyborg til Foborg, och strax igien derfra offuer til *Alsen* med en Skude, och komme

Dend 4 til en Mölle der paa Landet; strax derfra igien til Synderborg, och samme Dag til Glychszburg, och saa endnu dend Dag til Flenszburg.

Dend 5 *Iulij*, fra Flenszburg til *Gottorff*, da ieg mig strax wed een aff mine Herremend lod anmelde.

Dend 6 *ejusdem*, blev ieg ophent paa Slottet at *logere*, och da strax haffde *Audientz* hosz Hertzugen och Hertzugin den, Kongen och Dronningen, strax effter huer andre.

Med den gottorffiske *Canceler Killeman* haffde ieg et Pahr *Conferentzer* paa Hertzugens Wegne; men Kongen aff Suerig gaff mig altid sielff Suar paa det, ieg haffde hannem at *proponere*, med idelige store och gode Löffter, om Hansz May^{ti}s min allernaadigste Kongis och Herris Landers och *Provinciers Evacuation*; som dog intet paafulte, uden *Rupturen* kort der effter, som mand alt da gick schwanger med. Der om ieg och fattede störste *Soupcon*, særdelis af en *Discours*, Kongen förte offuer Taffel, da hand *mentionerede* om Hollendernis Wdrystning til Söesz,

sigendis derhosz, at hand dennem skulle möde; til dend Ende haffde hand alt giffuet *Ordre* til sin Flode, at samle sig udj Kihler Haffuen; det ieg wel *observerte*, och *replizierte* kort derpaa: Huorledis Eders May^{tt} udj Kihler Haffuen? inden dend Tid skal io baade dend och alle min allernaadigste Kongis och Herris Lande, huor endnu er suensk Folck, effter *Tractaterne* werre aldels *evacuerede*. Da fornam Kongen for meget at haffue talt, och wille gierne rou i Land igien, sigendis noget stammendis, |som hand gierne pleiede, naar sligt forrefalt:| hand meente iche saa lige Kihler Haffuen, men *Wismar*, eller huor Winden sig wille föye. Spurte mig derhosz, huad ieg meente om de Hollenders store *Armatuur* til Söesz; ieg suarede, at effter min Mening skede det allene for at *facilitere* deris *Tractat* med Hansz May^{tt} om deris *Negotier*, wed Kaarden udj Haanden, som de gierne pleier. Men ieg forglemte iche det, som först bleff talt, der om at giöre allerwnderdanigst Erindring wed min Hiembkomst.

Dend 8 *Iulij* reyste Kongen aff Suerig, med Dronningen och hele *Svitte* fra Gottorff til *Oldeslo*; och effter Affskeeds *Audientz* hosz begge Deris May^{ter} gaff ieg dennem Geleid noget ud paa Weyen, tillige med Hertzugen; med hannem ieg och fullis tilbage igien.

Dend 9 *ejusdem*, tog ieg Affskeed hosz Hertzogen, Hertzoginden, de wnge Herrer och Fröckenerne; drog saa der effter ned i Loszamentet paa nogle Timers Tid.

Dend 10, drog ieg fra Gottorff paa Hiembweyen til Flenszborg, skreff derfra med Posten til min allernaadigste Konge, och reyste saa strax samme Dag igien till Toldsted.

Dend 11, derfra igien till Middelfart.

Dend 12 fra Middelfart til Nyborg.

Dend 13 fra Nyborg offuer Wandet til Ringstedt.

Dend 14 derfra och til Kiöbenhaffuen, da ieg iche fant Hansz May^{tt} der, men waar paa Hirskholm.

Dend 15 *ejusdem*, drog ieg med Rigens Hoffmester Her Jochumb Giersztorff til Hirskholm; der ieg gjorde allerwnderdanigst *Rapport* om ald min Forretning, och forgiette iche derhosz, huis ieg haffde *observeret*; raadde' och derhos io för io heller at slutte med de suenske Gesanter om dend *ostindische* Trætte, i huad det och skulle koste, paa det wj i saa Maader kunde faa Henderne fri, och Kongen aff Suerig *obligeris* effter Löffte Hansz May^{ts} Lande gandske at quitere; siden naar det waar skeet, kunde man effter Tidernis *Conjunctures* giöre huisz tienligst erachedis. Hansz May^{tt} lod sig udj Naade alt saadant meget wel befalde, och effter Taffel waar holden, da Hansz May^{tt} waar ret lystig och drack osz temmelig til, befalede Hansz May^{tt} Rigensz Hoffmester sig strax at forföye til Kiöbenhaffuen och tage mig med sig, och om mueligt endnu inden Afften holde *Conferentz* med de suenske Gesanter, och slutte med dennem paa dend Maade, som ieg haffde sagt.

Wj komme samme Afften til Kiöbenhaffuen, men ingen *Conferentz*, huerchen da eller anden Dagen bleff holden med de suenske Gesanter; huad siden skede, weed ieg iche, thi ieg ey waar derhosz.

Otte Dage der effter, tog ieg mig dend Dristighed Hansz Kongl: May^{tt} allerwnderdanigst at erindre igien om *Tractaternis* Slutning med de herwerende suenske Gesanter; thi ellers waar storligen at befrychte, det Kongen aff Suerig skulle tage en fremmet och for osz farlig *Resolution*; det dend suenske *Ambassadeur* Hr: *Steno Bielcke* sig offentlig lod med forlyde, att hans Herre ey andet kunde giöre, end söge sin Sickerhed, effterszom Ordene

gich, de Keyserlige, Pohlske och Brandenburgiske ware udj Anzug, huilchet ieg derhosz erindrede. Och önskede ieg fordj mand strax med de Suenske wille slutte, at de suenske *Troupper* kunde komme til att *marchere* ud aff woris Lande, och sig siden *engagere* med dend fremmet Macht, der sagtis at skulle komme; der effter kunde wj tage woris *messures*, som tienligst och gaffuenligst kunde erachtis, naar wj ware Mestere aff woris egne Lande. Derpaa lod Hansz May^{tt} strax til sig ophente Rigens Hoffmester, och befalede hannem uden lenger Ophold at slutte *Tractaterne* med de suenske Gesanter, och der paa at giöre en Ende.

Men som woris *Deputerede* klagede ochsaa hart offuer de Suenskis *Tergiversation*, och berettede at de haffde tilböd det dennem *carte blanche*, huad de derpaa med Billighed wille skriffue och begiere, wille de indgaae, huilchet dog intet kunde fruchte; bleff saa dend Gang enda intet aff *Tractaterne*.

Nogle Dage der effter, der ieg fornam det til ingen Ende kunde komme med *Tractaterne*, begierte ieg allerwnderdanigst Forloff at motte reyse offuer til Jylland, til mit Ampt Mariaggerskloster, Hansz May^{tt}'s Wndersaatter der boende, til Forsuar och Gode, effterszom ieg waar nogenledis kient iblant de suenske *Officerer*; det mig och allernaadigst bleff beuilget. Och derpaa tog ieg allerwnderdanigst Affskeed, bedendis derhosz wnderdanigst, at Hansz Kongl: May^{tt} sig naadigst wille erindre, om huisz ieg tilforn haffde angiffuet at haffue hört aff Kongen aff Suerig hansz Mund offuer Taffel til Gottorff; saa at naar det hörtis fra Hansz May^{tt}'s *Ministres* der ude, at Kongen aff Suerig samlede sin Flode udj Kihler Haffuen, da motte Hansz May^{tt} werre forsickret, at hand der med gich lös

paa Sielland, saa sant ieg wille achtis for at werre en trou Tiener aff Hansz May^{tt} etc: Derpaa laffuede ieg mig til Reyszen.

Dend 27 *Julij*, reyste ieg med min Kiereste, saa och hendis Moder och Syster, fra Kiöbenhaffuen til Ottestrup.

Dend 28, derfra igien til Kraggerup.

Dend 30 *Julij*, drog min Moder Frue Karren Arenfeld, och Syster Jomfrue Anne Wrne, fra osz igien till Kiöbenhaffuen. Men ieg och min Kieriste achtede en otte Dagsz Tid at bliffue paa Kraggerup, alting der igien effter Krigen at sette udj Laffue, til woris Wlycke; thi

Dend 7 *Augustj*, en Löffuerdag, som ieg achtede at wille haffue reyst derfra Mandagen nest effter, komb en meget hastig och wformodentlig Tiding, at dend suenske *Armée* med dend hele suenske Flode skulle samme Dag werre ankommen for Corszöer, at de och satte flux i Land, baade aff Rytteri och Fodfolck, och at dend suenske Konge med Feldt Marschalch *Wrangel* ware sielff derhosz tilstede.

Jeg afferdigede strax min Fougedt Suenning, at indbringe det snarest mueligt wisze Kundskab her om, efftersom hand tilforn haffde worren Soldat. Men disz werre Tindingerne ware alt for wisze, och ligeszom det waar sagt; och lagde hand dette der til, att Greff Tott waar alt gaaen forbj med 3000 Heste lige ad Kiöbenhaffuen; och at de Suenske optoge offuer alt baade Sogne Ryttere och alle de Heste, de kunde offuerkomme.

Effter saadan Beskaffenhed, da ieg saae Weyen til Kiöbenhaffuen mig at werre formeent, uden ieg wille falde Fienden udj Henderne; motte ieg wgierne *resolvere* mig til, med Kone och Börn at bliffue, som ieg waar. Och fordj strax at wdsende min Fougedt om *Salvegarde*. Medlertid gjorde ieg god Anstalt imod Plynderparthier, och

opførte mine Heste, saa och Sogne Hesten, som waar udj Kraggerup Bye, ind paa Borgegaarden; lod opdrage Windbrouen, och holde god Wacht aff Spiret.

Anden Dag dend 8, komme tuende suenske Ryttere til Kraggerup Bye, Sogne Hesten at affhente; men forgieffuis, thi dend waar alt paa Gaarden.

Dend 9 *Augustj* sich ieg effter Anmodning, baade *Salvegarde* och *Salvegarde* Breff fra dend suenske Rigsz *Admiral* och Feldt Marsckalch *Wrangel*.

Nogle Dage der effter komb her til Kraggerup et Muusze Parthi, som ieg det holt for, aff femb Ryttere, der fremwiiste en liden *Ordre* eller Zeddel, som iche aff nogen waar wnderskreffuen, at de strax skulle fangen med sig före Fougden paa Kraggerup, ud til Leyren for Kiöbenhaffuen. Jeg lod deris Heste komme udj Stalden, och dem op paa Gaarden i Borgestuen, huor ieg dem wel lod *tractere*, berettendis derhosz, at der waar tuende Fougder, min och Söster Jomfrue Anne Wrnis, men ingen aff dennem hede saaledis, som deris Zeddel omformelte, effter huilchet Naffnen ieg ingen Fougdet wiste at fly dennem. Men de puckede meget; endtlig der de bleffue beskienckede, bemechtigede ieg mig deris Gewehr, de haffde hosz sig leggende, och lod dem sige, at ieg dem wed min *Salvegarde* och Folck, wille lade före ud til Leyren, for at wide dend rette Sandhed her om, och at det iche skulle bliffue der wed, om de fremförte en sielfgiort *Ordre*. Wdj Begyndelszen truede de meget, omsider *accorderede* de, at motte de faa deris Gewehr igien, wille de ride hen och sig bedre her om *informere*. Jeg quantzwiisz lod tegne deris Naffne, wiiszde dem, huad Gewehr och Folck ieg haffde at tage imod saadanne Marode-Brödre med, och waar saa der med tilfreds; lod dem saa led-

sage wed mine Folck ud igiennem Kragerup Bye och mit Birck. Der med rede de bort och komme aldrig mere igien; ieg och waar wel tilfreds, at ieg bleff aff med dennem.

Dend 21 *Augustj* om Aftenen sildig, komme til Kragerup 13 Polacker, der iblant en Deel Officerer. Jeg gich sielff ned til dennem i Ladegaarden, huor de wiiste mig rigtig Ordre; at Kraggerupgaard och alt Godtz waar deris *General Major Koretschy*, som haffde paataget sig for Kongen aff Suerig at wærbe et *Regiment* Polacker, *assigneret*; och at hand haffde wed 60 *Officerer* hosz sig, som alle aff Gaarden motte wnderholdis. Jeg lod dem komme op paa Gaarden paa dend store Sall, och der *tracterede* dem det beste ieg kunde, och slugte medlertid Lyszet i mine egne Werelszer. De wille endelig alle *logere* paa Gaarden aff Frycht for Snaphaner; men endelig sich ieg dem ned i Byen med deris Heste, samme Aften, effter giorte Forsickring for Snaphaner. Men een aff dennem, som skulle werre *Salvegarde* her paa Gaarden, hand bleff her med sin Hest; och dend forrige *Salvegarde* komb anden Dagen, effter empfangen Betalning, bort igien. De andre bleffue nogle Dage udj Byen, der ieg motte wnderholde dem med Öll och Mad fra Gaarden.

Siden motte ieg wggeligen sende fra Kraggerup til Helsingör wed 14 Mile, elleffue Wogne med Öll och atskillig *Proviand*, til *General Major Koretschy*, huor hand laae udj Quarteer, effter hans Opskrift; som altid aff hans Polacker bleff hen *convoyeret*, men iche tilbage igien; saa der offuer gemeenligen bleff med alle borte, een, tou, ia wndertiden trey Wogne, baade med Heste och Karl.

Foruden ald denne wgelig *Proviand*, begiertis huer

Wgge til *Contribution* 80 Rixdlr: i rede Penge og 3000 Rixdlr: til Brandtskatt aff Gaard och Godtz.

Och endog ieg heel wel wdj Prydtzen wed det suen-ske Hoff waar bleffuen kient med denne samme *General Major Koretschy*, som mig der offuer tilskreff meget höff- lige Breffue; saa waar hand iche disz mindre wed ald denne Höfflighed meget haard att handle med.

Det bleff mig ochsaa paa anden och tredie Haand tilkiende giffuet, at ieg mig sielff for denne haarde Med- fart haffde at tacke, fordj ieg mig iche wille indstille til Opwartning hosz Kongen aff Suerig, som Hr: Hannibal Sehstedt gjorde, særdelis der hand reyste mig paa en Miil Wegs nehr forbj wed Slagelsze. Huisz ieg det haffde giort, (som ieg ingenlunde wille, imod dend wnderd: Plicht, ieg waar min egen Herre och Konge skyldig) da haffde ieg iche allene faaet alt mit eget Godtz, men och mine neste Wenners, fri for ald *Contribution*, *Durchzug* och anden Besuæring.

Jeg skreff saa til Hr: Hannibal Sehestedt, hand wille paa mine Wegne tale och handle med *Gen. Major Koretschy*, at hand wille werre noget lidelig, saa ieg och Godtzet iche gandske skulle *ruineris*. Men der wed waar intet at wd- rette, uden suarendis med *Complementer*; saa ieg wel merckte, at ieg endeligen sielff, endog heel wgierne, motte *resolvere* mig til, at giøre en Reysze ud til Leyren, med *Gen. Maj. Koretschy* sielff at handle, som da skulle werre der hosz Kongen, om det iche skulle bliffue io lenger io werre; thi ieg saae well, mand mig dertil wille *forcere*.

Dend 9 *Septembris*, reed ieg ud til Leyren, med tuende mine Tienere, och *passerede* offuer alt for en *Officerer*.

Dend 10 *ejusdem* komb ieg til Jibstrup, huor *Koretschy* skulle werre hosz Kongen; men de waare begge paa Croneborg, som da waar offuergangen. Strax wed Porten mötte Dronningen mig, som wille kiöre ud at spatzere; hosz Hendes May^{tt} sad udj *Carossen* Rigens Marskalch Greff Ochenstiern, som mig strax kiente. Derpaa lod Dronningen spørge, holdendis medlertid stille, om det iche waar mig, och begierte ieg wille komme til hende. Jeg motte her frem, saa skidden aff Dynd som ieg waar, att kysze Hendis May^{tt}s Haand; da Dronningen begierte, ieg wille fortöffue der, til hun om en halff Time komb tilbage igien; det ieg och fick at giöre. Kort der effter komb Hendis May^{tt} tilbage igien, och beuiiste mig ald Naade, talendis lenge med mig. Och flyde Rigens Marskalch mig samme Afften Quarteer udj en Landszbye een heel liden Fierdingwegsz derfra, huor en stoer Deel aff Hoffet *loge* rede, och waar hans eget Quarteer.

Dend 11 *ejusdem* komb Kongen aff Suerig, och med hannem *Gen. Major Koretschy* til Jibstrup. Der Hansz May^{tt} fornam, at ieg waar der, motte ieg strax samme Afften til Taffel. Jeg tackede wnderdanigst Hansz May^{tt} for ald forhen beuiiste kongelige Naade, och *recommende* rede mig fremdeles det beste ieg kunde; giffuendis derhosz wnderd: Aarszagen tilkiende til min Ankombst, som waar *Gen. Major Koretschy* Haardhed imod mig, hannem min Gaard waar *assigneret*. Kongen suarede, at ieg mig sielff derfor haffde at tacke; haffde ieg willet giort hannem dend Ære, och kommet til hannem, helst effterdj ieg waar bekient, skulle alt mit Godtz bleffuen frit. Der til ieg *replicerede*, at ieg udj dend Tilstand ieg nu waar udj, iche torde wnderstaae mig, som Hansz May^{tt}s Fange, uden kongelig *Ordre* mig til wnderdanigst Opwartning att indstille.

Entlig loffuede Hans May^t at wille naadigst lade befale *Gen. Major Koretschy*, imod mig at bruge *Discretion*; och naar Quartererne bleffue igien omwexlede, skulle ieg noch bliffue tenckt paa til nogen Forskaansel. Jeg tackede wnderdanigst, och dermed ophörte dend *Discours*.

Effter Taffel waar holden, och Kongen stod och talte med Hr: Hannibal Sehstedt, da ieg mig holte noget til en Side; kallede Kongen sielff paa mig, och spurte, huorfor ieg stod saa langt borte; bad mig komme til dennem. Da begierede Kongen, ieg wille sige hannem noget, hand wille spørge mig ad. Jeg suarede i Wnderdanighed: gierne, om det waar det, ieg wiste. Da spurte hand mig, der ieg Gesantziisz waar skichet til hannem til Gottorff, och der offuer Taffel infalt *Discours* om Hollendernis *Armatuur* til Söes, om ieg iche da *observe*te nogle Ord, som wforuarendis falt aff hans Mund, om sin Flode udj Kihler Haffuen at wille lade forsamle. Jeg wille iche gierne til *directe* at suare der paa; men der ieg der til bleff *forceret*, suarede ieg lige ud, at ieg motte haffue worren en meget enfoldig *Ministre* aff min Konge och Herre, derszom ieg iche saadanne *importantes* Ord skulle haffue tagen udj Acht, der om paa sine Steder at giöre wnderdanigste och tilbörilige *Relation*; ieg och strax, der Ordene waare talte, suarede Hansz May^t derpaa. Kongen sagde, hand tenckte det noch, thi hand iche fant alting her udj Sielland saaledis beskaffet, som hand haffde formodet, och at dend störste *Force* fantis udi Kiöbenhaffuen, och iche paa Landet. Det gjorde hannem ont noch, at de Ord paa dend Tid falt hannem aff Munden, som hand gierne wille da anderledis haffue fortolcket. Jeg *replicerede*, at Hansz May^t min allernaadigste Konge och Herre, iche wille giffue saadant fuldkommen Trou; men forlod sig langt mere paa dend

Assurance och Forsickring, ieg gjorde Hansz May^{tt} effter Eders May^{ts} Befalning, om ald fortrolig och naboelig Wenskab. Der effter infalt *Discours* om Prammen wed Kiöbenhaffuen, som idelig sköd med Stycker, da Kongen sagde, han wist skulle komme dend til at tie inden i Morgen Middag; thi paa Wartou bleff giort et *Batterie*, dend der aff at beskyde; til dend Ende waar hentet fra Croneborg 8 eller 12 aff de störste *Metall* Stycker. Jeg *retirerede* mig samme Afften til mit Quarteer igien.

Dend 12 *Septembris*, wed 9 slet om Morgenen, begynte man sterch at skyde paa Prammen aff *Wartou*; thi formedelst en Taage kunde der iche begyndis för. Fra dend, saa och fra et Skib der strax wed, och fra det neste *Bollwerck* aff *Wolden*, bleff igien dickt suaredt og sterch fyret. Det warede lenge, förend Prammen bleff treffet; och sad Kongen lenge udj et Hull paa en Höy, och saae till, och en stoer *Deel Cavalliers* stode omkring hannem. Der effter kiörte Hans May^{tt} derfra længere ned imod Stranden, i Mening det der bedre at kunde see. Men der det lackede hen imod Afften, och Prammen alt bleff wed att puste fra sig, bleff Kongen kiäd der aff och kiörte til *Jibstrup* igien. Hr: *Hannibal Sehstedt* tog mig i sin *Caros* med sex huide Heste for, til sig, och saa kiörte wj langs med *Strandsiden*, det nermeste Prammen det kunde tiene, paa et lidet *Canon* Skud nehr. Endelig wente wi om, som wel waar höy Tid; och ieg reed siden til mit Quarteer igien. Denne Skyden warede i trey gandske Dage; och waar det min store Lyst huer Morgen tilig at ride ud, och see til Prammen, huorledis dend huer Morgen gaff dansk Löszen, och fordrede de Suenske ud igien. Effter de trey Dags Forløb, lod Kongen aff Suerig före Styckerne aff

Wartow igien, och Prammen bleff leggendis, endog flux forskut, och ey widere bleff beskydet.

Imedlertid *tracterede* ieg med *Gen. Major Koretschy*, och brugte Hr: Hannibal Sehstedt til Meglere; da omsider alting imellomb osz bleff sluttet, at hand wggeligen skulle haffue til Helsingör, saa lenge hand der waar, otthe Wogne med *Proviand*, som fremb och tilbage skulle *convoyeris*; saa och til Brandskat aff Gaarden och Godtzet, hannem strax inden 14 Dage at betale 2000 Rixdlr: som och skeede, (der til min Kieristis Halszkiede och en Deel hendis Ringe motte springe) och derforuden 40 Rixdlr: huer Maanedt. Der med tog ieg Affskeed fra Kongen, som gaff mig Forloff, at ieg mig motte forsuare, om nogen wille giöre mig nogen Gewalt.

Dend 17 *Septembris*, komb ieg lyckeligen hiemb igien til Kraggerup fra Leyren.

Anno 1659.

Dend 1 *Martij*, der min gode Moder Frue Ingeborg Parszberg sig iche wel troede lenger att werre sicker paa Siögaard, hosz min Broder welb: Tönne Juel, begynte ieg effter Haanden at lade hendis Godtz wed trey Reyszer, affhente derfra til Kraggerup.

Dend 8 *ejusdem*, reyste ieg sielff til Hest, til Siögaard, for? min gode Moder der fra och til Kraggerup, med hendis beste Godtz at före och geleide.

Dend 9, som waar om anden Dagen, komme wj tillsammans forbj en heel Hob suenske *Officerer*, som ieg en Deel talte med, lyckeligen hiemb til Kragerup.

Dend 20 *Aprilis*, waar ieg udj Slagelsze til sal: Eiler Beriders Begraffuelsze. Samme Dag drog Kongen aff Suerig der igiennem til sin Flode, som laae wnder Lange-

land; och komb ieg samme Afften hiemb igien. Jeg bleff nogle Gange forarszaget, at sende min Fougedt Suenning til Leyren och til Helsingör, særdelis for at forskaffe mine *Proviand* Wogne tilbage igien.

Endlig bleffue Quartererne omwexlede, och *Gen. Major Koretschy* bleff afftacket, tog derpaa sin Affskeed och reyste bort; der effter ieg lenge haffde borren stoer Forlengsel, effterszom ieg da fich nogen Frihed, effter Kongens Löffte.

Men tou Maaneder der effter, bleff ieg truet med ny *Assignment* til *Regimenterne*, som waar at giöre det reent aff med mig och Kraggerup Godtz; da ieg motte forære *General* Quarteermester et stoert Giiszbecken med Giisz-kande paa 300 Rixdlr.; som dend Gang hialp.

Der min Broder Axel Juel det iche lenger paa Katterup kunde udholde, men motte sig hiemmeligen derfra begiffue med sin Kieriste, til Siögaard, |: hans Datter Jomfrue Barbera Juel toge wj til osz:| da tilforn om Natter Tide, lod hand alt sit Godtz och hele *Bibliothek* hiemmeligen komme til mig til Kraggerup. Huilchet der det spurtis aff Oberst Taube, som waar Öffuerst offuer Kongens aff Suerig *Drawantere*; fortröd hand hart derpaa, effterszom Katterupgaard waar hannem *assigneret*; och lod mig fordj wide wed tuende *Drawantere*, at effterdj min Broder haffde forlat sin Gaard, wille hand holde sig til alt hans Godtz, huor det fantist; ieg wille fordj sette alt huis mit waar til Side, naar hand med 60 *Drawantere* komb til mig, min Broders Godtz at affhente. Jeg suarede hannem igien, som ieg ellers waar wel kient med hannem, at naar hand fremwiiste mig sin Kongis *Ordre*, fich ieg att werre tilfredsz med huad dend indholte; men waar dend iche derhosz, motte hand werre forsickret, ieg giorde Modstand, saa

lenge ieg kunde; thi huis ieg haffde hosz mig aff min Broders, som waar allene nogle faa Bögger, waar mig aff hannem pantsatt, for forstragte Penge til sine *Contributioner*. Saaledis bleff det der wed, och min Broder, effter Freden, sich alt sit Godtz wskad igien.

Anno 1660.

Dend 11 *Martij*, reyste ieg til Hest ud til Leyren, effter høyeste Nöd mig der til trengte, igien at handle med *General Quartermester*; thi mand da endeligen wille *assignere* Kraggerup Gaard och Godtz til *Regimenterne*; faaregiffuendis, at det ingenlunde lenger kunde gaaes forbj.

Dend 16 *ejusdem* komb ieg hiemb igien fra Leyren, och sich alting med störste Möye well forrettet, endog det kostede mig 500 Rixdlr: som ieg strax effter Freden udj Kiöbenhaffuen skulle betale; huilchet och bleff effterkommet.

Jeg giorde en stor Deel i saa Maader, ochsaa for en stoer Deel fremmet Godtz, ieg haffde inde paa Gaarden. Thi foruden min kiere Moders, och min Broders Godtz, haffde ieg och en stoer Deel aff Söffren Jenzön paa Tærslöszegaard hansz Formue, saawelszom andre deris; huilchet altsammen haffde geraden udj störste Fare, derszom Gaarden haffde kommen wnder *Regimenterne*.

For? Söffren Jenzön paa Tærslöszegaard, waar *assigneret* til Fyrsten aff Anhalt, som waar Oberster for et *Regiment* til Hest; och bleff hand meget hart medtagen, saa ieg nogle Gange motte reysze med hannem til Sлагельзе, Korször och andenstedtz, til for? Fyrste och hans høyeste *Officerer*; saa ieg sich hannem nogenledis hiulpen, att hand enda bleff wed Macht. Paa Soröe haffde hand en Deel sit Godtz, huilchet der altsammen bleff bortröffuet;

men aff det, hand haffde hos mig, saawelszom andre, bleff iche borte for en Knappenaal; men effter Freden sich enhuer sit wskad igien.

Dend 2 *Maij*, om Afftenen, komme en Deel mine Bönder aff Soubierg och Todderup, och beklagede, huorledis trey Ryttere aff det anhaltiske *Regiment*, waare kommen der igiennem och haffde först meget ilde wdskieldet deris *Salvegarde*, (som waar min *Salvegardis* Dreng, en Suenske) och siden reede de ned ad Skouffen, alt deris Quæg, som der gich, at wille samble och med Macht bortdriffue; huorfore samme *Salvegarde* Jung samblede i en Hast alle Bönderne, med Spyde, Forcke, och huad Gewehr de kunde faae; gich saa sielff for an och tog en gammel rustet Bösze i Haanden fra een aff Bönderne. Der de komme til Skouffuen, mötte dem de trey Ryttere och dreff Böndernis Quæg for dennem. Strax rente dend ene Rytter for ud imod denne *Salvegarde*, skieltede hannem hefftig och wille wide, huad dend Jung och Lap der wille. Dend anden suarede, de skülle ride deris Wey, och lade Quæget fare. Der med tog Rytteren til sin *Bantelier*, och lagde dend til Öyet; *Salvegarde* Jungen sprang bag et Træ, och med sin rustedt Bösze sköd Rytteren fra Hesten. Der de andre tuende Ryttere saae deris Cammerat falde död til Jorden, som waar en aff de beste Parthigiengere i det hele *Regiment*, som siden spurtis, ginge de durch och forlode Quæget. Nu wille Bönderne wide, om de skulle slæbe dend Döde hen i en Moratz, eller iche. Jeg suarede: ney ingenlunde; de skulle strax giöre et Gierde om hannem for Suin, och wel foruare, effter Ioulig Widne, huad hand haffde hosz sig, Penge, Gewehr, Kappe och andet, som de wille suare til; thi det bleff iche der wed. Och wille ieg sielff i Morgen tilig reysze dend Wey,

och besee dend Döde; saa kunde de der widere tale med mig.

Och som da waar besluttet, at der skulle *tracteris* om Fred, och Huszene der til ware opreyste, begierte ieg aff min allernaadigste Konge wnderdanigst, saa och aff de Suenske, at ieg med min Kiereste paa nogle Dags Tid motte komme ind udj Kiöbenhaffuen, (hendis Moder och Syster ware der inde) huilchet och bleff beuilget, endog paa begges *General Auditeurer* motte temmelig *spenderis*.

Dend 3 *Maij* heel tilig reyste wj i Guds Naffuen fra Kraggerup til Kiöbenhaffuen, och strax om Morgenen besaae dend Ihielskutte, som waar en Tydsk, och en heel för och sterck Karl. Der ieg komb til Tærslözegaard, talte ieg der med dend anhaltiske *Regiment Secreterer*, och klagede meget offuer disse trey Rytteres foröffuede store Gewalt, och at ieg nu reyste lige til Kongen aff Suerig, saadant at angiffue. Hand wille fordj holde de tuende Ryttere udj god Foruaring, som hand sielff wille suare til. Denne wille och igien giöre sig noget wnyttig; men ieg giorde mig heel wred, saa hand iche kunde fortkomme. Der wj komme til Leyren, waar Kongen iche tilstede, iche heller Fyrsten aff Sultzbach, som *commenderede* i Kongens Sted; men allene *General Lieutenant* och Rigsz Raad Greff *Tott*. Hannem fortællede ieg ald Sagen, som och suarede, at dend Döde waar skeet Ret; det waar Skade, de iche alle trey bleffue paa Steden.

Dend 4 *Maij*, komme wj lyckeligen ind udj Kiöbenhaffuen, och funde alting effter dend Lejlighed udj god Tilstand. Och haffde ieg dend Naade, endnu samme Afften, med Hans kongl: May^{tt} allerwnderdanigst att tale udj Haffuen, eller paa Roszenborg.

Dend 6 *Maij*, fih ieg udj Kiöbenhaffuen Skriffuelsze

fra min Fougedt paa Kraggerup, hvorledis *Officererne* ved det anhaltisk *Regiment*, (thi Obersten, som waar Fyrsten, waar aff woris bleffuen fangen, och Obr. *Lieutenanten* waar reyst till Tydskland) haffde med Macht bortfört den forhen ommelte *Salvegarde* Jung, och wilde strax holde Standt Rett offuer hannem, och slage Hoffuedet aff hannem. Byerne Solbjerg och Todderup truede de at wille sette Ild paa, och at de mig paa Liffuet haardeligen wndsagde, hvor ieg kunde antreffis.

Effter saadan Beskaffenhed, motte ieg haste fra Kiöbenhaffuen tilbage igien, berettende först wnderdanigst Hansz kongl: *Mayt* ald denne Sag. Och lod ieg det udj min Kieristis egen frj Willie, om hun formedelst sin Sickerhed, saa och hendis System Wpazslighed, der wille forbliffue; men hun wille ingenlunde werre fra mig, och bliffue allene tilbage.

Dend 10 *Maji*, reyste wj igien fra Kiöbenhaffuen, och först til dend suenske Leyer, da ieg imod Middag talede med Fyrsten aff Sultzbach, som waar *Generalissimus* udj sin Kongisz Frawerelsze; hvor ieg fortælede hannem ald dend hele Handel, om dend ihielskutte Suenske. Jeg motte bliffue hosz hannem til Maaltid, hvor temmelig bleff drucket. Hand gaff mig saa en streng *Ordre* med til *Majoren* aff det anhaltiske *Regiment*, at hand iche allene strax skulle lade dend anholdne *Salvegarde*, som haffde ihielskut dend suenske Rytter aff forⁿ *Regiment*, som dog waar en Tydsk, paa frj Fod; men end och sielff hastig komme ud til Leyren, och tage de tuende Ryttere med sig, som waare med, der dend tredie bleff ihielskut, wel foruaret, som hand sielff wille suare, efftersom offuer dennem strax skulle holdis Krigszrett. Derforuden gaff bem^t Fyrste aff Sultzbach mig en *Ordre* med til sin egen Obr. *Lieutenant*, der haffde sit

Quarteer udj Slagelsze, at naar ieg det begierte, skulle hand ideligen *secundere* mig med saa mange Ryttere, som ieg wille haffue. Der ieg nu waar well *expederet*, tog ieg om Efftermiddagen min Affskeed, och begaffue osz saa strax widere paa Hiembreyszen. Paa de Tider waar alting udj gode *terminis* med Freden, saa mand forhaabte dend snart skulle bliffue sluttet.

Dend 11 *Maij*, komme wj lyckeligen hiemb igien til Kraggerup, och funde der for osz mine Söstre Frue Liisbeth Friisz, och Frue Anne Cathrine Friisz, som der ware komne at besöge min kiere Moder.

Dend 12 *ejusdem*, reyste for? mine kiere Systere, Frue Liisbeth och Frue Anne Cathrine Friisz, fra osz igien och til Siögaard; och toge Jomfrue Barbera Juel fra osz med sig der hen.

Der ieg nu skulle sende dend empfangne *Ordre* til Obr. *Lieutenanten* aff det anhaltiske *Regiment*, som iche waar at duëlle med; thi det gielte dend *arresterede* och med Macht bortförte *Salvegarde* Jungis Liiff; torde ingen der med reysze til hannem, efftersom hand waar en ond och haard Mand, end iche min egen *Salvegarde*, endog hand iche waar wnder hannem. Endtlig laae der en *Salvegarde* udj min Kirckebye Örszlöff, aff det samme anhaltiske *Regiment*; dend befalede ieg strax at fremføre samme *Ordre* til sin *Major*, och hannem dend i egen Haand at leffuere, thi der paa laae hannem sielff stoer Macht; huilchet hand och giorde, menendis der wed at fortiene stoer Tack, men waar nehr kommen tilig noch.

Derpaa komb *Salvegarde* Jungen strax paa frj Fod, och *Majoren* forföyede sig effter *Ordre* ud til Leyren med de tuende anholdene Ryttere, som der strax bleffue tagne udj *Arrest*.

Och som ieg letteligen kunde tencke, denne Sag wille foraarszage stoer Klagemaal aff Rylterne, med anden Wiederwertighed, lod ieg uden Ophold Sagen komme til Forhör, och Widniszbyrd der udinden före till Kragerup Bircketing, och lod *Regimentz Secreteren* med flere dertil giffue loulig Kald och Warsel; men de ankomme iche förend om Efftermiddagen, da alting waar offuerstanden. Iche disz mindre, dennem til Fornöyelsze, lod ieg dog Winderne igien for dennem fremkomme, och aff Tingbogen oplæse, huisz de wundet haffde; der paa de i deris *Præsentsz* gjorde deris høyeste Æd, som for dennem bleff oplæst, att saaledis i alle Maader waar tilgangen; huor med de sig nogenledis gaffue tilfredsz.

Kort der effter skreff *Generalissimus* Fyrsten aff Sultzbach mig til, at ieg wille sende hannem alt huisz i dend Sag *passeret* waar, effterszom det hele *Regiment* sig höyt besuærede, och Sagen fordj for Krigszretten sich at *examinere*; det ieg och gjorde.

Vdj disze Dage bleff Freden fuldkommen sluttet, derfore ieg med disz större Dristighed udj denne Sag kunde lade tale.

Nogle Dage effter dette saaledis waar *passeret*, tilsente Fyrsten aff Sultzbach mig en *Ordre*, at alle Soubiërg och Todderup Byemend, med saa mange aff deris Tienistefolch, som hosz ware, der dette Drab skede, skulle strax udj egen Perszon, soruden nogen Wndskylding indstille sig udj Leyren, och der forbliffue endtil Sagens endelig Wddrag, effterszom imod dennem ware indkombne störste Klagter aff det hele anhaltiske *Regiment*. Jeg suarede der paa, att wi haffde nu Fred igien udj Landene; ieg kunde ingenlunde tilstede, at tuende hele Byers Indwohnere skulle imod Lowen dragis fra deris rette Wærneting, huor Sagen

alt waar giort anhengig. Wille nogen der ydermere söge dem, for denne eller anden Sag, skulle dennem wederfaris, huis Loug och Rett medförte. Til med om de endeligen skulle komme der ud, fick Hansz fürstl: Durchleuchtighed tilforn at *garantere* mig, for ald dend Skade, Bönderne der offuer kunde lide, særdelis wed deris Sædisz Forsömmelsze, och om der bleff satt Ild paa deris Byer, effter forrige Truszel, wed deris Frawerelsze; med mere.

Endtlig effter lang *Dispute*, komb det dog iche widere med denne Sag, baade formedelst Freden, saa och derfor att

Dend 3 *Junij* bekomb ieg fra Kiöbenhaffuen min allernaadigste Kongis och Herres *Ordre* och Befalning, at werre een aff de 4 *Commissarier* her udj Sielland, wed dend svenske *Armées* Forpflenging. Och bleff mig tilige medskichet 4 danske Ryttere, kiecke Karle, som mig skulle fölge; huilche och, som ieg siden fornam, *caputerede* mangan Suenske. Jeg tog mig dend *Destrict* for aff Løwherredt, Sæbygaardsz, Kallingborg och Draxholms, saawelszom Holbechs Ampter.

Dend 4 *ejusdem*, réyste ieg til Ringsted, och strax derfra til Roskilde; huor wj samptlige *Commissarier* wedtaledis.

Dend 6 *Junij*, kallede Gud min Kieristis sal. Söster Jomfrue Anne Wrne, wed 4 slet om Morgenen udj Kiöbenhaffuen. Gud gifue hender dend euige Glæde!

Dend 7 *ejusdem* reyste ieg fra Roskilde til Ottestrup.

Dend 8 derfra igien til Kraggerup.

Dend 9 *ejusd:* reyste ieg fra Kraggerup med mine Ryttere til Kallingborg, och paa Weyen med stoer Fare och Möye flyede nogle Bönder 60 Faaer och 3 Heste igien, som nogle svenske Ryttere komme driffuendis med.

Thj udj Kallingborg falt de Suenske ud aff et Huusz, och med Macht toge dette Quæg igien fra mine Ryttere, der ieg paa Torffuet dette klagede for det *Regimentz Officerer*, der laae udj Byen, som sielff ware *interesserede* udj dette Röffuerj; men de motte her ud igien med det altsammen, saa frembt det hele *Regiment* iche wed *Transporten* til Suerig wille paa denne Side Sundet werre *arresteret*.

Dend 11 komb ieg tilbage igien til Kraggerup.

Dend 15 *ejusdem*, reyste ieg ud igien udj min *Destrict*, fornemmelig til Holbech och Kallingborg, huor der laae suenske *Regimenter*, och holte der skarp Munstring, saa ieg flyede Bönderne mange deris Heste igien, der *Regimenterne* skulle *marchere*. Udj Kallingborg finge de paa en Tid 32 Heste igien, som Rytterne motte staa aff, och gaae til Fodsz.

Paa Reyszen fra Kallingborg til Kraggerup, bleff ieg böden til Giæst aff dend forhen omtalte *Major* for det anhaltiske *Regiment*, udj sit Quarteer paa Landet, huor hand och tillige haffde alle sine fornemmeste Wnder *Officerer*. Jeg troede hannem iche ret well, komb dog alligewel, och haffde mine fire Ryttere hosz mig; da der bleff holden et heelt stoert Giæstebud, och komb ieg ret well til Rette med dennem, saa alting gich meget well aff.

Dend 21 *ejusdem*, komb ieg hiemb igien til Kraggerup; och motte saa strax til Corször, at befordre *Transporten* der.

Efterat de Suenske nu ware alle borte, reyste wi paa nogen Tid til Kiöbenhaffuen, der ieg gjorde wnderdanigste *Relation* om Tilstanden paa Landet.

Dend 23 *Augustj*, komme wj hiemb igien til Kraggerup fra Kiöbenhaffuen.

Min gode Moder Frue Ingeborg Parszberg hastede

meget hiemb til Jylland, der det nu waar bleffuen sickert; och fulte wj hende endtil Kallingborg, hafluendis alt sit Godtz med sig.

Dend 3 *Septembris*, reyste wj til Kiöbenhaffuen fra Kraggerup.

Dend 4 *ejusdem* ankomme wj til Kiöbenhaffuen.

Dend 8 *Septembris*, ware alle Stenderne forsamblede udj Kiöbenhaffuen.

Dend 24 *Septembris*, affkiöbte ieg min Moder Frue Karren Arenfeld, hendis fierde Part udj Kraggerup Gaard och Godtz, |: hendis Part udj Kiulerup Bye wndtagen:| for 8000 Rixdlr: *in specie*. Noch ald hendis Part effter min sal: Fader Frederich Wrne, och sal: Söster Jomfrue Anne Wrne, udj Gaarden i Kiöbenhaffuen paa Kiöbmaggersgaden, for 3000 Rixdlr: *in specie*; med de Wilkaar, hun skulle beholde dend grönne dynnekede Stue, och de tou Kammerer der nest wed, frit hendis Liffuis Tid.

Dend 17 *Octobris*, bleff Handfestningen udj alle Stendernis Nerwerelsze, til Hansz kongl: May^{tt} wnderdanigst offuerleffueret, effter dend tilforn aff alle til *Annulation* och *Cassering* waar paaskreffuen. Och höyestbem^{te} Hansz May^{tt} saaledis sin forrige kongelig *Æd remitteret* och lösz giffuen; der imod Hansz kongl: May^{tt} forsickrede Stenderne om deris *Privilegier*, och deszen Forbedring, saawelszom ald kongelig Gunst och Nade, först wed Her Nielsz Trolle, och derpaa sjelff wed sin egen kongelig Tale.

Dend 18 *Octobris*, som waar anden Dagen nest effter, bleff Hansz kongl: May^{tt} offentlig aff alle tilstede werrende Stender, med stoer *Ceremonie* och *Solennitet* hyldet och sohren til Danmarckis Arffue Konge och Herre, saawel for dend mandlige som for Quinde Linien. Och waar ieg iblant dennem, som bare Himlingen offuer Hansz kongl. May^{tt}.

Afftenen der effter, bleffue alle Stenderne paa Slottet heel well *tracterede*.

Dend 10 *Novembris*, sente ieg med Posten til det mig allernaadigst medforlehte Ampt Mariaggers Closter, eet Kongebreff anlangende dend naadigst paabudne Hoffuetskatt; och derhosz trey aabne kongelige *Mandater* om samme Hoffuetskatt, til Adelen, Borgemestere och Raad udj Kiöbstederne, saa och menige Almue udj forⁿ Mariagger Closters Lehn; saawelszom och der hosz en ny tröcke Forordning om *Officerernis* Forpflægning.

Samme Dag dend 10 *Novembris*, betalte ieg dend paabudne Hoffuetskatt til Hansz Oldeland, (som waar forordnet dend udj Kiöbenhaffuen aff de kongelige *Ministres* og Be-tiente, och deris Tienistfolck at anamme) for mig sielff 4 Rixdlr., for min Kone 4 Rixdlr., for tou Dreng och en halffvoxen Dreng, huer en slet Dlr., for min Konis Pige, och en Quindekock, huer ij sl: M $\frac{1}{2}$., gjorde tilsammen — 11 Rixdlr: 2 sl: M $\frac{1}{2}$:

Dend 15 *Novembris* skede Arffue Hyldingen aff de til Kiöbenhaffuen forskreffne Stender, som tilforn ey ware, tilstede, dog icke offentlig, men paa Slottet.

Dend 18 *Novembris*, fick ieg, tillige med Ercke Biszpen, kongelig Befalning om Indquarteringen her udj Sjelland.

Anno 1661.

Dend 8 *Martij*, effter wnderdanigst empfangen allernaadigst Befalning, affseiglede ieg tillige med Her Iffuer Krabbe och Her Hendrick Lindenow, fra Kiöbenhaffuen offuer till Malmöe, udj en wiitlöfftig *Commission*, Wndersaaterne, som haffde Godtz udj Skaane, angaaende, med de dertil suenske *Deputerede*, tillige med *General Gouverneuren* Greff Steenbock.

Dend 25 *Martij*, komme wj tilbage igien til Kiöbenhaffuen fra Malmöe.

Den 10 *Maij*, reyste wj fra Kiöbenhaffuen til Ottestrup.

Dend 12 *ejusdem*, derfra igien til Kraggerup.

Dend 13 fra Kraggerup til Kallingborg; och anden Dagen offuer Wandet til Aarsz.

Dend 17 *Maij* komme wj til Wiborg.

Dend 19 *ejusdem* stod Stygge Högsz Bröllup i Wiborg med min Syster Datter, Jomfrue Anne Marie Grubbe.

Dend 23 *Maij*, stod Mogens Kruszis Bröllup med min Syster Datter, Jomfrue Heluig Krabbe, ochsaa i Wiborg.

Dend 24 *Maij*, reyste wj fra Wiborg igien til Mariaggers Closter.

Dend 26 *ejusdem*, derfra til Eigens, och anden Dagen tilbage igien til Mariaggers Closter.

Dend 29 *Maij*, fra Mariaggers Closter til Willestrup.

Dend 31 *Maij*, droge wj igien fra Willestrup till Lundbeck.

Dend 6 *Junij*, effterat wj dend 3 *ejusdem*, som waar anden Pintzedag, haffde forligt osz med Wor Herre, reyste wj fra Lundbeck igien, och först til Willestrup; siden til Mariaggers Closter, och saa offuer for Aarsz och til Sielland.

Dend 21 *Junij*, ankomme wj til Kiöbenhaffuen.

Dend 6 *Julij*, bleff min Datter Jomfrue Ingeborg Kierstine Juel udj Herrens Naffuen tilsagt Marqur Giöe, öffuerste Cammerherre hosz Hendis May^{te} Dronningen; huor til Gud naadeligen giffue Lycke och Welsignelsze!

Dend 8 *Julij*, waar sal: Systers Frue Anne Rohmelsz Begraffuelsze.

Dend 10 *Julij*, waare alle min Sön *Marcus Giöes* Schlecht och Wenn'er hosz osz til Maaltid; som nogle Dage der effter haffde osz til Giest igien.

Dend 16 *Julij*, waar ieg udj *Commission* imellomb Key Lycke och hans Söster.

Dend 14 *Augustj*, waar ieg Fadder her udj Kiöbenhaffuen til Holger Windsz liden Datter, Jomfrue Merretthe Wind, och gaff ieg til Faddergaffue 10 *Ducater*.

Dend 2 *Septembris*, bleff Key Lycke til Rantzouholm *etc*: och da werende Amptmand offuer Aalborg Huus, for begaaet *Crimen læsæ Majestatis*, offentlig for dend høyeste Rett dömbt fra adelig Ære, Liiff och Godtz; saa att naar hand kunde betrædis, (efftersom hand waar wnduigt offuer til Skaane til de Suenske) hannem *viventi* först dend høyre Haand skulle affhuggis, och der effter Hoffuedet, huilchet siden paa en Pæll skulle opsettis, och Haanden der wnder *affigeris*.

Dend 4 *ejusdem* nest effter, bleff forⁿ Keyes Waaben paa Slottet, i det grønne Gemach, for en siddendis Rett, wed Böddeln paa Jorden nedkast, trey Gange der paa spyttet, och trey Gange der paa trædet; Styckerne der effter, thi det waar malet paa Træ, aff Winduet wdkast.

Dend 5, som waar anden Dagen, bleff Keyes Billede, lige effter hans Lignelsze, aff Rackerne paa det blaa Torn ifört och klædet; der effter paa en Sluffe wdslæbet, och offentlig paa Slodtzplatzen först dend høyre Haand affhugget, der effter Hoffuedet; huilchet siden paa Gammeltorff bleff paa en Pæll opreyst, och der saaes udj trey Dage.

Dend 12 *Septembris*, gjorde ieg allerwnderdanigst min Æd for *Cancelj* Raad, och *Assessor* udj samme *Collegio*. Och bleff ieg samme Tid Befalningszmand paa Aalborg-

huusz, och wnderliggende Lehne udj Wendsyszel, och til-
lige med at werre Amptmand offuer Mariaggers Closter
och Dronningborg Ampter.

Dend 25 *Septembris*, reyste wj fra Kiöbenhaffuen til
Ottestrup.

Dend 27 *ejusdem*, fra Ottestrup til Kraggerup.

Dend 1 *Octobris*, reyste wj fra Kraggerup til Kalling-
borg.

Dend 3 *ejusdem*, derfra offuer Wandet, och komme

Dend 5 til Aarsz.

Dend 6 til Randers.

Dend 7 til Mariagger.

Dend 8 til Willestrup.

Dend 10 fra Willestrup igien til Lundbeck.

Dend 11 *Octobris*, drog ieg ud til Aalborg, alting paa
Slottet at *ordinere*, och Lehnet at antage.

Dend 13 *ejusdem*, waar ieg til Chresten van Gienckelz
Datters Bröllup, i Aalborg, som fich Chrestopher *de*
Hemmer.

Dend 15 *Octobris*, komb ieg hiemb igien til Lund-
beck fra Aalborg.

Dend 20 *Octobris*, ginge wj udj Jeszu Naffuen til
Gudszbord.

Dend 22 *Octobris*, flöttede wj med alle til Aalborg-
huus; Gud giffue der til Lycke och Welsignelsze!

Dend 25 *Octobris* 1661, paa Aalborghuus om Mor-
genen wed 7 slet, bleff min Hierte Allerkeriste Hustrue
naadeligen forlöst, och med hendis tredie Sön och siette
Barn, föd wnder ∞ Wederens Tegen, mildeligen welsignet.
Dend gode Gud werre derfor, saawelszom for alt andet
Gode, euindeligen æret och priset!

Anden Dagen der effter, komb min gode Moder til osz fra Willestrup.

Dend 30 *Octobris*, bleff woris wnge Sön christnet paa Aalborghuus, och kaldet *Frederich* effter sin salig Morfader Frederich Wrne; och bleff til dend hellige Daab fremborren aff sin Farmoder, Frue Ingeborg Parszberg til Willestrup.

Anden Dagen der effter, reyste min gode Moder fra osz igien til Willestrup.

Anno 1662.

Dend 5 *Maij* waar ieg udj Wiborg, effter Hansz kongl: May^{ts} allernaadigste Befalning, att handle om Kiöbstedernis Taxering udj Jylland.

Dend 8 *ejusdem*, reyste ieg derfra igien til Lundbeck, och anden Dagen til Aalborghuus.

Dend 10 der effter, gjorde ieg en Reysze offuer til Wendsyszal, och anden Dagen tilbage igien til Slottet.

Dend 15 *Maij*, waar ieg paa Willestrup en Sag at forligge, och reyste dend 17, som waar Pintzeafften, til Slottet igien.

Dend 25 *Maij*, waar ieg igien udj Wiborg, om Kiöbstedernis Taxering, och effter deszen Forretning tilbage igien til Aalborghuus.

Dend 1 *Iunij*, reyste ieg med min Kieriste fra Aalborghuus til Lundbeck, udj Forsett at reysze til Sielland.

Dend 4 *ejusdem*, en Bededag, ginge wj der til Gudszebord.

Dend 5 reyste wj fra Lundbeck til Willestrup.

Dend 7 fra Willestrup til Mariagger.

Dend 8 derfra igien till Aarhuusz.

Dend 9 offuer Wandet til Kallingborg.

Dend 10 fra Kallingborg til Kraggerup.

Dend 13 reyste wj fra Kraggerup til Breigentwed.

Dend 16 fra Breigentwed til Kiöbenhaffuen, huor wj en Tid lang forbleffue, formedelst atskillige Forretninger.

Dend 29 *Julij* bleff mig allernaadigst befalet, at reysze til Rödbye udj Lolland, med Rigens Marskalch Körbitz, der at empfangne Churförstinden aff Sachszen, och Hendis Durchleuchtighed som Marskalch att opwarte. Da Holger Wind, som gich fra Kiöbenhaffuen med Skibbene til Rödbye, skulle werre Marskalch hos Chur-Printzen.

Dend 30 *dito*, reyste ieg med Rigens Marskalch Körbitz fra Kiöbenhaffuen til Gaffuens Ferregaard.

Dend 31 derfra til *Nykiöbing*, och samme Dag der fra igien til Rödbye, der at erwarte Churförstindens och Chur-Printzens Ankombst.

Dend 4 *Augustj*, ankomme Hendis Durchleuchtighed Churfyrstinden aff Sachszen och Chur-Printzen til Rödbye.

Dend 5 *ejusdem*, ankomme Deris Durchleuchtigheder til *Nykiöbing*, och bleffue aff Deris Mayesteter Kongen och Dronningen empfanget wed Wandet sammestedtz, och saa opförte paa Slottet.

Dend 11 *dito*, holtis aff Herskabet en Suane Jagt.

Dend 12 der nest effter, toge Churfyrstinden och Chur-Printzen Affskeed hosz Deris May^{ter} Kongen och Dronningen, (effterat woris elste *Princesse Anna Sophia* waar Chur-Printzen bleffuen tilsagt). Och fulte ieg med Deris Durchleuchtigheder til Rödbye.

Dend 15, ginge Derisz Durchleuchtigheder derfra til Skibsz med tuende aff Hansz May^{ts} *Fregatter*; och komb ieg samme Dag til Nykiöbing igien.

Dend 16 drog ieg igien fra Nykiöbing, och komb

Dend 17 til Breigentwed.

Dend 20 drog ieg derfra igien til Ottestrup.

Dend 21 derfra til Kraggerup.

Dend 23 *Augustj*, drog ieg fra Kraggerup igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 26 der nest effter, reyste ieg med min Kieriste igien fra Kiöbenhaffuen til Kraggerup.

Dend 1 *Septembris*, droge wj fra Kraggerup til Kallingborg.

Dend 2, offuer Wandet til Thun, formedelst Modwind och Storm.

Dend 4 fra Thun til Aarsz.

Dend 5 fra Aarsz til Mariaggers Closter.

Dend 6, derfra igien til Willestrup.

Dend 8, fra Willestrup til Lundbech.

Dend 10 fra Lundbech til Aalborghuusz.

Dend 17 *Decembris*, waar ieg Fadder paa Wang udj Wendsyszel.

Anno 1663.

Dend 17 *Ianvarij*, droge wj til Willestrup.

Dend 19 derfra igien til Wiborg til Snapszting.

Dend 1 *Februarij*, stod i Wiborg min Broderdatters Jomfrue Barbera Juels Bröllup med Nielsz Juel Axelszön.

Dend 5 *ejusdem* reyste wj fra Wiborg igien til Mariaggers Closter.

Dend 6 til Willestrup.

Dend 9 til Lundbeck, och saa derfra til Aalborghuusz.

Dend 27 *dito* droge wj fra Aalborghuus til Lundbech.

Dend 3 *Martij* komme wj igien till Aalborghuusz.

Dend 12 *Martij* bleff ieg noget ilde tilpasz udj min höyre Fod offuen paa dend, saa der ieg effter kongl: Befalning haffde med Borgemestere och Raad paa Raadhuszet

at forrette, kunde ieg med stoer Nöd komme til Slottet igien, da ieg paa trey Dags Tid motte holde wed Sengen. Och waar det det allerförste Angreb, ieg aff Podagel haffuer fornummet, udj mit 48 Aar.

Dend 19 *dito*, droge wj til Lundbeck.

Dend 23, waar ieg paa Albeck hosz *Commiss.* anlangendis Wdskriffningen.

Dend 27 *dito*, fick ieg kongelig allernaadigste Befalning, att werre welb. Jomfrue Marren Sehfeldsz Wærge, effterdj ingen aff hendis Wenner der til ware wedelhæfftige. Hun waar en meget gammel Jomfrue, och gandske wanwittig; arffuede effter hendis Broder sal: Wiffert Sehfeld tuende gode Herregaarde, Reffsnisz och Weffersholm; men der hosz waar offuer 26000 Rixdlr: Gield.

Dend 29 droge wj igien til Aalborghuus.

Dend 7 *Aprilis*, waar ieg paa Weffersholm, Boet der wed de forordnede *Commissarier* at lade aabne, och Wærgemaalet at antage. Da ieg effter kongl: Befalning bleff tilspurt, om ieg paa Jomfruens Wegne wille bliffue wed Arff och Gield; der til ieg suarede ja, Jomfruen til beste och nödtörfftig Ophold, i huor onde Tiderne end ware; som och siden gich well aff, da Jomfruen leffuede wed 16 Aar, effter dend Tid ieg Wærgemaalet antog.

Dend 8 *ejusdem*, gaff ieg sammestedt Borgemester Hansz Nielszön i Marriagger min *Obligation* paa 400 Rixdlr: *in specie*, til förstkommende Snapszting at betale, (som och bleff effterkommet) och waar for Øxne och andet, hannem bleff wdlagt til Betalning.

Der alting sammestedt waar offuerstanden, reyste ieg igien til Aalborghuus.

Dend 26 *Maij*, reigste wj i Gudz Naffuen fra Aalborghuus til Lundbeck, paa Weyen til Sielland.

Dend 28 nest effter, ginge wj udj Jesu Naffuen til Gudz Bord.

Dend 30 reyste wj fra Lundbeck til Willestrup.

Dend 2 *Iunij*, derfra igien til Randersz.

Dend 3 derfra til Aarhuusz.

Dend 5 offuer Wandet, och komme om Morgen

Dend 6 til Kallingborg, samme Dag derfra till Kraggerup.

Dend 10 fra Kraggerup til Breigentwed.

Dend 12 fra Breigentwed til Kiöbenhaffuen.

Dend 10 *Iulij*, bleff min Domb angaaende Broust och Suenstrup Kald udj Wendsyszal aff Hansz May^{tt} och dend höyeste Rett wed Macht kient, och Biszpens udj Aalborg *Doctor* Anders Anderszen hans særdelis Domb bag paa min, wnderkient, och fick der foruden en god Filtz. Jeg gich sielf i Rette, och haffde haarde Modstandere, 16 Mendsz Widne, tagen effter Dommen, mig imod, bleffue fældet, och siden til Landszting dömbt fra deris Fingre, och deris Bodtzlod til Kongen forfalden. Men ieg wnderd. *intercederede* sielf for dennem, saa ieg derpaa sich kongl: Befalning med dennem Straffen effter yderste Formue at affsone; saa de tilsammen gaffue til Kongen ohngefehr 200 Rixdlr:

Dend 10 *Augustj*, begaffue wj osz igien fra Kiöbenhaffuen paa Hiembreyszen til Jylland, offuer for Kallingborg, och komme

Dend 17 *ejusdem* til Willestrup.

Dend 19 derfra til Lundbeck.

Dend 21 drog ieg ud til Aalborg, och samme Dag tilbage igien til Lundbeck.

Dend 23 drog ieg fra Lundbeck til Pallstrup, effter kongl: Befalning, det effter Hr: Corfütz Wlfeld, forrige Rigens Hoffmester, at wdlegge; och laae förste Natt paa Siödall.

Dend 24 fra Siödall til Wiborg, och strax derfra igien til Pallstrup; huor ieg bleff wed 10 Dagens Tid; och der alting waar forrettet, drog ieg til Aalborghuus igien.

Anno 1664.

Dend 13 *Februarij*, reyste wj fra Aalborghuus til Willestrup, paa Weyen til Randersz, til min sal: Systersz Frue Dorethe Juelsz, Erick Högsz til Biörnszholm, (som först haffde Iffuer Krabbe til Kongestedlund) hendis Begraffuelsze.

Dend 15 *ejusdem* fra Willestrup til Randersz.

Dend 16 *dito* indhente wj Ligget til Hest.

Dend 17 *dito*, stod bem^{te} min kiere Systers Begraffuelsze udj Randersz.

Dend 18 *Februarij* reyste wj fra Randers igien til Skouszgaard, samme Dag derpaa til Willestrup.

Dend 20 *dito*, derfra til Lundbeck, och derfra igien

Dend 23 *dito* til Aalborghuus.

Dend 21 *Martij* reyste wj til Willestrup.

Dend 23 *dito*, waar ieg paa Skouszgaard och Mariaggers Closter, formedelst Wdskriffningen, och droge saa tilbage igien til Aalborghuus.

Dend 8 *Maij*, reyste ieg fra Aalborg til Mariagger.

Dend 9, 10 och 11 *dito*, wdlagde ieg sammestedt tillige med Jörgen Seheld til Wiszborggaard, effter kongelig allernaadigste Befalning, ald Mariaggers Clostersz hele Ampt, til sal: Albrecht Baltzer Bernt i Hamborg hansz samptlige Arffuinger.

Dend 12 *Maij*, begaffue wj osz igien fra Mariaggers Closter och til Nykiöbing i Morsz.

Dend 13, 14 och 15 *dito*, wdlagde for? Jörgen Seheld och ieg, i lige Maader effter kongelig Befalning, ald Due-

holm Closter med det hele Ampt, til Pawel Klingenberg, *Admiralitetz* Raad och *General* Postmester. Der effter forföyede ieg mig strax tilbage igien til Aalborghuusz.

Dend 2 *Juni*, reyste wj fra Aalborghuusz paa Weyen til Kiöbenhaffuen, offuer for Aarsz.

Dend 17 *ejusdem* komme wj til Kiöbenhaffuen.

Dend 9 *August* reyste wj igien fra Kiöbenhaffuen, och komme

Dend 10 *dito* til Kraggerup.

Dend 17 *dito*, derfra igien til Kallingborg, ginge anden Dagen til Skibsz.

Dend 27 *August*, komme wj til Aalborghuusz igien, effter wj paa Weyen haffde worren paa Willestrup, och nogle Dage paa Lundbeck.

Dend 2 *Septembris*, droge wj til Lundbeck, och der

Dend 4 *ejusdem*, ginge i Herrens Naffuen til Guds-bord.

Dend 7 *dito*, komme wj igien tilbage til Aalborghuusz.

Dend 19 *Octobris* droge wj fra Slottet til Willestrup.

Dend 21 *dito* gjorde ieg allene en hastig Reysze der fra offuer til Kiöbenhaffuen, huor ieg ankomb

Dend 28 *ejusdem*.

Dend 9 *Novembris*, reyste ieg fra Kiöbenhaffuen igien til Kraggerup.

Dend 14 *dito* derfra igien til Kallingborg, och komb

Dend 17 *dito* til Willestrup, och anden Dagen til Lundbeck, huor ieg fant min Kiereste for mig.

Dend 21 *dito*, begaffue wj osz samptlige derfra til Aalborghuusz.

Dend 10 *Decembris*, lod ieg effter kongelig Beialning Aalborg Toldkiste aabne.

Anno 1665.

Dend 4 *Ianvarij*, reyste wj fra Slottet til Willestrup, effterszom min kiere Moder waar noget suag.

Dend 7 *dito*, derfra tilbage igien til Aalborghuusz.

Dend 21 *Ianvarij*, reyste wj til Wiborg till Snapszting.

Dend 8 *Februarij*, fra Wiborg igien til Lundbeck.

Dend 13 *dito* derfra til Aalborghuusz.

Dend 29 *Martij*, gjorde ieg udj Aalborg sal: Jomfrue *Marie Wilhelmina von Meurs*, affgangen *Johannis Meursii* Daater, hendis Begraffuelsze, aff hendis effterlatte Lösöre, som tilsammen bleff registeret och worderet for 170 Rixdlr: ; der aff Kongen tilfalt det öffrige, nemlich 100 Rixdlr: som Hans May^t siden naadigst gaff Jomfrue Margrethe Krabbe, och ieg hende imod Quitering leffuerte.

Dene 30 *Maij* reyste wj fra Aalborghuusz til Lundbeck, paa Weyen offuer til Sielland.

Dend 2 *Iunij*, fra Lundbeck til Willestrup.

Dend 5 *dito* derfra igien, och komme

Dend 7 *dito* til Kraggerup, huor wj bleffue, formedelst min Fougedt Suenning da nyligen wed Döden waar affgangen, endtil

Dend 12 *dito*, da wj komme til Ottestrup.

Dend 13 *dito*, ankomme wj til Kiöbenhaffuen.

Dend 29 *Iulij* reyste wj fra Kiöbenhaffuen igien, tilbage til Jylland, offuer for Kallingborg, och bleffue paa Kraggerup trey Wggers Tid.

Dend 31 *Augustj* komme wj til Willestrup.

Dend 2 *Septembris*, derfra til Lundbeck, och anden Dagen til Aalborghuusz.

Dend 24 *ejusdem*, droge wj igien til Willestrup.

Dend 26 *dito* derfra til Wraa wed Siödall.

Dend 27 *dito* ware wj til min sal: Morbroder Werner Parszbergs Begræffuelsze paa Siödall.

Dend 29 *dito*, komme wj til Willestrup igien, och leffuerte ieg min gode Moder, huisz Quæg hende effter for? hendis sal: Broder tilfalt, effter dertil mig giffuen Fuldmacht.

Dend 12 *Octobris* reyste ieg fra Lundbeck til Wiborg, paa Weyen til Riibe, der med flere *Commissarier* att dömme imellomb welfornemme Mand Thomes Jenzön och Borgemestere och Raad udj Riibe, saafrembt de iche udj Mindelighed kunde forenis; for samme *Commission* waar ieg Formand.

Dend 13 *ejusdem* fra Wiborg til Sne, 8 Mile.

Dend 14 fra Snee igiennem Ranbölle, och offuer Ranbölle Hede, som er 3 Mile lang, der effter igiennem Becke och til N. der strax hosz, 7 Mile.

Dend 15 derfra offuer Follingbrou, 2 Mile, och strax derfra igien til Riibe, 4 Miile.

Dend 16 *ejusdem*, bleff dend aff Hansz May^{tt} allernaadigst anbefalede *Commission* forretagen.

Dend 28 *dito*, reyste ieg igien fra Riibe, effterat *Commissionen* waar gandske til Ende bracht, til begge Parters Fornöyelsze. Och motte ieg fornedelst meget stoer Wandlöp, med en Pram lade mig sette offuer derfra.

Dend 30 *dito* komb ieg til Wiborg, da mine egne Heste paa Weyen bleffue löbske, och bröde min Postwogen sönder, dog Gud skee Loff ieg dend Tid waar stiget aff Wognen. Samme Dag skulle ieg haffue worren til Skifte paa Siödall, paa min gode Moders Wegne, men det bleff opsatt.

Dend 1 *Novembris*, drog ieg fra Wiborg til Willestrup, huor ieg fant min gode Moder wed Sengen och

heel suag. Der ieg hende sagde, at Skiftet paa Siödall waar opsatt endtil *in Ianvario* der nest effter, suarede hun, at hun dend Tid iche opbiede, som ey heller skeede.

Dend 3 *ejusdem*, drog ieg fra Willestrup igien til Lundbeck, huor min Kiereste medlertid waar.

Dend 13 *dito*, drog ieg med min Kieriste igien til Willestrup, at besöge min gode Moder i hendis Suaghed.

Dend 16 *ejusdem*, derfra igien til Nörlund.

Dend 17 til Lundbeck.

Dend 19 ginge wj der i Guds Naffuen til Herrens Bord.

Dend 29 *dito*, droge wj fra Lundbeck til Aalborghuus.

Dend 17 *Decembris*, effterat osz waar bleffuen tilkiende giffuen om min gode Moders Suagheds Tiltagelsze, reyste wj hastig til Willestrup.

Dend 20 *dito*, lod min gode Moder sig udj sin Suaghed, paa Sielens Wegne styrcke med Jesu helligste Legomb och Blod, (effter min Begiering och Tilskyndelsze, der hun det willet opsette endtil Nytaars Dag, da hun pleyede med sine Folck at gaae til Guds Bord) och til dend Ende stod hun saa lenge op och kledde sig i alle sine Kleder, motte dog der effter gaae til Sengsz igien.

Der ieg siden fornam, at Suagheden io mere och mere tiltog, sente ieg strax Bud til mine Brödre, min gode Moder waffuidendis; thi hun gierne da wille haffue Rolighed, och werre uden Besögelsze.

Dend 23 *dito*, ankomb til Willestrup min kiere Broder Tönne Juel, med sin Frue, min kiere Syster.

Dend 25 *dito*, ankomb der min kiere Broder Axel Juel, med sin Frue, min kiere Syster, och fant enda min gode Moder wed sin fulde Forstand, da hun sig ingenstedtz klagede, som ey heller tilforn, uden hun intet kunde fortære.

Dend 26 *Decembris* om Natten Klocken halffgaaen tolf, kallede Gud Allermechtigt udj alles woris Nerwerelse, wed et meget sachtmodigt och saligt Endeligt, fra denne Werdens Möysommelighed till sit euige Riges wforgiengelige Herlighed, min Hierte allerkieriste gode Moder, höyedle och welbaarne Frue, Frue Ingeborg Parszberg til Willestrup, Quistrup och Torrupgaard. Gud samle osz igien i dend euige Glæde!

Anno 1666.

Dend 17 *Januarij*, reyste wj samptlige aff fra Willestrup med min gode salige Moders Liig, til Huornumb.

Dend 18 *dito* til Wiborg, huor det salige Liig med stor *Ceremonie* til Hest bleff udj Byen ledsaget.

Dend 19 *dito*, stod min gode sal: Moders Begraffuelsze udj Wiborg, wed en meget folckriig Forsambling aff Adelen.

Dend 20 der nest effter, reyste ieg allene med det salige Liig fra Wiborg igien til Huornumb.

Dend 21, fra Huornumb der med igien til Astrup Kircke; och der i Jesu Naffuen lod nedsette min gode sal: Moders Legomb, udj hendis egen Begraffuelsze, nest hosz min sal. Faders.

Dend 22 *dito*, reyste ieg fra Willestrup igien til Huornumb.

Dend 23, derfra igien, effter ieg haffde klar giort for ald Bekostning der, och til Wiborg.

Dend 5 *Februarij*, reyste wj fra Wiborg igien til Willestrup, der i Guds Naffuen at holde Skiffte. Och indstillede sig der strax effterhaanden alle Arffuingerne, med deris Fruer. *Commissarierne* ware Chresten Skeell Jörgenszön til Gammel Estrup *etc.* och Jörgen Seheld til

Wiszborggaard, (udj hans Sted komb siden Kield Kragh). Skiftet lod sig i Begyndelsen heel wiederwertig ansee, sich dog endelig en god Ende; saa ieg beholt Willestrup, med ohngefehr 500 Tdr: Hartkorn, min Broder Axel Juel fick Quistrup, och min Broder Tönne Juel fick Torrupgaard, effter min gode salige Moders egen oprettede *Contract*, aff hende och osz alle trey Brödre wnderskreffuen och forseiglet; huilchen wel lenge aff nogle sterch bleff *disputeret*, men det motte dog endeligen bliffue der wed. Sösternis begge Lodder toge deris Börn udj Ströegodtz.

Dend 1 *Martij*, befant sig min Schuoger Erick Högsz Frue, Söster Frue Rigitze Parszberg, heel ilde, thi hun dog iche waar wel tilpasz der en Dagsz Tid tilforn, hun til Willestrup ankomb fra Wiborg.

Dend 6 *ejusdem* reyste min Kone med Börnene fra Willestrup til Aalborghuus, fordi mand fornam det waar en sterck Sprinckel, Söster Frue Rigitze Parszberg laae aff.

Dend 7 *dito*, effter alle de Fremmede waare hastig bortreyste, och Schuoger Erick Högh sielff med, och ieg Wærelszerne, nemlich de nederste, haffde tilluckt, drog ieg effter til Aalborghuus.

Dend 8 *dito*, döde forⁿ: min Schuoger Erick Högsz Frue paa Willestrup offuen paa Synderstuen, tou Timer for Dag, aff en hefflig Sprinckel, effter hun nogle Dage tilforn waar bleffuen berett. Hendis Liig, effter det waar bleffuen kled och lagt udj Kiisten, lod min Schuoger Erick Hög siden affhente.

Dend 28 *ejusdem*, reyste ieg fra Aalborghuus till Wiborg, der om woris Skifte endeligen att slutte. Och effter det waar forrettet, reyste ieg tilbage igien til Slottet.

Dend 22 *Aprilis*, reiste ieg fra Slottet til Wiborg.

Dend 24 *dito*, stod sammestedtzt sal: Jörgen Sehfeldsz Begraffuelsze.

Dend 25 *dito*, komb ieg hiemb tii Slottet igien.

Dend 19 *Maij*, droge wj fra Slottet til Lundbeck.

Dend 21 *dito*, komme wj udj Jesu Naffuen til Willestrup igien.

Dend 29 *dito*, derfra igien til Aalborghuusz.

Dend 20 *Junij* reyste wj fra Slottet til Lundbeck.

Dend 24 *dito* ginge wj der i Herrens Naffuen til Guds Bord.

Dend 25 *dito*, fra Lundbeck til Willestrup, huor ieg da lod alting *reparere*, och giøre et nyt Windue udj Fruerstuuen wed Smyckecammeret, som bleff gjennembröt igiennem Muren.

Dend 31 *Julij*, reyste wj fra Willestrup offuer til Sielland, dend Wey ad Aarhusz.

Dend 6 *Augustj* komme wj til Breigentwed.

Dend 9 *dito* ankomme wj til Kiöbenhaffuen.

Dend 18 *ejusdem*, reyste ieg effter Hansz kongl. May^{tis} allernaadigste Befalning fra Kiöbenhaffuen til Colding, tilige med *Hugo Lytzw*, Chur-Printzen aff Sachszen der at empfangе, och her ind at ledsage med min egen *Caros* til sex Heste.

Dend 23 *dito*, ankomme wj til Colding.

Dend 29 *dito*, reyste wj hen at besee *Fredericia*, och strax tilbage igien.

Dend 5 *Septembris* ankomb Hansz Durchleuchtighed Chur-Printzen til Colding, och bleff aff osz empfanget uden for Byen, huor mig bleff suaredt aff Geheimter-Rath Friherre *Carl von Frisen*.

Dend 7 *dito* begaffue wj osz fra Colding til Middelfart.

Dend 8 derfra til Odenszee.

Dend 10 fra Odenszee til Ellenszburg.

Dend 11 fra Ellenszburg til Corször, och samme Dag till Slagelsze.

Dend 12 *ejusdem* fra Slagelsze til Roskildt.

Dend 13 *dito* fra Roskildt til Kiöbenhaffuen, huor paa Slottet Hansz Durchleuchtighed, effter Styckernis Lösning paa Woldene, der wj komme udj Staden, bleff aff Deris May^{ter} meget wenligen empfanget.

Samme Aften fick ieg Hansz Kongl: May^{ts} allernaadigste Befalning, Hansz Chur-Printzliche Durchleuchtighed, saa lenge hand her skulle forbliffue, wnderdanigst at opwarte och *entretenere*.

Dend 9 *Octobris*, holtis paa Kiöbenhaffuens Slott det Chur-Printzlig Bilagger, med dend elste *Princesse Anne Sophie*.

Dend 20 *Novembris*, reyste Chur-Printzen fra Kiöbenhaffuen, och gaffue Deris May^{ter} hannem Geleidt til Nykiöbing i Falster.

Dend 22 *dito*, effter ieg tilforn haffde taget Affskeep fra Hansz Durchl: Chur-Printzen, och af hannem waar bleffuen *regaleret* med hans *Portraict* udj Guldhuis med Diemanter besat, hengendis i en Guldkiede, reyste wj fra Kiöbenhaffuen til Kraggerup.

Dend 28 *dito*, sente wj Folckene och *Bagage* til Kallingborg, der at gaae offuer Wandet.

Dend 29 reyste wj sielf fra Kraggerup til Corszöer, huor wj formedelst stoer Storm och Modwind laae börlös udj tou Dage.

Dend 5 *Decembris* komme wj til Aggerszböll, huor wj besögte min Kierestis Moster Frue Ellen Arenfeldt, och laae om Natten tilforn i Wedell.

Den 7 *dito* derfra igien til Engiszwang, 7 Mile.

Dend 8 till Wiborg; och komme lyckeligen
Dend 9 *dito* till Willestrup.

Anno 1667.

Dend 15 *Februarij*, droge wj fra Willestrup til Lundbeck.

Dend 17 *dito*, ginge wj der i Jesu Naffuen til Gudsz Bord.

Dend 18, fra Lundbeck til Aalborghuusz.

Dend 26 *ejusdem*, reyste wj fra Slottet igien til Willestrup.

Dend 7 *Martij* drog ieg til Skouszgaard, och anden Dagen tilbage igien.

Dend 11 *dito*, droge wj igien til Aalborghuusz.

Dend 25 *dito*, rejste wj fra Aalborghuus til Lundbeck.

Dend 27 *dito*, fra Lundbeck igien til Willestrup.

Dend 8 *Maij* gjorde wj paa Willestrup Jenz Mortenzön och Karren Jenzdatter, som begge tiende min gode sal: Moder, deris Bröllup.

Dend 13 *ejusdem*, begaffue wj osz i Gudsz Naffuen fra Willestrup paa Reyszen til Sielland, offuer for Kallingborg, och komme

Dend 18 *ejusdem* til Kraggerup,

Dend 21 *dito* til Breigentwed, och

Dend 27 *dito* til Kiöbenhaffuen.

Dend 2 *Iunij*, reyste ieg med min *Caros*, effter kongelig allernaadigste Befalning, paa Weyen til Nykiöbing i Falster, Hans kongelige Höyhed der, med flere *Cavaliers*, wed hans *Princessis* Empfangelsze, wnderdanigst at opwarte; och komb dend förste Dag til Tryggeweld.

Dend 3 *dito* til Wordingborg.

Dend 5 *dito* til Nykiöbing. Samme Dag ankomme der Hendis May^{tt} Dronningen och Hansz kongl: Höyhed.

Dend 6 *dito* ankomb ochsaa Hansz May^{tt} til Nykiöbing.

Dend 9 *ejusdem* bleff ieg allene allernaadigst anbefalet, at reysze til Rödbye, *Princesse Charlotte* med hendis Frue Moder Landt-Gräffinden aff Heszen, tuende hendis Her Brödre, och een *Princesse* aff Intzbruch*), att empfangne, och til Nykiöbing at geleide, saa och wnderwegs att tractere.

Dend 11 *ejusdem* ankomme lyckeligen til Rödbye Hendis kongl: Höyhed med sin Frue Moder Landt-Gräffinden aff Heszen *Cassel*, och tuende Hr: Brödre Printz Willhelm och Printz *Carl*, samt en *Princesse* aff Zweybrüch, och Landt-Gräffuen aff Homburg; dennem ieg wed Wandet i Hans May^{ts} Naffuen empfangede, och efter afflagde *Complementer* til Rödbye udj de dertil bestilte *Carrosser* ledsagede; och til Nykiöbing strax om deris Ankombst *adviserede*. Dend Dag bleffue de offuer i Rödbye, endog de der tilig ankomme.

Dend 12 *dito*, ankomme alle disze höyförstelige Perszoner til Nykiöbing, och paa Weyen empfanget aff Hansz kongl: Höyhed, med en anseenlig *Svite*. De bleffue offuer Wandet förte, med herlige dertil wdstafferede *Galey*, och paa begge Sider ginge andre *Galey* med *Musicanter* och Trompeter, som sig ideligen lode höre. Wed dend dertil oprettet Skibbrouff, med röt Klæde beströet, bleffue de aff begge Deris May^{ter} empfangne, och saa paa Slottet opförte.

Dend 15 *dito* holtis Morten Skienckelsz Bröllup med Jomfrue *Carisien* paa Nykiöbingis Slott.

*) Zweybrüch.

Dend 18 *ejusdem* fulte ieg effter naadigste Befalning Landt-Gräffinden aff *Cassel*, med de tuende *Princer*, hendis Sønner, *Princessen* aff *Zweybruch*, och een Landtgreff aff *Homburg*, til Rödbye; huor de bleffue om Natten, och ieg som Marskalch dem *tracterede*, og begge Deris kongelige Höyheder tillige, som gaffue dem Geleid derhen, och endtil Wandet.

Den 19 *dito*, fulte ieg dem til *Drexmünde*, huor de ginge til Skibsz; och der effter samme Dag tilbage igien med Deris kongelig Höyheder til Nykiöbing; huor ieg fick Befalning at følge Hansz kongl: Höyhed til Kiöbenhaffuen, tillige med Frantz Rantzou och Otthe Skeell til Wallöe, med woris *Carosser*; och wed dend rette store Empfangsze sammestedt wnderd: at opwarte.

Dend 19, forⁿ Dag, reyste Hansz May^{tt} derfra igien till Kiöbenhaffuen. (*NB*: Mig bleff aff Landt-Gräffinden foræret et huit Sölff dreffuet Wandbecken, med en Gieszkande der til, gjort udj en Suane.)

Dend 20 *dito*, reyste Hendis May^{tt} Dronningen effter om Natten til Kiöbenhaffuen.

Dend 22 der nest effter, reyste ieg med begge Deris kongelige Höyheder fra Nykiöbing til Wordingborg.

Dend 23 derfra til Præstøe.

Dend 24 derfra til Kiöge, och

Dend 25 til Kiöbenhaffuen, huor dend store *Reception* med stoer *Ceremonie* skeede.

Dend 5 *Iulij* waar ieg effter allernaadigste Befalning med Deris May^{ter} paa Dronninggaard.

Dend 31 *ejusdem*, bleff sal: Frue Chrestentze Lycke, Oberster Arenszdorffs, begraffuet i Kiöbenhaffuen.

Dend 4 *Augustj*, reyste wj fra Kiöbenhaffuen til Ottestrup.

Dend 6 *dito*, reyste ieg til Roeskild til Begraffuelsze.

Dend 7 *dito*, stod der Frue Dorethe Wrnesz, sal: Hr: Offue Gieddis, Begraffuelsze; och reyste ieg samme Dag derfra igien til Ottestrup.

Dend 8 *dito* droge wj fra Ottestrup til Kraggerup; och siden derfra igien offuer for Kallingborg til Jylland, och ankomme

Dend 16 *dito* till Willestrup.

Dend 24 *dito* droge wj fra Willestrup til Lundbeck.

Dend 28 *dito* derfra igien til Aalborghuusz.

Dend 2 *Septembris* droge wj fra Slottet igien til Lundbeck, och siden til Willestrup.

Dend 17 *Novembris*, ginge wj udj Herrens Naffuen til Gudz Bord paa Lundbeck.

Dend 18 *dito*, droge wj til Aalborghuusz, och

Dend 26 *dito* til Lundbeck og Willestrup igien.

Anno 1668.

Dend 7 *Ianvariij*, empfangede ieg allerwnderdanigst kongelig Befalning, mig strax att forföye offuer til Kiöbenhaffuen.

Dend 8 *dito* droge wj fra Willestrup til Aalborghuus.

Dend 10 derfra igien til Lundbeck, och anden Dagen

Dend 11 fra Lundbeck igien til Willestrup, udj et heel ont Weyer.

Dend 14 *ejusdem*, reyste ieg allene fra Willestrup til Tiæle, paa Weyen til Sielland.

Dend 15 derfra igien til Snee, tog dog mine egne Wogne iche lenger med end til Engiszwang.

Dend 16 fra Snee til Middelfart.

Dend 17 fra Middelfahr til Nyborg. -

Dend 18 fra Nyborg, offuer Wandet med en stoer

Boed til Corszöer, for det waar blickstille, och komb samme Afften til Kraggerup.

Dend 19 *dito*, fra Kraggerup til Kiöbenhaffuen; da ieg min Ankombst strax samme Dag lod wnderd. *notificere*.

Dend 20 *Februarij* wed 5 Slet om Afftenen döde *Lente*, tydsk *Canceler*.

Dend 21 *dito*, wed 6 om Morgenen döde Major *Dewitz* hanz Frue, min Kieristis Syskendebarn, aff Suindsott.

Dend 13 *Martij*, bleff *Dewitz* hanz Frue hensatt om Afftenen.

Dend 18 *ejusdem* waar Hansz May^{tis} Födselsdag.

Dend 25 *dito*, waar Hendis dronnigl: May^{tis} Födselsdag.

Dend 9 *Aprilis*, reyste ieg fra Kiöbenhaffuen igien offuer til Jylland, efftersom ieg strax skulle komme tilbage igien med min *Caros*, 'Herren aff Holsteen med sin Gemahl *Princessen* udj Corször att empfangе; och komb forⁿ Dag til Breigentwed.

Dend 14 *dito*, komb ieg til Aarhusz med en Storm.

Dend 15 *dito*, ankomb ieg til Willestrup.

Dend 29 *Iunij*, begaffue wj osz igien i Guds Naffuen paa Reyszen, fra Willestrup offuer til Sielland, for Aarsz, och ankomme

Dend 8 *Iulij* til Kiöbenhaffuen.

Dend 15 *ejusdem*, effter kongelig *Ordre*, reyste ieg til Corször med min egen *Caros* och sex Heste; der tilige med *Hugo Lytzw*, Amptmand paa Anderskow, att empfangе Deris höyfyrstelige och *princeslig* Durchleuchtigheder, dend regierendis Herre aff Hollsteen, med sin Gemahl *Princessen*.

Dend 17 dernest effter, ankomme Deris Durchleuchtigheder lyckeligen til Corször; och effter Empfangelsze,

och holden Maaltid, förte wj dennem samme Dag til Slagelsze.

Dend 18 *dito*, ankomme Deris Durchleuchtigheder fra Slagelsze til Kiöbenhaffuen; bleffue om Afftenen *tracterede* paa *Princessernis* Gaard, och der aff Deris May^{ter} empfangede.

Dend 28 *ejusdem*, *tracterede* Hansz May^{tt} det gandske Herskab heel *magnificq* paa Frederichsdall, udj en heel kostelig och herlig dertill paa Backen öprettet Löwsall.

Dend 3 *Augustj*, *tracterede* Hendis May^{tt} Dronningen det gandske Herskab heel *magnificq* paa Dronninggaard, om Afftenen, udj en heel smuck dertil oprettede Löwsall, som warede til Dag.

Dend 4 *dito*, reyste de samptlige derfra til Frederichszborg.

Dend 6 *dito*, reyste alt Herskabet derfra til Croneborg; och samme Afften tilbage igien til Frederichszborg.

Dend 8 *dito*, reyste dend gandske Hoffstadt til Giszelfeldt, aff Hansz kongelige Höyhed derhen *inviterede*.

Dend 9 *ejusdem*, opbröd det gandske Herskab igien fra Giszelfeld, och reyste til Wordingborg, och endnu samme Dag ankomme til Nykiöbing Slott. Saa wiit gaffue Deris kongl: May^{ter} Deris Durchleuchtigheder Geleidt; hosz dennem ieg stedtze Opwartningen *continuerede*.

Dend 24 *dito*, tog Hans Durchleuchtighed Herren aff Holsteen, med sin Gemahl *Princessen*, Affskeed fra Deris May^{ter} och reyste samme Dag til Rödbye.

Dend 25 *dito*, effterszom wj formedelst Storm iche kunde komme om Borde til Skibet, dend flyendis Hiort, drog Hertzogen med *Princessen* til Nykiöbing til Hendis May^{tt} Dronningen; thi Kongen waar alt bortreyst til Kiöbenhaffuen.

Dend 26 *dito*, komme Deris Durchleuchtigheder tilbage igien til Rödbye.

Dend 27 *ejusdem*, ginge wj til Skibsz, wed femb Slet om Afftenen, med en god Wind, och satte om Natten wnder Femern.

Dend 28 *dito*, effterat Hertzogen och *Princessen*, lykkeligen med Folck och Godtz, ware satte udj Land paa Femern, tog ieg min wnderd: Affskeed; och med dend hele^e Opwartning gich strax med samme Skib, dend flyendis Hiort, tilbage igien til Rödbye, och widere samme Dag til Nykiöbing.

Dend 29 *dito*, derfra igien til Kiöbenhaffuen, efftersom Herskabet alt waar derhen forreyst.

Dend 3 *Octobris*, sluttede ieg i Guds Naffuen fuldkommen Kiøb, effter Skiödets Formelding, med min Kierestes Moder, welb. Frue Karren Arenfeldt, om Breigentwed Hoffuetgaard och tilleggende Godtz, tilsammen ohngefehr 500 Tdr: Hartkorn. Gud giffue dertil Lycke och Welsignelse! Samme Kiøb gjorde ieg allene fornemmeligen for at hielpe bem^{te} min kiere Moder fra hendis *Creditorer*, som ellers wille haffue trædet dertill. Een rum Tid tilforn affkiøbte ieg hende ochsaa hendis fierde Part udj Kragerup Gaard och Godtz, saauelsom Gaarden i Kiöbenhaffuen paa Kiöbmaggersgaden.

Dend 4 *dito* bleff *Doctor Wandalinus* indwiet til Biscop udj Sielland.

Dend 6 *dito*, reyste ieg fra Kiöbenhaffuen til Breigentwed; och

Dend 9 *dito*, derfra igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 27 *ejusdem*, bleff min Sönn Christian Juel Hoffjuncker.

Dend 5 *Novembris*, lod Hansz kongl: May^{tt} wed Hr:

Stattholder *Gabel* mig allernaadigst giffue sit *Contrafey*, *amaleret* paa Guld, och 300 Rixdlr: til et *Contrafey* Huus dertil; om saadan höykongelige Naade ieg dog iche wnderd. haffde ladet anholde.

Dend 17 *ejusdem*, reyste wj fra Kiöbenhaffuen til Breigentwed og Kraggerup, huor wj en Tid lang forbleffue.

Dend 21 *Decembris*, reyste wj igien fra Kraggerup til Breigentwed.

Dend 22 *dito*, derfra igien til Kiöbenhaffuen.

Anno 1669.

Dend 3 *Februarij*, afflagde ieg allerwnderdanigst min Æd for Geheime Raad, *Assessor* udj '*Collegio Status* och dend höyeste Rett; och tillige for *Vice* Statholder udj Norge. Gud forlehne mig dertil Naade, Lycke och Wel-signelsze!

Fra dend Tid min Bestalning, dat. dend 9 *Junij* nest effter, angick, och bleff mig aarligen allern. tillagt 3000 Rixdlr:

Wj ware 7, som paa en Tid afflagde wnderd. woris Æd for Geheime Raad, och *Assessores* udj *Collegio Status* och dend höyeste Rett. Nemlich

1. Otthe Paausk, som beholte tillige sin forrige *Gen: Krigsz Commissarij* Bestilning.
2. Jeg Offue Juel, som och beholte *Cancelj* Raadsz Bestilning; och bleff tillige *Vice* Statholder i Norge.
3. Holger Wind, som och tillige bleff *Vice* Skatmester.
4. Nielsz Banner.
5. Erick Kragh.
6. Corfidtz Trolle.
7. Enwold Parszberg. Samme Tid bleff och Cammerherre *Schult* Ober *Secreterer* och *Cancelj* Raad.

Dend 22 *Februarij* traade *Monsr Ioachim Berntz* wircklig udj sin Tieniste, for at werre Hoffmester hosz min Søn *Christian Juel*.

Dend 20 *Februarij* nest tilforn, reyste min Sönn Cammerherre *Marcus Giöe*, som waar forloffuet med min elste Datter Jomfrue Ingeborg Kierstine Juel, her fra Kiöbenhaffuen til Holland, effter kongelig *Ordre*, der som *Envoyé extraordinair* att *residere*.

Dend 7 *Martij*, bleff *Johan Friderich Marschalch* Geheime Raad, och tillige *Vice Canceler* udj Norge.

Dend 11 *Martij*, reyste min Sönn *Christian Juel* her fra Kiöbenhaffuen, med offuenm^{te} sin Hoffmester och en Tiener, wd aff Landet, och först til Holland. Gud giffue lykkelig Reysze och glædelig igien Tilsammenkombst!

Dend 18 *ejusdem*, som waar Hansz May^{ti}s Geburtzdag, ware wj til Giest hos Hr: Statholder *Gabel*.

Dend 5 *Maij*, kallede Gud allermechtigst min kiere elste Datter, sal: Jomfrue Ingeborg Kierstine Juel, som waar forloffuet med *Marcus Giöe*, da werende *Envoyé extraordinair* udj Holland, her udj Kiöbenhaffuen Klocken halffgaaen trey om Efftermiddagen, fra denne möysommelig Werden, til dend euige Glæde, wed et meget mildt och sachtmodigt Endeligt. Hendis Siugdomb siuntis at werre aff et stercht Skörbugs Flod, som sig imod Enden til en Suindsoet forandrede; och kunde huerchen *Doctores* eller dend wiitberömte *Burrj*, som tiit och offte bleffue hente til hende, hendis Siugdomb ret forstaae, mindre hielpe hende.

Dend 25 *Maij* nest efter, bleff forⁿ min salige Datter hæderligen med stoer *Comitat* nedersat udj Sancht *Nicolaj* Kircke.

Siden lod ieg det salig Liig til Wandsz offuerføre til

Mariagger; och bleff saa nedersatt udj mine Forældris Be-graffuelsze i Astrup Kircke wed Willestrup.

Dend 8 *Iulij*, haffde wi Hr: Statholder *Gabel* och hans hele Huus til Giest; da min Datter Anne Cathrine Juel fick sit Armbond, och min Sön Friderich von *Gabel* sin Ring. Gud naadeligen forlehne dennem tilsammen megen Lycke och Welsignelsze!

Dend 11 *Iulij*, waare wj igien til Giest udj Hr: Stat-holder *Gabels* Huusz.

Dend 18 *Augustj*, effter ieg wnderdanigst haffde taget Affskeed hosz Deris May^{ter}, reyste wj i Guds Naffuen fra Kiöbenhaffuen paa Weyen til Norge, och dend Dag til Breigentwed; ladendis min Datter Anne Cathrine Juel udj Statholder *Gabels* och hans Frues Huusz, effter megen och instendig Begiering.

Dend 20 *dito*, fra Breigentwed til Kraggerup.

Dend 22 *dito*, reyste min kiere Sön Cammerherre *Friderich* von *Gabel* der fra osz igien til Kiöbenhaffuen, som saa wiit haffde giffuet osz Geleidt.

Dend 25 *dito*, reyste wj fra Kraggerup til Kallingborg.

Dend 26 *dito*, offuer Wandet, och om Natten komme wj til Aarhus.

Dend 27 *dito* fra Aarhus til Rugaard.

Dend 28 *dito*, fra Rugaard til Clauszholm, och samme Dag derfra igien til Randersz.

Dend 29 *dito*, fra Randersz til Willestrup.

Dend 1 *Septembris* ware wj til *Daniel Kalow*, Borge-mester i Aalborg, hans Bröllup i Mariagger med Borge-mester Hans Nielszöns Daater.

Dend 5 *dito*, ginge wj udj Jesu Naffuen til Guds Bord paa Willestrup.

Dend 6 *dito*, fick ieg Bud, at Ohrlog Skibbet Wild-

manden, som wj skulle gaae offuer med til Norge, waar ankommen udj Aalborgfiord.

Dend 7 *dito*, reyste wj fra Willestrup til Aalborg.

Dend 8 *dito*, komb Skibbet ind for Browen.

Dend 9 *dito* waar ieg paa Skibbet, ald Leiligheden der udj at besee. Och som samme Skib först der skulle *provianteris*, dertil nogle Dage behöffuendis, reyste wj

Dend 12 *dito* fra Aalborg til Lundbeck.

Dend 14 *dito* fra Lundbeck til Willestrup.

Dend 15 *dito*, reyste ieg til Mariagger udj en *Commission*, och samme Afften hiemb igien.

Dend 17 *dito*, waar Hr: Klingenberg hosz mig paa Willestrup.

Dend 23 *ejusdem*, reyste wj 'udj Guds Naffuen fra Willestrup, paa Weyen til Norge, och först til Lundbeck.

Dend 27 *dito* fra Lundbeck til Aalborg; huor ieg gaff strax *Ordre*, at Skibbet skulle gaae derfra til Fladstrand, huor wj osz wille lade *embarquere*.

Dend 29 *ejusdem*, begaffue wj osz fra Aalborg til Sæbye.

Dend 30 *dito*, derfra igien til Fladstrand, huor wj bleffue om Natten, saauelszom Dagen der effter, formedelst Winden waar iche ret god.

Dend 2 *Octobris*, om Morgen tilig wed 3 Slet, ginge wj i Jesu Naffuen til Seigels, med en god Wind.'

Den 4 *ejusdem*, ankomme wj lyckeligen, Gud derfor werre æret! til *Christiania* i Norge; och logerede hosz welfornemme Mand Jörgen Philipszön, iche langt fra Slottet Aggerszhuus, huor wj bleffue ret wel *tracterede* och *accommoderede*; waar et smucht grundmuret Huusz.

Dend 10 *dito*, ware wj til Giest hosz *Commiss: Johan Gorman*, som heel *magnificq* osz *tracterede*.

Dend 13 *dito*, ware wj til Giest paa Slottet, hosz *Commendanten* Oberster Hansz *Jacob Schörtt*.

Samme forⁿ: Dag begynte wj osz sielff at spiise; til dend Tid *tracterede* osz forⁿ Jörgen Philipszön och hansz Hustrue meget well.

Dend 24 *ejusdem*, ware wj til Giest hosz Laugmanden *Doctor Peder Hegefæld*.

Dend 31 *dito*, ware wj til Giest hosz *General Major Gorgas*.

Anno 1671.

Vdj *Februarij* Maanedt, ankomb til Aggershuus min kiere Datter Jomfrue Anne Cathrine Juel, fra Kiöbenhaffuen, effter min *Ordre*; da nogle Wgger tilforn hendis Kiereste, min kiere Sönn Friderich von *Gabel*, der alt waar ankommen.

Dend 25 *Aprilis*, udj *Christiania* paa dend store Sall udj *Nicolas* Pouelszens Gaard, stod forⁿ min kiere Datters, och min kiere Sönsz Cammerjuncker*) *Friderich von Gabel* deris Bröllup, i tou Dage; udj mange fornemme Folckis Nerwerelse. Gud forlehne dennem tilsammen megen Lycke, Naade och Welsignelse!

Dend 5 *Juni* reyste min Kieriste med min Datter Anne Cathrine Juel och hendis Kiereste, min Sön Cammerherre *Gabel*, samt min Datter Merrethe Marie Juel, her fra *Christiania* ned til Danmarck. Gud naadeligen ledsage dem! Och gaff ieg dem Geleid endtil Dröback.

Dend 7 *ejusdem*, stod Salwingen til *Friderichszborg*.

Dend 2 *Julij*, fih ieg Breffue fra min Kieriste, at de alle ware lyckeligen ankommen til Kiöbenhaffuen. Gud werre loffuet!

*) Cammerherre.

Dend 2 *Augustj*, reyste ieg effter allernaadigste Til-ladelsze fra *Christiania* till Kiöbenhaffuen, til Wandsz inden Skersz, med en god Skude fra Kiöge.

Dend 16 *ejusdem*, ankomb ieg lyckeligen til Kiöbenhaffuen; motte mig udj Haffnene lenge opholde, formedelst Storm och Modwind, gick til Landsz udj Sundet, huor wj laae en Natt offuer for Ancker udj en meget stoer Storm, da samme Natt Spitzen paa Hellig Geistes Kircke Spiir affblæste. Mand haffde berettet for Hans May^{tt} saa och udj Byen, at ieg wnderwegs war med Skibberommet bleffuen.

Dend 24 *ejusdem*, döde her i Kiöbenhaffuen *Vice Canceler* Hr: Greff Chrestopher Parszberg.

Dend 30 *dito*, komb min Sön, Christian Juel, med sin Hoffmester *Monsieur Berentz*, lyckeligen ind aff fremmede Lande, och her hid til Kiöbenhaffuen. Gud werre derfor æret!

Dend 29 *Septembris*, waar ieg Fadder til Hoff-Marskalch *Speckhan* hansz förste Sönn, tillige med ald Herskabet och mange flere.

Dend 8 *Octobris* paa Roszenborg, uden nogen forre-gaaende Widenskab, allene tilsagt der att möde, bleff ieg med flere allernaadigst giort til Ridder aff Dannebrog, wed Trompeters och Herpauckers Klang; och ware wj de förste aff dend *Ordre*.

Samme Dag waar ieg frawerendis, wed en anden i mit Sted, Fadder til *General Major Gorgas* hans yngste Sön, paa Töyen wed *Christiania* i Norge.

Dend 3 *Octobris*, reyste ieg effter allernaadigste Befalning med Kongens Wogen til Roskilde, der at empfangendend wnge Landt-Greffue aff Heszzen Printz Carl, som formedelst smaa Kopper bleff til Haderszleff effterlatt aff Landt-

Gräffinden, Hendis May^{tt} Dronningens Frue Moder; som och samme Aften der ankomb.

Dend 4 *dito*, reyste ieg med Hansz Durchleuchtighed fra Roskild til Frederichsborg, der til widere *Ordre* at forbliffue, formedelst de saa nyligen haifte Smaakopper.

Dend 7 *dito*, effter kongelig *Ordre* begaff ieg mig igien med høybemelte Printz fra Frederichsborg til Kiöbenhaffuen; och anden Dagen bleffue paa Roszenborg Ridderne giorte.

Dend 11 *Octobris*, bleff Hendis May^{tt} Dronningen Klochen 2 om Natten naadeligen forlöst, och med en Arffue-Printz mildeligen welsignet. Derfor dend gode Gud werre euindeligen æret! Som samme Dag bleff christnet, och kaldet Printz *Frederich*.

Dend 7 *Novembris* reyste Landt-Gräffinden fra Kiöbenhaffuen igien.

Dend 8 *dito* kiörte Hans May^{tt} i Ring, med Trompeter och Heerpaucker for Sig, wed heel god Slittenbahn.

Dend 17 *Novembris*, reyste ieg med min Kiereste fra Kiöbenhaffuen til Breigentwed.

Dend 19 *dito*, ginge wj der udj Herrens Nassuen til Guds Bord.

Dend 21 *Novembris*, reyste ieg allene fra Breigentwed offuer til Jylland, udj Mening hastig at komme tilbage igien, for at reysze paa Föret op til Norge igien; och komb dend 22 til Kraggerup, laae om Natten til Præstens i Terszlösze.

Dend 23 *Novembris*, komb ieg til Kallingborg.

Dend 25 *dito*, waar ieg paa Wandet, och motte tilbage igien, formedelst Storm och Modwind.

Dend 26 *dito*, begaff ieg mig igien til Seigels, och motte atter tilbage igien, och satte wnder *Assens*, Natten offuer.

Dend 27 *dito*, komb ieg lyckeligen offuer til Aarsz, wed Middagsztide.

Dend 28 *dito* fra Aarhuusz til Hollumgaard.

Dend 29 *dito* derfra til Skouszgaard, och saa til Willestrup.

Dend 5 *Decembris*, reyste ieg fra Willestrup til Lundbeck.

Dend 8 *dito*, fra Lundbeck igien til Willestrup.

Dend 12 *dito*, begaff ieg mig igien fra Willestrup, paa Weyen til Sielland, och komb dend Dag til Randers; anden Dagen til Aarhuus.

Dend 16 *dito* til Hod, 5 Fierdingwegsz fra Horszens.

Dend 17 *dito*, derfra til Horszens, strax derfra igien til Aggerszböll, och samme Dag derfra til Weyell; *log*: hos Borgemester Hansz Suane.

Dend 18 *dito*, fra Wedel offuer Middelfarsund til Gripszwad.

Dend 19 derfra igiennem Odenszee til Nyborg.

Dend 20 derfra igien offuer Wandet til Corszöer.

Dend 21 *dito* komb ieg til Kraggerup.

Dend 23 *dito*, ankomb ieg lyckeligen til Breigentwedt, och fant der min Kieriste for mig; huor wj forbleffue de hellige Dage offuer.

Dend 29 *dito*, reyste ieg allene til Kiöbenhaffuen; thi min Kieriste kunde iche da fölge med, formedelst min Sön Cammerherre von *Gabel* med min Datter Anne Cathrine Juel ware kommen til osz, och enda ware der; thi ieg hastede for min Reysze til Norge at fortsette.

Anno 1672.

Dend 2 *Ianuarij*, komb min Kieriste til Kiöbenhaffuen fra Breigentwed, da hun fant sig noget *incommoderet* aff

et Skörbugszflod; siuntis dog intet der imod at wille bruge, effterdj hun iche fant sig der aff meget besuerret.

Dend 15 *Ianvarij*, der ieg komb fra Slottet, fant ieg min Kiereste heel forandret udj Ansigtet for mine Øyen, der offuer ieg höyt befröctede nogen paafölgende Siugdomb, endog hun sielff enda intet dertil kunde fornemme; raade hende fordj itide at wille bruge Dochteren, som och strax skede. Lod fordj til hende fordre effter hendis Begiering den wiitberöimte Mand *Doctor a Mönnecken*, kongl: May^{ts} Liiff *Medicum*, som wel fornam Siugdommen enda at holde sig forborgen i Kroppen; raadde fordj hun wille gaae til Sengsz, och indtage at suede paa, foruden andet hand hende wille *ordonnere*. Men io mere hun brugte, io mere gaff Siugdommen sig tilkiende, och betog hende ald *Appetit* och Söffuen; dog sagde hun iche at befinde sönderlig Ont, uden Mattighed. *Docteren* hafde heel god Forhaabning, det snart skulle bliffue got, effterszom Suagheden iche waar uden aff et sterck Skörbugszflod.

Dend 23 *Ianv*: bleff min Sön Christian luel allernaadigst tilforordnet at werre Hansz kongl: May^{ts} Cammer-Juncker.

Dend 24 *dito*, ware wj effter allernaadigste Befalning alle forkledde paa Roszenborg, och bleffue der *tracterede*.

Dend 13 *Februarij*, bleff min Kiereste angreben med en sterch Hoste och Bröstsuge, som mig meget ilde behagede; særdelis fordj hun aldrig waar tilforn med Haaste synderlig besuerret, och Kræffterne hos hende ware meget afftagne; huor imod *Docteren* brugte alle de gode Raad, hand kunde optencke. Der effter sente ieg Bud til min kiere Datter och min Sön Frederich von *Gabel*, och lod dennem wide deris Moders Suaghed. Endog hun altid sielff sagde, at hun aldellis intet Ont fornam, uden at de

Haaste plagede hende noget, som hun forhaabte hende snart skulle forlade, efftersom hun icke pleiede lenge tillige der med at werre plaget.

Dend 16 *Februarij*, om Morgenen fant ieg min Kiereste heel suag och affmechtig, saa hun icke mere haffde Styrche til at opharcke dend *Materie*, som Haasten foraarszagede; deroffuer sente ieg hastig Bud til *Docteren*, och til de her werende Fruer aff woris nermeste Slegt, som sig och strax hos osz indstillede. Der effter bad ieg min Kiereste, hun i denne hendis Suaghed wille forligge sig med Wor Herre, *etc*: Dertil hun suarede, at endog hun fant slet intet Ont, wille hun dog i Jesu Naffuen gerne effterkomme min Begiering; ieg kunde maa skee finde hende suagere, end hun sielf kunde formercke. Der effter sente ieg min *Caros* effter *Magister Michael*, Sogne-Præst til *S. Nicolaj* Kircke. Der hand komb, rachte hun hannem Handen, och talede lenge med hannem. Der Klocken waar femb om Afftenen, effter en meget christelig Forberedelsze, bleff hun wed hendis fulde Fornufft, udj mange Fruers Nærwærelsze, meddelet Jesu Christi Legomb och Blod; och der ieg bad hende om Forladelsze, om ieg nogen Tid kunde haffue giort hende noget imod, suarede hun: aldrig, aldrig ret aldrig haffuer I giort mig imod. Der Klocken waar 7 der effter, bad hun ieg wille følge Fruerne til Bordsz udj Sallen, som och skede. Der effter sagde hun til Pigerne: de mener, at ieg er saa meget siug, som ieg dog icke er; det skal de wel see i Morgen, om Gud will, da ieg will staae op och klede mig i alle mine Klæder. Men det behagede dend gode Gud anderledis; thi hand effter sin wrandsagelige Willie, samme Afften wed thi Slet, bortkallede fra mig min Hierte allerkieriste dydefuld Kone, wed et meget sachtmodigt Endeligt, som udj en Söffuen,

alle hoszwerende Fruer til störste Forundring, foruden en eniste Suck at drage, eller ringeste Dödsztegen fra sig at giffue, förend mand formerckte, at Legemet alt waar dödt. Hendis Siell glædis udj Gudz Rige, der wj findis, naar det er dend Allerhöyestis guddommelige Willie. Gud mig imedlertid tröste, och wed sin gode Aandsz Krafft nådeligen styrche och opholde! Hendis Siugdomb warede paa fierde Wgge, och waar et sterck Skörbugsfloed.

Dend 8 *Martij*, bleff min allerkieriste salig Kones Liig, wed en meget stoer adelig Forsambling, paa det hæderligst och beste, leedsaget om Afftenen, |: for sine sehr Aarszager Skyld:| til *S. Nicolaj* Kircke, och der endtil widere hensat. Och waar det min störste Fortræd, ieg det salige Liig iche sielff kunde fölge, formedelst ieg Dagen tilforn meget hefftig aff *Podagra* i begge Födder waar bleffuen angrebet, saa ieg ingenlunde kunde komme fra Sengen.

Dend 21 *Martij*, bleff Skiftet med mine Börn, effter deris gode salige Moder, gandske fuldendet; da ieg iche med dennem wille mönne.

Samme Dag bortreyste min Sönn *Christian Iuel* til Holland, sig udj Krigen at forsöge. Gud giffue hannem der til Lycke och Welsignelsze, och sende hannem glad tilbage igien!

Dend 27 *Martij*, reyste ieg til Arenfeldszborg och Breigentwedt.

Dend 29 *dito*, derfra igien til Bawlszöe.

Dend 30 *dito* derfra til Kragerup, derhen *accompagni*eret aff min kiere Sön Frederich von *Gabel*.

Dend 2 *Aprilis* reyste ieg med forⁿ min kiere Sön igien fra Kraggerup til Bawelszöe; och strax allene derfra igien til Arenfeldszborg, *alias* Perstrup kaldet.

Dend 4 *dito*, derfra igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 9 *dito*, tog ieg allerwnderdanigst Affskeed fra begge Deris kongl: May^{ter} Kongen och Dronningen.

Dend 10 *dito* reyste Deris May^{ter} fra Kiöbenhaffuen till Hollsteen.

Den 16 *Aprilis*, ledsagede ieg min gode salige Konis Liig fra *S. Nicolaj* Kircke, til Stranden, huor det bleff indsatt udj en Mariagger Skude, at offuerföris wed min Cammertierer til min Sogne Kirche wed Willestrup udj Jylland; huor det salige Liig, effter en hastig och meget lyckelig Offuerkombst, bleff hæderligen indsatt udj woris egen Begraffuelsze, hos mine Forfædre.

Dend 5 *Maij*, om Aftenen gick ieg i Gudz Naffuen om Borde, wed Toldboden, paa et Hans May^{ts} Skib, dend forgylte Fisk kaldet, der med at gaae lige til *Christiania* i Norge.

Dend 6 *dito*, gjorde wj Seigel, endog med Modwind.

Dend 9 *dito* seiglede wj med god Wind 20 Mile.

Dend 12 *dito* om Morgen, komb ieg med Skibbet lyckeligen an til *Christiania*; och begaff ieg mig strax op paa Slottet Aggerszhuus.

Dend 20 *Maij*, effter allerwnderdanigst empfangne allernaadigste Befalning, med de *Marselier* at giöre Affregning, och der effter at wdlegge dem aff deris i Pant haffuende Godtz, til Eigendomb, saa meget dem med Rette kunde tilkomme; reyste ieg til Wandsz med min egen Jagt, udj Folge med de andre *Committerte*, nemlich *Nicolaus Powelszön*, *Assessor Lund*, *Assessor Knud Frantzen*, och *Præsident Stockflet*, til *Sand*, och derfra til *Sone*.

Dend 21 *dito* fra *Sone* igien, med et heel hart Weyer til *Maass*, 1 Miil; huor *Commissionen* begyntis.

Dend 23 *dito*, waare wj paa *Wernöe* Kloster; och

samme Dag ware til Giest hos *Gen. Krigsz Commiss: Erick Banner* paa *Hussebye*, der strax hosz.

Vdj *Maass* ere offuer 30 Sauger paa en sterch Foss.

Dend 27 *dito*, reyste ieg til *Frederichstad* — 3 Mile fra *Maas*.

Dend 28 *dito*, derfra til *Frederichszhall*, 3 Mile.

Dend 29 *dito*, besaae ieg Fæstningen sammestedt, *Friderichsteen*, som legger paa en høy Klippe.

Dend 30 *dito*, tilbage igien til *Frederichstad*, en kiön Festning.

Dend 31 *dito*, reed ieg hen at besee *Sarpen*, 1½ Mile derfra; spisede til Middag hosz *Laugmanden Chresten Jenszön* paa *Borregaard*, huor gammel Byen haffuer standen; och seesz der endnu *rudera* aff tuende Kircher. Samme Dag til *Frederichstad* igien.

Dend 1 *Iunij*, fra *Frederichstad* igien til *Wandsz* til *Kloppen*, 1½ Mile; paa *Weyen* holte Maaltid hos *Oberst Otthe Skade*. Derfra igien samme Dag til *Maasz*.

Den 2 *dito*, ware wj til Giest hosz *Obr: Lieutenant Wind*.

Dend 3 *dito*, ware til Giest hos *Gen: Krigsz Commissarium Erick Banner* paa *Hussebye*; och strax tilbage igien.

Dend 4 *dito*, reyste wj samptlige fra *Maasz* til *Strømmen* 4 Mile, er en Engde, huor gaaer en heel sterch Ström; der inden for begynder *Drammens Fior*.

Dend 5 *dito*, fra *Strømmen* paa *Drammens Fior* til *Braggenis* — 2 Mile. Een halff Miil fra *Strømmen* stötte min Jagt paa en spitz Steen, och fich et stort Huull som en Hatt, huor offuer dend sanck paa 1½ Allen Wand; waar dog et stort Dyb imellomb det Sted och Landet. Jeg och *Commiss. Nicolas Powelszen* komme ndj en medfølgende

liden Boed, och roede der med 1 Fierding Wegsz til neste Huusz, huor waar en Brow; derhen ieg siden lod slæbe Jagten, och sich dend strax lappet, saa wj komme enda samme Dag til *Braggenis*, huor ieg til Gaffuens lod Jagten *reparere*. Jeg *logerede* der hos Laugmanden Laursz Chrestenszön, och bleff heel wel *accommoderet*. Der forbleffue wj formedelst *Commissionen* til dend 17 *Iunij*.

Dend 17 *Iunij*, reyste wj fra *Braggenis* med Wogne til *Sembgaard*, de *Marsilier* tilhörende, 2 Mile, en heel lystig, slet och god Wey. Een halff Fierding Wegsz derfra komme wj offuer Hochsund, huor ieg saae pröffue femb Jern Stycher, der aff de trey sprunge.

Dend 25 *Iunij*, besaae wj Saugerne och Hammerne paa *Westfoszen*; aade til Middag sammestedt hosz *Assistentz* Raad *Meckelburg* udj *Bellisborg*, et hans Huus. Samme Dag besaae *Fossesholm* der strax hosz, och saa strax tilbage igien til *Semb*, 1 liden Fierding Wegsz.

Dend 26 *dito*, ware wj paa *Skiellebredt* och *Fiskumhoffuetgaarder*, saa ochsaa paa *Eger*; och strax tilbage igien til *Semb*, een halff Miill.

Dend 3 *Iulij* reyste wj fra *Semb* til Wogens til det *Haszelske* Jernwerch 1½ Miill; huor wj saae pröffue 3 Jernstycher aff 12 Pd. och 1 aff 8 Pd.; som alle sprunge. Samme Dag derfra til Hest, |: huor strax der uden for *Eger District* endis, og *Modum* begyndis :| til *Strand*, huor Fougden Troels Knop boer, — 1 liden Miil. Strax der hosz komme wj forbj *Buskerud* Sauger och Mastrender, kaldis ellers *Amund* Kong Sauger, som Gen: Toldforwalter *Daniel Knop* haffuer kostet 17000 Rixdlr:

Dend 6 *Iulij*, fra *Strand* igien offuer Sundet wed *Buskerud*, til *Hagen* Præstegaard, huor Hr: Hermand boer, 1 Miil; strax derfra igien til *Wigersund* 1 Fierdingwegs.

Der ginge wj til Bodszt til *Ringerige* — 2 Milè; j Fierdingwegs derfra til Hest op til Chresten Chrestenszöns Fougetgaard *Fröszou*.

Dend 7 *dito*, derfra igien udj et heel ont Weyerlig, til Præsten Hr: Otthe paa Nörderhouff — j Miil.

Dend 8 *dito*, derfra igien til Hest til *Mousund* paa Hadeland, 1 Miil; derfra til Bodszt — 1½ Miil; siden til Hest til Præsten Hr: Anders Hammer paa *Gran*, ½ Miil; huor ere tuende Kircker; och ware der wel *accommoderet*.

Dend 9 *dito* fra *Gran* til Hest, offuer *Köllwoeyen*, en meget ond Wey, til Skriffuergaarden paa *Touten* — 5 Mile.

Dend 10 *dito*, derfra til Hest til Fougden Bendix Jörgenszön, 1 stoer Miil; spiisede paa Weyen til Middag udj *Hougs* Præstegaard hosz Hr: Knud.

Dend 11 *dito*, fra Fougden Bendix Jörgenszön igien til Wandszt, paa dend store och nassuenkundig Söe *Möszen* till *Stoer Hammer* paa Hædemarcken, — 1½ Mile. Huor wj fuldente *Commissionen* Syndenfeldtz; och effter deszen Forretning, reyste ieg allene tilbage igien til Aggerszhuus, och de andre *Commiss:* begaffue sig til Thrundhiemb, denne *Commission* Nordenfieldsz och at forrette, tillige med *Canceler* Hr: *Offue Bielcke*.

Stoer Hammer haffuer i forrige Tider werret en stoer och fornemme Stad, och *Sedes Episcopalis*, der aif endnu sees *rudera*. Medlertid wj der ware, reyste ieg omkring paa Hædemarcken, och besaae alt det, som wert waar at see; særdelis dend skiönne Kircke Ringszagger Kircke, huor er en heel skiön Altertaffle, 2 Mile Wegsz offuer *Möszen* fra *Stoer Hammer*; der ieg och igien waar paa tilbage Reyszen, huor ieg da tog Affskeed fra de andre *Commissarier*, der de deris Reysze fortsatte Nordenfields.

Dend 13 *Junij*, finge wj Tidinger til Stoer *Hammer*, at Frederichstad waar affbrendt.

Dend 30 *Iulij*, komb ieg lyckeligen hiemb igien til Aggerszhuus.

Dend 8 *Septembris*, gick ieg i Guds Naffuen til Guds Bord paa Aggerszhuus hos Slotz Præsten Her Laursz.

Anno 1673.

Dend 20 *Februarij*, döde *General Major Gorgas*, paa sin *Residentz Tøyen* wed *Christiania*, aff Steen.

Dend 21 *Martij* om Aftenen, bleff sal: *Gen: Major Gorgas* hæderligen bisatt her udj *Christianiæ* Kircke.

Dend 22 *dito*, reyste Vice Amptmand offuer Trundhiemb Jochumb Frederich *Wind*, med sin Kiereste, her fra *Christiania* til Trundhiemb.

Dend 24 *Martij* reyste Hr: *Vice Canceler Marskalch*, effter Ober Hoffretten waar fuldendet, her fra Aggershuus til *Bergen*.

Dend 2 *Aprilis* bleff sal: *Iohan Gorman* hæderligen begraffuet udj Aggersz Kircke; huis salige Liig ieg med flere fulte.

Dend 28 *Maij*, seiglede *Capit: Plougman* bort fra *Strömmen* til Kiöbenhaffuen, med Hans May^{ts} Skib Kiöbenhaffuen kaldet; haffde med sig aff mine Penge 2000 Rixdlr: *in specie*; som paa sine Steder rigtig bleffue leffuerte.

Dend 1 *Iunij*, waar ieg i Jesu Naffuen til Guds Bord.

Dend 9 *Iunij*, bortkallede Gud min sal: Konis Moder welb. salige Frue Karren Arenfeld, paa hendis Gaard Arenfeldsborg i Sielland. Hendis Siæll Gud glæde!

Dend 11 *dito*, ankomb Hans höye *Excellence* Her Statholder *Gyldenlöwe*; bleff aff mig empfanget til Hest, och med *Carosser*, wnder Egeberg; tog hos mig tiltacke paa

Slottet, endtil hand sin egen Huusholdning kunde faae indrettet.

Dend 15 *Juni* reyste Hans høye *Excellence* med en *Galey* her fra Aggerszhuus til Frederichstad, Halden, och saa wester paa. Jeg gjorde Geleidt en halff Miil Wegsz, och seiglede saa tilbage igien.

Dend 9 *Julij* bleff Obertold *Inspecteuren* Syndenfieldtz *Albrecht Schumacker* udj *Duell* ihielstucken aff *Iohan Friderich* Brockenhuus.

Dend 23 *ejusdem*, bleff min sal: Konis Moder om Aftenen begraffuet; och hendis sal: Liig udj hendis Sogne Kircke, nemlich Frerszlöff Kircke, först indtil widere nedersatt.

Dend 29 *Julij*, ankomb Hans høye *Excellence* lyckeligen igien til Aggershuuss; effter hand haffde beseet dend hele *Militie*, Synden och Nordenfieldtz.

Dend 5 *Augustj*, waare wj begge til *Lamberti* Krigs-*Fiscals* Bröllup, som holtis udj Byen *Christiania*.

Samme forⁿ: Dag skeede en stoer Wlycke, i det wed Klocken 3 om Efftermiddagen optentis hastig en meget stoer Ildebrand strax wed, dog uden for Slottet; da alle *Commendantens* Husze og Wohninger gandske affbrente, tillige med *Proviand* Huuszet derhosz. Wed mangfoldige Soldaters flittige och store Arbeide, hialp Gud nadeligen, at Ilden ey komb widere, och at Slottet och Staden bleffue beuarede. Hans høye *Excellence* bleff mest paa Slottet, der at haffue Forsorg; och ieg bleff stedtze neder wed Ilden, der at giøre nöduendig Anstalt; der wed *Material* Huszet med stor Möye och Fare bleff reddet, saawelsom Træ *Batterierne* och Styckerne. De affbrente Husze, som ware fire, ware alle aff Træ, tou Lofft høye, uden *Commendantens* Wohnhuus waar trey Lofft höyt.

Anno 1674.

Dend 8 *Februarij* waar Hans höye *Excellence* Hr: Statholder *Gyldenlöwe*, *General Lieutenant Baron von Rüsenstein*, *General Krigsz Commissarius Lodwig Rosenkrantz*, *General Majoren*, Obr: *Reck*, Obr: *Lieutenant Brockenhuus*, Obr: *Lieutenant Bylow*, Laugmand *Jörgen Philipszön*, *Secreterer Tönsberg*, *Præsident Stockflet*, och alle *Assessorerne* wed Ober Hoffretten, hos mig til Giæst.

Dend 23 *dito*, komb Hans höye *Excellence* fra Halden, sich Mad hos mig om Aftenen.

Dend 25 *dito*, reyste Hans höye *Excellence* herfra igien til *Winger*, sich tilforn Mad hos mig.

Dend 29 *Martij*, om Morgenen halffgaaen femb, kaldele Gud fra denne Werden *Canceler* Hr: *Offue Bielcke*, paa *Kongszgaarden* i *Trundhiemb*.

Dend 30 *Martij*, ankomb her til *Aggerszhuus* min Sönn *Christian Juel*.

Dend 18 *Aprilis* empfangede ieg allerwnderdanigst kongl: allernaadigste Befalning, att ieg mig det snarest mueligt skulle forföye til *Kiöbenhaffuen*; huilchet Hans höye *Excell: Gyldenlöwe* iche wel befalt, baade fordj wj skulle skilles ad, saa och wille hand sielff gierne worren til *Danmarck* igien, som nu for min *Bortreysze* iche kunde see.

Dend 4 *Maij*, reiste ieg i Guds Naffuen fra *Aggershuus* och *Christiania*, temmelig suag aff *Podagra*, til *Wandsz*, hen til en *Kalchskude*, 2 Mile derfra leggende; huor med, som med dend allerförste Leilighed, der waar at faae, ieg begaff mig paa *Reyszen* til *Kiöbenhaffuen*; da min Sönn *Christian Juel* medfulte. Och gjorde Hans höye *Excellence* mig dend store *Ære*, och gaff mig *Geleide* endtil samme Skude, huor wj toge *Affskeed*.

Dend 19 *Maij* komme wj först, formedelst langwarig Modwind, paa en halff Miil nehr Lappen, och der motte kaste Ancker. Samme Dag

Dend 19 *Maij* lod ieg mig och min Sön sette udj Land wed Kongens Mölle, j Mill fra Helszingör.

Dend 20 *dito*, droge wj derfra med 3 Wogenmands Wogne til Kiöbenhaffuen. Samme Afften ankomb der ochsaa woris Skude.

Jeg motte udj Kiöbenhaffuen *logere* udj *Ordinarien*, tuert offuer for min egen Gaard, som ieg haffde bortleyet til Hr: Corfütz Trolle, och hannem ey waar bleffuen opsagt i rette Tid. Jeg lod mig *à part tractere*, och motte giffue om Wggen 21 Rixdlr:

Det waar da udj alle Folckis Munde, at Hans May^{ts} Her Broder Printz Jörgen skulle ud til Pohlen, och ieg skulle fölgis med hannem som *Ambassadeur extraordinaire*, tillige med Geheime Raad Hr: Enwold Parszberg. Men saadan Reysze bleff forhindret wed dend jetzige Kongis udj Pohlen Wahl til Konge sammestedtz.

Dend 20 *Iunij*, komme Deris May^{ter} lyckeligen hiemb igien til Kiöbenhaffuen fra Leyren wed Colding.

Dend 29 *dito*, begyntis dend høyeste Rett, udj Hans kongl: May^{ts} Nerwerelsze.

Dend 10 *Iulij*, Klocken 6 om Morgen, döde *Canceler* Her Peter *Redtz*. Da hand tilforn, der hand bleff siug, lod aff mig begiere, ieg hans *vices* wille *sustinere*, med Dommene at *concipere* och affsige; som ieg och effterkomb, endtil Geheime Raad Hr: Otthe Paawisk, som tilforn waar *General Krigsz Commissarius*, bleff *Justitiarius*.

Dend 27 *Octobris*, ankomb her min Tiener Jens *Dauidsön* fra Norge, med en Deel mit Godtz.

Anno 1675.

Dend 8 *Ianvarij*, haffde dend suenske *extraordinair Ambassadeur* Greff Niels *Brahe* sin förste *Audience*; bleff *solenniter* och med stoer *magnificence* ophent.

Dend 15 *Ianvarij* haffde dend suenske *Ambassadeur* dend förste *Conference* med de hannem allernaadigst tilforordnede *Commissarier*, fire aff de Geheime Raad; nemlich Greff Mogens Friisz, mig *Offve Iuel*, *Vice* Skatmester Hr: Holger *Wind*, och *Baron* Hr: *Iens Iuel*.

Dend 29 *dito*, holte wj 3½ Timers *Conference* med dend suenske *Ambassadeur*, da ieg waar Formand, formedelst Greff Friisz waar siug.

Dend 6 *Februarij*, holte wj igien *Conference* med dend suenske *Ambassadeur*, da wj alle fire tillige ware tilstede.

Dend 27 *Februarij*, ware wj atter igien udj *Conference* med dend suenske *Ambassadeur*.

Dend 12 *Martij*, holte wj samptlige igien *Conference* med dend suenske *Ambassadeur*; och offuerleffuerte hannem et *Concept* til en *Tractat*.

Dend 20 *dito*, holtis igien *Conference* med dend suenske Gesanter, Greff Niels *Brahe*.

Om Natten Klocken 12, imellomb den 25 och 26 *Martij*, bleff Hendis May^{tt} Dronningen naadeligen och well forlöst, dedtz Gud werre loffuet! och med en sterck och föhr wng Printz mildeligen welsignet; som Dagen der nest effter om Efftermiddagen bleff christnet och kaldet Printz *Christian*. Der Hendis May^{tt} waar forlöst, hörtis Heerpauckerne och Trompeterne, och bleff fyret aff alle Styckerne paa Woldene, *Castellet* och Floden, trey Gange; saa och ringtis med alle Klockerne.

Dend 31 *Martij*, confererede wj igien med dend

suenske Gesanter, da hand begierte et *Ultimatum*, som hand det kallede.

Dend 19 *Aprilis*, holte wj atter igien *Conference* med dend suenske *Ambassadeur*.

Den 27 *Aprilis* flöttede ieg gandske af *Ordinarien*, udj min egen Gaard der tuert offuer for. Vdj *Ordinarien* haffuer ieg medlertid fortæret for — 900 Rixdlr., som Wehrten *M: Glæde* alle ere betalte.

Dend 22 *Maij*, holte wj dend sidste *Conference* med dend suenske *Ambassadeur* Greff Niels *Brahe*.

Dend 14 *Iunij* begyntis dend høyeste Rett, i Kongens *Præsentz*.

Dend 8 *Iulij* døde Greffue Hr: Mogens Friisz, om Afttenen wed 5 Slet.

Dend 12 *dito*, bleff sal: Greff Friisz udj sin Kiiste nedlagt.

Dend 9 *Augustj* entis dend høyeste Rett.

Samme for: Dag begynte wj dend osz allernaadigst anbefalede *Commission* med Skiftet effter sal: *Canceler* Her Peter *Reedtz*, huor ieg waar Formand.

Dend 20 *Augustj*, reyste ieg fra Kiöbenhaffuen til Breigentwed, for at begiffue mig widere offuer til Jylland, effter allernaadigst mig giffuen Forloff.

Dend 22 *dito*, gick ieg i Guds Naffuen til Guds Bord paa Breigentwed.

Dend 24 *dito* reyste ieg igien fra Breigentwed til Kragerup, och siden widere offuer for Kallingborg, och komb

Dend 2 *Septembris* til Willestrup.

Dend 7 *dito*, drog ieg fra Willestrup til Torrupgaard.

Dend 10 *dito*, waar ieg i Wiborg, och strax tilbage igien.

Dend 13 *ejusdem*, reyste ieg med min Broder Tønne Juel fra Torrupgaard til Biörnszholm, der at besøge Syster Liiszbeth Friisz; huor wj bleffue formedelst ond Weyerlig til dend 16 *Septembris*.

Dend 16 *Septembris* komme wj tilbage igien, tillige med Syster Liiszbeth Friisz, til Torrupgaard.

Dend 17 *dito*, holte wj der dend förste Bededag.

Dend 22 *dito*, köbte ieg aff Syster Liiszbeth Friisz min sal: Broders halffue *Bibliothek*, som hende waar tilfalden, samt alle hans *Rariteter* och gamble Penge, som ieg tilsammen inden sex Wgger der effter betalte.

Dend 23 *dito*, drog ieg fra Torrupgaard til Willestrup.

Dend 24 holte der dend anden Bededag.

Dend 1 *Octobris* waar dend tredie och sidste Bededag.

Dend 5 *dito*, waar ieg paa Wefferszholm.

Dend 20 *dito*, komb Syster Liiszbeth Friisz til mig paa Willestrup.

Dend 22 *dito*, komb ochsaa min Broder Thönne Juel och Syster Anne Cathrine Friisz til mig.

Dend 27 *dito*, reyste Syster Liiszbeth Friisz bort igien.

Dend 28 *dito*, reyste och min Broder Thönne Juel och Syster Anne Cathrine Friisz bort igien.

Dend 23 *Novembris* reyste ieg til Nörlund.

Dend 24 *dito*, derfra igien til Lundbeck.

Dend 30 *dito*, fra Lundbeck igien til Willestrup.

Anno 1676.

Dend 8 *Ianvarij*, komb ieg hiemb til Willestrup fra Torrupgaard, huor ieg waar paa 8 Dags Tid.

Dend 19 *dito* waar ieg paa Wiszburggaard, och samme Dag hiemb igien.

Dend 23 *Martij*, empfangede ieg her paa Willestrup

Hans kongl. May^{l^{ts}} allernaadigste Befalning, att ieg strax skulle begiffue mig paa Reyszen offuer til Kiöbenhaffuen.

Dend 27 *dito*, reyste ieg hastig til Lundbeck, och anden Dagen tilbage igien.

Dend 30 *dito*, komme min Broder Thönne Juel och hans Kieriste Syster Anne Cathrine Friisz til mig til Willestrup; saa och Syster Ellen Parszberg.

Dend 1 *Aprilis*, reyste de alle fra mig igien, formedelst at ieg laae paa min Reysze offuer til Sielland.

Dend 2 *dito*, begaff ieg mig i Jesu Naffuen paa Reyszen fra Willestrup offuer til Kiöbenhaffuen, och gick offuer for Aarhuus.

Dend 8 *dito* ankomb ieg lyckeligen til Kiöbenhaffuen.

Dend 12 *Aprilis*, bleff mig aff Hans kongl: May^{l^{ts}} sielff *Vice Cancelers Charge* allernaadigst *offereret*. Gud forlehne mig dertil Naade, Lycke och Welsignelse! Och waar da ingen *Canceler*, effterat *Griffenfeld* waar falden.

Dend 16 *dito*, afflagde ieg i Jesu Naffuen min allerwnderdanigste Æd, for *Vice Cancelers* Bestilning, som dog, effter allernaadigste Beuilning, angick fra dend 12 *Martij*, da *Griffenfeld* hans Fald skeede.

Strax der effter sich ieg med flere Hans kongl: May^{l^{ts}} allernaadigste Befalning, att dömme udj dend Sag imod forrige Rigsz *Canceler* Greff *Griffenfeld*, och det foruden widere *Appellation* til høyre Rett. Vdj samme wanskelige *Commission* waar ieg *Præses*.

Dend 24 *Maij*, effter wj nogle Gange haffde worren forsamblede, udj denne *criminelle* Sag, sich *Peter Schumacker*, tilforn kaldet *Griffenfeld*, sin Domb, effter alles woris ensstemmige *Vota*, (wndtagen Hr: Chresten Skeell, hand *varierede* noget fra osz andre otte) da hand bleff *degraderet* fra alle Æretiteler, och dömbt fra Ære, Lüff

och Godtz, och hans Waaben at brydis aff Böddelen, for-
medelst hannem offuerbeuiiste *Crimen perjurij, concussionis
et læsæ Majestatis in summo gradu*; huilchet skeede udj
Castellet, huor hand sad. Der *Executionen* noget der effter
skulle skee, ochsaa udj *Castellet*, bleff hand wdfört paa
Platzen, bundet for Öynene, och i det hand nu siddendis
neder, erwartede effter en christelig Forberedelsze Tilhug-
gelsze aff Mestermanen, bleff hannem Liffuet allernaadigst
skiencket, dog at werre udj et euigt Fengsel.

Dend 31 *Maij* begyntis dend høyeste Rett, udj Hans
May^{tis} Nerwerelsze.

Dend 24 *Iunij*, gick Hans kongl: May^t udj Jesu
Naffuen til Skibsz, med dend hele *Armée*, att wente paa
Winden.

Dend 29 *dito*, bleff woris hele *Armée* satt i Land paa
Skaane, wed *Raa* imellomb Helsingborg og Landszcrone,
saa lyckelig at mand ey der wed saae eller fornam een
eniste wred Mand. Gud giffue fremdelis Lycke och Wel-
signelsze!

Dend 5 *Iulij*, reyste Syster Anne Cathrine Friisz herfra
igien til Jylland.

Dend 3 *Augustj*, gick Landzcrone Slott offuer til Hans
kongl: May^t woris allernaadigste Konge och Herre.

Dend 1 *Septembris*, waar ieg til Bröllup paa Slottet.

Dend 18 *dito*, ankomb min Sön Frederich Juel til
Kiöbenhaffuen.

Dend 19 *dito*, komb min Sön *Christian Iuel* her hid.

Dend 4 *Decembris*, stod Slaget i Skaane.

Anno 1677.

Dend 11 *Aprilis*, gick ieg udj Jesu welsignede Naffuen
til Gudz Bord, her udj *S. Nicolaj* Kircke, hosz *Mag: Michael*,

effterszom Tiden och Weyerliget mig ey beuilgede, dette hellige Werch hiemme paa min Gaard Breigentwed, effter Sædwahne at forrette.

Dend 28 *Augustj*, bleff Hendis May^{tt} Dronningen lyckeligen om Efftermiddagen forløst, och med en *Princesse* naadeligen welsignet; derfor Gud werre æret!

Dend 29 *dito*, bleff samme *Princesse* chrestnet, wed femb Slet om Efftermiddagen, och kaldet *Sophia Hedewig*.

Anno 1678.

Dend 20 *Februarij*, gick ieg i Jesu Naffuen til Gudsz Bord udj *S. Nicolaj Kircke*.

Dend 24 *Iulij*, reyste min Sönn Obr: *Christian Iuel*, effter allernaadigst giffuen Forloff, herfra Kiöbenhaffuen ud til Holland, til sin Kiereste, och til hendis Fader *General Lieutenant Baron von Rüsenstein*, effter hendis sal: Moder forhen waar död her udj Kiöbenhaffuen, och hendis Liig udfört til Holland.

Dend 19 *Augustj* ankomb her til Kiöbenhaffuen min kiere Syster Frue Anne Cathrine Friisz, och logerede her i mit Huus, haffde Jomfrue Elsze Beck med sig.

Dend 25 *Augustj* stod min Sön Oberster *Christian Iuels* Bröllup til *Sawert* wed *Grönningen*, nu kaldet *Rüsenborg*, med *Baron Rüsensteins* Datter. Dénnem Gud naadeligen wille welsigne med et langwarigt, glædeligt, och i alle Maader lycksaligt Ehteskab!

Dend 6 *Octobris*, afferdigede ieg min Handskriffuer Jens Anderszön offuer til Jylland, at giöre Richtighed for sal: Jomfrue Marren Sehfelds Wærgemaal, ieg paa 16 Aars Tid, effter kongl: naadigste Befalning, haffde forrestaaet, effterszom hun da, wed 100 Aar gammel, wed Döden waar affgangen, och hendis Fuldmechtig aff mig dertil be-

trod i lige Maader kort effter waar död, fra 16 Aars Regenskaber, hand for fire aff mig wnderd: begierte och allernaadigst beuilgede *Commissarier* haffde at gjöre; som tillige skulle gjöre Wdleg til *Creditorerne* for ald Gielden, förend Arffuingerne effter hende kunde træde til nogen Arff. Alting gick dog wel aff, effter lang Ophold, saa ieg aff *Commissarierne* for ald min *Administration* fuldkommen effter min Nöye bleff quiteret. Och som mig bleff wdlagt for Wærgpenge noget aff dend sal: Jomfrues Godtz, *resolverede* ieg mig endeligen til wed forⁿ min Handskriffuer, at lade handle med de *Creditorer*, som haffde Wefferszholm med det neste Godtz til Wnderpant, och dem nu aff *Commissarierne* waar til Eigendomb bleffuen wdlagt; dertil de sielff först gaffue mig Anleding. Tilforhandlede mig saaledis Wefferszholm med det neste Guodtz, formedelst ieg sielff först wed Wdleg sich en Deel der udj; saa och for det waar saa nehr och meget beleiligt wed Willestrup. Gud lade det werre skeet mig och mine Börn til Glæde och Gode!

Dend 2 *Novembris*, reyste min kiere Syster Frue Anne Cathrine Friisz her fra igien.

Dend 11 *dito*, reyste Hansz May^{tt} herfra til *Wismer*. Gud giffue dertil Lycke!

Anno 1679.

Dend 7 *Martij*, bleff ieg temmelig sterch angreben aff *Podagra*.

Dend 24 *dito*, bleff ieg meget ilde tilpasz, for Brystet och i Röggen, saa ieg huerchen kunde taale at legge neder, eller sidde op, och med Nöd kunde faa min Aande; som warede fra om Afftenen, til anden Dagen, *Doctor Borrichius* komb til mig, och brugte atskillige *Medicamenter*;

der effter det bleff noget bedre. Men 8 Dage der effter komb det lige saaledis igien, huorfore ieg ideligen motte bruge *Clysterer*, 2 eller 3 om Dagen, som wel hialp. Men effter nogle Dags Forløb komb Siugdommen nogle Gange igien; medlertid fornam ieg iche meget til Podagelen, saa dend podagelske och Skörbugs *Materie*, med hefftige Winde, samlede sig tilhobe for Brystet, och tuert igiennem til Röggen, med Sting och Wæ; saa der tuiffledis ieg skulle kommet derfra, formedelst ieg nogle Gange med Nöd forstaeligen kunde tale. Endtlig *resolverede Doctor Borrichius* og *Doctor Thomas Bartholinus*, at ieg skulle lade mig sette tuende *Fonteneller*, een paa dend wenstre Arm, och dend anden paa det høyre Been, som och skeede

Dend 28 *Aprilis* wed Mester Philip, uden Empfindelse; motte saaledis aff och til holde wed Sengen paa 8 Wggers Tid, förend ieg kunde komme ud igien.

Dend 28 *Maij*, ankomb her til mig min kiere Datter Friherinden aff *Rüsenstein*, och *logerede* her i Huszet, da hendis salig Fader wed Döden waar affgangen.

Dend 27 *Septembris*, bekomb ieg dend høyeste Rettis Domb beskreffuen paa Pergament, til *Confirmation* paa *Commissariernis* Forretning och giorte Wdleg til *Creditorerne*, udj sal: Jomfrue Marren Sehfeldsz Godsz, saa och paa dend mig giffuen Quitering; deszligest til Paakiendelse udj nogle aff mig indsteffnede Poster, som Domb udj gick til min Fornöyelse; saauelszom och til *Confirmation* paa mit giorte Kiøb med atskillige, om Wifferszholms Gaard og Godtz, som enten allerede waar giort, eller her effter kunde giöris.

Dend 30 *Septembris*, der dend høyeste Rett waar endet, begaff ieg mig, effter allernaadigst Tilladelse, paa Reyszen

fra Kiöbenhaffuen offuer til Jylland; och reyste dend Dag til Kiöge.

Dend 1 *Octobris*, fra Kiöge til Breigentwed.

Dend 2 *dito*, derfra igien til Kraggerup.

Dend 3 *dito*, fra Kraggerup til Kallingborg.

Dend 4 *dito* offuer Wandet til Aarhusz paa 7 Timers Tid.

Dend 5 *dito*, til Randersz.

Dend 6 *dito*, til Willestrup, och haffde medlertid, Gud werre loffuet! et meget got Weyerlig, och heel gode Weye, som om Sommeren; Helbreden, efter dend Leilighed, waar och temmelig; dog *continuerede* Ömmelszen i Födderne aff *Podagra*.

Dend 12 *dito*, gick ieg i Jesu Naffuen til Guds Bord tillige med min Datter Jomfrue Merrethe Marie Juel, och min Sön Frederich Juel.

Dend 12 *Novembris*, waar ieg i Stoer Arden til Herredtzfougdens Söffren Blockis Systems Bröllup.

Dend 17 *dito*, ankomb her til Willestrup min Broderdatter Frue Barbera Juel.

Dend 18 *dito*, komb min kiere Broder Thönne Juel med Wldrick Sehfeld her hid til Willestrup; och strax der effter min Syster Sön Iffuer Hög.

Dend 21 *dito*, waar ieg med min Broder paa Weffersholm.

Siden der de alle ware borte, gjorde ieg en hastig Reysze til Lundbech och Pandumb.

Dend 30 *dito*, begaff ieg mig igien paa Reyszen offuer til Sielland; och dend Dag til Skouszgaard.

Dend 4 *Decembris*, ankomb ieg til Kallingborg.

Dend 6 *dito*, derfra til Kraggerup.

Dend 7 *dito*, fra Kraggerup til Roskild; och anden

Dagen til Kiöbenhaffuen; da Helbreden effter Alderen och dend *podagrisk Affect* waar temmelig god; endog for Hansz May^{tt} waar bleffuen berettet, at ieg i Jylland waar gandske sengeleggendis, och wel aldrig mere kunde komme til Kiöbenhaffuen; da ieg dog iche der haffde et Hoffuetwerck, men ideligen reyste.

Dend 11 *Decembris*, bleff ieg wed en kongl. *Missive*, formedelst Alderdomb, (da ieg waar udj mit femb och tredszenstyffuende Aar) saa och medfölgende Suaghed, (særdelis aff *Podagra*) allernaadigst forlöffuet fra *Vice Cancellers* Bestilning. For saadan Naade ieg der effter, udj de fornemmeste *Ministres* Nerwerelsze, Hans kongl: May^{tt} allerwnderdanigst tackede, *recommenderendis* mig ydermere udj störste Wnderdanighed til Hans k. M^{ts} Naade.

Der effter sögte ieg wed en allerwnderdanigste *Supplication*, i lige Maader allernaadigst at motte worde forlöffuet fra *Christiansands* Stifftampt udj Norge, effterszom det wille falde mig enda langt beswærliger, end *Vice Cancellers* Embede, formedelst de meget möysommelige Reyszer, der falder til Hest offuer de høye Klipper; och at Hans May^{tt} i dend Sted allernaadigst motte behage, at aflegge mig med det förste Stifftampt, udj Jylland kunde ledig bliffue. Huilchet och udj Naade bleff optagen, saa ieg wed en kongelige *Missive* allernaadigst bleff forlöffuet fra forⁿ: *Christiansands* Stifftampt; och der hosz naadigst bleff forsickret om det förste Stifftampt, i Jylland kunde ledig bliffue.

Jeg bleff saa strax allernaadigst befalet, at werre een aff de *Committerte* wed dend ny Lougsz *Revision*, tillige med *Vice Canceler* Her Holger Wind, Geheime Raad Her Jens Juel, Geheime Raad Otthe Skeell, Geheime Raad och Hans kongl: Höyheds Hoffmester *Wibe*, *Estatz* Raad Jörgen Reedtz, *Iustitz* Raad och *Præsident* *Reesner*, *Iustitz* och

Cancelj Raad Winding, General Procureur Scawenius, och Assessor Powel Nielszön; samt udy dend Bog om Geistligheden skulle wj tage til osz, naar dend forhandledis, Biszpen D. Hansz Bagge, Hoff Prædickanten D: Hansz Leth, och D. Noldium, öffuerste Theologum. Huilchet Arbeid paa Slottet dagligen bleff forretaget, och warede wed et Aarsz Tid.

Tilforn waar ieg och med, effter allernaadigste Befaling, udy andre *Commissioner*, som at dömme udy dend Sag imod *General Major Sandberg*, (dog ieg *voterede* iche, effter allernaadigste Beuilning, formedelst hansz Frue er min Systerdatter). Deszligest i dend Sag imod *General Arensdorff*, huor Dommen ey bleff affsagt, men allene effter allernaadigste Befalning, Hansz kongl: May^{tt} allunderdanigst tilstillet. Der effter ochsaa i dend Sag imod Geheime Raad Hr: Otthe Paauisk, som waar en Gieldsag paa 17000 Rixdlr: *Capital*, hand til Frederichsborg Skole waar skyldig. Udy samme Sag waar Rigens *Admiral* Her Hendrich *Bielcke* Formand; dog ieg suarede siden for dend høyeste Rett til woris Domb, derhen Hr: Otthe Paawisk dend lod indkalde. Med andre *Commissioner* flere, mig allernaadigst bleffue anbefalede.

Anno 1680.

Dend 24 *Juni*j, bleff ieg igien, ligeszom forleden Aar, flux ilde tilpasz for Brystet och i Röggen, da ieg motte lade mig aabne en Aare, (effterdj *Clysterer* iche det Onde kunde borttage), som och nest Gudz Hielp da hialp mig.

Dend 16 *August*j, ankomb her til Kiöbenhaffuen min Broders Kieriste, Syster Frue Anne Cathrine Friisz, och *logerede* hun her i mit Huusz.

Dend 23 *dito*, begyntis dend høyeste Rett, udy Hansz

May^{ts} *Præsentsz*; der udj ieg *continuerlig* sad, och waar dog udj dend ny Loug, med de andre *Committerede*, om Efftermiddagen, nogle wisze Dage udj Wggen.

Den 1 *Octobris*, reyste min kiere Syster Frue Anne Cathrine Friisz herfra igien til Jylland, dog först til Lolland.

Dend 29 *Decembris*, droge wj ud til Breigentwedt, och laae om Natten udj Kiöge til Borg^m *Schöllers*.

Anno 1681.

Dend 1 *Ianvariij*, gick ieg i Jesu Naffuen til Guds Bord paa Breigentwed, tillige med mine Börn Jomfrue Merrethe Marie och Frederick Juel.

Dend 5 *dito*, komb Syster Frue Helle Wrne til Breigentwed, med hendis tuende Döttre.

Dend 6 *dito*, kom der ochszaa Syster Frue Merrethe Wrne, sal: Obr: *Schillers*.

Dend 7 reyste de alle bort igien. Samme Dag drog ieg och derfra igien til Kiöge.

Dend 8 *dito*, komb ieg igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 18 *Aprilis*, reyste begge Deris kongl: May^{ter} herfra ud til Oldenborg, paa 6 Wggers Tid.

Dend 29 *Iunij*, reyste Hans k: May^{ts} igien herfra til Holsteen.

Samme Afften reyste och min Sön *Baron Iuel* herfra.

Dend 16 *Iulij*, reyste ieg allene herfra til Kraggerup, och laae dend förste Natt udj Roskilde.

Dend 20 *dito*, waar ieg Fadder udj Örszlöff til Birckefougdens Andersz Anderszöns wnge Sönn.

Dend 22 *dito*, reyste ieg igien fra Kraggerup til Mörup, huor wj spisede til Middag; derhen mig fulte min

Sön *Frederich Gabel* och min Datter, hanz Kieriste; och komb ieg samme Dag til Breigentwedt.

Dend 24 *dito*, derfra igien til Kiöbenhaffuen.

Dend 17 *Septembris*, ankomb min Sön *Baron Iuel*, med sin Friherinde, min kiere Datter, och hendis Jomfrue *Elsze Krusze*; de spisede her udj Huszet, men *logerede* nogle Husze herfra til *Rasmus Cornelisens*.

Dend 18 *Octobris* udj for^a Aar 1681, bekomb ieg Hans kongl: *May^{tis}*, min allernaadigste Kongis och Herris, allernaadigste Bestalning, tillige at werre Stifft Befalningsmand offuer Aarhus Stifft, saa och Amptmand offuer Aarhusgaard, Callöe och Stiernholms Ampter, udj affgangne *Erick Roszenkrantzis* Sted.

Saavidt Dagbogen. Hertil skal jeg endnu kun tilføie, at *Ove Juel* afgik ved Døden d. 29 Mai 1686 Klokken 9^{1/2} om Formiddagen og ligger begravet hos sine Forfædre i *Astrup Kirke* ved *Villestrup* i *Jylland*. Hans Gravskrift findes i *Marm. Dan.* II, 223 sq. At han har været en efter de *Tiders Viis* vellærd og dannet Herre, fremgaaer af det Foregaaende; især i *Myntvidenskaben* og *Kundskab* om de romerske *Oldsager* skal han have havt stor *Indsigt* og efterladt sig et haandskrevet *Værk* desangaaende (*Hofmans Danske Adelsmænd* II, 76).

Gjennemlæsningen af denne hans *Dagbog* efterlader vistnok hos enhver uhildet og fordomsfri Læser det *Indtryk*, at han har været en loyal og patriotisk Mand, der trolig tjente sin Konge og sit Land og ikke krympede sig ved at bære de *Byrder* og bringe de *Offre*, som de bevægede og trængselsfulde *Tider*, hvori han levede, paa lagde og krævede af alle *Statens Borgere*. At han ikke

har været uberørt af sin Stands Fordomme, er vistnok naturligt; det laa paa den Tid, saa at sige, i Luften, han indaadede; men, naar man har villet fremstille ham som et Pragtexemplar af Adelshovmod, fordi han paa Rigsdagen i Kjøbenhavn 1660 lod falde de store Ord, at *Kongen selv ei kunde paalægge Adelen Noget*, da forekommer det mig dog, at man er gaaet ham noget for nær. Jeg skal vis-selig ikke paatage mig at forsvare denne hans, mildest talt, ukloge og ubetænksomme Yttring; kun vil jeg bemærke, at den idetmindste havde fuldstændigt Medhold i Kongens Haandfæstning (§ 6 og 9; Holbergs Danmarks Historie, ny Udg., III, 21 f.); og den Dag, da disse store Ord undslap ham, var der endnu ei Tale om at kassere Haandfæstningen. Slige stærke Udtryk kunne paavises i alle bevægede Tider, naar Aanderne tørne heftigt sammen; og denne Rigsdag var ret egentlig en Kamp paa Liv og Død imellem Rigets Stænder. Forat slig en Yttring skal kunne kaste Skygge paa en Mands Charakter og komme ham til Skade paa hans gode Navn og Rygte, maa den finde Støtte og Bestyrkelse i andre ligeartede Kjendsgjæringer i hans Liv; men saadanne kunne ingenlunde paavises hos Ove Juel; hiin Yttring er aldeles enestaaende. Samme Rigsdags Historie meddeler forresten andre Ytringer af ham, der vise, at han i Kampens Hede ikke savnede Rolighed og Besindighed (Rohmanns Souverainitetens Indførelse S. 66 f.). Man har ogsaa villet skrive hans Underkastelse under den nye Tingenes Orden paa hans Klogskabs Regning; men denne Formodning er aldeles uberettiget; thi hans Troskab imod Konge og Fødeland havde tilstrækkeligt bestaaet sin Prøve i de foregaaende Trængselsaar, og den svigtede ham eiheller under den nye Statsforfatning. Hverken hans Dagbog eller nogen anden bekjendt Kjendsgjærning afgiver det allerringeste Beviis for, at han i saa Henseende ikke har handlet ærligt og loyalt.

Endnu vil jeg omtale et Par Minder om Ove Juel, der findes i min Nærhed. Hans Sønesøn og Navne, General-lieutenant Ove Juel, fik Stamhuset Ravnholt og Nislefgaard

efter sin Kones, Comtesse Sophie Hedevig Friis's, Moster, Fru Charlotte Amalia Gersdorff (gift med Obersecretair, siden Stiftamtmand i Fyen, Christian Sehestedt), som 1752 oprettede dette Stamhuus, hvis nuværende Besidder, Kammerherre Ove Sehestedt-Juul, er en Sønesøns-Sønnesøn af Generallieutenanten. Paa hans Fædrenegaard, Ravnholt, findes der tvende Brystbilleder af Ove Juel til Villestrup. Det ene hænger i Dagligstuen og er malet af Abr. Wuchter; det viser os en temmelig korpulent Herre med et fyldigt Ansigt og stærkt markerede Træk, venlige brune Øine, lidet Over- og Fipskæg, stor mørk Paryk, hvid broderet Halsklud, sort Kjole, hegtet i Halsen, med blanke Knapper, sort figureret Vest med Gyldenstykkets Indlæg; derover Dannebrogordenen. Det andet Billede, som er indsat i Spisestuens Væg, ligner ganske det forrige, men er malet af en kjendeligt simplere Haand. Nedenunder dette er ogsaa indsat hans Frues, Kirstine Urnes, Brystbillede: hun er en svær Dame, har et fyldigt, livligt Ansigt med store blaa Øine, lyst opstrøget og krøllet Haar med sorte Perlesmykker, ligedanne i Ørene og paa Brystet, hvidt Perlehalsbaand, sort Kjole med brede hvide Kniplinger om Hals og Hænder. — Endelig opbevares sammesteds et hvidt Porcellainskruus med de sædvanlige blaae chinesiske Figurer. Det har et Sølvlaag (hvis Vægt er angiven til 6 Lod 3 Qvt.), paa hvis Yderside ere indgravne de Juellers og Urners Vaabner og ovenover den Indskrift: *H. Ove Juel. S. F. Kierstine Vrne*; nedenunder staaer Aarstallet 1679. Indeni Laaget staaer der skrevet: *Af Hendes Naade Höy welbr. Frue General Lieutenant Inde Juel til Ravnh. og Nislegaard given d. 27 Mai 1770 til H. C. Fogh* (hendes Forvalter eller Birkedommer). Dette Kruus, hvortil der hørte en lang Sølv-Røreskee, som jeg har seet i itubrukken Tilstand, blev kjøbt paa en Auction af en Borger i Odense, der forærede mig det; og jeg har nu atter skaffet det Plads der, hvor det oprindeligt har hjemme.

